

Гласої на Маченициїе

Срца во **ПЛАМЕН**

Осум жени од тајната црква
и нивните стории за цената
на верата

© 2014 by The Voice of the Martyrs
For the Macedonian Edition.
Published in cooperation with OM EAST.
Translated by permission. All rights reserved.

ISBN 978-9989-2817-6-1

*Посвєѣена
на Сабрина Вурмбранд*

ПРЕДГОВОР

Бев замолен да го напишам овој предговор иако не можам да се вбројам меѓу овие жени со цврста вера.

Кога ги читам овие неверојатни стории за храброст, дадена од Бог, можам да се поистоветам со многу од нивните чувства. Во текот на една година (мај 2001 – јуни 2002) којашто заедно со мојот сопруг Мартин, ја поминавме во заробеништво со терористите на Абу Сајаф во филипинската џунгла, и јас се чувствував безнадежно, очекувајќи ја смртта. Бев гладна и сакав да се вратам дома. Знаев дека веднаш штотуку ќе ме ослободат, ќе се вратам во живот со одредена леснотија. Сега седам во Америка во прекрасен дом, доволно храна, и група за поддршка – додека тие жени продолжуваат да преживуваат тешкотии како добри Христови војници.

Кога уживам во топлата бања, се молам. Кога се шминкам или правам фризура и се подготвувам да зборувам пред групи луѓе, се молам. Кога ги правам сите оние ситни нешта за моите деца, се молам. Кога поминувам покрај некоја црква, се молам за сите оние кои ја немаат сета таа „инфраструктура“ која јас ја имам; За оние кои страдаат поради Исус; За оние кои сметаат дека се сами, а сепак остануваат во својата вера.

Се молам за нив, за истите нешта за што се молев во џунглата: „Господе, нека те почувствуваат близу до себе. Помогни им да останат верни и кога нивната ситуација станува сè потешка. Покажи им делче од Твојата добрина за да знаат дека не се сами. И на крајот, знам дека ќе бидеш таму“.

Се молам сите од нас кои ја читаме оваа книга, повторно да дозволиме Бог да нè употреби како што смета дека е потребно – дури и ако тоа значи да се откажеме од слободата и комфорот. Можеби ќе дојде ден кога ќе бидеме биени или убиени за тоа што Го следиме Христос. Да попримиме од храброста на овие жени.

Бог нема да нè искушува повеќе отколку што можеме да издржиме. Тој, заедно со искушението, ќе ни даде и излез (ќе ни даде сè што ни треба) за да можеме да го поднесеме. Избирам да верувам дека Бог прави сите нешта да врват на добро. Луѓето пак, не ги прават. Направивме лом од овој прекрасен свет. Ако има нешто добро во овој живот, тогаш тоа доаѓа од Бог. Тој има план и Тој е суверен. Чекаме стрпливо на неговото време, кога тој ќе направи сè ново.

До тогаш, нека ни дава благодат да живееме за Него, како и овие жени. Тој е достоин за тоа.

Грација Бурнхам
Мисијата за нови племиња
Автор на *„Во присуството на моите нејријашели“*.

ПРИЗНАНИЈА

Кога за првпат почнавме со овој проект за Гласот на мачениците, знаевме дека ќе е потребен цел тим. Најнапред требаше да најдеме христијанки кои ќе бидат спремни да ја раскажат својата историја, Без нив, немаше да има книга, и ним им ја искажуваме својата благодарност од сè срце.

Секоја глава (освен онаа за Сара Вурмбранд) бараше и многу луѓе од дадениот крај, а за некои беа потребни и преведувачи. Во повеќе од половина од историите, требаше да се најдат тајни локации за средба и да се применат безбедносни протоколи. Јасно, овој проект немаше да се случи без помошта на вработените во Гласот на мачениците и нивните соработници. Поради големиот ризик, голем дел од нив не може да бидат именувани. Но сакаме да им заблагодариме на сите кои помогнаа во земјите во коишто патувавме.

Посебна благодарност за директорот на Гласот на Мачениците, Том Вајт, кој помогна со водството на овој креативен проект и помогна околу историите на Аида и Маи. Водството и визијата на Том во тоа да се биде глас на прогонетата црква денес, продолжува да се покажува од непроценливо значење за собирање на сите потребни извори.

При пишувањето и уредувањето помогнаа Тод Нетлетон (вработен во ГНМ) и Су Ан Џонс. Ви благодариме за огромната помош.

Не е секогаш лесно да сте во проект којшто се однесува на прогонството и на некои аспекти од погрубата реалност на верата. Но Грег Даниел и тимот од издавачката група

„В“ повторно ја докажаа посветеноста во донесувањето на овие неверојатни стории на храброст и издржливост до јавноста. Ви благодариме за тоа што *Срца во ѝламен* го виде светлото на денот.

И посебна благодарност на нашите деца Џордан и Елена, кои им дозволија на мама и тато да работат по цели ноќи и викенди и на многуте патувања во странство. Се молиме овие стории да станат дел од основата на вашата лична вера.

Стив и Џина Клири

ВОВЕД:

СРЦА ВО ПЛАМЕН СО ХРАБРОСТ И УБЕДЕНОСТ

Киднапирање. Претепување. Затворање. Во многу делови од светот, овие зборови се синоним со тоа да се биде христијанин. А за христијанките во тие краеве, постои уште еден предизвик: социјалната стигма на тоа да се гледаат жените како пониска класа, неспособни за водство и кои потпаѓаат под контролата и водството на мажите.

Срца во пламен е книга со стории на осум жени, кои и покрај ваквите околности, покажале неверојатна храброст, убедување и љубов за Исус Христос и Неговата црква. Во најгрубите околности, тие станале водачи кои покажале огромна храброст и издржливост, одбивајќи да потклекнат на предизвиците. Иронично, само во страдањето, тие имаа рамноправност со мажите, а во некои случаи, тие пострадаа и повеќе.

Кога првпат добивме идеја за сведоштва на христијанки прогонувани за својата вера, се соочивме со многу предизвици. Прв и најголем, сакавме сведоштва коишто се што е можно посовремени. Тоа бараше да патуваме во сите земји каде што овие жени живеат и во многу случаи тие сè уште се во смртна опасност. Сакавме да претставиме сведоштва на жени кои не само што поминале низ лични страдања но покажале и квалитети, достоини за водач. На крајот, зад сториите на болка и мачење, сакаме да ги прикажеме инспиративните примери на непоколеблива надеж и како овие жени, дури и во најтемните места, нашле начини како да дозволат Христовата љубов да свети преку нив.

Важно е да се напомене дека жените прикажани во *Срца во ѝламен* се само мал дел од бесконечниот број жени низ целиот свет, кои се соочуваат со слични ситуации. Избравме жени кои ќе претстават разни региони каде што христијаните се прогонети и ги одбравме тие со кои ќе можеме да се сретнеме лично. Оние кои ги интервјуиравме, обично ни посочуваа други за кои веруваа дека ќе бидат подобар пример со подраматични стории. Ниедна од нив не сакаше да го привлече вниманието на себе, како пример на христијанскиот хероизам.

Сториите преставуваат голема разноликост. Додека некои жени биле со години во заточеништво, други воопшто не биле затворени, но преживеале други тешкотии. Нивната возраст е различна, како и нивните средини, од христијанство па сè до ислам, хиндуизам или атеизам. Но, сличностите се уште позачудувачки: длабока и јака убеденост којашто ја турка секоја жена и повеќе од човечките очекувања и способности.

Нашата молитва е, по завршувањето со читање на *Срца во ѝламен*, да добиеш подлабока увереност и посилно водство во справувањето со животните потешкотии. Ако си само воодушевен од овие неверојатни стории, тогаш не успеавме. Ако можеш во својот живот да најдеш сличности со едно или повеќе од овие сведоштва, и ако можеш да добиеш сила од овие примери на невообичаена храброст, успеавме, заедно со овие жени кои толку љубезно ги споделија своите стории со тебе.

Кога го започнавме проектот, планиравме да вклучиме и кратки мисли за размислување на крајот на секоја глава. Сепак, по собирањето на сториите, сфативме дека не се потребни. Заедно со секоја сторија има вплетено и скапоцен камен на вера и цврстина. Се надеваме тие квалитети ќе вродат искра во твојот живот додека ги искусуваш *Срца во ѝламен*.

Гласот на мачениците

АДЕЛ: ПОМЕГУ ХОРОРОТ И НАДЕЖТА

Индонезија

5:00 ч., понеделник, 10 јануари 2000

Под сенката на палмите што се нишаа, Адел ги собра децата, околу педесет на број. Нејзиниот глас се издигна почнувајќи да ја пее „Напред христијански војници“. Можеше да го види стравот во очите на децата додека ѝ се придружија во песната.

„Не сакам да умрам“, викна едно дете. Немаше ни десет години.

„Нема да умреме. Дојди и плескај со рацете со нас“. Адел се наведна кон него, зборувајќи му директно на уво, за да може да чуе и покрај пеењето на децата.

Уплашеното момче немаше желба да им се придружи. Пееја и друга песна, плескајќи заеднички со рацете што трепереа. Адел се обидуваше да го задуши викањето – врисоците и теророт – што доаѓаше од падината на околу километар подолу.

Знаеше дека мора да ги држи децата да не заплачат, особено постарите. Ако некој од нив почнеше да цимоли, ќе се создадеше масовна хистерија. Адел им се восхитуваше на храброста. Се чинеше дека и другите родители, кои беа собрани во мали групи околу децата, почнаа да добиваат сила од смелите млади.

Додека пеењето продолжи, Адел се загледа над насобраната младина и ги забележа нејзините две деца. Кристина имаше девет, а Кристијано седум години. Адел можеше да биде храбра, се преиспита себеси; можеше да биде храбра за своите деца – за сите деца. Довербата во Христос ѝ беше цврсто вкоренета.

Се грижеше за нив, особено за Кристијано, нејзиниот мал „авто“. Тој беше толку млад и мал за својата возраст.

Адел тивко се молеше за Божја заштита, и повторно беше благодарна што ја грабна својата Библија пред да избега од дома. Сега ја отвори, внимателно ги вртеше излижаните страници кај познатиот стих и наглас прочита: „Сè можам преку Христос Кој ми дава сила“.¹ Потоа Адел заврти во задниот дел од Библијата каде што беа напишани бројни песни, и ги водеше децата во нова песна.

Додека пееја, некои од децата се пожалија дека се гладни и жедни. Беа на планината од пладне, и сега сонцето зажари со жолто-кафеав сјај на небото. Зајдисонцето овде, на малиот индонезиски остров Доди, може да биде спектакуларно. Но денес, самракот беше злокобна увертира за темнината што ќе падне врз нивното село.

Одеднаш извикот на Мету се проби низ песната на децата. „Бегај! Адел, бегај!“ Адел побрза до работ на висорамнината и се помачи да погледне накај бледиот залез. Таа едвај можеше да ги препознае силуетите на луѓе кои брзаа по стрмната патека. Повторно се јави гласот на Мету. „Земиме ги децата, Адел! Побрзај! Мора да бегаш во џунглата“.

Наместо тоа, Адел се здрви, парализирана од крцкавите звуци на огнот што сега се заврти кон падината, додека чадот се издигаше на затемнетото небо. *Тие го зајпалија целиот село.* Знаеше дека секоја куќа ќе изгори, вклучувајќи ја и нејзината.

Се мачеше врз изборот што мора да го направи. Дали треба да му помогне на Мету додека се пробиваше низ карпестиот бедем или да трча кон нејзините деца? Сè се случуваше пребрзо. На сличен начин, како што цел живот на човек може да му помине моментално во мислите, минатото и иднината на Адел се судрија во нејзините мисли. Две прекрасни деца, драг сопруг, животот ѝ беше добар.

Се заврти кон децата, а потоа набрзина погледна кон Мету. Во тој момент, се сети на непоканетото, смело седумнаесетгодишно момче, кое тврдоглаво седеше на каучот на мајка ѝ...

¹ Филипјаните 4:13.

„САМО БОГ МОЖЕ СЕГА ДА ТЕ ОДДЕЛИ“

Јули 1989

„Мамо, тој личи на мајмун!“ Адел саскаше сиркајќи од вратата на кујната кон младичот кој чекаше во дневната соба.

Мајка ѝ не беше импресионирана. Адел можеби беше премала за да се мажи, но можеше да покаже малку почит и разбирање за непоколебливата одлучност на младичот.

Тој доаѓаше секој ден во исто време во нејзиниот дом. Адел не знаеше дали е повеќе поласкана или вознемирена, додека секој ден Мету удобно си се сместуваше на каучот и го повторуваше истото барање. Всушност, Адел му одговараше безброј пати, но Мету или ќе одбиеше да го прифати нејзиниот одговор или само се преправаше дека не ја слуша.

„Не сакам да се мажам. Премлада сум. И дури и да сакам да се омажам, не сакам да се омажам за *џебе!*“ Адел не попушташе. Имаше седумнаесет години, и нејзината убавина започна да цути. Но, не ја интересираше да започне врска – иако имаше многу можности за тоа.

Мету не се расправаше ниту пак се навреди на нејзините бурни забелешки. Тој само седеше и трпеливо ѝ повторуваше на Адел дека треба да стане негова жена. „Тоа е Божји план. Дури и да мислиш дека личам на мајмун“.

Адел се кикотеше додека ја забележа насмевката на мајка ѝ. Со решителност, Мету уште еднаш ја запроси: „Па, ќе се омажиш за мене?“

Таа знаеше дека нема смисла да му одговори, па Адел само седна таму, прашувајќи се кога ќе си замине. На крајот, Мету стана да си оди, но пред да замине ја соблече кошулата, убаво ја здипли и ја стави во нејзиниот скут. „Еве“, рече, „не сакаш да ми одговориш мене, па кошулата ќе чека додека сум отсутен“.

Адел не можеше а да не биде поласкана од овој младешки и искрен гест. Можеби тој и не е така лош.

По три месеца, Адел и Мету се венчаа.

Тоа беше традиционална свадба според локалните обичаи. Започна рано во ведрото октомвриско попладне и траеше

долго во ноќта. Два цели оброци се сервираа за целото село што дојде да сведочи на радосниот настан. Во еден миг, сето ова помина, додека Адел се бореше со наизменичните бранови на вознемиреност, повторно грижејќи се дека беше премлада и дека бракот беше една ужасна грешка. Таа беше првата од шесте деца кои се мажат; како воопшто може да ги разбере нејзините обврски како жена? Само зборовите на пасторот по церемонијата донесоа нова утеха кај невестата. „Адел“, ѝ рече тој, „сега само Бог може да ве раздели тебе и Мету“.

Адел забремени еден месец по свадбата и иако го носеше бебето до крај, детето се роди мртво, по долго и интензивно породување. Адел и Мету беа скршени.

Но по пет месеци, Адел повторно забремени. Овој пат, детето се роди три месеци порано, и не се очекуваше да преживее. Пријателите кои дошле да ја посетат, ја утешувале Адел и ја охрабрувале да „биде силна кога бебето ќе умре“.

„Моето бебе нема да умре!“ – решително одговори Адел. Нејзиното срце беше целосно уверено и таа одби да се поколеба на мислењето на семејството или соседите. Таа нема да изгуби уште едно дете.

Адел нежно ја легна новородената ќерка на перница и нежно ѝ зборуваше на малечкото девојче, молејќи се на Бог истовремено. „Зошто си тука Кристина?“ – шепотеше таа. „Не го дочека своето време во утробата, но сега си тука. Иако си толку малечка, Мету и јас те сакаме толку многу. И знам дека Бог ќе те заштити“.

На запрепастување на нејзиното семејство и на селаните, Кристина се разви во здраво дете кое тукушто прооде, и по две и пол години доби друштво од нејзиното братче Кристијано.

Адел и Мету не можеа да бидат посреќни. Наскоро по раѓањето на Кристијано, тие се преселија во сопствен дом. Тоа беше обична трособна куќа, главно од бамбус, и имаше земјен под. Беше скромно, но беше нивно. Можеби кога децата ќе пораснат, тие ќе може да си дозволат подобар и поголем дом. Едвај би дочекале такво нешто. Засега, и покрај тоа, беа среќни што не се под кровот на родителите на Мету.

Скоро сите фамилии од селото на Адел беа христијани и таа со ентузијазам помагаше во младинските програми на црквата. Имаше повеќе од педесет деца на блиска возраст со Кристина и Кристијано, и Адел сакаше да им ги чита истите библиски приказни што некогаш дедо ѝ ѝ ги читал. Се чинеше дека се вклопи во истата работа што ја работеше и дедо ѝ – да го проповеда евангелието – дури и ако се однесуваше за децата на соседите.

ПРЕТСТОЈНИОТ ЦИХАД

Животот за Адел и за сите од нејзиното село поминуваше со малку проблеми, сè додека соседните муслимани не ја направија нивната прва „официјална“ посета.

Иако во тоа време не го разбираше тоа, ноќната мора започна во 15 ч., на 9 септември 1999 година, ден којшто Адел никогаш нема да го заборава. На звукот на надојдената возбуда, таа побрза надвор и веднаш го забележа транспарентот. На него имаше испечатено само два збора со големи задебелени букви, „*Cinti Damai*“, што значи „Сакаме мир“. Околу транспарентот беа собрани триесетина мажи, жени и деца од соседното село Дахма.

„Луѓе од Доди“, извика еден средовечен маж со темна кожа, „ние сме вашите соседи и ние треба да се посветиме да живееме во мир едни со други“. Немаше озвучување, но неговиот продорен глас се разлеваше лесно низ толпата. Тој стоеше дигнат и потпрен на стара дрвена тераса, на куќата каде што беа собрани. Не треба да постојат недоразбирања или борби помеѓу муслиманските и христијанските села. Сите треба да живеат во мир.

Адел и другите, кои се насобраа околу терасата, помислија дека ова е чудно, бидејќи немаше никакви претходни судири, туку тие ја испружија раката на пријателство кон нивните посетители кои останаа цело попладне.

Подоцна вечерта, откако Мету се врати од работа во локалните рудници, Адел му го раскажа настанот. „Но што е со гласините?“ се запраша Мету.

Чудно делче од една гласина кружеше дека деветтиот ден од деветтиот месец на 1999 година, ќе биде црн ден за христијаните од островот Доди. Меѓутоа, Мету и Адел ја отфрлиле гласината таква каква што е. Сега тие ја земале предвид посетата на муслиманите и се сложиле дека не постои видлива закана. Всушност, постоела весела атмосфера додека нивните деца си играле заедно.

Поминаа речиси четири месеци без инцидент или причина за сомнеж, а жителите на Доди претпоставија дека гласината нема основа – сè до крајот на Божиќ, кога Јулпиус, еден млад трговец, се врати во селото по неуспешен обид да го напушти островот. Сретнувајќи го брзо по неговото заминување, селаните го прашаа зошто се врати толку брзо.

„Тие не ме пуштија да си одам“, одговори Јулпиус.

„Кој? Зошто?“, праша еден човек додека другите се туркаа напред со зголемена загриженост.

Јулпиус продолжи, „Една група муслимани ме запреа, и не знам зошто. Прво само ми рекоа да не си заминувам сега, дека е многу опасно. Се спротивставив и им реков дека треба да заминам од островот по намирници, но нив тоа не ги интересираше. Се налутија и се чинеа навредени затоа што сум христијанин. Препознав некои од мажите кои беа дел од групата што нè посети за да го прокламира таканаречениот мир. Не сакав повеќе неволји, па се вратив назад“.

Адел, Мету и многу други започнаа да размислуваат за приказната на Јулпиус, сеќавајќи се на настаните од 9 септември. Но без доказ за заканувачка опасност, не можеа да сторат нешто во врска со тоа. Потоа, на 10 јануари, нивните најлоши стравови поминаа низ селото како разгневена бура.

Адел одмораше со болниот Кристијано напладне, кога се разбудија од звуците на пресвртот што се случи меѓу соседите. Адел се стрча надвор и забрвта од глетката на големи облаци чад што се издигаа во далечината. Соседното село – христијанско село – гореше. Потоа дојдоа силни повици на паника. Мора да им ги запалиле куќите. Три илјади вооружени

муслимани идеја накај нив и немаше многу надеж за запирање на претстојниот цихад.²

Адел се стрча внатре, викајќи по Кристина и Кристијано. Но никој не одговори. Тропањето на срцето на Адел се засили додека очајнички ги бараше децата надвор, викајќи ги по име. На крајот, некој ѝ кажа дека ги виделе како се пробиваат кон висорамнината зад селото. Адел се стрча назад уште еднаш и побрза да земе некои работи. Додека се упатуваше кон вратата, ја забележа Библијата на масата. Ја зграби... и избега.

„МАМО, ДАЛИ ЌЕ УМРЕМЕ?“

18 ч., понеделник, 10 јануари 2000

Мету и другите соселани ги задржуваа муслиманските напаѓачи речиси четири часа, но нив ги имаше премногу и тие беа вооружени со мачети, факели и огнено оружје.

Сега целото село беше во пламен, а извиците на толпата: „Алаху Акбар! Алаху Акбар!“³ го исполнуваа етерот. Мету и другите мажи очајнички бегаа по лизгавиот бедем, надевајќи се дека воините на цихадот ќе се задоволат со уништување на нивното село. Наместо тоа, садистички гнев се рашири меѓу нив и наскоро тие итаа по висорамнината, бесно пукајќи од пушките, во насока на насобраните христијани.

Мету и Адел брзо ги собраа нивните деца и мајките додека секој од нив бегаше во различна насока. Надевајќи се на избегнување на интензивните пукотници, се фрлија во високата трева и продолжија да ползат колку што е можно побрзо во дунглата. Но, напорното патување на раце и колена се покажа потешко откако започна да врне силен дожд, претворајќи ја земјата во непрекинати бари со кал.

По речиси двочасовното ползење низ густата дунгла, дојдоа до една напуштена плевна, на крајот од една плантажа за кокос. Направена од дрво со три страни и покрив, се употребуваше од фармерите за одмор од спурната попладневна жега, за

² Цихад – арапски збор „света војна“.

³ „Алах е велик“

време на жетвата. Со сигурност, оваа вечер ќе послужи како светилиште за измореното семејство. Тие беа исцрпени за да можат да продолжат.

Кристина и Кристијано заспаа речиси веднаш кога Адел ги спушти на рогозината од бамбус, што ја пронајдоа во напуштената плевна. Како и остатокот од семејството, децата беа покиснати и покриени со кал. И додека кривката структура им обезбеди засолниште, покривот беше цел со дупки, низ коишто тенките капки дожд паѓаа врз децата.

Адел не можеше веќе да издржи. Како дождот, солзите потекоа низ нејзиното лице додека липаше наглас.

Кога ја поврати контролата, таа и Мету седнаа еден до друг за кратко и меланхолично време за молитва, а потоа тивко седеа заедно со мајките во текот на страшната ноќ. Кога се раздени, Кристина и брат ѝ се разбудија, постепено разбирајќи дека ужасната ноќна мора што мислеа дека ја сонуваат, всушност беше вистина. Одредено време седеа тивко, гледајќи во возрасните. Нивните широко отворени очи молеа за неколку зборови на утеха, но мртвата тишина го засени уплашеното семејство и никој не знаеше што да каже.

На крајот Кристијано зацимоли, „Мамо, гладен сум“.

Очите на Адел така затворени набабреа, додека се обидуваше да ги задржи солзите, но кога го зеде младиот син во skut, таа веќе неконтролирано плачеше.

„Те молам не плачи така Адел“, замоли Мету. „Ќе одам да побарам храна“. Тој се обиде да ја убеди жена си, но знаеше дека нејзината чаша се преполни. Срцето на Адел беше растргнато додека беспомошно беше сведок на страдањето на нејзините скапоцени деца.

Мету тргна назад кон уништеното село да побара храна. Адел го молеше да не оди, но знаеше дека мора да сторат нешто. Не можеа да останат во плевната без храна или вода.

Времето поминуваше бавно откако Мету замина. Длабоко чувство на страв продолжи да ја обзема Адел. Не можејќи да се бори со вознемиреноста, го поведе семејството назад во цунглата. На крајот дојдоа кај другите од нивното село, кои се

криеја покрај едно поле со пченка. Адел ја водеше Кристина, Кристијано и мајките низ густата низа од пченка, и тие почнаа да ги берат сувите зрна. Барем имаа нешто за јадење.

По неколку часа, Мету му се придружи на семејството, носејќи дванаесет лименки кока кола. Тоа беше сè што можеше да најде. Но, кога децата посегнаа да ги отворат лименките, се слушнаа пукотници, одекнувајќи како грмотевици во полето. Никој не знаеше од која насока се упатени истрелите, така што сите се фрлија на земја, немајќи поим каде да бегаат. На крајот, Кристина погледна кон Адел и праша, „Мамо, дали ќе умреме?“

Да, *шака е*, беше мислата што се истргна низ умот на Адел, но знаеше дека мора да биде храбра за своите деца. Ги повлече двајцата и им кажа дека сè ќе биде во ред. Но Адел знаеше дека зборовите на утеха не можат да ја заменат страшната реалност на нивната состојба. Знаеше што треба да прави. Тоа ќе биде најтешкиот разговор што некогаш ќе го има со своите деца, но Адел немаше избор. Мораше да им каже.

„Кристина и Кристијано, ве молам погледнете ме и слушнете ме внимателно. Ако бидеме фатени од оние цихадисти, ќе ве запрашаат дали сакате да станете муслимани. Ако кажете не, можеби ќе ве убијат“. Адел погледна директно во очите на децата. Знаеше дека постои само еден вистински одговор, но како од вака млади деца се очекува да бидат толку храбри?

Двете деца едноставно одговорија, „Ние сакаме да Го следиме Исус“.

Без да размислува, Адел ја отвори Библијата што ја зеде и заврти кај еден стих што постојано ѝ поминуваше низ мислите откако избега од својот дом. Дедо ѝ на Адел ѝ го читаше толку често како дете, што практично ѝ се всади во срцето:

Псалм 23. Ги советувааше двете деца да повторуваат по неа и започна да ги цитира зборовите, „Господ е Пастир мој; ништо нема да ми недостасува... Ако тргнам и низ долината на смртната сенка, нема да се уплашам од зло, зашто Ти си со мене...“ Продолжи сè додека и двајцата не го научија псалмот

напамет. Двајцата беа толку храбри, но Адел се прашуваше дали навистина тие ја разбираат сериозноста на ситуацијата.

Чувствувајќи како повторно се формираат солзи во аголот на очите, таа забрзано замавна со раката наназад и праша, „Кристина, дали се плашиш дека можат да те убијат ако кажеш дека си христијанка?“

Кристина го приближи лицето до мајка си, ја погледна директно во очи и нежно одговори, „Мамо, те молам не грижи се. Не се плашам да умрам“.

Откако истрелите престанаа, оние во полето со пченка најпосле се разотидоа. Адел, Мету и нивното семејство се вратија назад во густата џунгла, каде што патуваа внимателно уште два дена. Се движеа добро под закрилата на ноќта и спиеја неколку часа пред изгрејсонцето. На едно место, Мету сретна други од нивното село и од нив слушна дека некои христијани биле убиени. Загрижен за своите сакани, тој само ги истера подлабоко во џунглата.

Сите беа исцрпени, и на крајот Мету и Адел сфатија дека не можат да ги форсираат понатаму децата. Иако имаа малку свежо кокосово млеко, тегобите од гладта се влошуваа и Адел плачеше секогаш кога некое од децата ќе побараше храна. Се сретнаа и со таткото и братот на Мету.

Дојдоа до едно место, за коешто Мету веруваше дека е безбедно за одмор, и собраа некои суви палмини лисја за децата да можат да седнат. Слушајќи ги шумливите звуци на реката под клисурата, тој и брат му одлучија на ризик да се спуштат долу и да видат дали можат да најдат нешто за јадење.

На таква чувствителна возраст, Кристијано не разбра зошто немаа никаква храна изминатите неколку дена и директно праша дали може да добие малку ориз и риба. „Татко ти ќе се врати веднаш и можеби ќе донесе малку риба. Потоа ќе јадеме“, му кажа Адел, обидувајќи се да понуди мало охрабрување. Но таа знаеше дека постои мала шанса Мету да најде храна за нив и го повлече Кристијано поблиску, тивко мрморевјќи некој рефрен и нежно го нишаше.

СЕМОЌНАТА КРВ НА ИСУС

Поминаа помалку од десет минути, кога го слушна Мету како врисна. Адел првин помисли дека е луд што така вика, знаејќи дека војниците на цихадот се блиску. Потоа сфати дека Мету веќе беше опколен и тој повика кон Адел и останатото семејство да бегаат. Повторно ги слушна зборовите што ѝ го замрзнаа срцето само неколку дена порано. „Бегај, Адел! Бегај!“

Пред повторно Мету да извика, Адел слушна рафално пукање од автоматско оружје. Веднаш скокна, но држејќи го Кристијано во прегратка околу вратот, се сопна. Се заврти навреме да погледне кон Кристина како трча во насока на врисокот на Мету. Адел зеде здив да повика кон неа да застане, но беше предоцна. Тие беа опколени од мажи во бели долги наметки.

Кристијано лежеше на земја каде што Адел го остави. Кога се обиде да стане, еден од мажите замавна со мачетата и го фати по грбот со широката страна на сечилото. Адел врисна најгласно и се фрли врз синот за да го заштити малото тело од другиот удар. Можеше да види како побелува лицето на синчето од страв и од шок, но нејзините обиди да му помогне на Кристијано беа бескорисни, бидејќи еден од муслиманите ја грабна за долгата црна коса и лесно ја подигна во воздух.

Крвавата мачета го притисна вратот на Адел додека мажите насила ја доведоа до еден пар бамбусови дрва. Таа знаеше за нивните намери кога започнаа да ѝ ја кинат облеката. Сè уште ја држеше цврсто Библијата, но таа падна на земја, лесно како и нејзината облека. Ад ги затвори очите, тивко се молеше за нејзиното семејство и го молеше Бог да ја спаси од силување.

Адел потоа ги слушна врисоците на мајка ѝ, свекрва ѝ и нејзиниот скапоцен Кристијано и знаеше дека се масакрирани од злобните насилници кои ги истераа од нивниот дом. Тоа беше премногу за да може да го носи. На работ на несвестица, таа падна на колена додека гледаше кон оние што го нападнаа нејзиното семејство и одеа накај неа. Крв течеше од работ на нивните мачети. Крвта на Кристијано.

„Ох Боже!“ плачеше Адел. Не знаеше како да продолжи. Еден од мажите го извади испотениот турбан и го врза околу главата на Адел. На него пишуваше „Алаху Акбар“. Со последната сила, Адел извика, „Крвта на Исус е семокна!“

„Таа е христијанка! Свиња! Смрдлива свиња! Да ја силуваме и да завршиме со неа“, се исмеваше еден глас. Поголем број разбеснети муслимани ја опкружија Адел, разговарајќи што да прават со неа. Зборуваа на нивниот локален дијалект, не сфаќајќи дека Ад можеше да разбере сè што зборуваа.

Во обидот да ги скрие солзите, Адел тивко се молеше во своето срце, *Господе, ѝе молам ѝомогни им да сфатат што ѝрават. Тоа е големо зло... ѝе молам нека разберат. Не можат да знаат што ѝрават. Тоа е човечки невозможно.* Како што продолжуваше да се моли, од конфузијата пред неа, еден тивок глас прошепоти, „Адел, дали си тоа ти?“ Таа погледна, да го види човекот од нејзиното село што го заробија. Се викаше Ханс.

Ханс беше соблечен гол и многу крвавеше. Нејзиното срце падна во подлабок очај; беше сигурна дека тој нема да го преживее денот. Го праша дали го видел Мету или Кристина. Тој негираше со главата.

Еден од мажите кој ја собра облеката на Адел, ја тутна во нејзините раце. Таа не смееше да се облече. Гледаше во Библијата, искината на парчиња.

Двајцата заробеници ги водеа во марш кон стрмната патека, со мачетите бодејќи ги најранливите делови од истепаните тела. Како што патеката се стеснуваше, Адел погледна надолу под гребенот, сфаќајќи на колкава височина се наоѓа и колку е лесно да се скокне. Знаеше дека веројатно ќе загине доколку скокне, но сè беше во ред. *Помогни ми, Господе! Те молам, ѝомогни ми,* постојано молеше. Воздржувајќи се од искушението да скокне, дојде на крајот, до врвот на планината каде што беа собрани над илјада војни на џихадот. Беа на сите возрасти, некои едвај тинејџери, но секој беше облечен во иста долга бела наметка со цврсто врзан турбан на главата.

На нишан, еден од војниците ги принуди Адел и Ханс да застанат еден крај друг. Војникот беше на средна возраст, со широки раменици. Ја одложи пушката настрана и бавно ја извлече долгата мачета од футролата. Адел погледна наоколу, сфаќајќи дека таа и Ханс се единствените христијани во морето од бели наметки. Ги затвори очите, верувајќи, надевајќи се дека конечно ќе дојде крајот.

Во секунда почувствува топол млаз крв како тече низ нејзиното лице и тело. „Крвта на Исус Христос е семејна!“, извика таа повторно и повторно. И Ханс викаше. Таа можеше да ги слушне гневните гласови на другите мажи како викаат и пеат во позадина. Не се осмели да ги отвори очите. Ако ги држеше затворени доволно долго, помисли, ќе може да ги отвори на другата страна, на небото. Но по одредено чекање, коешто се чинеше дека трае со часови, не издржа туку ги отвори очните капаци. Пред неа беше осакатеното тело на Ханс.

СЕДУМ ОБИЧНИ ЗБОРОВИ

Адел беше покриена со крв, но не можеше да каже дали е нејзината или на Ханс. Беше во големи болки од повторните удари на муслиманските мажи, но изгледаше дека нема ниту една отворена рана на нејзиното тело. Гласот ѝ стануваше послаб, но успеа да ги повтори зборовите: „Крвта на Исус Христос е семејна“. Некако знаеше дека Бог ја заштитува. До сега требаше да умре многупати. Поминаа повеќе од пет часа откако ја соблекоа и започнаа да ја тепаат. Веќе знаеше дека Кристијано, мајка ѝ, мајка му на Мету и Ханс се мртви и се сомневаше дека така е и со останатите. Но таа беше жива и мораше да има причина зошто. Среди ужасниот напад, Адел некако почувствува чудесен зрак на надеж.

Групата цихадисти го собраа оружјето и ѝ кажаа на Адел дека е време да си одат. Таа ќе им биде водич, рекоа. Ја турнаа напред пред формираната линија, и ги водеше надолу по кривулестиот пат, на спротивната страна од планината. Адел немаше поим на каде тргнаа. Само чекореше во состојба

на полусвесност и се обиде да се ослободи од звуците на бруталната егзекуција на Ханс и глетката на искапапеното тело во нејзините мисли. Незадоволни од касапењето на неговото тело на парчиња, мажите го покрија телото со палмови лисја од соседните кокосови дрва, истурија бензин над купот и го запалија трупот.

Кога дојдоа до подножјето на планината, Адел повеќе не им требаше како водич. Мажите ја турнаа во насока на Дахма, нивното село, постојано влечејќи ја за долгата коса, подбивајќи се со неа и удирајќи по голото тело странично со мачетите. На секој удар, Адел повторуваше наглас, „Крвта на Исус Христос е семејна! Крвта на Исус Христос е семејна!“ Понекогаш некој од мажите ќе пријдеше отпозади и ќе замавнеше со рамниот дел од мачетата по главата. Таа паѓаше на земја како кукла од партали и се фаќаше за глава со дланките од рацете. Како илјадници игли да беа влезени во нејзиниот череп, но кога ќе ги погледнеше рацете, се чудеше дека воопшто не крвавеше.

ВНАТРЕШНА БОРБА СО ОМРАЗТА

Храброста на Ад растеше кога повторно ќе сфатеше дека Бог на чудесен начин ѝ го поштеди животот. Но зошто? Не можеше да разбере зошто сè уште дише откако толку многу други беа сурово убиени. Дури и нејзините заробувачи имаа збунети лица, и таа се запраша дали и тие се прашуваат како една беспомошна жена може да ги преживее нивните постојани напади. Уште повеќе беа бесни дека таа постојано ја повикуваше крвта на Исус.

На крајот, еден од нив ја застапа, запали една рака лисја од тутун и ги стави насила во нејзината уста. Очите на Адел се раширија додека ги гледаше запалените лисја како се приближуваат. Се обиде да се спротивстави, но немаше начин да ги победи неговите силни раце. Убеден дека конечно го закути „неверникот“, човекот се насмеа на задоволство на присутните. Но откако ги извади рацете од устата на Адел, таа ги плукна лисјата што тлееја и со увереност рече, „Крвта на Исус Христос

е семејна!“ Шесте обични зборови станаа сè пореални како што пеколната ноќна мора на Адел продолжуваше.

Сонцето зајде и светлината на речиси полната месечина го осветлуваше нивниот пат кон Дахма. Адел можеше да ги види светлата од домовите и силуетите на децата како трчаат и играат. Си го замисли нејзиното село и тажно се сеќаваше како децата си играа во квечерините, исто како и овие деца.

Групата застана и на Адел ѝ беше наредено да се облече. Двајца млади мажи – немаа повеќе од дваесет години – ги оставија со пиштоли да ја чуваат Адел, додека другите продолжија кон селото. Адел ги запраша двајцата младичи дали знаат што се случи со нејзината ќерка.

„Да, ја убивме“, одговори еден од нив со подбив.

Адел почувствува дека тие лажеа, но можеше да ја види омразата во нивните очи. Почувствува како и во неа расте омраза и се молеше на Бог да ја тргне.

Малку подоцна, Адел беше однесена во селото, каде што беше предмет на исмејување и тортура. Воините беа брутални, но таа беше цврста. Ако дојде нејзиниот ред да умре – дури и во рацете на воините на цихадот – таа беше подготвена. Уште еднаш Адел заклучи дека е единствениот заложник во близина. Не можеше ниту да замисли колкумина од другите беа убиени. Во тој момент не знаеше што е полошо – да се биде мртов или затворен од овие злобни лудаци. Без разлика на измачувањето, продолжи гласно да прокламира, „Крвта на Исус Христос е семејна“, секој пат кога војникот ќе го ослободеше теророт врз нејзиното крвко тело.

На командното место на цихадот, Адел повторно беше соблечена. Три жени ја воведоа во една споредна соба, каде што ја искапеа со студена вода во ’ргосана метална када. „Ве молам да се измијам сама“, замоли Адел. Но тие одбија и откако Адел повторно ги замоли, жените ја тепаа со големи дрвени лажици. По студената бања, ѝ беше дадена една маица и еден пар куси панталони, полни со дупки. Нејзината облека припаѓаше на „гнасна свиња“, ѝ рекоа жените, и ќе биде изгорена.

„КАДЕ СЕ КРИЈАТ ХРИСТИЈАНИТЕ?“

Единаесет мажи беа назначени да ја испрашуваат Адел, а други триесет или четириесет се собраа околу нив. Таа ги препозна, многумина од водачите беа оние луѓе кои со транспарент дојдоа во нејзиното село на 9 септември, на којшто пишуваше: „Мир за островот Доди“. Човекот кој го водеше испитувањето, беше истиот оној кој зборуваше толку уверливо на терасата тој ден. Повторно Адел почувствува како во неа расте омраза, додека сфати дека луѓето кои дојдоа да го направат заветот на „мирот“ се вратија да го нападнат нејзиното село и да ги убијат нејзините пријатели и семејство, вклучувајќи го и скапоцениот Кристијано. Сега, додека решително ја седнаа на дрвена столица во средина на собата, се запраша што им значеше таа дефиниција на мирот.

„Каде се кријат другите христијани?“, тивко праша високиот виток маж.

„Не можам да ви кажам. Дури и да ме убиете, нема да одговорам“. Адел знаеше каде многумина од нив можеби се кријат – и знаеше што ќе им се случи ако им каже.

„Ајде. Нема да ги повредиме. Само сакаме да знаеме каде се. Зар не сакаш да си одиш дома?“ Адел седеше тивко, одбивајќи да одговори на нивните прашања. Испитувањето траеше уште триесет минути, завршувајќи со шамар на лицето на Адел. Пред неа ставија една чинија со храна, но таа одби да јаде. Колебливо, двајца мажи ѝ ја држеа отворена устата и ставаа храна насила. Адел ја плукна, иако немаше јадено ништо три дена.

Одбивноста на Адел да јаде или зборува се прошири брзо низ Дахма и многу луѓе се собраа пред командниот центар, извикувајќи: „Предајте ни ја! Ќе ја исечеме на делови и ќе ја закопаме во земја!“

Слушајќи ги гневните гласови, Адел беше преплавена со омраза и страв во исто време. На крајот, еден постар маж по име Сабум Сабар, влезе во собата. Не изгледаше дека е понесен од истиот гнев како и другите. Клекнувајќи близу

до местото каде што седеше Адел, ја праша дали може да му каже каде се кријат другите христијани.

„Не, не можам“, одговори таа во страв и започна да плаче. Сабар стана и му рече на командантот, „Подобро ќе биде доколку ова дете дојде со мене. Ако остане овде подолго, ќе биде убиена“.

Една група мажи продолжија да викаат кон Адел и да ѝ се закануваат со убиство додека беше испратена во домот на Сабар. Ветија дека ќе чекаат надвор некој добар момент да ја нападат. Но Сабар ѝ кажа, „Ќе бидеш безбедна овде. Можеш да спиеш во гостинската соба“.

Чекорејќи по едвај наместената спална, Адел брзо ја затвори вратата однатре. Потоа седна на креветот – на сламената постела – и почна да плаче додека мислеше на својот скапоцен Кристијано.

„ЗАР НЕ МИСЛИШ ДЕКА ТОЈ МОЖЕ ДА ТЕ СПАСИ ОД ОВАА СИТУАЦИЈА?“

Следниот ден, група униформирани војници влезе во селото; беа веднаш одведени во домот на Сабар за да се сретнат со Адел. Го имаа истото прашање како и другите: „Каде се кријат другите христијани?“

Адел одби да одговори. Ї беше дозволено да се врати во својата соба, но можеше да ги слушне мажите како разговараат преку тенките ѕидови. Решителните војници имаа само една цел – да ги најдат другите христијани – и тие одлучија дека Адел треба да оди со нив како нивни „водич“. Адел беше застрашена. Си вети во своето срце дека попрво ќе умре.

Подоцна попладнето, три жени од селото ѝ донесоа храна на Адел, но таа повторно одби да јаде. Додека жените меѓусебно зборуваа, Адел сфати дека ги знае од претходно. Беа од едно друго село и беа христијанки по раѓање. Меѓутоа, се омажија за муслимани и беа убедени да го прифатат исламот. Една од жените, Уми, започна зајадливо да ја критикува Адел. „Ти си крива што син ти и мајка ти се мртви“, ја прекори. „Одби

да го прифатиш исламот, но сега го доживуваш непосредно. Сакаш да веруваш во Исус, но дали мислиш дека Тој може да те спаси од ова?“

„Доста Уми! Престани да зборуваш така“, заповеда една од другите жени. „Што си замислуваш? Дека Мухамед ќе нè *сѝаси*?“ Адел можеше да ја види нежноста во очите на жената, и пред да замине, Адел дојде до неа и ја гушна. Жената започна да плаче и ѝ прошепоти на уво, „Можеби еден ден ќе можам да се вратам кај Христос“.

Адел не можеше да разбере дали таа изјави така или сакаше да открие дали е тоа можно. Ја погледна ражалостено и нежно ѝ одговори, „Ако навистина сакаш да Му се вратиш на Господ, Тој ќе направи пат“.

Додека се стемнуваше, војниците се вратија. Се одлучи дека сите христијани од островот треба да се опколат и дека Адел е најдобрата личност што ќе им помогне да ги најдат. Откако ќе ги соберат, сите треба да се запалат. Никој не треба да остане жив. Адел знаеше дека ништо не може да го запре нивниот злобен план, па така остана заклучена во својата соба и се молеше за сила. Ако ја земат како водич, знаеше дека одбивањето да им помогне ќе значи сигурна смрт.

Некои луѓе почнаа да воскликнуваат пред домот на Сабар, а Адел се провлече до надворешниот ѕид да сирне низ пукнатините за да види што се случува. Тројца војници фатија уште едно христијанско семејство. Мажот беше убиен, а жената и трите деца беа на пат за Дахма. Ги слушна како зборуваат дека жената се вика Роза. Срцето на Адел потона додека се враќаше до рогозината. Го познаваше добро тоа семејство. Едно од децата беше на возраст како Кристијано и скоро секој ден си играа кај нив дома.

Околу полноќ, Сабар се врати во собата. Лицето му беше зачудено, „Адел, што ќе правиме? Војската бара да одиш со нив“.

Адел беше зачудена дека тој се обрати во множина. Сабар како да се идентификуваше со нејзините страдања. Неговата добрина понуди мал остров на удобност во опкружувањето на

омразата. Но Адел знаеше дека нема избор. „Кажи им дека можат веднаш да ме стрелаат. Нема да одам со нив“.

„Зошто се плашиш од нив?“, праша Сабар.

„Бидејќи ги знам нивните планови. Ги слушнав што зборуваат и нема да им помагнам да убијат кого било“, одговори таа.

Сабар си замина. Уште една непроспиена ноќ и Адел сè уште одбиваше да јаде. Во утринските часови стигнаа нови извештаи. Уште едно семејство е убиено... повеќе жени и деца заробени... најдена млада девојка. Адел се прашуваше дали ќе слушне нешто за Кристина, дали е таа една од новите заробеници. Адел помисли дека можеби е подобро ако Кристина е убиена. Тоа беше застрашувачка мисла, но се уплаши што можат грозните војници да ѝ направат на нејзината слатка, невина ќеркичка.

КРИСТИНА

Околу четири часот наутро, Ад плачеше кон Бог. „Зошто не дозволиш да умрам?“ Солзите доаѓаа и доаѓаа, една по една без прекин се тркалаа по нејзиното лице додека го повторуваше истото прашање, „Зошто?“

Немилосрдните закани продолжија надвор од нејзината соба. Еден човек речиси успеа да ја прободува туркајќи ја својата мачета низ надворешниот ѕид во собата. Две од жените кои ја посетија Адел претходниот ден, се вратија за да ја молат да јаде. Но таа одби. Остана во собата, успевајќи малку да дремне во тишината на утрото, но поголем дел од времето се стуткуваше спроти ѕидот и плачеше. Продолжи да се моли за Мету и за неговите сватови, но најмногу се молеше за Кристина.

Потоа дојде веста.

„Адел! Адел!“, ја повика Сабар додека се втурна во собата. „Некои мажи се надвор. Велат дека ја заробиле твојата ќерка Кристина“.

Тоа беше ризик... голем ризик, но Адел мораше да знае. Дали Кристина е жива? Или тоа беше само сурова измама да ја намамат надвор од домот на Сабар? Имаше само еден начин да дознае.

Патуваа со брод до селото Салуби: шест војници на цихадот, Адел, Сабар (кој по барање на Адел се сложи да појде со нив) и млада заробеничка по име Макси. Другото пријателче на Кристијано, Макси, имаше само седум години. Адел го зграби малото девојче и го прегрна цврсто. Плачеше додека ѝ ја тргаше кадравата коса од лицето. Тоа беше познато лице, пријател на семејството.

Ад седна до Макси, држејќи ја цврсто и галејќи ја нејзината глава на краткото патување до Салуби. Макси многу ја потсетуваше Адел на Кристијано. Но мирниот момент набрзо исчезна, кога Адел ги виде вооружените војници како чекаат на брегот. Ја повлекоа Адел надвор од бродот и бруталниот третман, што беше сè уште свеж во сеќавањето, се врати.

Макси беше ужасната додека ги гледаше злобните напади врз Адел. Гласно врискаше, а нејзиното тело влезе во неконтролирани грчеви. Слушајќи ги врисоките на младото пријателче, Адел повторно прокламираше, „Крвта на Исус Христос е сеоќна!“ Се плашеше сега дека патот до Салуби нема врска со Кристина. Надежта набргу исчезна со продолжување на тепањето. Сабар започна да вика на мажите, молејќи ги да престанат. Успевајќи да ја отргне Адел од нивни раце, тој ѝ помогна и ја однесе во една поголема куќа крај брегот, каде што беа и другите заробеници. Потоа ѝ рече дека мора да си оди. „Не можам ништо повеќе да сторам за тебе. Ако продолжам да се мешам, ќе ме убијат и мене. Жал ми е“.

Имаше некои жени во куќата, кои се тресеа на секое насилно дерење на мажите надвор. Ад ја стави главата цврсто на дланките за да плаче, кога слушна чекори како ѝ се приближуваат. Го дигна погледот и ја виде. Тоа беше Кристина!

Кристина се фрли во прегратката на мајка си и заплака, „Мамо, мамо!“ Се држеа цврсто, а Кристина продолжи да се мачи да каже некој збор. „Жал ми е мамо... Многу ми е жал. Ја убија баба. Го видов и неговото тело мамо, го видов Кристијано... го убија. Ох, мамо!“

„Знам Кристина... Знам дека ги убија“. Имаше премногу сеќавања и Адел започна неконтролирано да плаче. Кристина не знаеше што да каже, само ја бакна мајка си... повторно и повторно ја бакна мајка си.

БАРАЊЕ ОДГОВОР ШТО НЕМА ДА ДОЈДЕ

Вечерта на шестиот ден од нејзиното заробување, Адел и шеесет други заробеници ги собраа заедно и им рекоа дека мора да се преобратат во ислам следното утро.

„Никогаш нема да станам муслиманка“, одговори Адел.

„Добро. Не мораш. Но ако не го направиш тоа, ако која било од вас одбие, ќе ве убиеме сите“, одговори командантот. „И нивната крв ќе биде врз вашата глава“.

Меѓу христијанските заробеници, таа вечер се свика состанок. Ним првпат им беше дозволено да се сретнат како група по нападите. Се гушкаа едни со други и пролеаја солзи. Христијаните знаеја дека мора да одлучат што да прават. Дали ќе се сложат да се преобратат или ќе им се придружат на бројните христијански маченици? „Можеме да ги повториме зборовите; да ги кажеме нивните молитви. Бог ги знае нашите срца; Тој нема да ни суди“, кажа еден човек.

„Како? Толку долго се спротивставувавме. Дали сето ова е за цабе?“

„Што е со нашите деца? Дали сакаме да ги видиме како ги убиваат пред наши очи?“

„Дали Бог сака сите ние да умреме во ова муслиманско село?“

Расправиите продолжија, привидно исчезнувајќи во далечината, кога Адел ја прокоментира нивната очајна ситуација. За себе можеше лесно да одбие да се преобрати; знаеше дека нејзината вера ќе ѝ помогне да издржи до крај. Но дали нејзините дела беа фер кон одредувањето на судбината на другите, вклучувајќи ја и Кристина? Дилемата ја вознемири Адел додека плачеше кон Бог за одговор. Тоа не дојде.

Следното утро, христијаните се собраа во дворот. „Дали донесовте одлука? Дали ќе се преобратите или ќе умрете?“, праша еден војник на цихадот.

Никој не се осмели да одговори прв. Дури и помладите деца одбиваа да зборуваат, вкочанети од страв и внатрешна борба да останат верни на нивната вера. Вознемиреноста кај командантот растеше, покрај нивното непопустливо молчење, и им издаваше наредби на неговите потчинети на нивниот јазик. Војниците се вратија со дузина лажици и во еден бизарен ритуал почнаа да мешаат кал и да ги принудуваат христијаните да го јадат. Командантот ѝ удри шлаканица на Адел кога таа исплука. „Јади! Јади!“, викаше на неа.

Адел одби.

Потоа донесоа едно црево и секој од заробениците беше испрсан со „исламско крштевање“, кога муслиманите почнаа да цитираат стихови од Куранот. Кога завршија, играа како пијани мажи и пукаа во воздух, прославувајќи ја својата извојувана победа на преобраќање на христијаните во ислам. Христијаните, стоејќи заедно во тишина, се гледаа со чудење додека ги набљудуваа војниците како продолжуваат со бескорисното славење.

Но нивните срца се скаменија кога ги видоа војниците како носат канти со бензин кон насобраната група. Еден дотеран офицер, со поинаков изглед, зачекори пред останатите. Адел го препозна како водач од островот Јава. Без малку загриженост, смирено им нареди на своите претпоставени да ги заклучат христијаните во една од куќите и да ја полијат со бензин.

Набиени внатре во колибата, измачените христијани започнаа да викаат додека се собираа околу малите деца. Не се плашеа да умрат за Христос. Секој од нив го докажа тоа повеќепати за време на заробеништвото. Но помислата да бидеш жив изгорен и да ги гледаш децата како горат во пламен, беше премногу за да се издржи. Во единство тие клекнаа долу, повикувајќи кон Бог да ги спаси од оваа ужасна смрт.

Додека се молеа, меѓу војниците надвор дојде до дискусија. Се расправаа дали треба да ги запалат христијаните. Еден

од нив тврдеше дека сега заробениците се преобратија во ислам и може да бидат корисни за цихадот. Набрзина се одлучи. Ако заробениците сакаат да земат учество во цихадот, тоа ќе ја докаже нивната посветеност на Алах и ќе бидат поштедени.

ЦЕНАТА НА БУНТОВНИШТВОТО

Слушајќи ги овие расправи, Адел и останатите останаа во состојба на шок. Тоа не беше одговорот што го бараа. Но треба да се донесе одлука. Ако постарите заробеници се сложат да одат со војниците во следниот цихад, сите ќе бидат поштедени. Инаку плевната ќе биде полеана со бензин и христијаните ќе изгорат. Потресените заробеници се смрзнаа на колена, повторно охрабрувајќи се еден со друг и чудејќи се кој ќе се осмели да зборува прв. Командантот беснееше во плевната, објавувајќи ја радосната вест: „Ако сте доволно стари да носите мачета, дојдете и придружете се на цихадот. Ќе биде забавно!“

Гневот во Адел исплива додека го слушаше болното исмевање на заробениците. Чувствувајќи наплив на храброст, таа стана. Командантот се насмеа, мислејќи дека таа е првиот доброволец. Но таа им се обрати на другите: „Немојте никој од вас да оди со нив. Ако сакаат да нè убијат, подобро ќе биде да нè убијат овде. Барем ќе бидеме заедно сите“.

Командантот, збеснат од нејзиниот отпор, ја грабна за раката. „Што рече?“

Адел повтори, „Нема да му се придружиме на цихадот. А сега, те молам оди си“. Командантот ја стегна цврсто раката на Адел, гледајќи ја директно во очи. Тој не мораше да зборува; очите му комуницираа совршено со гнев. Но Адел веруваше дека Бог ќе ги поштеди. Веруваше дека нејзиното директно спротивставување има цена. Додека командантот набрзина се заврти и ја напушти собата, другите, восхитувајќи се на издржливоста на Адел, се прашуваа дали таа сега ги запечати нивните судбини.

За чудо, војниците заминаа, а заробениците беа изнесени од плевната.

Поминаа две недели, а Адел беше под постојана закана. Муслиманите знаеја дека таа имаше влијание врз другите затвореници и помислија дека треба да биде ликвидирана. Нејзината физичка сила се враќаше и бавно почна да јаде по инсистирање на Кристина.

Милитантните водачи патуваа и се враќаа до едно мало село и секојдневно дискутираа што треба да се стори со заробениците. Се посомневаа во искреното преобраќање на христијаните во ислам и се расправаа дека треба да ги запалат како што беше претходно планирано и да го заштитат нивното село од секако понатамошно сквернавење. Како последна шанса за потврда на преобраќањето на затворениците, одлучија дека сите жени треба да бидат обрежани.

Некои од жените беа ужаснати и почнаа хистерично да плачат. Нивните противници го потврдија сомнежот кај командантот на селото и тој повторно инсистираше да бидат егзекутирани. Другите сè уште мислеа дека христијаните може да им користат доколку останат живи, така што муслиманите меѓусебе одлучија засега да ги остават живи. Меѓутоа, ги зедаа сите девојчиња кои сè уште не беа адолесценти, вклучувајќи ја и Кристина, и грубо ги исекоа. Болката беше измачувачка, а Кристина плачеше непрекинато. Гневот на Адел излезе и повторно се обиде да го контролира сличниот бес што вриеше во неа. Нејзиното измачување беше над секоја граница, но гледањето на страдањето на ќерка ѝ, ја влоши ситуацијата кон полошо. Адел чувствуваше омраза кон секој муслиман освен кон Сабар. Знаеше дека омразата е рак за душата и дека единствен лек за тоа е прошката. Но простувањето беше толку далечно, невозможно. Сè што можеше да прави е да се моли.

Поминаа шест недели без директна закана за егзекуција, но Адел остана длабоко вознемирена. Можеше да види како ја гледаат муслиманските мажи и една група веќе се обиде да ја силува. Можеше да почувствува како расте нивната похота

во деновите што доаѓаа и се прашуваше колку долго може да се одбрани. Дури и командантот на селото се однесуваше непристојно. Таа копнееше по утеха за Мету, прашувајќи се дали е воопшто жив.

МЕТУ

Едно утро, неочекувано еден мал одбор на државни службеници дојдоа со брод во Салуби. Службениците ги истражуваа наводите дека христијаните се држат како заложници во селото, обвинение што муслиманските војници жестоко го одбија. Меѓутоа, Нахор, човекот кој беше сопственик на бродот, беше христијанин и слушна дека жена по име Адел беше во заробеништво. Откако ги донесе патниците, тој веднаш отиде да ја бара.

„Дали си ти Адел?“, Нахор тивко праша откако некој покажа на неа.

„Кој си ти?“, одговори Адел со сомнеж. Едвај излегуваа зборови од неа, кога Нахор ја зеде во прегратка и почна да плаче. „Слушнав сè за тебе и за ситуацијата овде“, рече тој.

„Што? Како ме познаваш?“

„Мету ми кажа“.

Адел не можеше да поверува. Мету беше жив! За првпат во повеќе од шест седмици, почувствува бран на радост и наедно се насмеа. „Мету е жив?“, запраша таа, осигурувајќи се дека не го разбрала погрешно.

„Да, секако дека е. Дали сакаш да му напишеш писмо?“, праша Нахор.

Помислата да му напише на Мету писмо проструи низ мислите на Адел. Колку копнееше да оствари контакт со него! Но знаеше дека има многу поважни работи. „Да, сакам да му пишам на Мету. Но морам првин да направам нешто. Брзо! Дај ми пенкало и хартија“.

Адел седна и започна набрзина да ги запишува имињата на сите заробени. Сè уште го пишуваше списокот кога виде како командантот ѝ се приближува. „Брзо, земи го ова со тебе Нахор. И те молам внимавај!“ Адел го гушна Нахор набрзина

и се исмолкна, жалејќи што не можеше да му пишува на Мету. Како копнееше да му каже сè... колку го љубеше и ѝ недостасуваше... колку беше Кристина храбра. Но немаше доволно време и беше приморана да каже некој збор за другите заробеници. Несомнено, и нивните семејства ќе бидат загрижени. Сега таа се надеваше дека никој не ја виде како зборува со Нахор.

„Што пишуваше?“ Командантот беше бесен кога слушна дека Адел не само што зборувала со сопственикот на бродот туку и му предала парче хартија. „Дали испрати писмо?“

„Не, не напишав писмо“, одговори Адел.

„Што напиша?“ Неговите зборови беа со гневно мерливи тонови, како да држи нож врз вратот на Адел.

Сталожено Адел му рече, „Едноставно ги напишав имињата на оние што ги држите како заробеници овде“.

„Што направи?!“ Командантот вриеше. Адел со сигурност помисли дека ќе ѝ забодe нож во вратот, но за првпат не се плашеше. Го постигна она што веруваше дека треба да се стори и знаеше дека Мету е жив. Денес беше добар ден. Ден што дури и немилосрдниот командант не може да го уништи.

„Тукушто ги уверив владините службеници дека никој овде не е задржан против своја волја. Потпишав договор. Сега ти им даде список на ‘затвореници’! Свињо! Ќе платиш за ова“.

Командантот се држеше на своите зборови. Адел беше брутално тепана тоа попладне и многу попладниња потоа.

За помалку од два месеца, селото Салуби беше под истрага. Списокот на Адел кружеше кај владините службеници и меѓу семејствата на заробените, вклучувајќи го и Мету. До Адел допре збор дека „Мету доаѓа со владините службеници да те земе тебе и Кристина“.

Адел беше воодушевена. Таа и ќерка ѝ го преживеаја кошмарот наречен пекол во секоја смисла, и сега ќе си одат дома. Духот ѝ се подигна и дури започна повторно да се смее. Но Кристина не беше уверена. „Дали навистина ќе си одиме дома?“, праша со сомнеж. „Дали навистина ќе си одиме со тато? Што ако не нè пуштат?“

Адел можеше да ја слушне загриженоста во гласот на Кристина и знаеше дека нејзините прашања се на место. Ја гушна својата храбра ќерка и се запраша каков заговор можат да направат оние што ги заробија за да го спречат нивното ослободување. Следниот ден го откри тоа.

„НЕ МОЖАМ ДА ЗАМИНАМ СО ТЕБЕ“

Адел и Кристина беа принудени да застанат пред сите насобрани заробеници. Командантот, обраќајќи се кон христијаните рече, „Наскоро ќе ги одведеме Кристина и Адел до Дахма, за да се сретнат со нејзиниот христијански маж“. Со големо очекување, веста за доаѓањето на Мету се рашири меѓу заробениците. Тие ја познаваа Адел. Ако ѝ биде дозволено да си оди, таа нема ниту за момент да се смири, сè додека другите заробеници не бидат ослободени. Адел ќе биде нивната линија на животот до слобода.

Потоа командантот продолжи со познатата закана: „Адел и Кристина ќе бидат запрашани дали сакаат да останат тука со вас или да заминат со Мету. Ако кој било од нив одлучи да отиде со Мету, сите ќе ве убиеме“. Како што командантот се оддалечуваше, клекна пред едно младо девојче на околу пет години. Вадејќи го ножот од корицата, го притисна на вратот на уплашеното девојче и злобно додаде, „дури и тебе“.

Христијаните заставаа и погледнаа во Адел. Како може да донесе таква одлука? Се прашуваа. И размислија што би направиле доколку бидат на нејзино место. Адел знаеше дека никој нема да ја обвинува нејзе или Кристина доколку одлучат да одат со Мету. Но пред да може да им понуди некаков одговор, командантот заповеда, „Одиде“.

Сега? Адел не знаеше дека Мету веќе чека на нив. Сè се случуваше многу брзо. Ы требаше време да се моли и да размисли дали командантот навистина ќе ги убие сите или тоа беше само блеф. Како може да му го сврти грбот на Мету? Но како може да донесе избор што би значел смрт на другите затвореници?

Пред да дознае, ја доведоа во собата каде што Мету седеше наспроти воените офицери. Како што влегоа тие, командантот

и шепна на Адел, „Запомни: Ако кој било од вас се врати со него, ќе го убијам секој затвореник. Не само нив, ќе го убијам и Мету. Се колнам, ќе го убијам и него“. Неговите студени зборови испратија морници по вратот на Адел, исфрлајќи секаква помисла дека можеби блефира.

Адел можеше да ја види болката во очите на Мету. Колку копнееше да биде заедно со својата жена и ќерка! Последните три месеци за него беа како цел живот, но сега имаше надеж. Тој беше одлучен и Адел знаеше дека веќе се беше заветил во своето срце дека нема да ја напушти собата без нив. Сè што можеше да направи е да се моли за сила.

Еден офицер се претстави како г-н Саид и без двоумење праша, „Адел, дали сакаш да заминеш со Мету или да останеш во Салуби?“ Адел знаеше дека ова ќе биде прашана, збор по збор и беше сугерирано точно како треба да одговори. Се обиде да зборува, но нејзините усни се движеа без звук. Г-н Саид го повтори прашањето малку погласно. „Адел, дали сакаш да одиш со Мету или да останеш во Салуби?“

Ад погледна директно во очите на Мету, кој се чудеше сега зошто и треба толку долго да одговори. „Мету...“ Солзи се стркалаа по нејзиното лице додека се гушеше во зборовите. „Не можам да заминам со тебе“.

Мету беше подготвен да скокне од столицата, да се стрча кон Адел и да ја праша зошто, но Саид го задржа не дозволувајќи му да одговори. Веднаш, Саид го постави истото прашање до Кристина. Адел сè уште плачеше додека ја гледаше ќерка си, несигурна како таа ќе одговори. Немаше време да зборува со Кристина и сега беше уверена дека ќе ги убијат сите затвореници и Мету, ако некој од нив се согласи да се врати со Мету. Но како може деветгодишната ќерка да ја сфати сериозноста и да се сложи да отиде со својот татко?

„Не можам да одам со тебе тато. Жал ми е...“, липаше Кристина, очајно обидувајќи се да се извини на татка си и да му ја објасни ситуацијата.

Г-н Саид грубо ги прекина, „Еве. Завршивме. Нема повеќе да разговараме за оваа тема. Разбра?“

На Адел и на Кристина им беа дадени пет минути со Мету под строг надзор и инструкции да не си шепотат еден со друг. Игнорирајќи ги нивните наредби, Адел зборуваше тивко, молејќи се да не ја слушнат. „Мету, морав да одговорам вака. Се заканија дека ќе ги убијат другите ако отидеме со тебе. Те молам немој да ме мразиш. Додека живеам, нема да се откажам од надежта. Знаам, еден ден повторно ќе бидеме заедно“.

Мету ја погледна својата прекрасна жена, гледајќи ја болката во нејзините очи и дури восхитувајќи се на нејзината храброст. Немаше повеќе што да си кажат. Само го погледна своето семејство и едноставно одговори, „Разбирам“.

Како што брзо започна овој состанок така и заврши, а Адел и Кристина беа одведени од собата. Адел се заврти да го погледне уште еднаш Мету, но командантот ја виде, замавнувајќи со тупаницата кон неа. „Не гледај по него“, шиштеше тој. „Тој е само дете на Исус. Тој е свиња!“ Со скршени надежи, Адел можеше само да замислува каква ќе ѝ биде иднината. Сè што можеше да прави е да плаче.

Следните неколку седмици, Адел се прилепи на надежта дека еден ден ќе се соедини повторно со Мету. Тоа ѝ ја ублажи бескрајната болка на нејзиното заробеништво и ѝ даде нешто за што може да се држи, без разлика дали стануваше збор за далечен сон.

Потоа, на 10 април, нејзиниот сон се претвори во кошмар...

„Адел“, започна командантот, „решив што ќе правам со тебе. Ми предизвика многу болка и очигледно си подбуцнувач. Решив да му дозволам на еден од мажите да се ожени за тебе. Можеби тој ќе може да те контролира“.

Адел не можеше да поверува. „Не можам да се омажам за никого! Веќе сум мажена за Мету!“

„Ти кажав. Мету не е маж. Тој е свиња и не го признавам неговиот брак со тебе. Ако одбиеш да се омажиш за човекот што го избрав за тебе, ќе им дозволам на *сите* да те имаат“. Командантот не прифаќаше други аргументи и Адел знаеше според неговиот тврд поглед дека беше сериозен. Ќе нема излез.

Адел отиде кај другите заробенички и ги молеше да ѝ помогнат. Знаеше дека не можат да сторат многу, но се надеваше дека барем ќе застанат со неа во протест против принудниот брак. Но другите останаа тивки, плашејќи се за своите животи. На крајот една ѝ кажа, „ако не се омажиш за еден од нив, можеби ќе нè силуваат и убијат сите“.

Адел беше вознемирена. Се обиде толку напорно да остане со овие жени, а сега се чувствува предадена. Почна да плаче, „Флоу, дали можеш да ме претвориш во некоја стока и да ме продадеш само за да се спасиш?“

Другите можеа само да ѝ се извинат додека се прилепија заедно и плачеа. Знаеја дека ова не е последен пат, некоја од нив да биде присилена да се омажи.

Кога со Кристина беа принудени да се преселат со Алмин, нејзиниот нов маж, Адел веруваше дека ситуацијата не може да биде полоша. Но ситуацијата *стана* полоша. По неколку месеци Адел забремени.

НОВИОТ ЖИВОТ

До октомври, емоционалната состојба на Адел целосно се сруши. Почувствува дека неконтролирано паѓа надолу низ бескрајна јама. Овие чудовишта го убија нејзиниот син и мајка, и немилосрдно ја тепаа безброј пати. Сега поверува дека ѝ е одземена и надежта за повторното обединување со Мету. Омразата што започна тој ужасен ден кога беше заробена, растеше побрзо од новиот живот во неа. Плачеше додека ја бараше надежта, но не ја најде. Не можеше ниту да го сака ни невиното бебе во нејзината утроба. За Адел, тоа беше потсетник на сè она што ѝ го одзедоа.

„Нема да им дозволам да земаат повеќе“, одлучи таа.

Чекаше додека не беше сама. Потоа зеде нож од кујнскиот шанк. Беше тешко да се поверува дека работите се развиваа до овој степен. Адел се запрашуваше зошто е поштедена да доживува само таков очај. Знаеше дека Бог ја спаси, но повеќе не чувствуваше дека треба да живее. Пополека приближувајќи

го ножот до својата утроба, ги затвори очите и се молеше Бог да ѝ прости.

„Застани мамо!“ Кристина извика додека се стрча во собата и го зграби ножот од рацете на мајка ѝ. Адел се скрши во солзи и падна на подот. Кристина сега плачеше со мајка ѝ. „Мамо, што правиш? Не можеш да си го правиш ова на себе. И ова бебе не направило никому лошо. Тоа е невино“.

Адел беше скршена. Четири часа плачеше додека зборовите на Кристина поминуваа како ехо во нејзиното срце и душа. Го молеше Бог да ѝ прости додека ја исповедаше омразата кон оние што ја држат во заробеништво. Започна да сфаќа како нејзиниот гнев речиси уништил еден невин живот, исто како што војниците на цихадот ѝ направиле на неа. Беше една свесна реалност и иако веднаш не ја почувствува прошката врз оние кои ја повредија, знаеше дека ќе има желба да ѝ дозволи на Божјата благодат да работи. Омразата ја блокираше силата на исцелението на Божјата љубов, што сега започна да ја доживува.

Адел започна да ја гали утробата и да му зборува на младиот живот во себе. Верувајќи дека е девојче, бебето го нарече Сара. „Сара, те молам прости ми. Прости ѝ ги гревовите на твојата мајка. Ништо не си направила лошо. Ти си доброто што може да произлезе од оваа лоша ситуација. Те љубам“.

Еден темен облак се подигна додека продолжуваше да се моли и да ѝ зборува на Сара. Претходно, Адел за нероденото бебе мислеше дека е другиот непријател, дете на убиецот на нејзиниот син. Сега сфати дека тоа беше *нејзино* бебе и едно од Божјите созданија. Додека ги гушкаше двете ќерки, во истиот момент се создаде поврзаноста.

Следниот ден, Адел зеде еден лист хартија, знаејќи дека мора да комуницира со Мету. Мораше да му каже сè што се случи и да го моли за прошка. Дури и ако не ја сметаше повеќе за своја жена, таа имаше разбирање и немаше да му се лути поради тоа. Го љубеше и копнееше по повторното обединување. Додека пишуваеше, солзите ѝ се помешаа со мастилото, правејќи дамка на писмото. Се запраша дали ќе

може да го прочита. Кога заврши, имаше напишано шест страници. За Адел ова беше најболното и најважното љубовно писмо што го напишала. Внимателно го превитка и го скри, молејќи се за можност да се сретне со Мету.

На 24 декември, сите затвореници беа принудени да работат на плантажа со кокос. Беше тоа тешка работа, особено за Адел, која беше шест месеци бремена. Но затворениците разбраа дека тоа беше ден пред Божиќ и секој од нив уживаше во минатите празнични сеќавања. Таа вечер кога Адел започна тивко да ја пее „Тивка ноќ“, другите ѝ се придружија. Набрзо сите започнаа да ја пеат песната додека зачудените лица на стражарите слушаа со сомнеж. Секој од нив беше свесен за опасноста да се пее традиционална христијанска песна за Христос. Веројатно ќе бидат тепани, но никого не го загрижуваше тоа. Радоста на пеењето би била достоинствена за казната.

Подоцна вечерта, тие пееја и се сеќаваа на своите семејства. Телата им беа заробени, но душите беа слободни додека продолжуваа да му пеат на небесата. Следното утро плачеа со солзи на тага и радост, жалејќи за своето заробеништво, но со надеж за посреќните денови. Никогаш нема да го забораваат заедничкиот Божиќ на полињата.

На 18 март се роди Сара.

Сега откако се роди бебето, Кристина почувствува дека е време да ѝ каже на мајка си, „Мора да се обидеш да избегаш, само ти и Сара. Мора да си одиш. Ако не отидеш, ќе умрам тука“.

„Не можам да те напуштам Кристина. Никогаш нема да те напуштам“, ја уверуваше Адел ќерка си.

„Мамо, послушај ме. *Мораш* да заминеш“, зборуваше жилавото десетгодишно дете. „Алмин никогаш нема да дозволи да живееме заедно. Но ако ти и Сара заминете, ќе помисли дека ќе се вратиш. Но не смееш. Мора да го најдеш тато. Тој ќе се врати по мене. Тоа ни е единствената надеж“.

Адел знаеше дека ќерка ѝ е во право, но не знаеше како да оствари една таква идеја. Не знаеше дали Мету ќе ја прими назад. А тука беше и Сара. Адел едноставно немаше храброст

да го испланира нивното бегство со толку прашања што висеа во воздухот.

Тогаш, во април дојде одговорот. Адел го носеше писмото за Мету повеќе од шест месеци, надевајќи се и молејќи се за можност да го испрати. Едно попладне, додека некои деца беа во посета на селото, се пружи една можност. Адел познаваше едно од децата и тивко се приближи до местото каде што си играа. Набрзина му го даде писмото на детето што го познаваше и го замоли да се погрижи да стигне до нејзиниот маж Мету. Детето само го зеде писмото и намигна со одобрување.

Адел се врати дома, молејќи се писмото да стигне до Мету... молејќи се да ѝ прости... молејќи се сè уште да ја сака. Секој ден, Адел погледнуваше низ селото, нетрпеливо чекајќи детето да се врати на посета. По неколку дена нејзиното чекање заврши.

„Дали го виде Мету? Дали му го даде писмото?“, набрзина го праша детето на кое му го даде писмото.

„Да, му го дадов на Мету. И истовремено кога му го дадов, тој ми го даде ова“.

Адел се зачуди кога девојчето ѝ предаде писмо. Мету ѝ напиша и пред да го прими нејзиното писмо. Можеше тоа да го примети по бледата боја на пликот и излижаните рабови, дека го носел подолго време, како што таа го носела писмото што го напиша за него.

Размисли да го прочита веднаш, но бргу се предомисли. Што ако Мету ја замрази? Што ако се оженил со друга жена? Емоциите на Адел беа како тобоган додека трчаше назад дома, отворајќи го писмо. Срцето ѝ потскокна во ритам додека очите се спуштија врз зборовите.

Адел, можеш да имаш и десет деца од десет мажи и сè уште ќе бидеш моја жена. Дали се сеќаваш што ти рече пасторот? Само Бог може да нè раздвои сега. Те љубам.

Мету

Адел го доби одговорот. Сега ќе го планира бегството.

БЕГСТВО И ОСЛОБОДУВАЊЕ

По едвај два месеца, на 18 јуни, Алмин ѝ дозволи на Адел да посети некои роднини на соседниот остров. Држејќи ја цврсто Сара, Ад отиде по Кристина додека се качуваше на мал фериброд. Но Алмин ја повлече Кристина назад. „Таа ќе остане“.

Адел го молеше Алмин да ѝ дозволи на Кристина да оди, но тој одби. „Не одам без Кристина“, инсистираше таа. Но Алмин не попушташе. Знаеше дека „жена му“ ќе побегне ако Кристина отиде со нив.

Но, сè беше според планот на Кристина. Ја гушна мајка си и ѝ шепна, „Те молам мамо, вети ми дека со Сара ќе одиш кај тато. Те молам, те молам. Ќе бидам во ред“. Адел ја држеше цврсто Кристина, прашувајќи се како може да ја остави сама. Но изговорот на Кристина ја пресече директно во срце. Прашувајќи се како може ќерка ѝ да биде толку храбра, Адел ја бакна и се збогува со неа. Знаеше дека можеби нема да ја види подолго време. Или можеби никогаш.

Адел стоеше крај оградата на бродот, кротко гледајќи како Кристина исчезнува во далечината. Ја гушна Сара и почна да плаче запрашувајќи се уште еднаш дали ја донела вистинската одлука. Немаше намера да ги посети нејзините далечни роднини. Набрзина ќе отиде да го најде Мету пред Алмин да сфати дека побегнала. Потоа, некако, ќе мора да ја вратат Кристина.

На Адел ѝ беше потребна една седмица да го најде местото каде што престојуваше Мету. Патувањето беше долго и тешко, а Адел избегнуваше да стапи во контакт со Мету досега, плашејќи се дека Алмин ќе открие што има на ум. Седна на креветот, тивко држејќи ја Сара во гостинската соба, нетрпеливо чекајќи. „Дали навистина Мету ќе ме сака?“, *продолжи да се прашува. А што ќе биде со Сара?*

Иако сега Адел беше слободна, сè уште се чувствуваше заробена. Да биде полошо, се чувствуваше како предавник. Се омажи за друг човек и ја остави ќерка си Кристина. Како може Мету да ѝ прости? Повторно и повторно ја преиспитуваше нејзината одлука додека не заспа во плач.

Адел се разбуди неочекувано од звуците на Мету додека влегуваше во куќата. Седна на креветот, треперејќи; потоа ја грабна Сара, која сè уште спиеше, и стана. Одеднаш убедена дека направи голема грешка, Адел побрза да излезе од куќата. Не размислуваше каде ќе оди; само ќе трча. Не можеше да се соочи со Мету.

Но пред да излезе, Мету влезе. Без пауза, речиси во миг, ја претрча собата и ја гушна својата жена во радосна прегратка. Потоа го погледна бебето што го држеше Адел во рацете и се насмевна. „Значи ова е нашата нова ќерка“, рече тој. Адел заплака – со солзи радосници – негувајќи го долгоочекуваното обединување. Адел сакаше да се потпира на Мету засекогаш, да се насладува од сигурноста на неговите цврсти раце околу неа. Но знаеше дека Мету мора да оди. Знаеше дека нема да се смири сè додека не ја спаси Кристина.

Адел нервозно чекаше ден за ден, немајќи вести од Мету или од Кристина. *Што доколку веќе ја убиле Кристина? Што ако Мету е мртв?* За сè сум крива? Се обиде да се бори со очајните прашања што незапирливо продираа во нејзините мисли, повикувајќи кон Бог за потврда.

Адел најде утеха во познатите стихови од Словото, што очајно ѝ недостасуваше во периодот од осумнаесетте месеци заробеништво. Се сети како војниците на цихадот ја искинаа нејзината Библија во џунглата. Адел заврте повторно во Филипјаните 13 и по навика, ги читаше зборовите наглас: „Сè можам преку Христос Кој ми дава сила“. Се присети кога последен пат ги читаше овие зборови. Беше тоа на висорамнината зад нејзиното село на денот на нападот. Оттогаш помина многу време и таа патуваше до пеколот и назад. Знаеше дека нејзиниот кошмар не е завршен и не можеше да престане да размислува за Кристина, прашувајќи се дали ја предала својата сопствена ќерка.

Мету беше отсутен повеќе од две седмици пред Ад да разбере дека е со Кристина и дека треба да дојде и веднаш да им се придружи. Конечно ќе бидат повторно заедно како семејство. Солзи на радост се стркалаа по нејзиното лице

додека Му благодареше на Бог за способноста на Мету да ја спаси Кристина. Но се запраша... до каде ќе оди Алмин за да ги врати?

ЕПИЛОГ

Кога ја интервјуиравме Адел, таа и Мету студираа во тајното библиско училиште за евангелизатори. Иако поминаа неколку месеци откако избега, Ад и нејзиното семејство продолжија да бидат во постојано бегство за да му побегнат на Алмин, кој со помош на многу муслимани што ги придобил, продолжил да ги брка. Во еден или два случаи, Адел беше речиси фатена.

Адел мораше да се справи со две значајни работи по ослободувањето. Прво, нешто за коешто не размислуваше дека некогаш ќе го направи. Како христијанка, знаеше дека треба да им прости на војниците на цихадот. Тешкиот процес започна за време на нејзината бременост, кога Кристина ја потсети дека бебето што растеше во неа не ѝ згрешило ништо, дека бебето Сара е невино. Адел знаеше дека може да ги изговори зборовите „простувам“, но тие треба да продрат во нејзиното срце, каде што се случува вистинското простување. Во месеците по бегството, Адел помина многу време во молитва. Се молеше за спасение на оние кои ја повредија и неа и нејзиното семејство. Веруваше дека овие молитви се клуч за да може да им прости во срцето.

Втората работа беше подеднаков предизвик. Адел требаше да си прости себеси. Поради присилниот брак со Алмин, често за себе размислуваше како за предавник. За жал, другите христијани ги потврдуваа овие обвиненија и таа мисла постојано ја вознемируваше нејзината душа, донесувајќи голем немир, особено за време на бегството. Најпрвин мислеше дека Мету и другите христијански пријатели ќе ја „остават“ заради присилниот брак. Повремено, ова внатрешно измачување беше потешко од физичкото злоставување што го издржа.

Кога Ад излезе од заробеништво, беше испитана од една христијанска мисионерска двојка, кои го испитуваа и Мету и

работеа на национално и меѓународно ниво за да го помогнат нејзиниот случај. Кога Адел му пристапи на мажот ѝ, Господ го зајакна неговиот дух и првите зборови што излегоа од неговата уста беа, „Адел, ти *не* си предавник“.

Слушајќи ги овие зборови, Адел се скрши и заплака, и на тој ден започна да си простува себеси.

Адел и Мету продолжија да работат за да го осигураат ослободувањето на оние кои беа со неа во заробеништво. Она што постојано го притиска нејзиниот дух е тоа што некои од лицата кои се спомнати на овие страници се сè уште во заробеништво денес.

Потребни ѝ се нашите молитви.

ПУРНИМА:

ЗАТВОРЕНО ДЕТЕ, А СЛОБОДНА ДУША

Буџан

1 март 1993

Беше ладно и доцна во ноќта кога полицијата уште еднаш ја опколи групата верници и ги однесе во канцеларијата на реонскиот администратор. Тринаесетгодишната Пурнима трепереше додека заедно со другите беше принудена да стои надвор во дворот, за време на испитувањето. Полицајците ги бомбардираа со истите прашања коишто секогаш ги поставуваа: „Зошто сакате да бидете христијани?“, „Од каде ви доаѓа помошта?“, „Ова е будистичка земја, а вие ја обесчестивте со прифаќање туѓа религија. Зошто сакате да го свртите народот против вас?“

Еден по еден, триесет и петте верници беа испрашувани во долгата ладна ноќ. Имаше околу дваесет полицајци, повеќемина од нив големи и застрашувачки. Пурнима се свитка кога еден од нив му удри шлаканица на еден христијанин до неа. Некои од групата заплакаа; други се обидеа да проповедаат. Младата Пурнима застана пред луѓето кои се надвиснаа над неа, молејќи се за доволно храброст за да се соочи со претстојните прашања.

„Кој ти даде дозвола да го славиш Божиќ во селото Пурта? Ова е Бутан. Не е дозволено да се слави Божиќ во Бутан! Ова е твојот последен избор: Или ќе се вратиш на будизмот или ќе го напуштиш Бутан“. Полицаецот сега директно ѝ зборуваше на Пурнима и таа го почувствува ударот на ултиматумот. „Дали разбираш? Немаш дозвола да останеш овде и да практикуваш туѓа религија. Што одлучи?“

Пурнима не се посомнева ни за миг дека полицаецот беше сериозен. Беше прашање на чест, или христијаните да се откажат или јавно да бидат прогласени за издајници и да ја напуштат земјата под принуда. Неа веќе ја избркаа од домот и од селото. Немаше поим каде ќе оди, но знаеше што мора да направи.

„Нема да се откажам од Христос! Не сакам да ја напуштам мојата земја и нема да Го напуштам Христос. Тој е Единствениот Кој може да ме спаси мене или тебе“. Пурнима почувствува како телото ѝ се тресе додека провокативно му зборуваше на зацрвенетиот полицаец, но нејзиното срце беше цврсто и во тој момент знаеше дека судбината ѝ е запечатена. Нејзе и на другите им беше дадено пет дена да го напуштат Бутан. Им беше речено да одат во Непал.

Петти дена.

Пурнима имаше помалку од седмица да го напушти животот што го познаваше. Зборот за полициската закана брзо се рашири низ областа и нејзината сестра и зетот веќе заминаа плашејќи се за своите животи. Сега, кога официјално христијаните се етикетирани како предавници, некои од познатите селани си дале дозвола да ги нападнат.

Пред да може да замине, Пурнима требаше да направи нешто. Требаше да ја види мајка си. Помина малку повеќе од една година откако нејзините родители ја принудија да си замине од дома. Сега испадна дека се прикрадува назад. Убедена дека зборот веќе стигнал до нив, во врска со нивното протерување, таа нежно се помоли нејзините родители да имаат желба да го видат своето мало девојче за последен пат. Под покривката на ноќта, Пурнима се врати во домот каде што порасна, домот од каде беше присилена да си замине на деликатна возраст од дванаесет години...

ЧУДЕСНО ОЗДРАВУВАЊЕ

Пурнима порасна во мало будистичко село, во зелените долини на источен Бутан. Татко ѝ беше локален врач и често

изведуваше ритуали и жртвување животни за да ги истера злите духови, кои се закануваа да ѝ наштетат на заедницата. Нивното семејство, составено од осум члена, не беше ниту богато ниту сиромашно, според локалните стандарди, но тие имаа голем дом и беа блиски. И Сивал, кој беше оженет со постарата сестра на Пурнима, живееше со Ахем. Пурнима ќе пораснеше како и секое друго дете во селото, доколку болната Маја не заздравеше така чудесно.

Три години, Пурнима секојдневно гледаше како татко ѝ жртвува пилиња на импровизираниот олтар, тропајќи на домашниот тапан и повикувајќи ги духовите да ја исцелат неговата ќерка. Потоа, Пурнима ќе седнеше до креветот на Маја, очекувајќи да ѝ биде подобро, но Маја не се подобруваше. Имаше добри и лоши денови, но непрекинатата болка во стомакот и силните главоболки често ја држеа со денови во кревет. Гледајќи како сестра ѝ страда, Пурнима често ја прашуваше мајка си: „Зошто духовите се толку лути? Зошто жртвувањето не дава резултат?“ Но никогаш немаше одговор.

Сега, по години на боледување, Маја беше на нозе. Немаше повеќе болка... немаше повеќе звонење во главата. На мајката и таткото на Пурнима им беше мило што нивната ќерка се чувствува подобро, но не им беше мила изјавата на Маја дека Исус ја исцелил.

„Како можеш да зборуваш такво нешто? Како можеш да го обесчестиш нашиот дом и заедница?“, негодуваше татко ѝ. „Ние сме будисти и не сакам да слушнам уште еден збор за овој бог туѓинец. Дали ме разбираш? Ниту збор повеќе!“ Беше бесен. Да биде полошо, тој се плашеше од локалните соселани, што ќе помислат ако откријат. Всушност, се плашеше за сопствениот живот.

Но Маја и Сивал не можеа да ја негираат нивната новооткриена вера. Кога еден од пријателите на Сивал дозна за болеста на Маја, тајно призна дека е христијанин и ѝ даде Библија. Ѓ кажа оти веруваше дека Бог може да ја исцели Маја. И го направи тоа. Потоа, нивната вера се зголемуваше додека заедно ја читаа новата Библија.

„Ако сакате да останете христијани, повеќе не можете да останете овде“, декларативно им изјави таткото на Пурнима на Сивал и на Маја последната вечер. „Селаните никогаш нема да го дозволат тоа, сите ќе нè истераат, и вашата нова религија ќе донесе бесчестие и несреќа на целото семејство“.

Срцето на Пурнима беше скршено, гледајќи како нејзината сестра и зетот се истерани од семејниот дом. Меѓутоа, и на таа млада возраст од десет години, потполно разбираше дека она што го вели татко ѝ е вистина. Знаеше дека селаните никогаш нема да ја прифатат оваа нова религија, а сепак, не можеше а да нема стравопочит за обновеното здравје на Маја и новиот изглед што ѝ го осветлуваше целото лице, дури и кога Маја ги собираше своите ситници за да го напушти единствениот дом што го познаваше. Дополнителна болка беше фактот дека Маја беше шест месеци бремена.

Откако заминаа, се чинеше како да настапила смрт во домот. Мајката на Пурнима беше во депресија, а татко ѝ се чинеше потполно збунет за сè она што му се случи на семејството. Пурнима сакаше да зборува со мајка си за Маја, но никому не му беше дозволено да го спомне нејзиното име. И никому не му беше дозволено да ги посети во нивното прибежиште, скромен бамбусов покрив на неколку километри од соседното село.

Но кога Пурнима разбра дека Маја родила машко дете, не можеше повеќе да ја поднесе загубата. Се чудеше на фактот дека сестра ѝ родила здраво бебе и сè уште не можеше да ја заборава љубопитноста, што предизвикуваше постојано да мисли за чудесното исцеление на сестра ѝ. Си замислуваше како изгледа тоа бебе.

Силни прашања незапирливо ги напаѓаа нејзините мисли. *Каков е тој Бог кој исцелува без да бара нешто за возврати? Што ѝронајдоа Маја и Сивал во оваа религија што им дава храброст да се спротивстават на семејството и оишћеството – дури и до точка на бркање од нејзиниот дом?*

Овие прашања предизвикаа Пурнима да се искраде смело во домот на сестра ѝ, на првата претпазлива посета. Преминувајќи преку полињата и криејќи се крај дрвата, брзо

ја помина далечината што ги одделуваше толку многу седмици. Кога Маја ја отвори вратата од нивната мала куќичка и ја виде Пурнима како се тресе на прагот, преплашената реакција брзо прерасна во серија на солзи и прегратки додека ја гушкаше малата сестра.

Пурнима започна редовно да се прикрадува во посета на Маја. Не можеше да остане подолго, понекогаш заминуваше само по петнаесет минути. Но секојпат кога доаѓаше, Маја ќе ѝ прочиташе приказна од Библијата и таа слушаше внимателно, впивајќи го секој детаљ. Најмногу впечаток ѝ остави приказната за Мојсеј: Не толку со чудесните сили на Бог Кој работеше преку него, туку со фактот дека и тој бил принуден да го напушти домот и на крајот да стане гласноговорник на Бог, иако имал потешкотија во зборувањето. Ако беше христијанка, си замисли, сакаше да биде како Мојсеј.

Следната година, Маја роди уште едно дете, Естира, а посетите на Пурнима зачестија. За младата Пурнима, стана авантура тајно да се провлекува крај патеката од селото за да ја посети прогонетата сестра и младата внука и внук. Дури и да ја фатеа, размислуваше, нема многу да биде во неволја. На крајот на краиштата, таа беше само дете.

Но мајката на Пурнима не размислуваше на тој начин. „Пурнима, и двете знаеме што правиш“, ѝ кажа еден ден. „Веќе изгубив една ќерка, не сакам да ја изгубам и другата. Дали ме разбираш?“ Пурнима кимна со согласност додека мајка ѝ објаснуваше дека христијанството е туѓа религија за пониска класа луѓе. „Тоа не е за нашето село или за нашата земја. Маја била измамена од Сивал и од неговите пријатели“, заклучи мајка ѝ.

НЕОБЈАСНИВО ПРИВЛЕЧЕНА КОН БОГ

Но, на Пурнима ѝ се допаѓаше времето поминато со сестра ѝ, и тајните посети продолжија. На Божиќ, Маја и Сивал ѝ дозволија на Пурнима да им се придружи во малото заедништво што се формира во изминатите осумнаесет месеци. Големиот број посети

на сестра ѝ, цврсто го посадија семето на верата во срцето на Пурнима, и таа ја слушаше проповедта за раѓањето на Исус – Тој бил роден од девица и дојде да го донесе спасението – се почувствува необјасниво привлечена кон Бог во своето срце.

Никому со денови не му кажуваше за одлуката да Го прифати Христос, сè додека не се искрадна во уште една посета на Маја и ѝ рече дека сака да се крсти. Маја се воодушеви од одлуката на сестра ѝ, но во себе се загрижи како Пурнима ќе се справи со кажувањето на веста на родителите. По три седмици, во едно светло неделно утро, Пурнима беше крстена. Излезе од водата преплавена со увереност. „Маја, знам што треба да сторам. Морам да им кажам на мама и тато за новостите. Не можам повеќе да се кријам. Сакам секој да дознае дека сега живеам за Христос – и не се грижам што ќе ми речат или направат!“

„Но Пурнима, толку си млада; имаш само дванаесет години, и знаеш што ќе направат. Дали си подготвена за тоа? Го имам Сивал и ми беше малку полесно да го напуштам домот. Можеби треба само да почекаш пред да им ја кажеш веста – и да продолжиш да се молиш“.

Пурнима беше непоколеблива. „Не можам да го сторам тоа Маја. Сега ги разбираам сите нешта што ги слушам, сите работи што ми ги зборуваше од Библијата. Никогаш не сум се чувствувала вака, знам дека е вистинито како што ми кажа. Како ќе можам да се скријам внатре и да не им кажам на мама и тато? На крајот, те имам тебе...“

Маја се трогна од таа забелешка и ја гушна сестра си. „Секако дека секогаш ќе ме имаш. Дали сакаш да дојдам со тебе?“

„Не“, одговори Пурнима. „Преопасно е за тебе да доаѓаш близу селото. Не грижи се. Ќе бидам во ред“.

Маја гледаше со измешани емоции како нејзината мала сестра се затрчува накај дома. Не можеше да поверува во младешката смелост, и иако се плашеше од реакцијата на родителите, се почувствува многу горда на храброста на Пурнима. *Можеби Госјод има ѝособни ѝланови за неа, гласно помисли.*

Во својата дванаесетгодишна невиност, Пурнима се врати дома и ја кажа новоста: „Мамо. Јас сум христијанка“. Мајка ѝ се вкочани од зборовите.

„Сигурно се шегуваш“, рече таа загрижено. „Премлада си да бидеш христијанка. И покрај тоа, ти реков дека не сакам да ја изгубам и другата ќерка“.

Но Пурнима со доверба ја потврди нејзината одлука. „Мамо, не би сакала да морам да си заминам како Маја. Сакам да останам. Но одлучив да станам христијанка и ништо не може да ме предомисли“.

Беше принудена да замине истата вечер. Како што одеше кон сега познатиот пат до домот на Маја со скромната своина, можеше зад неа да го слушне плачот на мајка ѝ. Знаеше дека мајка ѝ ги сака двете ќерки, но родителите се плашеа што ќе помисли селото за нив. Порано, и Пурнима се плашеше. Но како што чекореше во темнината, одлучи дека повеќе нема да се плаши.

Оттогаш живееше со Маја и Сивал, и додека уживаше да биде со семејството на сестра си, условите им беа ограничени и се мачеа да преживеат. Потоа на Божиќ, 1992, започнаа апсењата, точно една година откако Пурнима се преобрати кон христијанството.

Полицијата од селото постепено се уплаши од зголемениот број христијани во регионот и го зголеми притисокот врз христијаните. Христијаните издржуваа по десет испитувања низ мноштвото седмици и секој пат властите се обидуваа да ги убедат или присилат да се одречат од Христос и да се вратат кон своите будистички корени. Мажите беа шлакани и тепани; некои од нив беа држени една или повеќе седмици во голем затворски центар, каде што беа пожестоко тепани. Приведените жени беа понижувани и обвинети за проституција. Како одговор, некои членови од групата се сложија да се одречат од Христос, но младата Пурнима само упорно растеше.

Сега, за Пурнима, за нејзината постара сестра Маја, за зетот Сивал и за пријателите од соседните села, кои редовно се дружеа со нив, последната наредба на властите беше едноставна, но срцепарателна: „Напуштете го Бутан“.

„КАКО МОЖЕШ ДА БИДЕШ ТОЛКУ ХРАБРА?“

Продолжувајќи преку полињата, Пурнима ги виде светилките што светат низ прозорците од домот на нивните родители – она што беше нивен дом. Се прашуваше што да ѝ каже на мајка си. Се прашуваше дали мајка ѝ ќе ѝ дозволи да влезе. Не зборуваа ниту пак се видоа од вечерта кога Пурнима беше избркана. Сега, принудена да го напушти Бутан, се прашуваше дали повторно ќе ја види мајка си.

Како што тивко се приближуваше до влезната врата, одлучи едноставно да си дозволи да влезе. „Мамо? Мамо, јас сум“.

„Пурнима!“, мајка ѝ ја зграби цврсто. „Те молам кажи ми дека си дојде за да останеш. Те молам кажи ми дека повеќе не си христијанка“. Пурнима молчеше неколку минути. Можеше да ја види тагата кај мајка си; солзите што веќе потекуваа. Не сакаше да ѝ предизвикува на мајка си повеќе тага, но мораше да ѝ каже. „Мамо, морам да го напуштам Бутан. Полицијата нема да ми дозволи да живеам тука. Жал ми е“.

Мајка ѝ ја погледна младата ќерка и ѝ завидуваше на храброста. Но сè уште беше толку млада, толку невина. „Пурнима, немаш ни четиринаесет години. Како можеш да бидеш толку храбра? Како можеш да ја напуштиш својата земја?“

Пурнима сега заплака со мајка си. „Нема да ја напуштам мојата земја мамо“, плачеше таа. „Мојата земја ме напушти мене“. Знаеше колку мајка ѝ ја сака и дека никогаш немаше да ја принуди да си оди. Но сите беа уплашени. Уплашени од христијаните, уплашени од Божиќ, уплашени од Христос. Пурнима не можеше да се начуди што е причината за тој страв.

„Еве. Земи го ова“. Таткото на Пурнима ѝ подаде мала сума пари. „И те молам внимавај“. Погледна во насолзените очи на ќерка си, ја прегрна и излезе од собата.

Пурнима остана со мајка ѝ уште неколку минути, обидувајќи се да го запамти секој детаљ на нејзиното мило лице – тонот на гласот, начинот на којшто очите ѝ светат кога се смее. Мајка ѝ беше убава, а таа не знаеше кога или дали воопшто

некогаш ќе ја види повторно. Уште една последна преградка и потоа Пурнима исчезна низ полињата за последен пат.

Следното утро им се придружи на осум други христијани од нејзиното заедништво, кои исто така беа принудени да го напуштат Бутан. Владата обезбеди автобус да ги пренесе од селото до Пуртах, на границата со Индија. Оттука ќе продолжат сами.

„Кој ќе ни биде водич?“, се шегуваа меѓусебно, обидувајќи се да ја ослободат анксиозноста. Никој од нив не се осмелил да замине од локалната заедница и никој немал никакво познавање за местото каде што се упатија.

На кратко растојание по границата, автобусот застана и деветте бегалци излегоа. Набљудуваа низ сивите издувни гасови како автобусот заврти и се врати назад. Тоа беше нивниот последен контакт со Бутан, а сега и тоа го снема. Само им беше речено да одат напред „во тој правец“, преку висорамнините на Индија до Непал.

ГОНЕТИ ОД СОНИШТАТА

Христијаните патуваа три дена пешки без инцидент, но поради поминувањето низ планинскиот терен, видно се зголемуваше исцрпеноста. Доаѓајќи до едно невообичаено дрво крај патот, Џон, кој стана нивен неофицијален водач, предложи да преноќат ден – два крај дрвото за да се одморат. Немаше брзање, туку реалноста на недоумицата беше присутна, а Пурнима почнуваше сè повеќе да се плаши. Не сакаше другите да знаат, но плачеше во сон откако го напуштија селото; јасни слики на мајка ѝ ја прогонуваа во сонот. Оваа вечер ќе биде поинаква...

8 март, роденденот на Пурнима. *Пурнима се припи до мајка си, гледајќи во ведрата ноќ. Сакаа да ги набљудуваат ѕвездите заедно, покажувајќи ги замислените облици. Да се биде помлада ќерка, значеше дека ќе поминува повеќе време со мајка си и никогаш не се чувствуваше посигурна, освен кога само двесте беа заедно.*

„Па, славеничке, што ќе правиш кога ќе пораснеш?“, се шегуваше мајка ѝ. „Да пораснам? Што мислиш со тоа, да пораснам? Имам само четиринаесет години“, рече Пурнима со смеење. Често се чувствуваше фатена помеѓу младешкиот дух и видливите одговорности на возрасен, но вечерва беше малото дете на мама.

Радоста на Пурнима беше крајка, грубо прекината кога забележа четири полицајци како доаѓаат од полевото накај нив. Почна да ѝаничи сфаќајќи дека луѓето дојдоа по неа. Необично, мајка ѝ како да не забележа.

Пред Пурнима да избега, четири полицајци ја ойколија. Еден од нив цврсто ја грабна стигајќи ја толку силно за раката, така што морници почнаа да ѝ лзаат од недоспајачкиот на циркулација. „Пушти ме! Ме ѝовредува!“ се жалеше таа.

Немаше одговор. Појолека Пурнима беше испргната од мајка си и подалеку од својот дом. Се чинеше дека двете се растопиле на далечина.

„Мамо! Мамо!“ Ехото на гласот на Пурнима одекнуваше накај домот. „Те молам помогни ми! Те молам нитерај ги да претанаат!“ Но поусто. Мајка ѝ тивко седеше на столот како ништо да не се случило...

Пурнима се разбуди со непријатен грч, земајќи длабок здив додека умот пополека се враќаше во реалноста. Можеше да ја вкуси солта од солзите што се цедеа околу усните. Се прашуваше дали ќе се навикне на чувството да биде сама.

Беше црна темница, а само делче од месечината се гледаше предизвикувајќи блед сјај на големите гранки над неа. Како што телото почна да трепери, ја затегна тенката јакна поцврсто околу рамениците. Навлекувајќи го цемперот што ѝ послужи како перница, очите на Пурнима напрегнато гледаа низ темницата. Беше вчудовидена колку застрашувачки може да делува тишината во ноќта.

Дали навистина ми е роденден?, си помисли. Пурнима се обиде да открие кој ден беше во месецот, но попусто. Настаните

од минатите неколку седмици се случија толку брзо, што се изгуби трагата на деновите. Не дека сега тоа беше важно.

Се запраша како ќе преживее овие денови, седмици, па и години што ќе дојдат. Она што сигурно го знаеше е дека ѝ недостасува домот. Додека повторно си легнуваше да спие, Пурнима повторно помисли на нежното лице на мајка си и топлината на нејзиниот допир.

МОДРИНКИ, КРВАВЕЊЕ... И БЕЗ ПАРИ

„Стани! Стани и дај ги парите и ќе те оставиме да живееш!“

Пурнима беше грубо разбудена од гласните звуци и ударот на тешката чизма во половината.

„Ти реков станувај!“

Болката го опфати целото тело додека непознатиот напаѓач ја удри повторно. Не можеше да види колку мажи ја нападнаа, но се работеше за неколку бандити. Малата група не можеше да се брани.

Гласните повици на нејзините придружници ѝ потврдија дека и тие се наоѓаат под силни удари на крадците. Пурнима се обиде да се покрие додека беше постојано удирана и тепана. Парализиран страв ѝ го обвитка телото, но одеднаш еден стих од Библијата ѝ прелета низ мислите – се чинеше дека е од Евангелието според Матеј – „Не плаши се од оние кои го убиваат телото“.¹

Го убиваат телото, си повторуваше во себе, молејќи се да не биде тоа нејзината судбина. Мислите итаа додека се сеќаваше на сумата пари што ѝ ги даде татко ѝ. Додека бандата продолжи да беснее низ импровизираниот камп и да ги краде нивните работи, Пурнима се помачи да ги земе парите скриени во нејзините алишта, пред да ја откријат крадците. Раката го пронајде она што го бараше во моментот пред да прими уште еден тежок удар по грбот, што целосно ѝ го одзеде здивот. Плачеше кон Бог додека со рацете се обидувааше да се заштити и да се отргне од тешката чизма што ја удираше по телото.

¹ Матеј 10:28.

Откако одметниците доволно ги тероризираа исцрпените бегалци и им одзедоа сè што имаат, крадците построија четворица од христијаните, вклучувајќи ја и Пурнима. Никој од бегалците не се осуди да каже збор, додека стоеја пред своите напаѓачи. Ги имаше дванаесет, секој со марама околу лицето. Пурнима погледна кон останатите кои беа настрана. Секој беше здрвен од страв. Знаеше дека напаѓачите можат да ги убијат тукутака на самото место.

„Немојте да сте го пријавиле ова на полицијата“, ги предупреди еден од мажите додека безобсирно мавташе со пиштол пред нив. „Ако го направите тоа, ќе се вратиме и ќе ве убиеме“. Прстите му останаа на орозот и тој продолжи да го вперува пиштолот во лицето на секој од нив, како потврда на неговите зборови. Пурнима ги затвори очите и се запраша дали ќе го чуе звукот на оружјето. Кога ги отвори, крадците беа заминати.

Ранетите жртви се собраа заедно и најдобро што можеа да сторат е да ја прегледаат направената штета. Иако беа благодарни на Бог што им ги поштеди животите, сите беа со модрици и крвавеа, и набрзо сфатија дека не им остана ништо. Крадците им зедаа сè, дури и вишокот облека. Никогаш не помислија дека патот до Непал ќе биде исполнет со такви опасности.

Следното утро, Џон успеа да запре еден голем камион што имаше домашно изработена дрвена приколка зад 'рѓосаната кабина. Кога разбра дека камионот оди за Непал, тој преговараше со шоферот додека останатите се собраа околу нив. „Можеш ли да нè земеш со тебе? Не можеме да останеме овде. Преопасно е“.

„Имате пари?“, праша постариот шофер додека излегуваше од кабината, гледајќи можност да заработи некој долар повеќе.

Џон му објасни дека беа ограбени претходната вечер и дека буквално останаа без ништо. „Те молам“, продолжи тој, „некои од нашата група едвај одат по котекот што го добија“. Но иако ги виде нивните рани, шоферот на камионот одби да ги качи. Тој се фокусираше да заработи.

Џон и другите почнаа да се оддалечуваат, обесхрабрани од изгубената можност да се возат, а тогаш Пурнима проговори. „Имам нешто пари“. Другите ја погледнаа со чудење, прашувајќи се како е можно да има пари по сè она што се случуваше. Ограбувачите беа крајно детални во својата потрага.

„Да речеме дека ги скрив внимателно“, рече Пурнима, насмевнувајќи се додека ги предаваше парите на шоферот. Најмладата од деветте бегалци стана херој додека сите ја гушкаа, и се качија во камионот. Ова нема да биде последен пат, Пурнима со својата природна интелигенција и великодушност да им биде од корист.

Високо изгреаното попладневно сонце ја освежи малата група христијани и им помогна да престанат да се борат со бескрајниот студ од спиењето на ладно, на влажна земја. И додека повеќемината од нив заспаа, Пурнима повторно помисли на мајка си, и за првпат почна да се прашува дали ја направила вистинската одлука. Можеби требаше да ја задржи тајно својата вера, како што ѝ предлагаше Маја. Ја отвори Библијата што ѝ ја подари Сивал по крштевањето и се сети да Му благодари на Бог што на крадците не им беше потребна.

Завртувајќи ги страниците, Пурнима ги откри нејзините омилене стихови. Откако ги прочита стотини пати, ги обележа за да може да ги најде полесно. Од првите посети на Маја, ја фасцинираа авантуристичките приказни од Библијата. Размислуваше за Марија и Јосиф како бегаат во Египет, за Давидовото бегство од рацете на царот Саул и го запамти нејзиниот најомилен карактер, Мојсеј, кој избегал од Египет. Овие приказни ја исполнија Пурнима со храброст да се соочи со новиот ден. Зграпчувајќи ја Библијата, знаеше дека ѝ е добар придружник.

СОЕДИНУВАЊЕ НА БЕГАЛЦИТЕ

Откако се стемни, шоферот конечно застана во индискиот град Мон и им кажа на патниците дека треба да наполни гориво и да земе некои намирници. Им рече дека имаат неколку часови

пред повторното поаѓање. Искористувајќи ја долгоочекуваната можност да се раздвижат, Пурнима и другите започнаа да пешачат низ градот, за да се сретнат со локалниот пастор.

Пасторот потекнуваше од Бутан и беше зачуден за нивната приказна и желбата да остават сè за Христос. Особено беше трогнат од младата Пурнима. Го тргна Џон настрана и го праша колку години има таа.

„Не сум сигурен – тринаесет или четринаесет“, одговори Џон.

„Дали таа патува со некои членови на семејството?“, праша пасторот.

„Не. И семејството на сестра ѝ оди кон Непал, но тие останаа зад нас. Не знаеме каде се“.

Пасторот не можеше а да не се сожالي на младата Пурнима. Го праша Џон дали би можел да ја покани Пурнима дома кај неговото семејство. Џон се сложи дека тоа ќе биде добра идеја – се грижеше и за неа. Го охрабри пасторот да ја упати поканата директно до Пурнима.

Пурнима се сложи да се всели кај пасторот и неговата жена. Беше освежувачки да бидеш повторно дел од семејство. Но тоа не беше *нејзиното* семејство, а постојано се молеше да се соедини со Маја. Не знаеше како тоа ќе се случи; само се молеше да се случи. Поминаа три месеца откако пасторот ја покани Пурнима да им се придружи на една христијанска конференција каде што требаше да зборува, надвор од Асон. Таа радосно прифати, несвесна дека и зет ѝ Сивал ќе биде присутен.

Се воодушеви кога го виде Сивал повторно, и веднаш одлучи да се врати во Непал со него, одлука што го нажали пасторот и неговата жена. „Дали си сигурна дека сакаш да си одиш Пурнима?“, ја праша пасторот. „Дали знаеш колку тешко ќе ти биде во Непал? Ќе мораш да живееш во бегалски камп“.

Пурнима го слушаше овој благ аргумент, знаејќи дека е во право. Пасторот и неговата жена се однесуваа кон неа како кон сопствена ќерка и *беше* тешко да ги остави. Но веќе во себе одлучи. „Да, сигурна сум“, одговори таа. „Сакам да бидам

со моето семејство. Ја ценам вашата добрина, но верувам дека ова е Божјата волја за мене“.

Пурнима и Сивал пристигнаа во бегалскиот камп на северната граница од Непал доцна во облачната вечер, па не можеше веднаш да ги види поединостите во врска со нејзиниот нов дом. Сè што беше важно во тој момент е да се види Маја повторно. Сестрите се фрлија во прегратка со извици на радост. Потоа, Пурнима набргу заспа на една тенка бамбусова рогозина.

„Разбуди се Пурнима“. Малата Естира трчаше околу глатата на Пурнима, плескајќи со рацете и смеејќи се во преполната колиба. Кога Пурнима ги отвори очите, првото нешто што го забележа беше расклатената бамбусова рамка, покриена со дебела пластика – „кровот“ на нивната колиба. Додека стануваше, слушна звук што личеше на движење на стотици луѓе надвор пред нивната колиба. Набрзо на Пурнима ѝ стана јасно за пренаселените услови во кампот и апсолутната сиромаштија на илјадници семејства што живеат тука. Колку повеќе го гледаше кампот, подлабоко паѓаше во очај.

Маја, среќна што е повторно заедно со сестра ѝ, се обиде да го поткрепи духот на Пурнима. „Слушни Пурнима“, ѝ рече на својата сестра. „Знам дека ова место е за никаде, но Божјата рака е секогаш врз нас, без разлика каде сме. Тој мора да има некоја работа за нас овде. Само помисли на сите луѓе овде, кои никогаш не слушнале за Христос. И знаеш како луѓето се секогаш привлечени кон тебе. Ќе те слушаат кога им зборуваш за Бог, можеби затоа што никогаш не се навикнале да гледаат ваква млада и убава учителка“.

Пурнима зацрвене и се насмевна. „Веројатно е така“, рече таа. „Но колку мислиш дека ќе мора да останеме тука? Дали навистина Божјиот план е тоа што нема повеќе да се вратиме дома?“

Маја немаше одговор, но ја привлече Пурнима поблиску и цврсто ја прегрна. Сакаше да биде силна за својата сестра, но искрено, и таа често си го поставуваше истото прашање.

Како што поминуваа седмиците, Пурнима пополека откри што смее, а што не смее да прави во кампот. *Обиди се* и обезбеди „пропусница“ кога сакаш да излезеш од кампот и да одиш во околните села. *Немој* да им кажуваш на властите дека одиш да го проповедаш Евангелието и да даваш трактати. *Немој* да одржуваш големи состаноци со другите христијани во кампот; биди во мали групи и средби во „домашна црква“. *Користи ги* часовите по учење јазик итн. итн. Бегалскиот камп имаше своја култура и живот, спротивни на очекувањата и замислите на Пурнима.

СТРАСТ ЗА СПОДЕЛУВАЊЕ НА ЕВАНГЕЛИЕТО

Највисоко достигнување на животот во кампот, според Пурнима беше непрекинатиот растеж на црквата што се основа меѓу илјадниците бегалци. Таа уживаше во сигурноста на Христовото семејство и блиските пријателства што ги оствари. Многупати таа и нејзините пријатели ќе се искрадеа во мали групи, незабележани, во посета на другите христијани во соседните кампови и села; ги користеа овие можности да го вежбаат новиот јазик додека проповедаа. Пурнима беше задоволна за време на овие авантури, додека продолжуваше да ги открива своите дарови за музика и растечката страст за изгубените. Обвиткана во страста на споделување на Евангелието, речиси заборава на бедата во кампот.

Пурнима и нејзините пријатели продолжија со експедициите на споделување на евангелието надвор од кампот, сè до следната година кога беа фатени. Групата седеше едно живописно неделно утро во август, за време на двочасовното патување до местото на Хона. Хона слушна за продукновените христијани од бегалскиот камп и покани една група на заедништво во неговиот дом и да евангелизира на локалниот пазар. Пурнима и останатите прифатија со радост.

Тивко, во група од двајца или тројца, единаесетмина се искрадоа од бегалскиот камп и се сретнаа еден километар подолу на патот. Носејќи повеќе примероци од Библијата,

неколку евангелски трактати и гитара, христијаните беа возбудени како ќе изгледа проповедањето во новото село, кај луѓе кои никогаш не слушнале за Евангелието. Но тие знаеја дека мора да се движат брзо за да се вратат во кампот до вечер.

Стигнаа во домот на Хона напладне и по заедничкото време од неколку часа играње пинг – понг, заминаа на пазарот. Само што се поставија да испеат неколку песни, кога Пурнима и другите беа пресретнати од пет полицајци. „Дојдете со нас“, им наредија.

Уплашената група немаше избор туку да ги следи полицајците, и наскоро се најдоа пред еден груб капетан. „Од каде сте?“, запраша тој. „Кој ви дозволи да излезете надвор од кампот? Кој ви даде дозвола да ширите нова религија во Непал?“

„ОВДЕ НЕМАТЕ НИКАКВИ ПРАВА“

Цел ден чекаа во влажниот темен затвор додека капетанот посебно ги испрашуваше, прво мажите, а потоа и жените. Пурнима се умори и мислејќи дека ова е недоразбирање, одлучи да го предизвика полицаецот. „Не сторивме ништо лошо. Зошто нè држите овде? Ве молам да нè пуштите. Треба да се вратиме во кампот пред да се стемни“.

„Не!“, викна капетанот. „Вечерва ќе останете со нас, а утре имате покана од командантот на областа“. Пурнима се згрчи од задоволниот изглед на капетанот што ги уапси и задржа. Таа и другите три жени ја разгледуваа малата валкана ќелија, каде се стуткуваа заедно и ревносно повикуваа кон Бог цела ноќ, барајќи Негова заштита. Слушнаа дека е опасно да се проповеда во Непал, но многумина кои никогаш не слушнаа за евангелието со ревност го прифаќаа, така што наградата беше достоинна на ризикот.

Следното утро, полицијата ги собра единаесетте христијани заедно. „Ако имате пари, можете да си купите нешто за ручек“, им кажа еден од полицајците. „Сега ќе одиме на долга прошетка“.

Пурнима размени погледи на запрашување со своите пријатели, но одлучи да не се грижи многу. Со сигурност, денес во канцеларијата на командантот на областа сè ќе се реши.

Цел ден пешачеа низ џунглата, единаесет христијани и девет полицајци со оружје. *Се чини дека изгледаме прилично ојасно*, примети Пурнима, гледајќи го оружјето. Нејзините мускули се вкочанија спротивставувајќи се на тешкиот терен. Ни таа ни останатите немаа пари, немаа храна и вода, освен кога поминуваа преку поток.

Се стемни кога конечно пристигнаа во обласната канцеларија. Пурнима беше исцрпена, измрзната и гладна, но сè уште охрабрена дека Бог беше со нив и дека наскоро ќе се вратат дома. Но надежите ги снема кога започна испрашувањето. Пет полицајци седнаа зад дрвената маса, во слабо осветлената соба за испрашување, и почнаа да ги бомбардираат со прашања во ‘гневност’: „Кој ви даде дозвола да проповедате на пазарот во Хапа? Кој ве поддржува? Каде ги пронајдовте материјалите? Вие сте валкани бегалци. Нема никакви права овде“.

Секој кој се обиде да одговори на гласните напади, добиваше шлаканици или беше удиран, но затворените добиваа шлаканици или беа удирани доколку *не* одговараа на прашањата. Четири часа испитување – и котек – траеше сè додека другиот полицаец не истапи и рече: „Доволно. Доста е за вечерва. Дајте им нешто за јадење и ќе продолжиме утре“.

Условите во ќелијата беа полоши отколку во првиот затвор. Пурнима го задржа изливот на бес што ја гушеше додека подригна од мирисот што ја погоди. Бетонскиот под беше ладен, а немаше ниту кофа што можат да ја употребат како тоалет.

Утрото, Пурнима и другите жени чекаа во ќелијата со вознемиреност. Полицајците започнаа да разговараат со затворениците надвор и еден по еден ги испрашуваа. Командантот на областа ѝ рече на Пурнима дека имаат доказ за тоа како таа и нејзините пријатели го уништиле будистичкиот храм и ги навредиле нивните богови.

„Не, тоа не е вистина!“, заплака Пурнима во неверие. Полицаецот ѝ удри тешка шлаканица по образот.

„Ти си безобразна мала лажга!“, вресна тој. „Само кажи ја вистината и ќе добиеш полесна казна. Ако продолжиш да

лажеш, ќе одиш во државен затвор на подолго време“. Пурнима започна да паничи, но ја задржа присебноста. Повторно и повторно ѝ удираше шлаканици и беше удирана, и по извесно време падна во бессознание како резултат на човековата суровост. Со исклучок на нападот што се случи првата вечер во Индија, таа немаше вистинска претстава колку луѓето можат да бидат сурови. Но во изминатите дваесет и осум дена го примаше тешкото образование. Тоа беше тешка лекција за една петнаесетгодишна девојка.

Долгите денови на испитување се одолжија додека властите ја продолжија својата мисија на кршење на духот на Пурнима и на нејзините пријатели. Рутината беше секогаш иста, само што никогаш не знаеја кој ќе биде викнат прв на дневната доза од прашања и ќотек. *Прашање, љогрешен одговор – шлаканица. Друго прашање, друг љогрешен одговор – друга шлаканица.* И така натаму и така натаму.

Во ќелијата, Пурнима и другите жени пееја тивко и се молеа во текот на ноќта, обидувајќи се да се охрабрат едни со други, со зборови на надеж. „Само држете се тука. Наскоро сè ќе биде готово и ќе си одиме дома“, си шепотеа во темнината.

Дома, мислеше иронично Пурнима, сега е релативен израз.

БОДРЕНИ СО БОЖИОТ МИР

Во кампот, Пурнима постојано размислуваше за своите родители и колку многу ѝ недостасуваше домот во Бутан. Но сега ѝ недостасуваше сестра ѝ, бедниот мал и преполн бегалски камп, повеќе од кога било. Се прашуваше што прават внуците и се грижеше за држењето на Маја. Дали примила некоја вест за тоа каде престојува Пурнима?

Ох Маја, извини што ти ѝ предизвикав шолку ѝ проблеми. Мора да ѝ полудувааш, помисли Пурнима.

Всушност, некои христијани во бегалскиот камп, вклучувајќи го и пасторот, слушнале гласини за уапсената група. Допатуваа дури и до затворот каде што Пурнима и останатите се задржани, само за да добијат ќотек од полицајците, а потоа да

се вратат назад. Единаесетте затворени христијани беа свесни што се случи и беа огорчени на неиспровоцираниот напад врз нивните пријатели.

На дваесет и петтиот ден од нивното затворање, еден од стражарите дојде порано кај Пурнима. Командантот на областа ја чекаше во познатата за неа соба за испрашување, подготвен за нанесување зло. Повторно започна испитувањето: „Кој ти дозволи да проповедаш? Толку си млада. Можеби не е твоја грешка. Сигурно некој те присилил на оваа религија со парично ветување. Кој те поддржува? Ако ми кажеш кој е тој, тепањето ќе престане. Можеби ќе се вратиш во кампот“.

За Пурнима, следните минути беа како вечност. Уморна и физички исцрпена од недостаток на храна – затворениците јадеа ориз двапати на ден – и валкана, немајќи можност да се истушира, сепак го почувствува Божјото охрабрување во неа за време на испитувањето. Губењето во Христовото присуство, бескрајно ѝ помогна додека се молеше на Бог да им прости на мачителите и да ѝ даде сила за она што следува.

„Одговори на моите прашања!“, вресна командантот.

Пурнима собра храброст додека се подготвуваше за шлаканица. Знаеше дека нема да му се допадне одговорот. „Не го прифатив Христос заради пари или поддршка или што било! Го прифатив Христос бидејќи мојата сестра беше болна три години, а потоа го прифати Христос и чудесно беше оздравена. Видов многу чуда и имам мир и радост. Не постои друга причина“.

Фрустриран, командантот се приближи на сантиметар до нејзиното лице. Мирисајќи му го здивот и гледајќи го мрачниот бес во неговите очи, се уплаши, но се обиде да не се тргне. „Лажеш!“, ѝ извика во лице. „Знам дека нешто криеш. Не ја зборуваш вистината. Сега ќе мораш да одиш во затвор на подолго време. Дали си подготвена за тоа?“ Пред да одговори Пурнима, тој ја удри силно, така што таа падна од столицата. „Вратете ја во ќелијата“, нареди тој.

Другарите на Пурнима од ќелијата се вцашаја кога ја видоа скршена, со модрици по лицето, со појавен оток од бруталниот

удар. „Не грижете се“, излажа Пурнима со солзи во очите. „Не боли толку како што изгледа“.

Жените знаеја дека е поинаку, додека и тие го примија својот дел од болката и понижувањето од бездушните полицајци. Ја тешеа Пурнима најдобро што знаеја, сожалувајќи ја неволноста на властите да поверуваат во нивната приказна. Полицаецот не можеше да поверува дека Пурнима и нејзините пријатели не примиле никаква финансиска помош однадвор. Беа убедени дека Библијата и трактатите доаѓаат вон границите на Непал, бидејќи христијанството беше странска религија. Одбија да прифатат дека тоа се ширеше локално, без желба или ветување за лична корист.

Во наредните денови, Пурнима и останатите се прашуваа за својата судбина. Молитвата и пеењето им помогнаа да ги ослободат мислите и да им помине времето, но Пурнима имаше чувство на nelaгодност поради недоволната интеракција со фаќачите. *Што ли прават? Зошто не нè пуштаат?* Се прашуваше таа.

„КОЛКУ СУМ БЛАГОСЛОВЕНА“

На крајот, рано наутро во вторникот, на 20 септември, групата беше повторно собрана во канцеларијата на командантот на областа. Пурнима знаеше дека нешто се подготвува, сè додека жените затворенички не беа разделени од мажите. Малку беше речено додека бегалците неофицијално беа подредени со лисици на рацете и одведени пешки низ селскиот плоштад до една судница со лимен покрив. Пурнима беше толку воодушевена што излезе на сонце, што дури и за момент, заборави да се грижи за она што ги очекува.

Собата беше полна додека групата беше придружувана на предните седишта, веднаш до судски назначениот адвокат. На спротивната страна од собата, владиниот адвокат ги изложуваше официјалните обвиненија против единаесеттемина. Иронично, додека беа читани монтираните обвиненија – списокот што вклучуваше вмешаност во рушењето на будистичките храмови

и убиството на светите крави – Пурнима почна да чувствува безнадежност. Можеби ова ќе биде денот на нивната одбрана и ќе бидат ослободени. Сигурно судијата ќе сфати дека се невини.

Нивниот адвокат дискутираше доволно убедливо, но обвинителот очигледно имаше агенда што ја следеше, и христијаните требаа да бидат пример за остварување на неговата цел, додека денот се развлекуваше до вечерните часови. Беше околу десет часот кога судијата конечно донесе одлука и пресудата беше прочитана пред изморените христијани. Пурнима застапа откако беше прозвана со другите затвореници. Шок ѝ го зафати телото додека судијата строго објави дека треба да бидат задржани во државниот затвор во период од три години.

Три години. Зборовите свонеа низ мислите на Пурнима.

Пурнима му вети на Бог дека ќе биде верна без разлика каде ќе ја испрати: подалеку од дома... надвор од Бутан... во бегалски камп. Но *затвор?* Тоа беше повеќе отколку што може да носи една петнаесетгодишна девојка. Ги затвори очите и повторно ја најде утехата во библиските приказни што ги запамти. Го замисли Исус како седи на гората, советувајќи ги Своите ученици и почувствува како се охрабрува додека познатите зборови ѝ навираа во мислите: Блажени се оние кои се прогонувани... зашто нивно е царството небесно. Блажени се оние кои се прогонувани... Блажени се оние... Застапа кога ја сфати вистината. *Блажена сум јас...*²

Тешко е да се замисли дека казната затвор е благослов; духот и душата на Пурнима го прифатија фактот пред нејзиниот ум. Но во деновите што доагаа, ова ветување ќе стане извор и потпора на силата на затворениците, додека почесто ги повторуваа зборовите во единство.

Сега беа врзани двајца по двајца и водени од судницата кон другото напорно патување низ џунглата. Затворот беше на една планина, неколку километри подалеку. Додека умот на Пурнима го повторуваше сослушувањето, таа стануваше сè победлива за Божјата улога во ова што им се случува. Беа

² Види Матеј 5:10.

лажно обвинети и одеа во затвор заради Христос. Гледајќи во нејзините десет пријатели како се влечат низ цунглата, повторно знаеше дека беше во добро друштво.

„ДОБРЕ ДОЈДЕ ВО ПЕКОЛОТ“

Во три часот наутро стигнаа до портата на затворот. Низ месечевата светлина, Пурнима можеше да го види високиот сид што го опкружуваше објектот и големите надворешни врати што застрашувачки крцкаа додека се отвораа за нив. Местото имаше мрачна, грандиозна атмосфера и изгледаше како голема тврдина, но сега се наоѓаше во очајна состојба. Додека чекореа низ отворениот двор кон внатрешноста на зградите, Пурнима искрадна еден поглед на големата врата што се затвори зад нив. Силен писок одекна низ затворот, нејзиниот нов дом.

На Пурнима и на другите жени им дадоа тенка рогозина и ги одведеа во ќелијата. Тоа беше црна дупка, но постепено нејзините очи можеа да ги разликуваат силуетите на другите кои спиеја на подот. Се слушна еден страшен звук од земјата, „Добре дојдовте. Добре дојдовте во пеколот“.

Пурнима се прашуваше со загриженост, кои беа другите со кои ја делеше ќелијата. Кое беше нивното злодело? Дали беа насилни? Дали ќе ја прифатат? Неодговорените прашања имаа тенденција да ја вознемират; наоѓајќи слободно место покрај сидот, ги свитка колената до телото. Беше исцрпена, но и преплашена за да заспие.

По неколку часа, сончев зрак се провре меѓу решетките, високо на сидовите, овозможувајќи ѝ на Пурнима и на нејзините пријатели да ја разгледаат околината. Собата не беше голема, но беше преполна. Имаше пет други затворенички во ќелијата, и секоја жена имаше свое место, простирајќи ја оскудната своина околу себе на подот. Тоалетот, ако можеше да се нарече така, се состоеше од нафрлен бетонски блок блиску до надворешниот сид. Имаше ’рѓосан мијалник без сапун, без топла вода, без врата. Дупката под бетонот беше земјанка,

што според миризбата, според Пурнима, очигледно никогаш не била исчистена. Мирисот од дупката ја исполни ќелијата.

Затворските бетонски сидови беа офарбани со слоеви боја што во изминатите години се претворила во кал. Подот беше студен, влажен и гнасен. Малиот внатрешен прозорец, на висина на очите, им овозможуваше на затворениците да гледаат во дворот и во правец на поголемата ќелија за мажи на спротивната страна. Далеку над дворот имаше железна платформа, од каде што затворските чувари можеа да надгледуваат, иако Пурнима немаше видно ниту еден од нив.

Туласа беше самоназначениот водач на ќелијата. „Зошто сте тука?“, праша грубо, гледајќи директно во Пурнима. „Премлада си за да бидеш во затвор, зар не?“

„Не знам дали сум премлада“, одговори Пурнима, „но тука сме бидејќи сме христијани“.

„Христијани?“ Туласа речиси го исплука зборот. „Зошто би ве затвориле ако сте христијани? Глупоста не е противзаконска“. Другите се придружија на смеата. Таа се претстави, но немаше топлина во нејзините зборови. „Велат дека си ја убив свекрвата“, за’ржа таа. „Па ќе бидам тука извесно време и би ценела доколку си го држиш тоа за себе“.

Пурнима не престана да гледа во жената, иако дури се почувствува заплашена од тешките зборови на Туласа. Пурнима некако претпостави дека постои некоја нежна, грижлива душа зад оваа студена фасада, и од тој момент се молеше Бог да ѝ даде можност да ја открие.

Туласа се врати во аголот од ќелијата, отпуштајќи го потокот од вулгарности. Пурнима забележа дека имаше голема количина кебиња и други индивидуални работи, што покажуваше дека Туласа е тука подолго време и дека ги примила овие предмети од пријателите или членовите на семејството. Новодојденците, од друга страна, дојдоа со речиси ништо освен секојдневната облека на нив. Првото утро се собраа заедно и се молеа заветувајќи се дека секој ден ќе го започнат со молитва и секој петок со пост. Новите затвореници добија основен прибор за јадење и секој ден добиваа по два

оброка, обично ориз и компири. Повремено им даваа по мала сума пари за да си купат некои лични работи.

Наскоро христијаните открија дека привикнувањето на затворскиот живот беше слична како и привикнувањето на животот во бегалскиот камп – Научи ги правилата, обиди се да не запаѓаш во неволја и чувај си го грбот. Јасна разлика, секако, беше целосниот недостаток на слобода и чувари кои многу не се грижеа кога ќе се појави некој неминовен проблем.

Но, мислеше Пурнима, барем не мора да ги вршат секојдневните испитувања и тепања и тоа им овозможува да имаат тивко време за заедништво, без разлика на постојаните исмејувања од другите затвореници и постојаниот напад на пцовки. Најголемиот страв кај Пурнима се јави од навестувањето за сексуалните намери на чуварите, што започна веднаш откако пристигна.

Првите неколку месеци поминаа, а Пурнима слабо спиеше. Набргу научи зошто другите затвореници не се „одомаќинија“ крај надворешниот сид – таму беше ладно. Нејзиното здравје беше нарушено со почетокот на зимата и немаше ниту топла облека ниту пак обично ќебе. Пополека оптимизмот го замени внатрешното чувство на очај. Сфаќајќи што се случува, Пурнима се загрижи за нејзината ранливост и падот во верата. Повторно се запраша дали направи голема грешка. Соништата за домот, за мајка ѝ, се вратија правејќи ги ноќите мошне неподносливи. Беше подготвена да се предаде.

Едно попладне, Пурнима слушна врисоци од машкиот блок, проследени со гневни гласови. Викаа: „Фатете го! Фатете го! Убиј го!“ Не беше необично да се предизвикуваат тепачки во машката ќелија, но овој пат морници ѝ поминаа низ ’рбетот кога слушна глас што вика: „само докрајчете го. Мртов христијанин не може ниту да пее ниту да се моли!“

Пурнима знаеше дека законите се вистински. Туласа ѝ кажа дека некој во машката ќелија беше убиен пред доаѓањето на нивната група. Дознавајќи дека тоа е еден од нејзините пријатели христијани, кој се соочуваше со смрт од рацете на другите затвореници, Пурнима очајнички повика

кон стражарот, но никој не се појави. Липајќи се сруши на розозината и се молеше. Во тој момент сфати колку им беше потешко на браќата притиснати во ќелија со повеќе од двесте други мажи, многумина од нив тешки криминалци, отколку на неа. Виде колку беше опседната со сопственото самосожалување – додека, преку дворот, еден од нејзините пријатели беше тепан, можеби дури и убиен.

„Драги Боже“, се молеше, „те молам не дозволувај да го убијат“.

Потоа липаше, а овој пат не само за себе туку за сите нив.

Еден брат по име Ашок беше жртвата на нападот во машиниот блок; тој преживеа, но едвај. Благодареејќи за неговото заздравување, и уверена да го премести фокусот од себеси, Пурнима бараше начини да им сведочи на другите жени во ќелијата. Знаеше дека треба да остане активна доколку се надева да ја преживее тригодишната казна. Во минатите седмици дозволи да ѝ биде заробено не само телото туку и душата и духот, а таа ситуација мораше да се промени. „Покажи ми што можам да правам Господе“, се молеше. „Слободна сум да Ти служам, без разлика на околностите“.

Тогаш ѝ текна дека скоро пристигна Божиќ.

БОЖИЌНИ ДАРОВИ

Човекот познат како „Вујкото“ стана како дел од државниот затвор. Беше таму толку долго и низ затворот се шеташе слободно, така што новодојдените мислеа дека е дел од персоналот, но не беше. Секоја седмица ги вртеше круговите во ќелиите, прашувајќи ги затворениците дали им треба нешто да им купи на пазарот.

„Добро утро Пурнима“, ја повика овој ден. „Што можам да ти донесам денес или само ќе ги чуваш сите пари додека не те пуштат? Зошто ги штедиш? Што има тука позитивно ако не ги потрошиш?“

Само што ги кажа зборовите, нејзе ѝ текна една идеја. *Тоа е што! Тоа ќе го направам. Ти благодарам, Вујко!*

Набргу, сите пари што ги заштеди ги предаде во испружените раце на Вујкото и му прошепоти некои инструкции преку решетките од ќелијата. Гледајќи го како се оддалечува од женската ќелија, се молеше да го купи точно тоа што му го побара. Кога ја слушна нејзината молба, Вујкото си помисли дека е луда, но нежно ѝ одговори: „Како можам да одбијам така невино лице?“

Кога подоцна се врати, го донесе пакетот во нетрпеливите раце на Пурнима. „Сè е тука“, ја увери Вујкото. „Но сè уште мислам дека си луда. Затворот го прави тоа, да знаеш“.

Пурнима се насмевна со благодарност и посегна да го поздрави преку решетките. Потоа започна да ги прави подготовките додека другите ја гледаа. На крајот, не можејќи да ја сокријат љубопитноста, дојдоа кај неа и ја прашаа што прави, но Пурнима ги игнорираше и продолжи да работи. Тоа траеше до крајот на попладнето, но одлучи да биде подготвена. На крајот, кога беше готова, се сврте кон другите и објави: „Откако сум тука, Бог ми стави на срце да го сочувам мојот затворски џепарлак. Не знаев зошто, сè до ова утро, а потоа знаев што да сторам. Го прашав Вујко да ги употреби парите за да ги купи најдобрите пилиња и зеленчуци што ќе ги најде. И сега, ви го зготвив тоа – за вас“.

Зачудени во тишина, другите гледаа вчудовидени. Туласа ја набљудуваше сомнително, очекувајќи ја „поентата“ и прашувајќи се, зошто Пурнима, на која никогаш не ѝ упатила љубезен збор, би направила вакво нешто. „Што зборуваш? Каков е тој виц?“, ја праша саркастично.

„Само сакам да го поделам ова со тебе, Туласа – со сите вас. Нема никаков виц. Тоа е мој подарок за вас. Ајде да јадеме!“

Таа вечер, затвореничките во женската ќелија го имаа најдобриот оброк дотогаш. Дури и стражарите шетаа и зјапаа. Зборот брзо се рашири низ затворот: Пурнима подготви гозба!

Следната вечер, Туласа дојде и седна до Пурнима. „Зошто го направи тоа за нас?“, ја праша, искрено и пристojно за првпат во присуство на Пурнима. „Не сторивме ништо, туку само те исмевавме и тебе и другите откако пристигнавте овде. И тоа беа

сите твои пари. Можеше да ги искористиш за себе, па зошто ги потроши за нас?“ Туласа едноставно не можеше да ја прифати оваа добрина. Помисли дека Пурнима е или многу глупава или многу мудра, и сакаше да открие што од тоа е вистина.

„Туласа“, почна Пурнима, со насмевка на лицето, „дали некогаш си слушнала за *Божик*?“

На овој начин се разви необично пријателство помеѓу осуденичка за убиство и проповедник – тинејџер. Пурнима ѝ ја раскажа на Туласа приказната како Го прифати Исус за време на божиќната богослужба, речиси три години порано. На нежен, но ентузијастички начин, во следните неколку месеци, Пурнима често разговараше со Туласа за Христос, и зачудувачки, двете станаа блиски пријателки. На еден мал начин, Туласа ја потсети Пурнима на нејзината мајка, а девојчето се почувствува комотно во друштво на постара придружничка. Иако не знаеше што носи иднината, Пурнима одлучи да се соочи храбро. Ги призна своите слабости, но одби да им дозволи да ја заработат. Ќе дорасне на предизвикот и ќе му го препушти останатото на Бог, како што направи и Мојсеј.

ЕПИЛОГ

Пурнима, заедно со другите христијани, беше ослободена од затвор по четиринаесет месеци и шест дена. Зборот за нивното апсење се прочу до бегалскиот камп и на крајот се рашири низ светот. Интернационална група на христијански водачи започнаа петиција до владата на Непал за нивно ослободување: „Знаеме дека држите единаесет христијани во државен затвор“, протестираа до кралот на Непал. „А едно од нив е само дете!“

Пурнима и другите подоцна беа информирани дека нивното рано ослободување беше поголем благослов отколку што можеа да разберат. Властите од затворот имаа намера да ги задржат затворени седум години (наменетата казна затвор за водење некого кон преобраќање во христијанство).

Веднаш по ослободувањето, на изненадување на властите, тие побараа да се сретнат со поранешните цимери од ќелијата.

По три месеци затвор, христијаните започнаа да примаат помош од членовите на семејството. Сега, на нивните цимери им ги дадоа насобраните работи, како и дополнителна сума пари што Пурнима ги заштеди за друга посебна прилика. И ги потсетија другите дека беа прогонувани заради нивната вера во Исус Христос. Некои од затворениците станаа христијани и беа охрабрени да ја „сочуваат верата“. Единаесеттемина ветија дека ќе се сеќаваат на нив и на сите затвореници во своите молитви.

Неверојатно, еден од мажите кои учествуваа во тепањето на Ашок, излезе напред и рече: „Јасна светлина влезе во нашиот затвор. Но сега си заминува“.

Пред заминувањето, Пурнима ја гушна Туласа, сега христијанка, за последен пат. (Туласа подоцна беше ослободена кога обвинението беше повлечено. Таа е сега активен водач во црквата.)

Од првиот пат кога Маја ѝ ја прочита библиската приказна, Пурнима му се восхитуваше на Мојсеј. Тој беше протеран од својата земја и иако имаше тешкотија во зборувањето, Бог го употреби на моќен начин. На сличен начин, Пурнима, која се чувствува некомпетентна заради нејзината возраст, сега донекаде стана позната низ Непал. Често ја покануваа да го сподели своето сведоштво во црквите околу бегалскиот камп, каде сè уште живее со Маја, Сивал и нејзините внуци.

Се моли дека еден ден ќе се врати во Бутан, нејзината татковина, да ја види мајка си и да го проповеда евангелието.

АИДА:

ГЛАСОВИ ЗА БЕЗГЛАСНИТЕ

Русија
Јули 1968

Таа не сакаше адвокат. Аида Михаиловна – Скрипникова немаше потреба од бранител, особено не од оној кој беше назначен од советската влада. Сакаше да се застапува себеси, да го изложи случајот пред судијата. Седеше на обвинителната клупа во советската судница од дрвени панели; зад него, се загледа во портретот на Ленин, „таткото“ на системот што ја држи во заробеништво.

Обвинителот беше против таа идеја. Не сакаше обвинетата да зборува за себе, тоа значи дека ѝ се дава премногу слобода. Тој посочи дека обвинетата поминала време во ментална институција. Како може да ја организира одбраната на кривичното дело?

Судијата на крајот се сложи со Аида и нејзиниот бранител ја напушти судницата, оставајќи ја Аида да биде одговорна за нејзиниот случај – и за казната. Аида не беше првпат во судница ниту првпат да биде обвинета за проповедање на христијанската вера. Ако судијата ја прогласи за виновна и ја испрати во работен логор, ни таму нема да биде за првпат. Не, сите овие работи ги издржа и претходно. Она што беше поинаку овој пат, е дека нема да биде пасивна одбрана со владино одобрение. За првпат таа ќе зборува за себеси, зборувајќи нежно со леснотија во име на луѓето на верата од нејзината татковина.

Имаше многу обвиненија и судијата го прочита секое со висок, обвинувачки глас којшто ја смрзнува крвта. Аида беше обвинета што живее во Ленинград без соодветна дозвола за престој (нејзината дозвола беше укината). Беше обвинета и за членување во нерегистрирана црковна група и за дистрибуција на илегално печатени христијански материјали.

КЛЕВЕТА НАСПРОТИ ВИСТИНА

Во центарот на најзначајните обвинувања против неа, имаше само еден збор – *клеветѝа*. Аида, продолжи обвинителот, собирала и дистрибуирала „лажни“ информации за апсења, пресуди и затворање христијани во Советскиот Сојуз. Во очите на властите, мошне подло беше обвинението дека им ги пренесувала информациите на странци, дозволувајќи информациите против Советскиот Сојуз да допрат до другите земји.

Секогаш кога обвинителот ќе се фокусираше на еден збор, таква беше и одбраната на Аида. Нејзината се базирала на зборот *вистина*. Ако информациите што ќе ги пренесе се вистинити, си помисли, тогаш не може да постои клеветата. Планираше да му покаже на судот дека информациите се со сигурност вистинити.

Како што беше читан списокот на обвиненија, Аида за првпат научи колку темелно е набљудувана од страна на полицијата. Знаеја за г-ца Јурсмар, убавата Швеѓанка која дојде во земјата за да ги прими информациите на Аида. Знаеја кога и на кое место се сретнале двете. Го конфискувале бележникот на г-ца Јурсмар, каде што имаше белешки за состаноците со Аида. Судијата, со саркастичен тон на презир во неговиот глас, дури и ги наброи сите, како и материјалите што Аида ѝ ги даде на г-ца Јурсмар.

„Јурсмар се обиде да ја изнесе литературата надвор од земјата“, вревеше судијата, „но за време на царинската контрола, споменатата литература беше откриена и брзо конфискувана“. Погледна со блескава осуда врз обвинетата, мигот на триумф предизвика насмевка на неговото лице.

Знаеја за Дејвид, друг странски христијански пријател и за копијата од христијанскиот весник *Гласник на Спасението*, што Аида му ја испрати. Знаеја дека отиде на друго место да се сретне со сестра ѝ, на која ѝ ги даде весниците што подоцна беа однесени во подземната црква. Полицијата го знаеше секој со кого се сретнала и секое делче хартија што го предала.

Аида смирено се прашуваше кои други информации ги имаат и како резултат на тоа, за кои христијански затвореници не се знае сè уште, бидејќи нејзините пораки се следени пред да ги види некој однадвор, и повторно и повторно, додека тој читаше, една фраза се стркала од устата на судијата. Според обвинението, Аида дистрибуираше „промислени лажни изјави за да го наклевети Советскиот Сојуз и социјалниот ред“.

ТИВКА УВЕРЕНОСТ

Аида седеше мирно на обвинителната клупа, неудобно во дрвениот стол. Мислеше дека ќе биде нервозна или вознемирена. Наместо тоа, чувствуваше тивка увереност, чувство на Христовата присутност во собата. Исус им рекол на Своите следбеници да не се грижат што ќе речат кога се соочуваат со цареви или судии, и таа не се грижеше.

Кога полицијата ја испрашуваше, судијата рече продолжувајќи да го чита обвинението, дека не ја признава својата вина, иако призна дека испраќала надвор и давала христијански материјали. Копии од многу документи што ги испратила беа пронајдени во нејзиниот стан, рече полицијата, поврзувајќи ја јасно со случајот. И рече на полицијата дека материјалите не содржеа клевета туку едноставно „јасен увид во ситуацијата во црквата во вашата земја“.

На крајот, судијата заврши со читање на обвинението. Гледајќи право во Аида, тој праша: „Обвинета, дали ги разбирате обвиненијата против Вас?“

Го погледна, уверено гледајќи во неговите темни очи. „Да“.

„Дали се изјаснувате за виновна?“

„Не“. Гласот ѝ беше смирен и јасен.

Судијата погледна во своите белешки и потоа објави дека судењето ќе започне веднаш. Првиот сведок, објави тој, ќе биде самата Аида.

СЕМЕЈСТВО СКРШЕНО ОД ТАГА

Кога започна да Го следи Исус, на возраст од дваесет и една година, Аида немаше поим дека патот по којшто ќе тргне ќе ја однесе во судница. Беше родена во христијанско семејство и од рана возраст знаеше кој е Исус. Но нејзиното семејство беше скршено од тага кога во 1942 година, татко ѝ беше уапсен заради одбивање да служи во војска. Му беше ветена потврда за ослободување од воена должност, но таа потврда никогаш не ја добил. Наместо тоа, беше егзекутиран, оставајќи ја двегодишната ќерка Аида речиси без спомени за него.

Мајка ѝ останала сама да го подига семејството во малата сибирска заедница, и таа успеала во тоа преку напорна работа и молитва. На децата им читаше редовно од Словото. И покрај ризикот од апсење и прогонство, таа ги земаше децата на христијанските состаноци, коишто се одржуваа тајно по домовите. Понекогаш вујко ѝ остануваше надвор да стражари од какви било знаци дека полицијата или војската им се во трага. Аида јасно се сеќаваше на неделата кога полицијата направи рација за време на собирот во нивниот дом. Кога си заминаа, го зедеа вујко ѝ и двата други христијани со лисици на рацете и покренаа криминално обвинение против нив.

За жал, Аида имаше единаесет години кога мајка ѝ умре. Едно од најјасните сеќавања на Аида за мајка ѝ беше нејзината загриженост, дали кога децата ќе пораснат ќе ја напуштат верата во Христос. Но без разлика на напорите на мајка им, Аида веќе ја напушти верата. Тоа не беше некое намерно враќање туку оддалечување и губење интерес. Аида ја одгледа постарата сестра, и во селењето наоколу, семејството престана да оди на црковните состаноци. На училиште ги поучуваа дека Бог не постои, и пополека, дури и сеќавањето за Него исчезна од нивниот дом.

ОЖИВУВАЊЕ НА ВЕРАТА

На возраст од осумнаесет години, Аида се пресели во Ленинград (сега Санкт Петербург). Нејзиниот брат Виктор, пет години постар од неа, ја заврши морнаричката служба и се пресели таму, а Аида се пресели за да биде близу до него. Еден ден, се јави како тема на разговор религијата.

Аида рече: „Не знам дали Бог постои или не постои“.

Беше изненадена од интензитетот на одговорот на брат ѝ: „Што ти се случува?“, реплицираше тој. „Никогаш не сум се посомневал! Знаам дека постои Бог“.

Аида посака да ја сподели сигурноста на брат ѝ. Но ѝ требаше доказ.

Наскоро по разговорот со брат ѝ, Аида шеташе покрај една антикварница за книги и запамти дека некој спомна дека понекогаш тука се продаваат Библии. Во ‘хир’, отиде и побара една. Продавачот ѝ кажа дека Библиите се ретки и дека ги нема во продавницата. Аида тргна да си оди, кога еден друг продавач ја следеше надвор и ѝ понуди да ѝ продаде Нов завет за петнаесет рубли.

Тоа беа речиси сите пари што ги имаше кај себе, но му ги даде на човекот во замена за старата книга. Братот на Аида беше воодушевен со купувањето, особено заради моментот кога најмногу им требаше. Нему му беше дијагностициран рак и докторите му рекоа дека ќе биде фатален. Виктор ја замоли Аида да оди во молитвениот дом и да им каже на пријателите за неговата состојба.

Аида направи како што се договорија, а пријателите доагаа редовно да го посетуваат Виктор. Набљудуваше како духот на брат ѝ оживеа како што болеста го влечеше телото во смрт. Беше воодушевена да види како неговата вера во Христос зајакнува додека телото му слабее. Копнееше да ја има верата на нејзиниот брат. Тој ѝ пристапи на смртта без загриженост или страв, туку со длабока увереност за неговиот вечен дом.

Четири месеци по дијагнозата, Виктор умре. Стоејќи крај креветот, додека го напушташе овоземскиот живот, Аида

почувствува дека копнееше да знае дека не ѝ вели „збогум“ туку „ќе се видиме подоцна“.

Аида ја посака истата увереност и сигурност. Животот на Виктор – како и неговата смрт – ѝ дадоа одговор на многу прашања. Дискутираше за нив со некои пријатели на Виктор од молитвениот дом. На крајот, одлуката беше јасна – ќе го следи Христос во вера.

Тоа беше одлука што ќе ја чини оваа млада жена многу скапо, но за којашто никогаш нема да зажали.

РАЗМЕНА НА ЛИТЕРАТУРА И ЗБОР

„Дали сакаш на судот да му дадеш објаснување за обвиненијата против тебе?“, праша судијата.

„Да, сакам“, одговори Аида, знаејќи дека самиот судија ќе го изврши иницијалното испрашување. За ова судење, тој ќе биде обвинител, судија и порота. „Ги признавам фактите за дистрибуција на литература, како што е спомнато во обвинението и за корисниците како што е спомнато“.

Таа ги признава фактите. Случајот ќе се движи многу побрзо отколку што се надевав. Требаше да го задржи адвокатот, веројатно си помисли обвинителот.

На инсистирање на судијата, Аида ги наброја сите луѓе на кои им достави материјали како што беше наведено во обвинението. Се расправаше за обвинението, за назив на предметот журнал, кога всушност се работеше за две или три страници во должина, но призна дека сепак ги предаде предметите и дека ги предаваше на странци:

„Дали сè друго во обвинението е точно?“, праша судијата на крај.

„Да“, одговори таа. „Сите факти за дистрибуирањето на литературата се точни. Но оваа литература не содржеше намерни лажни изјави за клеветата на советската држава и социјалниот ред; а тоа не се смета за криминал според уставниот член 19011 и самата дистрибуција на материјали не е злочин. Се изјаснувам за невина“.

Наместо да се зафати со нејзиното излагање, судијата ја праша за Швеѓанката г-ца Јурсмар, на која Аида ѝ даваше материјали, вклучувајќи и транскрипти од две судења на христијани во советските судови. Аида одби да одговори кога се сретнала со г-ца Јурсмар, нарекувајќи го тоа „приватна работа“.

Слушајќи како Аида го презентира својот случај, обвинителот живна, прашувајќи се дали можеби младата христијанка ќе се бори повеќе отколку што тој си помисли.

Безволно, Аида ги обезбеди деталите: Таа и г-ца Јурсмар имаа заедничка пријателка во Шведска, и пријателката го организираше состанокот. Г-ца Јурсмар донесе педесет нови завети, коишто требаше Аида да им ги подели на членовите на подземната црква – сè додека полицијата не ги конфискува. Како замена, Аида ѝ даде на г-ца Јурсмар литература, вклучувајќи и некои писма и транскрипти од судења, за да ги однесе на нејзиниот работодавач, словенската мисија. Од таму ќе се печатат и дистрибуираат низ целиот свет.

„Зошто на г-ца Јурсмар ѝ дадовте копија од *Гласоѝ на сѝасениеѝто* и *Браѝски лисѝ*,¹ како и транскрипти од судењата во Москва и Рајазан и писма од Хорев и Маховитски?“, грубо праша судијата.

„За да ги прочита и да дознае за животот на нашата црква“, одговори Аида со оглед на фактите. „*Гласоѝ на сѝасениеѝто* е мојот омилен весник, а *Браѝски лисѝ* зборува за животот во нашата црква. Судањата станаа толку многу дел од нашиот црковен живот, така што за да зборуваш за црквите во Русија, мора да знаеш за судањата“.

Навистина, за оние кои ќе изберат да Го следат Христос целосно, судањата се прифаќаа како дел од животот во Советскиот Сојуз. Апсењата, тепањата и затворањето беа

¹ Овие илегални христијански часописи беа публикувани од страна на илегалните баптистички цркви во Советскиот Сојуз. Комунистите дозволуваат само еден христијански магазин, којшто објавуваше написи во полза на советската власт. Верниците од тајните цркви, за да ја обзнанат вистинската приказна, ризикуваа затвор со тоа што печатеа и дистрибуираа свои публикации.

дел од цената за следење на Христос овде, а весниците на подземната црква го прифатија и го објавија тој факт.

Судијата не веруваше дека Аида може да ѝ верува на жена која штотуку ја запознала, за така тајна и важна информација.

„Со верниците, пријателствата се остваруваат полесно“, се обиде да објасни Аида. „Можам да отидам во непознат град, да се сретнам со верници што не ги познавам од претходно и по неколку минути да станеме блиски пријатели. Верниците се едно големо семејство и ние сме заинтересирани еден за друг“.

Обвинителот започна да ги разменува прашањата со судијата, прашувајќи ја Аида за странските адреси во нејзиниот адресар. Сакаше да знае дали им пишала на сите.

„На некои од нив“, одговори Аида. Потоа, малку скиселено, таа додаде: „Не знам за закон што им забранува на советските граѓани да се допишуваат со пријатели од странство“.

Некои верници кои дојдоа на судењето, ги криеја насмевките додека обвинителот гледаше остро на забелешката на Аида. Потоа започна да го чита секое име од нејзиниот адресар.

ПОСЕБНА СМЕЛОСТ ЗА ЕВАНГЕЛИЕТО

Аида не започна веднаш да работи на кореспонденција на предните линии на фронтот на советската црква. Кога Го прифати Исус, беше убава млада жена на дваесет и едногодишна возраст, полна со возбуда во врска со нејзиниот најдобар Пријател, сакајќи секому да каже дека Го сретнала Него.

Нејзината одлука дојде како резултат на пробудувањето што се случи во баптистичката црква на Советскиот Сојуз. „Извесно време верата беше слаба“, ќе каже подоцна, „и одеднаш дојде пробудувањето. Она што го видов беше чудесно. Видов мртви – духовно мртви – како стануваат повторно и слаби, оспособени за големи дела. Ја спознав големината на понизноста и трпението, големината на црковните неволји. Пробудувањето го зајакна мојот дух, и оттогаш наваму, не можам а да не останам вклучена во тоа“.

Нејзините нови пријатели од домот за молитва на Виктор, ја охрабруваа да сведочи. Гледаше како печатат честитки со евангелски текстови и пораки, коишто им посочуваат на читателите „Покајте се и поверувајте во Радосната вест“. Ги ставаа честитките во поштенски сандачиња, што предизвика голема возбуда во Ленинград, дури и заслужи покриеност во локалните весници.

Од првиот ден на христијанскиот чекор, Аида поседуваше особена смелост и ревност за споделување на верата со останатите. Неколку месеци откако стана христијанка, Аида се завети дека на посебен начин ќе го дочека првиот ден од 1962 година. Набави количина на честитки со сликата на Клод Лореин на изгрејсонце, над пристаништето. Работеше со денови во секој слободен момент, рачно пишувајќи ја едноставната порака за секого:

СРЕЌНА НОВА 1962 ГОДИНА! Новогодишна желба

Една година прелета брзо
една по друга, незабележано.
Болката и тагата ги снема,
однесени од животот.
Светот, земјата, се толку краткотрајни,
сè во нив оди кон крајот.
Животот е битен. Немој да бидеш безгрижен!
Кој одговор ќе Му го дадеш на Создателот?
Што те чека мој пријателе вон гробот?
Одговори на ова прашање додека светлото свети.
Можеби утре, пред Бог,
ќе се појавиш да дадеш одговор за сè.
Длабоко размисли за ова,
зошто да живееш вечно нема.
Можеби утре, ќе се скрши
засекогаш твојата врска со светот!
БАРАЈ ГО БОГ ДОДЕКА СÈ УШТЕ МОЖЕ ДА СЕ НАЈДЕ!

Поемата од честитката завршува со едноставен повик, истиот што го виде на честитките, испечатени од нејзините пријатели: „Покај се и поверувај во радосната вест“.

Откако ги напиша сите честитки, Аида се облече топло заради зимата, и излезе надвор. На големиот плоштад пред Музејот на историја на религијата и атеизмот, темнокосата млада жена започна да ги дели честитките. Работеше брзо низ толпата, подавајќи им ги на минувачите додека ги споделуваше новогодишните поздравии.

Честитките беа речиси поделени кога една силна рака ја зграби за раката. „Што е ова?“, запраша еден гневен маж, мавтајќи со честитките пред нејзиното лице.

„Новогодишни честитки“, одговори таа, обидувајќи се да се извлече. Беше ситна во споредба со гневниот човек и почувствува дека стисокот се зголеми. Тој гледаше наоколу и почна да го повикува полицаецот кој стоеше на аголот.

„Не ни треба ова овде“, ѝ кажа чкрапајќи со забите. Не ѝ дозволи да си оди сè додека полицаецот не ја зграби за другата рака и започна да ја води кон автомобилот.

ВКУС НА ОНА ШТО ТРЕБАШЕ ДА ДОЈДЕ

Тоа беше првата принудна посета на Аида на полициската станица. Ја држеа неколку часа, а потоа ја пуштија, но не додека во полиција не ѝ отворија досие и не ја напишаа информацијата за „евангелизмот преку честитките“. Аида седеше смилено, одговарајќи на прашањата, тивко восхитена за довербата што ја чувствуваше. Бог беше со неа, знаеше дека не треба да се плаши од властите. Се прашуваше дали некој му рекол на полицаецот за Христовата љубов за него.

Полицијата го пријави инцидентот кај нејзиниот работодавач и во студентскиот дом каде што живееше. Првиот допир со легалниот систем се случи во април, кога таканаречениот „суд на другарите“ го слуша доказот против Аида, на клупата пред трите „другари“ кои управуваа со

нејзината судбина. „Обвинителите“, луѓето од локалната заедница беа тука да зборуваат против неа. Еден од луѓето се тресеше во очигледен гнев додека викаше: „Не сакам да го дишам истиот воздух, не сакам да чекорам по истата земја со неа“.

Другите сведоци изјавија дека Виктор умре бидејќи баптистите не сакаа да му дозволат да бара медицинска помош (чудно, си помисли Аида, бидејќи Виктор умре во болница). Изјавите на обвинителите ја изненадија Аида и со други работи. Зар нема обвинение против неа за делење христијански честитки? Каква врска има тоа со нејзиниот брат? Аида се обиде да зборува и да се одбрани, и дури и вдовицата на Виктор се обиде да зборува, но толпата во судот гневно ги замолчи. На крајот на судењето, публиката во судницата бараше случајот на Аида да биде испратен до суд од повисока јурисдикција, каде што ќе биде изречена повисока казна. „На народен суд! На народен суд!“, викаа тие.

Аида се прашуваше како неколку честитки можеа да покренат таква омраза кај толпата.

Тројцата одговорни од судот на другарите ја укинаа дозволата за престој на Аида во Ленинград и ја принудија да бара друга работа. По слушањето на сведоците, толпата од публиката мислеше дека казната не е доволно строга. Тие станаа тропажки со стапалата и врескаа кон ситната девојка, стоејќи пред неа, бараа потешка казна. Заради нејзината безбедност, Аида беше придружувана од стражарите кон задниот влез од зградата.

Судската одлука не стапи во сила со месеци, чекајќи полицијата да врши набљудување и собирање докази против младата христијанка – не докази за криминална активност туку доказ за нејзината христијанска работа. Аида продолжи да живее во Ленинград, барајќи работа насекаде. Животот ѝ беше тежок, но оние први тешкотии беа само вкус на она што требаше да дојде.

„ОДБИВАШ ДА СЕ ПРИДРЖУВАШ НА НАШИТЕ ЗАКОНИ“

Сега, при сегашното судење, испрашувањето продолжи, судијата и обвинителот ја вознемируваа Аида за секој контакт со странец, за секое парче информација што преминало од една во друга рака.

Потоа, истражуваа за христијанските публикации што ги дистрибуираше Аида. Судијата зеде еден од весниците од цел куп докази и пополека ги вртеше страниците, барајќи параграфи што претходно ги забележал. Пронаоѓајќи го она што мислеше дека е компромитирачки дел, започна пасус по пасус да чита наглас. На крајот од секоја реченица зјапаше во Аида, предизвикувајќи ја да ја објасни или верификува изјавата.

Судијата ја прашуваше за различните христијански деноминации, покажувајќи дека испадите на одредени деноминации се собираат без да се соочат со прогонство.

„Не знам за прогонство на верници од други деноминации“, одговори уморно Аида. „Пишувавме само за прогонствата на верниците од евангелско – христијанската и баптистичката црква“.

Обвинителот изјави дека секој, што е надвор од земјата, ќе ја прочита литаратурата, ќе помисли дека сите христијани во Советскиот Сојуз се соочуваат со прогонство. Тој продолжи онаму каде што судијата застана, читајќи ги весниците и вознемирувајќи ја Аида за секоја реченица што според него беше навредлива. Ги прикажа изјавите во еден од весниците дека децата христијани се соочија со прогонство во советските училишта. Училиштата, предложи тој, единствено се трудат да ја намалат штетата од страна на фанатичните родители, кои ги трујат своите деца со глупави предрасуди.

„Законот забранува наметнување вера на малолетници“, рече тој, трудејќи се да биде прецизно следен од судијата.

„Но законот не забранува наметнување на атеизмот“, возврати Аида.

„Атеизмот не е религија. Детето расте и тогаш мора само да одлучи за својот став кон верата. Атеизмот не е наметнат“.

„Тогаш што му се зборува на детето?“ , праша Аида, гледајќи од обвинителот кон судијата. „Дека е забрането според закон да се каже дека Бог постои, а не е забрането да се каже дека нема Бог?“

Никој не проговори, а судијата ја промени темата, знаејќи дека нема одговор. Бараше „обвинетата да не скршнува од темата“.

Обвинителот продолжи читајќи повеќе коментари од друг весник. „Дали знаете дека религиозната заедница мора да се регистрира?“ , ја праша обвинетата.

„Да“. Аида знаеше дека со регистрацијата, црквата се става под контрола на комунистичката влада – влада којашто го негира целосното постоење на Бог, на кого црквата му служи.

„Вашата заедница не е регистрирана, затоа ви е забрането да одржувате состаноци, но не затоа што постои прогонство на верници во нашата земја“, рече тој, како нетрпелив учител кој му предава на дете од градинка.

„Нашата заедница побара регистрација“, одговори смирено Аида. „Поднесовме апликација, но бевме одбиени“.

„Бевте одбиени бидејќи одбивте да му служите на законот“. „Кои закони не ги признаваме?“ , праша таа.

„Вашите барања за неделни активности – училишта, и сакате да организирате религиозни активности за малолетни деца“.

„Не се сеќавам дека нашата заедница барала неделно училиште“, возврати Аида. „И според законот, родителите можат да ги носат своите деца каде што сакаат“.

„Не, *не можаш!*“, извика обвинителот. „Според закон, забрането е да се вклучуваат малолетни деца во религиозните кругови. Но ти *одбиваш* да се придржуваш на нашите закони“.

„Според уставот, имаме слобода на религиозно верување. Терминот се однесува на исповедање на верата“, одговори Аида. „Тоа значи дека е возможно да му се каже на секого за Бог – тоа значи да ја искажуваш слободно верата. Зар не е така?“

Овде Аида презентираше цитат за нејзиниот случај. Советскиот устав вели дека луѓето се слободни да веруваат

во она што ќе го изберат и да ги практикуваат тие уверенија. Сепак, советските водачи се плашат од христијанските верувања; сакаат сета доверба и зависност да се стават во комунистичката партија. Бришејќи ги религиозните верувања, тие мислат дека ќе го привлечат народот поблиску до партијата.

И повторно, судијата немаше одговор на прашањето на Аида. И уште еднаш ја промени темата, велејќи дека, ако материјалот во литературата е вистинит, зошто тогаш Аида сакаше да го предаде тајно?

„Бидејќи оние кои прогонуваат не сакаат да се дознае за прогонството“, одговори Аида, звучејќи сè повеќе како вешт адвокат а сè помалку како обичен работник од фабрика. „Знам дека во литературата што ѝ ја дадов на г-ца Јурсмар немаше намерни лажни изјави. А во *Гласоџ на сјасението* и во *Брајски листи*, каде што е опишана ситуацијата на верниците, кажано е онака како што беше навистина. Се сложувам со вас дека е неугледно, но тоа е реалниот живот и за тоа мора да се зборува. Кога ја предавав литературата на г-ца Јурсмар, знаев дека тие материјали можат да ме донесат во затвор. Го разбираам тоа. Но, тоа што го зборува литературата нема да ја промени вистината“.

Обвинителот ги прегледа своите белешки и потоа седна. Конечно, заврши директното испрашување на Аида. Но судењето не беше готово. Сега дојдоа сведоците. Прво, тоа беа нејзините соседи Анатолиј и Ала Лаврентева. Судијата и обвинителот ги опсипаа со прашања: „Дали со вас разговараше за својата вера?“, „Дали ви даде литература?“, „Дали имаше телевизор или радио?“, „Дали живееше според она што го зборува?“, „Како се облекуваше?“, „Што готвеше?“

Ниту Анатолиј ниту Ала не рекоа дека Аида е криминалец.

„Аида беше во добри односи со сите“, рече Анатолиј. „За неа може да се каже само добро“.

Другиот сосед беше повикан да сведочи и беше посипан со многу прашања за облекувањето на Аида, однесувањето и вработувањето.

На крајот, другиот верник, Марја Акимовна Скурлова, беше повикана до клупата на сведоците. Рече дека ја познава Аида пет години. Двете се молеа и славеа заедно и кога Аида се врати од затвор по едногодишната казна, Марја ја смести кај неа.

Сега Марја призна дека ѝ помагаше на обвинетата.

„Велите дека Аида беше отпуштена од работа затоа што е верник?“, праша судијата. „Зошто вие не сте отпуштени од работа? Сигурно имате работа“.

„Не ми е сè уште дојден редот“, едноставно одговори Марја.

Марја продолжи да признава дека странци доаѓаа во нејзиниот дом што го делеше со Аида, но не знаеше што или дали нешто Аида им давала.

Кога Аида стана да ја испрашува пријателката, ја праша Марја за прогонството на христијанските верници. Марја ги цитираше имињата на христијаните кои беа испрашувани или чии домови беа претресувани од полицијата, и други кои беа уапсени.

„Знам дека верниците плаќаа глоба“, посведочи Марја. „Суковицин плати...“

„Зошто плати глоба?“, обвинителот го пресече испрашувањето на Аида.

„Бидејќи се молеше“.

„Каде се молеше?“

„Водеше молитва во станот на Лукас. Таму имаше состанок“.

„Точно е!“, одговори обвинителот, скоро скокајќи во триумф. „Состанокот беше одржан на нелегално место. Имате молитвени домови; одете и молете се таму!“

Подоцна, обвинителот повторно ги прекина кога Марја сведочеше дека и таа платила глоба за присуство на христијанска служба. „Каде се одржа службата?“, праша тој.

„Во шумата“.

„Забрането е да се одржува служба на јавно место. Затоа плативте глоба“, му кимна на судијата, со вообразена насмевка на воодушевување на лицето.

„Немаше никој друг во шумата; бевме сами. Го одржавме состанокот и си заминавме, но потоа некои беа собрани на платформата кога бевме на пат за дома“. Марја наброи други

примери кога христијаните беа вознемирувани и попречувани од полицијата, а потоа ја отповикаа.

Последниот сведок беше Екатерина Андреевна – Боико, пријателка на Аида и друг верник. Ја идентификуваше Аида како своја пријателка и посведочи дека беше „добра и љубезна“.

Екатерина кажа како полицијата дошла во нејзиниот стан да ја бара Аида. Полицајците силно ја уверуваа дека Аида е шпион и бараа од Екатерина и од другите соседи да им кажат дали ја виделе Аида во зградата.

Екатерина беше сведок кој јасно се противеше на прогонувањето. Повремено, нејзините одговори беа обични слогови. Другпат, седеше тивко по поставувањето на прашањето.

„Што знаете за посетата на шведската туристка на Скрипникова?“, праша обвинителот.

„Не знам ништо за тоа. Дознав наредниот ден. Полицијата ја повика Аида во станот каде што бев и јас. Полицаецот рече дека е одземена литература од странецот и дека Аида им ја дала“.

Обвинителот ја праша за нејзиното образование, коешто заврши по десеттото одделение. „Зошто не продолживте да се школувате понатаму?“

„Сакав да одам во медицинско училиште“, одговори Екатерина, „заради препораките што ми ги напишаа дека сум верник и член на расколниците баптисти, затоа не се запишав на медицинско училиште. Секако ќе ме избркаа и од таму“.

„И не сте се ни обиделе?“ Знак на исмејување го обои гласот на адвокатот.

„Од примерот на другите знаев дека нема да ми дозволат да студирам“.

Кога дојде редот на Аида да поставува исто прашања на сведокот, погледна во пријателката. Започна со општите прашања, а потоа се наостри кон третманот на советската држава кон христијанските верници. Аида праша за одредени верници кои беа ‘глобени’ од страна на полицијата, а Екатерина ги наведе давајќи детали за некои случаи.

„Зошто ги одржувавте состаноците во шумата?“, се вмеша судијата. „Имате молитвен дом на ридот Поклонаја. Зошто не одите таму? Вашата заедница не е регистрирана. Одржувате молитвени состаноци на нелегално место и го нарушувате јавниот ред. Затоа плаќате глоба“.

„Аплициравме за регистрација. Нашите состаноци во шумата не вознемирија никого во Лаврики“.

Обвинителот запраша дали верува дека е лојален граѓанин, обврзана да им служи на законите на земјата.

„Јас ги почитувам законите“, инсистираше Екатерина.

„Се среќавате во шумата во домот на Лукас и вашата заедница не е регистрирана“, возврати обвинителот, „така што *не го* почитувате законот“.

„Молитвените состаноци кај Лукас не се против законот“. Таа смело го цитираше Ленин, кој ги нарече законите против верата „срамотни“.

Не сакајќи да се расправа со еден од основачите на комунизмот, обвинителот грубо го распушти сведокот.

РЕШАВАЧКИ МОМЕНТ

Аида се обиде да ја практикува својата христијанска вера во границите на советскиот закон. За време на првите месеци како христијанка, одеше редовно во молитвениот дом што беше регистриран и одобрен од советската влада. Беше среќна и задоволна да слави со пријателите верници и не беше свесна за политиката во регистрираната црква.

Како што продолжуваше да слави и да служи, рестрикциите почнаа да ја вознемируваат. Беше вклучена во библиско поучување за младите од заедницата, но беше предупредена да го прави тоа без знаење на црковните водачи. Комунистичкиот закон забрани споделување на „религиозните суеверија“ со помлади од осумнаесет години, а водачите на регистрираната црква се грижеа повеќе за комунистичкиот закон отколку за изгубените души.

Аида ја запамти домашната црква каде што одеше со мајка ѝ. Го запамти чувството на Божјото присуство таму и фактот дека децата и младите беа добредојдени и поучувани. Да се држат младите настрана од проучувањето на Евангелието не беше добро за Аида и не се совпаѓаше со поучувањето на Словото.

Решавачкиот момент се случи кога Аида започна да работи во име на христијаните кои беа во затвор, заради нивната вера. Порано нејзината визија беше да ја сподели информацијата за нив и да развие мрежа на молитва и поддршка за нив. Водачите на регистрираните цркви имаа список на оние кои беа во затвор, но листата им служеше како државна тајна, а не како информација што другите христијани требаше да ја знаат.

За Аида, тоа беше информацијата што другите требаше да ја знаат. Како може христијаните – во Советскиот Сојуз и околу светот – да понудат молитва и поддршка за овие затворени браќа и сестри во Христа доколку не се запознаени со нивните страдања?

Аида работеше на тоа да се чуе зборот, но стремежот ја доведе во директен конфликт со водачите на регистрираните цркви.

„Работата е во тоа што со неколку збора, властите се обидоа да работат во црквата однадвор, преку нејзините служители“, рече подоцна Аида. „Сакаа да воведат забрана за да го потиснат духовниот живот во црквата. И всушност, од 1960 година, постигнаа голем успех во таа област“.

Позицијата на водачите беше директно спротивна на напорите на Аида да се чуе зборот за затворените верници. Затоа таа се соочи со избор: Да остане во регистрираната црква и да работи за да се заштити себеси или да се придружи на подземната црква и да работи на заштита на браќата и сестрите во затвор. Силата на регистрираната црква беше реална. Впрочем, тоа беше групата каде што припаѓаше брат ѝ до својата смрт, како и многу други нејзини пријатели.

Но Аида го одби лесниот и пасивен избор. Одби да ги следи водачите, кои беа позагрижени за одобрението на властите

отколку за ближните христијани во затвор. Целата тежина на својот карактер и напорната работа ја вложи во подземната црква, знаејќи дека ќе ја плати цената за својата одлука.

На 4 јуни 1962 година, еден натпис се појави во *Смена*, весник којшто служеше како гласило на советската влада. Насловот под име „Немој да бидеш жив мртовец“ беше наменет да ги дискредитира верниците воопшто, а особено оние од подземната црква. Владата тврдеше дека нема Бог, а весникот се потсмеваше и се подбиваше со оние кои одлучија да го следат замислениот месија.

Кога Аида го виде натписот, започна да подготвува одговор како одбрана на својата вера и на оние што ја следат. Го испрати одговорот во *Смена*, но се разбира не беше објавен. Работата ќе се завршеше тука, но Аида им го покажа на *Смена* текстот и нејзиниот одговор до пријателите верници. Импресионирани, ѝ побараа копија. Потоа, некои верници дојдоа од Украина во посета; побараа копии и си однесоа дома. Наскоро стотици копии беа направени и предадени од верник на верник низ целиот Советски Сојуз. Членовите на подземната црква беа советувани да читаат за нападот на нивната вера, и потоа охрабрани да го прочитаат потцртаниот добро смислен одговор од еден од верниците пријатели. Аида беше во прв план на *самиздаџ*, новата практика на самообјавена комуникација. Владините службеници не можеа да ја набљудуваат секоја шапирографска машина, фотокопир или печатница во земјата.

Преку пишувањето, името на Аида Скрипникова стана познато кај илјадници верници кои никогаш не ги запознала. И стана многу познато во една друга средина – во редовите на тајната полиција.

ОСНОВНИТЕ ЕЛЕМЕНТИ

Другите сведоци што беа назначени да сведочат на судењето на Аида, не се појавија. Судијата одлучи дека судењето ќе продолжи.

Фрустрирана, Аида се пожали дека судот посветил повеќе време на темелно истражување на нејзиниот дом, гардероба и дури и приготвувањето храна отколку на суштинските работи за нејзиниот случај.

„Барам од судот да обрне малку повеќе внимание на другите основни елементи од случајот“, приговори таа. „На пример, сакам да објаснам зошто нашето заедништво не е регистрирано. На почетокот, кажете ми ве молам кои закони ги прекршивме, поради што нашата регистрација беше одбиена?“

„Обвинета“, раздразнето одговори судијата, „судот од Вас бара прашања, а не суд“.

Гледајќи на гневот на судијата, обвинителот потврди: „Не можам да разберам што бара обвинетата“.

Аида вдиша длабоко, соземајќи се. „Барам судот да обрне повеќе внимание на суштинските прашања од обвинението, и инсистирам споредните теми да не бидат пречка на суштинските аспекти од случајот, за коишто судот заседава. Тоа е моето барање. Второ, барам од судот да го открие точниот датум на одземање на мојата дозвола за престој“.

Судијата запраша зошто таа информација е толку важна.

Аида објасни дека судењето откри дека полицијата собирала доказ против неа многу порано пред истекувањето на дозволата за престој. „Ако ми се суди за истечена дозвола за престој, а не поради моите христијански активности, тогаш зошто сум под истрага *ипред истекувањето на мојата дозвола за престој*“, праша таа.

„Можам да ви кажам зошто започнаа постапките против мене“, продолжи таа. „Двапати во нашиот молитвен дом им пристапив на странците и побарав од нив Библија. Овие две барања им беа познати на властите“.

„Прашањето за дозволата за престој нема врска со овој случај“, рече судијата. „Вие сте обвинети за намерно дистрибуирање лажни изјави, клеветејќи ја советската држава и социјалниот ред“.

„Но на прашањето за работа и дозвола за престој им се обрна големо внимание во судската постапка“, возврати Аида.

„Овие прашања го интересираа судот, не бидејќи сте обвинети за тоа туку бидејќи судот мора да има увид во вашата личност. Можеби ви изгледа чудно дека судот се распрашува за Вашиот карактер. Судот мора да знае каква личност сте. Во минатата реченица, судот го зема предвид карактерот на обвинетата“.

Аида им кажа, дека ако навистина судот сака да го запознае нејзиниот карактер, најважно е да ги знае вистинските факти од нејзината приказна. Нејзината последна молба до судијата беше да го викне последниот сведок, г-ца Јурсмар, Швеѓанката на која ѝ ја даде литературата. „Бележникот на оваа жена беше искористен како доказ против мене“, рече Аида, „но за да го разбереме точно, мора да ја повикаме овде да ги објасни своите белешки“.

Судијата направи претстава од разгледувањето на нејзините барања, барајќи мислење од обвинителот, и потоа заповеда: „По консултацијата, судот одлучи дека барањето на обвинетата ќе биде одбиено“.

Имаше уште неколку последни прашања, а потоа судењето се одложи до следниот ден. Сè што остана беа последните аргументи. За обвинителот, тоа ќе биде шанса за одбрана на советскиот систем, во објаснувањето дека христијаните имаат всушност слобода на верата доколку се придржуваат на законот.

За Аида, тоа ќе биде нејзината последна шанса, можност да зборува во своја корист и во корист на браќата и сестрите во црквата. Беше обремената од тежината на задачата, знаејќи го ризикот од повторното затворање, но беше охрабрена од утехата на нејзиниот небесен Татко.

ОБИД ЗА „ПРЕВОСПИТУВАЊЕ“

Апсењето не беше некоја негативна закана за Аида. Таа веќе беше тука. Откако судот на другарите ја укина нејзината дозвола за престој во Ленинград, во 1963 година, таа помина одредено време во посета на сестра ѝ во Украина, каде што Аида беше импресионирана од истрајноста и смелоста на верниците. Се врати во Ленинград со обновена решителност. Полицијата

внимаваше на неа, но Аида влезе во градот и успеа да го избегне апсењето. Без дозвола за престој можеше да биде уапсена во секое време, но сепак продолжи со христијанската работа.

Аида и нејзините пријатели продолжија да се собираат во шумата надвор од градот, за да останат незабележани, а во шумата во 1965 година се случи и првото официјално апсење. Аида имаше дваесет и пет години.

„Полицијата пристигна и започна да нè брка“, еден сведок ќе посведочи подоцна. „Нè туркаа и нè корнеа за коса. Зедоа неколку луѓе; некои платија глоба, а некои беа две седмици во затвор“.

Аида беше една од уапсените, и полицијата организираше судење за неа. На хартија, обвинението немаше никаква врска со религијата. Иако беше уапсена надвор од границите на градот, Аида беше обвинета дека нема соодветна дозвола за престој во Ленинград.

На тоа судење, во една мала сала во судската зграда на Рајон, на Аида не ѝ беше дозволено да зборува. Судењето беше очигледна маска, обид да се изврши правда каде што не постоеше. Кога заврши, казната за Аида гласеше една година во затвор.

Не се почувствува преоптоварена со пресудата. Редовно се дружеше со верници кои беа во затворот и со многумина кои беа подготвени да одат ако таму ги водеше Бог. Сега дојде редот и на неа.

Целта на затворот, според советските водачи, беше да ги превоспитаат затворениците. „Овие кутри луѓе се заблудени“, објаснуваа властите, „и ним мора да им се укаже и да се уверат во вистината и во моќта на советскиот систем – славата на татковината“.

Како дополнување на монотониот систем на превоспитување, Аида беше принудена да помине многу студени ноќи на тврдиот бетонски под. Постојано недостигаше храна, и она што го имаше понекогаш не беше добро ниту за животните. За време на престојот, Аида беше присилена да оди во психијатриска установа. По триесет денови „евалуација“, докторите рекоа дека е нормална и ја вратија во ќелијата. Месеците во суровиот

комунистички затворски систем ги дополнија годините на болка и лузни на искрената млада поборничка.

Аида не се приклони кон советското „превоспитување“. Наместо ослабување на нејзината вера, искуството ја зајакна нејзината вера во Христос. Наместо да ја сопрат да го шири Словото, го напушти затворот уште повеќе ревносна да ја шири вистината за Христос. Сега ја знаеше многу добро цената за тоа, а сепак не беше поколебана во својата решителност.

„ДРЖАВАТА НЕ СЕ МЕША“

Сега дојде времето за последните аргументи во второто судење на Аида. Од прво следеше заклучокот на обвинителот и тој избра да започне со враќање на времето во историјата на црквата во Русија.

„По големата Октомвриска социјалистичка револуција во земјата, црквата беше одделена од државата и верниците на сите вери го добија правото на слобода на верата“, гордо изјави. Но потоа обвинителот почна да ги обвинува евангелските христијани и баптистите и Советот на црквите, за охрабрување на верниците во неприменувањето на државните закони.

„Заедниците коишто го поддржуваат Советот на црквите не се регистрирани“, обвини обвинителот. „Нивните илегални состаноци се организираат во приватни домови и на јавни места. Некои верници се осудени за кршење на законот за култови. Советот на црквите го прикажува ова како прогонство заради верата. Седум години, Советот на црквите ја води оваа циновска борба со властите“.

Од историјата на црквата и општата ситуација меѓу верниците, обвинителот на крајот се префрли во особеностите на случајот на Аида. „Скрипникова имаше врски низ целата земја, но нејзина главна задача беше да ги организира контактите еднадвор. Мора да се каже дека е многу добро дорасната за оваа задача“, додаде тој зајадливо.

Потоа неговиот глас стана повеќе покровителски. „Животот на Аида за жал започна со тоа што беше родена во семејство на баптисти. Секако дека ќе биде штета ако дозволиме да се

извлече, но разговаравме доволно со Аида и антисоцијалниот карактер на нејзините дела е јасен“.

Неговиот глас се засили до ‘крешендо’ додека ги кажуваше последните коментари, прво цитирајќи нешто од литературата што беше пронајдена во домот на Аида. „Во еден од текстовите, човек по име Крајучков вели, при неговото судење во Москва ‘Оние браќа кои се во затвори и во кампови не страдаат бидејќи ги кршеле советските закони, страдаат бидејќи останале верни на Господ.’“

Обвинителот сериозно ја заниша главата. „Сè ова се намерно лажни изјави што ја клеветат советската држава и социјалниот ред. Во Советскиот Сојуз постојат многубројни вери; црквите се отворени и *никој* не е прогонет заради својата вера. Државата *не се* меша во активностите на религиозните тела доколку не го прекршат законот за култови. Вината на обвинетата Скрипникова за систематско дистрибуирање лажни изјави за клевета на советската држава е *целосно докажана*. Овие дела се точно опфатени во членот 190/1 од Криминалниот закон. Затоа барам судот да ја осуди обвинетата Аида Скрипникова на две и пол години затвор“.

Потоа тој седна со подмолен израз на задоволство на лицето.

„ЗА ХРИСТИЈАНИТЕ ПОСТОИ САМО ЕДЕН ПРАВЕЦ“

Судијата се заврти кон Аида, спомнувајќи дека сега таа треба да го презентира финалниот говор на одбраната.

„Имав намера да зборувам за важноста на обвиненијата против мене“, започна таа со јасен и смирен глас. „Но други прашања се овде допрени, така што морам да се справам со нив, иако, како што е речено, немаат врска со овој случај“.

Таа ги прогласи за лажни некои од минорните теми што ги покрена обвинителот, што произлегоа од писмото што го напиша за *Правда* во 1958 година, до нејзината работа во конструкторската лабораторија подоцна. Потоа започна да се справува со поважните теми.

„Кога реков дека бев отпуштена од работа заради мојата вера, ми беше речено: ‘Тоа е намерно лажна изјава.’ Но еве што се случи: Откако ме пуштија од затвор, најдов работа во печатница. По една седмица, бев на молитвен состанок кога полицијата пристигна и ми го запиша името, заедно со другите. Знаев дека ќе ме пријават и на местото каде што работам“, рече Аида.

„Сите во печатницата беа алармирани кога открија дека сум верник и почнаа да ми кажуваат, веднаш од почетокот, дека ако не ги променам моите ставови, ќе бидам отпуштена. Не го криеја фактот за мене. Ми кажаа веднаш: ‘Печатницата е политичка институција. Не може секој да работи тука. Ми го кажаа тоа иако оваа печатница беше под управата на железниците и ништо тајно не се печатеше тука – само формулари за железницата, дозволи за товариње и распоред на возовите. Не знам што имаше таму што не можеше да ми биде доверено’“, продолжи таа.

„Работите течеа вака околу три седмици. Потоа бев повикана во канцеларијата на директорот и ми беше кажано дека сум отпуштена. Секако, тие не ми рекоа дека сум отпуштена поради мојата вера, бидејќи не постои таков закон што дозволува луѓето да бидат отпуштани заради верата. Ме отпуштија со образложение за редуција на персоналот. Кога отидов во погонот и реков дека сум отпуштена заради редуција на персоналот, работниците го спуштија погледот надолу. Една од машините стоеше неактивна бидејќи немаше кој да управува со неа“.

„Директорот ми кажа: ‘Не можеме да те вработиме бидејќи дозволата ти е валидна само надвор од градот – како да не видео претходно дека немам дозвола за престој во градот и како директорот да не ги гледал воопшто моите документи претходно’“.

Аида му кажа на судот дека откако полицијата почна да поставува прашања, знаеше дека нема да помине многу време пред да биде повторно уапсена. „Само шест месеци поминаа од моето пуштање и сакав да направам нешто корисно пред повторно да ме уапсат. Имав работа што морав да ја завршам“.

Зеде длабок здив. Расправата за нејзиниот случај беше исцрпувачка; бараше ментален, емоционален и духовен фокус и беше тешко да се издржи на подолг период. Побара од судијата десет минути пауза, а тој се сложи.

Кога судењето продолжи, Аида ги насочи коментарите на случајот против неа: „Дистрибуцијата на каква било литература сама по себе не е злочин и ако обвинителството не најде намерни лажни изјави во весниците *Гласот на сјасение* и *Брајски лист*, нема да има основа за пресуда. Затоа, морам да зборувам за содржината на оваа литература“.

Потоа зборуваше за забранетиот состанок на христијаните и христијанските водачи, што беше опишано во литературата што ја предаде. „Законот од 1929 година вели дека верниците имаат право да организираат конгреси“, изјави Аида. „Но наместо давање дозвола, властите започнаа да ги гонат оние кои бараат конгрес“.

„Следно, истражителот на обвинителот даде седумнаесет ‘противдржавни’ фрази, што ги презел од литературата. Според истражителот, овие фрази содржат намерни лажни изјави на клеветата на советската држава и социјалниот ред“.

Сега Аида се заврти и директно му се обрати на судијата. „За време на сведоштвото, г-ца Бојко започна да го цитира Ленин; ќе го завршам цитатот што го започна: ‘Само Русија и Турција имаат срамотни закони против религиозните луѓе што се сè уште во сила. Овие закони или ја забрануваат верата или го забрануваат директното пропагирање на верата. Овие закони се најнеправедни, срамотни и обесправувачки.’ Сега, сакам да му го привлечам вниманието на судот на зборот пропагирање. Самиот Ленин ја нарече забраната за пропагирање на верата неправедна и срамотна“.

Зеде здив уште еднаш и продолжи. „Сега ќе ви кажам како бев уапсена. На 11 април заминав на молитвен состанок. Забележав дека сум следена, но не придавав значење на тоа. Следниот ден, полицијата дојде во мојот стан и ме уапси. Имаше претреси и во домовите на другите верници. Имаше единаесет претреси поврзани со мојот случај: три во Ленинград, четири

во Перм, три во Кировград и еден во домот на мојата сестра во Магнитогорск. Повеќе или помалку, претресите кај мене дома и кај сестра ми можат да се разберат. Но зошто правите претреси кај другите верници дома? Беа направени само затоа што нивните адреси беа во мојот бележник. И во ниту едно место не е пронајдено ништо што е поврзано со мојот случај“.

Понатаму, Аида го насочи прашањето на тоа „зошто нè прогонуваа? Велиме дека сме прогонувани заради нашата вера, но речено ни е: ‘Тоа е намерно лажна изјава; судено ви е за прекршувањена советскиот закон. Јас сум член на не регистрирана заедница којашто побара регистрација – сите наши заедници испратија апликации, вклучувајќи го и статутот, и кога го направивме тоа, не ни е речено дека мора да го направите ова или она – тоа е противзаконско.’ Туку, речено ни е: ‘Потпишете заклетва дека нема да го кршите законот’. Тоа не е правилна процедура за регистрација.

Аида виде дека судијата станува немирна, па побрза да го заврши образложението. „Верниците *не можат* да ветат дека ќе го почитуваат законот што забранува да се зборува за Бог и забранува родителите да ги воведуваат своите деца во верата. За сета лојалност кон властите, ниту еден христијански родител нема да прифати закон што му наредува да го воспитува детето како атеист. Радо би поминале низ какви било страдања или ќе застанат на обвинителна клупа, наместо да ветат дека ќе почитуваат таков закон“.

„Христос рекол дека треба да го проповедаме евангелието на секое создание“, продолжи Аида, „и верниците не можат да се потчинат на закон што им забранува да зборуваат за Бог и за спасението. *Ниту еден верник нема да го стори тоа*. Дури и да е мисионер или проповедник, дури и да не е способен да проповеда на служба, нема разлика – тој нема да се потчини на таков закон, бидејќи дури и личност која не е способна за проповедање, некогаш ќе има можност да му каже некому за спасението. Затоа, верниците нема да се заветат дека ќе почитуваат таков закон. И покрај сета нивна почит кон властите, ќе го прекршат таквиот закон“.

„Ќе ви повторам уште еднаш: Верниците не можат да се придржуваат на закон што ги принудува да го негираат евангелието. Па кога ќе ни судат за прекршување на таквите закони, ќе бидеме потполно оправдани, велејќи дека сме судени заради верата“.

„Знам дека *Гласот на спасението* и *Братски лист* не содржат никаква намерни лажни изјави. Но во исто време, знам што значи да се испратат во странство. Знаев дека таквиот чин ќе ме доведе на обвинителна клупа. Никогаш немаше од никого да побарам да го испрати *Гласот на спасението* надвор, знам дека е опасно; затоа го сторив тоа сама“.

Аида направи пауза, собра сила за завршната фаза од нејзината одбрана, страсните финални мисли. Сакаше да замине со оние кои ќе ја одредат нејзината казна. „Еднаш луѓето сфатија дека е неправедно да се забрани пропагирањето на верата; сега не го разбираат ова. Сега велат, ‘Верувај си и моли се, но не се осудувај да зборуваш за Бог на никого’. Замолчувањето еден идеолошки противник со сила не носи идеолошка победа. Тоа се нарекува варварство“.

Судијата ја прекина, фрустриран дека овој криминалец сега држи проповед во судницата. „Не смееш да зборуваш за црквата; зборувај само за себе“, рече тој, точно насочувајќи ги зборовите кон неа.

Аида беше непоколеблива. „За христијанинот има само еден правец“, рече таа. „Христијанинот не смее да биде ништо друго освен конфронтирачки. Откако ќе ја спознаеш вистината, значи да ја следиш, да ја браниш и ако е неопходно да страдаш за неа. Не може да биде поинаку. Не може да делува поинаку. Ја сакам слободата и многу сакам да бидам слободна со моето семејство и пријатели. Но не сакам да делувам против мојата совест. Зошто ми е слободата ако не можам да Го нарекувам Бог мој Татко? Знаењето дека мојата душа и мисли се слободни, ме охрабрува и зајакнува. Тоа е сè што сакам да ви го кажам Вам“.

Аида седна; случајот беше презентираан, а нејзиното срце чисто.

ЕПИЛОГ

Непоттикнуат од нејзиниот дух и неубеден од нејзините аргументи, судијата ја осуди Аида на три години во советскиот затвор, казна за шест месеци подолга од онаа што ја побара обвинителот. Аида ја напушти судницата со двајца високи чувари.

Но затворањето не можеше да ја сопре нејзината работа. Соодветно, транскриптите од судењето на Аида беа ископирани педантно во дваесет парчиња ткаенина, исечена од креветски чаршави и сличен материјал, а потоа беа прошверцувани надвор од Советскиот Сојуз. Околу светот, верниците ги читаа зборовите на „Аида од Ленинград“ и се молеа за нивната верна сестра.

Аида излезе од затвор на 12 април 1971 година. При нејзиното ослободување, властите ѝ рекоа дека не научила ништо од казната. Всушност, таа научи многу, но не она што го бараа советските заробувачи. Се стекна со докторат на Божјата верност и стекна уште поголемо разбирање на длабоката радост и сатисфакција што доаѓа од служењето на Бог. Стана полноправен член на братството што апостол Павле го нарече „заедништво на Неговите страдања“.²

Денес, Аида Скрипникова живее во Санкт Петербург. Нејзината вера го победи режимот што се обиде да ја уништи. Денес христијаните како неа се собираат легално за славење и проповедање. Нејзината црква неодамна се собра специјално за да ја прослави четириесетгодишнината од црковната служба, и да се потсети на Божјата верност за нејзините членови. Со посебно внимание им е оддадена почит на оние кои беа маченици за својата вера.³

² Види Филипјаните 3:10

³ За подетални информации за судењето на Аида, види: Michael Bourdeaux, *The Evidence That Convicted Aida Skripnikova* (England: Centre for the Study of Religion and Communism, 1972); (American edition: Elgin, Ill.: David C. Cook Publishing Company, 1973)

САБИНА:

СВЕДОШТВО ЗА ХРИСТОВАТА ЛЈУБОВ

Романија
1945

Русите ги избркаа нацистите од Романија, и сега преземаа чекори за да ги контролираат сите аспекти на романското владеење и општество. Нивниот последен обид беше да го повикаат свештенството од сите религии на еден собир; Русите го нарекоа тоа „Конгрес на култовите“. Велеа дека нивната цел е да поттикнат поддршка меѓу свештенството. Но, за Сабина, ваквата тактика не беше ништо друго освен обид да стекнат контрола и да ги претворат романските верски водачи во марионети на државата.

Сабина беше ниска, речиси половина метар пониска од својот сопруг Ричард, но имаше огромна страст за Христос. Додека седеше покрај Ричард на собирот и додека слушаше како уште еден пастор јавно ја искажуваше својата верност кон комунистите кои ја окупираа нивната татковина, Сабина го повлече својот сопруг за раката. „Ќе го отстраниш ли овој срам од лицето на Христос, Ричард?“, го молеше таа. „Мораш да сториш нешто. Го валкаат името на Христос!“

Ричард ги погледна насобраните делегати во парламентот. Имаше што да се види. „Целосна верска слобода“ беше мотото на комунистите. Тие се застапуваа за мирен соживот помеѓу Бог и комунизмот или поточно помеѓу Бог и почесниот претседател на конгресот, Јосиф Сталин. „Колку лесно може светот да биде измамен“, тивко рече Ричард.

Ричард и Сабина се стискаа меѓу четири илјади други бискупи, пастори, свештеници, рабини и мулаци, кои ги наполнија галериите и катот на големата сала. Муслимани и Евреи, протестанти и православни – имаше претставници од сите вери.

Имаше дури и богослужба во патријаршијата, пред почетокот на конгресот. Комунистичките водачи се прекрстуваа и ги бакнуваа иконите и раката на патријархот. Тогаш почнаа говорите. Петру Гроза, кој беше само една марионета на Москва, објаснуваше дека новата романска влада има целосна поддршка за религиозната вера, за секоја вера, и дека ќе продолжат да му плаќаат на свештенството, како и претходно. Всушност, дури и ќе им ги зголемат платите! Сречен аплауз ја поздравил веста.

По говорот на Гроза, свештениците и пасторите одговорија. Еден по друг велела колку се среќни поради ваквото почитување на верата. Државата ќе може да смета на црквата доколку црквата може да смета на државата. Толку едноставно. Еден бискуп истакна дека струи од сите политички бои ја обединувале црквата низ историјата. Сега ќе дојде црвената, и тој беше задоволен поради тоа. Сите беа задоволни. А нивното задоволство се пренесуваше низ целиот свет преку радио, директно од салата.

„Во ред“. – рече Ричард. „Можам да излезам и да зборувам. Но ако излезам, повеќе нема да имаш сопруг“.

Сабина знаеше дека тој е во право и дека останатите верски водачи зборуваа од страв за своите семејства, за својата работа, за својата плата. Но таа знаеше и дека некој мора да има храброст да ги разоткрие комунистите место да ја исполнуваат атмосферата со ласкање и лаги. Гледајќи го Ричард право во очи, едноставно одговори: „Не ми треба кукавица за сопруг“.

Ричард тивко кимна со главата. Пополни една картичка и ја испрати напред, најавувајќи дека би сакал да зборува. Комунистите беа воодушевени. Пастор Ричард Вурмбранд, лутерански свештеник, добро познат во земјата, официјален претставник на Светскиот совет на црквите, сака да му се обрати на собранието. Сега постигнаа вистински напредок!

ВРЕМЕ ЗА ХРАБРОСТ И ВИСТИНА

Напнатата тишина ја исполни салата додека Ричард го пробиваше својот пат до говорницата. Сабина се прашуваше што ли си мислеа луѓето додека таа ревносно се молеше за својот сопруг.

„Ви благодарам за оваа привилегија да се собереме заедно и слободно да зборуваме“, почна Ричард. „Кога се собираат Божјите чедра, се собираат и ангелите за да ја слушнат Божјата мудрост. Затоа, должност на секој верник е, не да ги издигнува земните луѓе и водачи кои доаѓаат и си одат, туку да Го величаат Бог Создателот и Христос Спасителот, Кој умре на крстот за нас“.

Целата атмосфера во салата почна да се менува, а срцето на Сабина се исполни со радост. Најпосле, фокусот почна да се пренасочува од пропагандата на комунистите кон Христос.

„Вашето право да зборувате заврши!“, извика наеднаш Бурдука, министерот за култовите, откако скокна на нозе. Игнорирајќи го, Ричард продолжи да ги охрабрува останатите водачи да ја стават својата верба и послушност во Бог, а не во луѓе. Публиката почна да аплаудира. Тие знаеја дека Ричард е во право, но тој беше единствениот кој имаше доволно храброст да го каже она што требаше да се каже.

„Исклучете го микрофонот!“, им викаше Бурдука на своите подредени. „Тргнете го човеков од сцената. Веднаш!“

Додека гласот на Ричард полека стивнуваше, толпата луѓе почна ритмички да повторува: „*Пасторул! Пасторул!*“¹

Собранието се преточи во тотален хаос, што беше благослов за Ричард, кој се искрадна во задниот дел пред некој да го забележи.

Сабина тивко седеше набљудувајќи што се случува. Беше горда на својот сопруг. Горда на неговата храброст да Го одбрани Христос. Но нејзината гордост беше измешана со чувство на загриженост, откако почна да се прашува за цената што тој ќе мора да ја плати за тоа што зборуваше против Русите.

¹ Пасторот! Пасторот!

Сабина и Ричард отсекогаш имаа срце за Русите. Тие често дискутираа за тоа да испратат романски мисионери во Русија за да го проповедаат евангелието. „Сега Бог ги доведе Русите кај нас“, велеа Ричард и Сабина.

Кога Русите за првпат дојдоа во Романија, во летото 1944 година, Ричард и неговата триесет и едногодишна Сабина појдоа да ги поздрават со цвеќиња и евангелски трактати. Како романски Евреи, и двајцата претрпеа огромни загуби од нацистите. Целото семејство на Сабина беше истребено во концентрационите логори, а Ричард веќе беше трипати апсен. Кога Сабина и Ричард станаа христијани, се обврзаа да работат меѓу сите оние кои се изгубени, без оглед на нивните гревови. Во 1944 година, ова уверување ги поттикна да ги досегнат нацистите кои беа во бегство, како и новодојдените комунисти.

За време на фашистичката окупација, Ричард и Сабина криеја многумина пребегани Евреи во својот дом. Потоа, кога нацистите мораа да ја напуштат земјата, тие ги криеја и нив. Еден од фашистичките војници ја праша Сабина зошто таа, Еврејка, би го криела непријателот, нацист. Сабина едноставно му одговори дека таа нема непријатели и дека Бог ги љуби сите грешници. Тој ѝ заблагодари ветувајќи ѝ дека ќе ја сокрие доколку нацистите повторно дојдат на власт.

КУПУВАЊЕ ВРЕМЕ

За време на летото 1944 година, Сабина и Ричард уживаа во привремена верска слобода. Поранешниот романски диктатор, Ион Антонеску, беше одведен во Москва, а потоа вратен назад и стрелан. Водачите на православната црква, кои вршеа насилство врз Евреите и протестантите, ја изгубија апсолутната власт.

Поголемиот број Романци сметаа дека барем имаат демократска власт, но Сабина знаеше дека не е така.

По Конгресот на култовите, официјално никој не презеде нешто против Ричард, но набргу комунистичките насилници редовно доаѓаа за да ги попречуваат црковните служби што тој ги водеше. Недела по недела, неколку груби момчиња со

сила влегуваа во задниот дел од црквата за да свиркаат, да се потсмеваат и да пречат.

„Треба да бидеме среќни“, велеше пастор Солеим, постариот пастор на црквата. „Подобро бучна публика што се интересира отколку тивка публика, која само се преправа дека слуша!“

Потоа го примија првото предупредување. Еден ден, Сабина работеше во црковната добротворна организација заедно со Ричард, кога еден човек во цивилна облека влезе и му се обрати на нејзиниот сопруг.

„Инспектор Риосану“, се претстави тој, „Ти си Вурмбранд? Тогаш ти си човекот што го мразам најмногу во животот“. Ричард и Сабина го погледнаа вкочането во неверување. „Но само за да ти покажам дека не ти се лутам“, продолжи тој, „дојдов за да ти дадам еден совет. Има едно големо дебело досие за тебе во штабот на тајната полиција. Го видов. Некој ни дава информации против тебе во последно време. Си зборувал со многумина Руси, нели?“

Риосану си ги триеше рацете. „Но си мислев дека може да се договориме“.

За мито, рече тој, ќе го уништи извештајот.

Сабина се придружи во разговорот, и се договорија за одредена сума. Пикајќи ги парите во џеб, Риосану рече: „Се спогодивме. Името на поткажувачот е...“

„Не!“, бргу го прекина Сабина. „Не сакаме да знаеме“. Инспекторот ја погледна женичката зачудено. Но Сабина одмавна со главата. Таа знаеше дека не сакаат да знаат кој давал информации против нив. Ако знаат кој е, можеби ќе го презираат човекот – и тогаш гревот ќе биде нивен.

Сепак, Ричард и Сабина знаеја дека парите нема да им купат безбедност. Тоа беше во Божји раце. Но можеби си купија малку време и можност и понатаму да ја зацврстуваат тајната црква.

При крајот на 1947 година, апсењата на христијаните се случуваа сè почесто, а голем дел од пријателите на Сабина беа затворени. Едно студено зимско попладне, Сабина беше дома, болна со бронхитис, кога слушна како некој чука на

вратата. Таа отвори и се изненади кога ја виде Вера Јаковлена, руска докторка која едвај ја познаваше, како чека пред вратата. Докторката не дојде за да ја излекува болеста на Сабина туку за да ѝ пренесе една важна порака. Лицето ѝ беше како трагична маска додека ѝ ја раскажуваше својата приказна на Сабина.

Вера доаѓаше од еден град во Украина, каде што безброј христијански водачи и обични верници, вклучувајќи ја и неа, беа депортирани во сибирски логори од коишто малкумина се вратиле.

„Работевме на расчистување на шумата, мажи и жени заедно“, рече Вера. „Имавме еднакви права, можевме да умреме од глад или да премрзнеме до смрт“.

Докторката се навали напред за да ја зграпчи раката на Сабина, со рака којашто носеше дебели бели лузни и трепереше од спомените. „Секој ден умираа луѓе кои паѓаа од прекумерна работа во снегот“, рече таа.

Еден ден, Вера беше фатена како зборува за Христос со еден друг затвореник. За казна, беше присилена да стои боса на ледот со часови. Бидејќи поради казната не можеше да си ја исполни квотата, стражарите ја тепаа.

Мнозинството од другите затвореници во логорот умреа поради нехуманите услови или честите епизоди на мачење, но Вера успеа да преживее. Сега дојде кај Сабина, не само за да ја раскаже својата трагедија туку и за да ѝ каже за Божјата верност, дури и во логорот. Во нејзината тага и потреба, Бог ја покажа Својата сила.

Сабина имаше главоболка. Место да размислува за чудото, таа не можеше да размислува за ништо друго, освен за веројатноста и самата да се изложи на слично страдање. *Што значи штоа? Зошто таа дојде за да ми кажува вакви работи?*, се прашуваше таа.

Кога Вера стана за да си оди, Сабина ја замоли да остане, да преноќи. Или барем да почека Ричард да се врати за да може да го слушне нејзиното сведоштво и да знае што се случува со нивните браќа и сестри. Но Вера веќе беше на вратата. Накратко застапа и рече: „Мажот ми беше одведен од тајната

полиција. Во затвор е веќе дванаесет години. Се прашувам дали некогаш повторно ќе се сретнеме на земјава“. Потоа си замина.

„Дванаесет години!“ Сабина ги повторуваше зборовите, треперејќи. Како може некој да издржи толку долго?

Откако комунистите почнаа сè повеќе да ги прогонуваат христијаните, мораа да размислуваат за бегство. Не е доцна Сабина“, почна Ричард. „Сè уште можеме да си заминеме. Многумина други се повлекуваат“.

Сабина не одговори. Знаеше дека Ричард не сака да си заминат исто колку што не сакаше ни таа. Но опасностите беа вистински. А мораа да мислат и на Михај, нивното скапоцено осумгодишно синче – нивното единствено дете. Ричард продолжи: „Кога порано ме апсеа нацистите, ме ослободуваа по само неколку недели. Но со комунистите, тоа може да трае со години. А можат да те одведат и тебе, Сабина. И тогаш што ќе се случи со Михај?“

Ричард ја допре слабата точка на Сабина. Таа знаеше дека ако и таа и Ричард бидат уапсени во исто време, Михај нема да има каде да оди. Тој може да заврши на улица и да проси за храна. Тоа беше премногу за една мајка. Сепак, Сабина не одговараше.

Најпосле Ричард ја потсети на нешто што еден друг пријател им го рече: „‘Спасувај ја душата своја’“ рече тој, цитирајќи ги зборовите што ангелот му ги рече на Лот, „‘и не обсирнувај се назад’“.²

Тогаш Сабина одговори. „Да ја спасам, која душа?“, праша таа.

Потоа појде во спалната соба и ја донесе Библијата за да ги прочита на глас зборовите на Исус: „Зашто, кој сака да ја спаси својата душа, ќе ја загуби, а кој ќе ја загуби својата душа заради Мене, ќе ја најде“.³ Затворајќи ја излитената книга, го праша Ричард: „Ако си заминеш сега, дали некогаш повторно ќе можеш да го проповедаш овој текст?“

Засега, прашањето во врска со заминувањето беше решено. А по неколку месеци повторно ќе биде решено...

² Битие 19:17

³ Матеј 16:25

ТОЈ ПОВЕЌЕ НЕ ПОСТОИ

Во неделното утро, 29 февруари 1948 година, Ричард замина во црква, викајќи преку рамо додека излегуваше низ вратата: „Сабина, ќе се видиме таму!“

Но кога Сабина пристигна во црквата, околу триесет минути подоцна, го најде пастор Солеим во малата канцеларија, изгледајќи вознемирено.

„Ричард не се појави“, рече тој. „Но тој има толку многу работи на ум. Сигурно се сетил на некој важен состанок пред да дојде во црква“.

„Но тој ми вети дека ќе се видиме тука за половина час“, рече Сабина, додека стравот сè повеќе се чувствуваше во нејзиниот глас.

„Можеби сретнал некој пријател кому му требало помош“, рече Солеим. „Ќе дојде“.

Пастор Солеим ја презеде службата додека Сабина им телефонираше на пријателите, само за да дознае дека Ричард не е ниту кај еден од нив. Стравот во неа стануваше сè поголем.

Тоа попладне, Ричард требаше да венча една млада двојка во црквата.

„Не грижи се“, пастор Солеим ја охрабруваше Сабина. „Никогаш не се знае со твојот Ричард. Се сеќаваш ли кога имавме летен камп и кога тој отиде да купи весник едно утро, а потоа се јави за време на ручекот за да ни каже дека ќе се врати пред појадокот?“

Сабина се насмевна кога се сети. Ричард се сети на една итна работа и се врати назад во Букурешт. „Во право сте. Сигурно направил нешто такво“, рече таа, обидувајќи се да се убеди себеси.

Неделниот ручек во малиот стан на семејството Вурмбранд обично беше весел настан на којшто присуствуваа многу луѓе. Никогаш немаше многу храна, но христијаните се собираа таму за да разговараат и за да пеат. За оние кои присуствуваа, тоа беше најсветлиот момент во неделата.

Сега сите седеа во домот, тивко чекајќи го Ричард. Но тој никогаш не дојде. Пастор Солеим мораше да ја води венчавката

тоа попладне. Сабина се јави во сите болници, па дури појде и во ургентните служби, мислејќи дека можеби имал незгода. Не можеше да го најде. Најпосле си призна себеси што мора да направи – да оди во Министерството за внатрешни работи. Сигурно Ричард е уапсен.

Тогаш почнаа часовите и неделите и годините на потрага... влечкање од една канцеларија до друга... тропане на секоја врата што може да се отвори.

Сабина се сети на Вера, која беше разделена од својот сопруг последните дванаесет години. Се сети на измачувањето што го претрпе Вера откако зборуваше за Христос со еден друг затвореник, престап за којшто сигурно би го обвиниле и Ричард. Сабина се сети како таа и Ричард Му благодарее на Бог што можат да им бидат сведоци на освојувачките руски војници. Истите војници кои сега го држеа нејзиниот сопруг во ропство.

Се рашири глас дека Ричард е одведен во Москва, како што беше случајот со многумина други. Но Сабина одбиваше да верува дека повеќе го нема. Вечер по вечер, таа подготвуваше јадење и седеше крај прозорецот, мислејќи: *Тој ќе се врати дома вечерва. Ричард не ње прави ништо љогрешно. Набргу ќе биде ослободен. Комунистите не можат да бидат љолоши од нацистите, кои секогаш го љуштаа љо недела две.* Таа го тешеше Михај кога плачеше за татка си. Му кажуваше на својот син дека Бог се грижи за Ричард, и за сите нив. Заедно се молеа Ричард да биде безбеден и набргу да се врати.

Но тој не дојде. А разговорот што таа и Ричард го водеа пред неколку месеци почна да ја прогонува во сон: *„Кога ќе ме уапсеа љорано, ме ослободуваа љо само неколку недели. Со комунистите, штоа може да љтрае со години...“*

Срцето на Сабина беше немирно. Љубовта помеѓу Сабина и Ричард издржа многу предизвици, но овој пат Сабина не знаеше како таа и Михај ќе можат да продолжат без него. По неколку недели, пастор Солеим ја одведе Сабина кај шведскиот амбасадор, нивен сојузник во минатото, за да побара помош.

Амбасадорот Рутерсверд рече дека веднаш ќе зборува со министерката за надворешни работи, Ана Паукер.

Одговорот на госпоѓата Паукер очигледно беше однапред напишан: „Нашите информации се дека пастор Вурмбранд избегал од земјата со куфер полн со пари, коишто му биле доверени за помош на гладните. Велат дека е во Данска“.

Амбасадорот потоа му го претстави случајот со Ричард на премиерот Гроза. Но тој ги повтори истите зборови и додаде едно смешно ветување: „Значи Вурмбранд би требало да биде во еден од нашите затвори? Ако можете да го докажете тоа, јас ќе го ослободам!“

Комунистите беа многу уверени во себеси. Веројатно затоа се велеше меѓу народот: „Ако човек еднаш падне во канците на тајната полиција на Романија, тој повеќе не постои“.

ЕДИНСТВЕНАТА ВРСКА СО РИЧАРД

По неколку месеци залуден труд, Сабина беше во црква една вечер кога ја повикаа за да се сретне со некој непознат човек кој чекаше крај вратата. Човекот беше неизбрчен и смрдеше на сливова ракија. Тој инсистираше да разговара со Сабина насамо.

„Го сретнав вашиот сопруг“, едноставно рече тој. Срцето на Сабина се преврти. Тоа е првото нешто што го слушна што се однесува на нејзиниот сопруг. „Јас сум стражар – не прашувајте во кој затвор – доволно е да знаете дека сум стражар кој му ја носи храната... Тој рече дека ќе ми платите за некакви вести“.

„Колку?“, праша Сабина, несигурна дека тој навистина има информации. Имаше толку многу лаги.

„Си го ризикувам животот, знаете“.

Сумата што ја кажа беше огромна – и не сакаше да се пазари.

Пастор Солеим се сомневаше исто колку и Сабина. Тој му рече на стражарот: „Донеси ми неколку зборови напишани од Вурмбранд“. Му даде една чоколада од залихите за помош на гладните. „Однеси му го ова на Вурмбранд и врати ни одговор со негов потпис“.

Стражарот си замина, а Солеим се сврти кон Сабина. „Тоа е сè што можеме да сториме“, рече тој. „Не знаеме дали ја кажува вистината, а тој сака прилично голема сума пари“.

Сабина знаеше дека пастор Солеим не сакаше да ја подгрева нејзината надеж, само за да не биде повторно скршена.

Но по два дена, човекот се врати. Ја симна капата, ги протна прстите во поставата и ѝ ја подаде на Сабина обвивката од чоколадата. Внимателно одвиткувајќи ја, таа прочита: „Најмила моја, ти благодарам за твојата љубезност. Добро сум. Ричард“.

Срцето на Сабина застана за момент. Тој е жив! Тоа беше негов ракопис! Читлив и јасен, решителен, а сепак вознемирен. Не постоеше можност да не се забележи бурната надеж во тие неколку реда.

„Добро е“, рече стражарот. „Некои не можат да ја поднесат осаменоста. Не сакаат да бидат самите со себе“. Тој повторно мирисаше на ракија. „Ви ја испраќа својата љубов“.

Сабина се согласи да му даде пари доколку продолжи да носи пораки. Најпосле тој рече: „Во ред. Но многу ризикувам, знаете. Некои луѓе добија казна од дваесет години поради вакви нешта“.

Тој се согласи да ја ризикува својата слобода заради поделена љубов – ги сакаше парите и го сакаше пијалакот што си го купуваше со нив. Но тој очигледно и му се восхитуваше на Ричард, а понекогаш и скришно му даваше повеќе леб.

Сабина беше благодарна за жртвувањето на овој човек, кој продолжи да носи пораки. Еден пијан стражар ѝ стана единствената врска со Ричард. За сега, ќе мора да се задоволи со тоа.

КАЗНУВАЊЕ НА СЕМЕЈСТВОТО НА ЗАТВОРЕНИКОТ

Законите на комунистите беа многу строги. Жената на еден политички затвореник не можеше да добие социјална картичка. Картичките беа само за „работниците“. Жената на еден политички затвореник не можеше да работи. Зошто? Бидејќи нема социјална картичка, и затоа таа не постоеше.

Сабина ги молеше властите. „Како ќе живеам? Како ќе го хранам син ми?“

„Тоа е Ваш проблем, не наш“.

Сабина беше загрижена за Михај. Откако го уапсија Ричард, таа го гледаше како станува сè послаб поради недостатокот од добра храна. А знаеше и дека сè уште тагува за изгубените „браќа и сестри“, шесте сирачиња кои Сабина и Ричард ги удомија по нацистичките масакри во источна Романија.

Но тогаш, откако слушнаа дека Русите решиле повторно да ги населат со бегалци двете источни провинции што ги присвоија, Бесарабија и Буковина, Сабина и Ричард знаеја дека порано или подоцна децата ќе им бидат одземени и ќе бидат испратени на исток. Стотици други сираци се соочуваа со истите страдања. Сабина мислеше дека ако успеат да ги одведат во Палестина, каде што новата држава Израел требаше да се роди, сè ќе биде во ред. Така, еден кобен ден, со тага ги одведеа децата за да ѝ се придружат на една армија бегалци на турскиот параброд *Билбул*. Беше тешко да ги гледаат како си заминуваат, но нивното испраќање во Палестина се чинеше многу подобро отколку да чекаат да ги снајде некаква непозната судбина под власта на Русите.

Поминаа недели, а немаше никакви вести за пристигнувањето на бродот.

Секој ден, Сабина стануваше сè позагрижена. Беше покрената меѓународна потрага, којашто се протегаше од Црното Море сè до источниот Медитеран. Но бродот исчезна, и малку по малку, надежта исчезнуваше. Се веруваше дека *Билбул* удрил во мина од времето на војната и потонал со сите патници во него.

Болката што ја чувствуваа беше ужасна. Сабина и Ричард ги сакаа децата како свои, а и Михај се забавуваше со нив како со браќа и сестри. Кога Сабина најпосле ја прифати судбината дека сираците се изгубени, не сакаше да се види ниту да зборува со никој надвор од домот. Сите нејзини верувања беа ставени на еден тежок тест. *Како можеше Бог да дозволи ова да се случи? Како можеше Бог да ми ги земе децата?* Постојано се прашуваше.

Се разбира, Сабина знаеше во срцето дека не може да Го обвинува Бог за човековата војна и омраза, кои веројатно резултирале со неочекуваното потонување на бродот. Но таа ги сакаше децата и се прашуваше како ќе може некогаш да ја надмине болката.

Во својата тага, Сабина се обидуваше да го утеша Михај, кој горко плачеше секогаш кога ќе се сетеше на децата што дојдоа во неговиот живот и му ги разведруваа деновите. Таа го држеше во раце и му ја повторуваше приказната што Ричард често ја кажуваше:

Луѓето велат дека за време на отсуството на еден познат рабин од својот дом, неговите двајца синови, кои биле необично убави и просветени во Законот, починале. Неговата избекумена сопруга ги одвела во нејзината спална соба и постелила бело платно врз нивните тела. Таа вечер рабинот се вратил дома.

„Каде ми се синовите?“, прашал тој. „Неколкупати погледнав во дворот, но не ги видов таму“.

Таа му донела чаша вода за да се освежи, но тој продолжувал да прашува: „Каде ми се синовите?“

„Не се далеку“, рекла таа, ставајќи ја храната пред него за да јаде.

По вечерата, таа му се обратила: „Со твоја дозвола, сакам да те прашам нешто“.

„Те молам, прашај“.

„Пред некое време една пријателка ми довери два прекрасни дијаманти, и јас се грижев за овие дијаманти како да се мои. Сега таа ги бара назад; да ѝ ги вратам ли?“

„Што?“, рече рабинот. „Се двоумиш дали да му го вратиш некому она што е негово?“

„Не“, одговори таа. „Сепак мислев дека е најдобро да не ги враќам назад пред да те прашам“.

Тогаш таа го одведе во собата и го крена белото платно од мртвите тела на момчињата. „Моите синови! Моите синови!“, гласно ги оплакуваше таткото. „Моите синови, светлината на моите очи!“

Мајката се сврти настрана и горко плачеше.

Откако помина извесно време, таа го фати својот сопруг за рака и рече: „Нели ме учеше дека не треба да се двоумиме дали да го вратиме она што ни било доверено да го чуваме? Господ дава, Господ зема; благословено да е името на Господ“.

Приказната не му беше некоја голема утеха на Михај, но разбираше што сакаше мајка му да каже и црпеше сила од нејзината храброст. Тој сега имаше десет години и беше висок за својата возраст, со остри јаболчници и сјајни, љубопитни очи. На училиште ги учеше тешките лекции за тоа како да се биде син на „човек отфрлен од средината“. Михај му се восхитуваше на татка си, и на Сабина не ѝ беше лесно да му објасни дека тој беше одведен од нив и заклучен во затвор само затоа што е пастор.

И сега, секој ден, сè повеќе луѓе исчезнуваа.

Во една прилика, одреден број добро познати затвореници беа ослободени. Тие се вратија дома со амбулантни возила и ги покажуваа своите рани и лузни и раскажуваа за тортурата што ја преживеале. Кога се раширија доволно гласови за третманот што го имале, сите беа повторно уапсени.

Сабина мразеше да размислува за ужасот со којшто нејзиниот сопруг веројатно се соочуваше. Се молеше за него, да не се скрши и да не ги изневери своите пријатели. Тој вети дека попрво би умрел отколку да го стори тоа, но кој може да каже колку може човек да издржи? Свети Петар вети дека нема да се одрече од Христос, а сепак го стори тоа трипати.

НЕКОЈ ЧУКА НА ВРАТАТА

Сабина се тешеше дека ако Ричард умре, тие повторно ќе се сретнат во идниот живот. Тие се договорија да се чекаат на една од дванаесетте порти на небесата, Бенјаминовата порта. Исус имаше сличен договор со учениците, да се сретнат во Галилеја по Неговата смрт. И Тој тоа и го стори.

Но Сабина сега не беше загрижена за идниот живот. Таа беше загрижена за тропането на вратата во пет часот наутро...

Сабина работеше до доцна претходната вечер, како доброволец во црквата и одејќи во домашни посети. Михај

беше кај едни пријатели на село, а една пријателка на Сабина остана со неа во малиот стан. Строгиот глас ги преплаши двете жени, нарушувајќи ја раната утринска тишина: „Сабина Вурмбранд! Отвори! Знаеме дека си таму“.

Сабина се упати кон вратата, плашејќи се дека мажите однадвор може да ја скршат вратата во секој момент.

„Сабина Вурмбранд?“, извика надлежниот човекот со дебел врат, кога таа ја отвори вратата. „Знаеме дека криеш оружје тука. Покажи ни каде е – веднаш!“

Пред да може да се одбрани, тие веќе фрлаа куфери, отвораа креденци и празнеа фиоки на подот. Една полица со книги се сруши долу, а пријателката на Сабина побрза да ги врати книгите на место.

„Остави го тоа“, се развика еден од мажите. „Облечете се!“

Двете жени се облекоа пред шесте мажи, кои изгазија сè откако го демолираа станот. Од време на време се развикуваа, како да сакаа да се охрабрат еден со друг да продолжат со бесмислената потрага.

„Значи не сакате да ни кажете каде го криете оружјето? Ќе го срушине местово!“

Сабина тивко проговори: „Единственото оружје во оваа куќа е овде“. Таа се наведна и внимателно ја извлече својата Библија од под ногата на еден од војниците.

Офицерот Дебел врат громогласно извика: „Ќе дојдеш со нас да дадеш целосна изјава!“

Сабина ја стави Библијата на маса и рече: „Ве молам дајте ми малку време да се помолиме. Тогаш ќе појдам со вас“.

На излегување, Сабина зграпчи една торба што ѝ ја даде една пријателка – пар чорапи и неколку парчиња долна облека. Тие ќе ѝ бидат вредни предмети онаму каде што тргна.

ДЕНОТ НА СЛОБОДАТА

Еден од стражарите ѝ ги врза очите на Сабина за да не може да гледа, и сосила ја изнесе од нејзиниот стан. По кратко возење, ја довлечкаа на едно паркиралиште и ѝ ги одврзаа

очите додека мажите го туркаа својот нов плен во една долга празна просторија, во којашто имаше други жени. Од време на време нечие име беше повикано. Инаку, затворениците чекаа во тишина. „Општествено гнилите“ елементи на Романија чекаа да биде повикано нивното име за да ја дознаат својата судбина.

Беше 23 август, Денот на слободата, или барем комунистите така го нарекуваа.

Црн леб и водеста супа се служеше пред стемнување и следуваше уште еден ден чекање. Најпосле беше повикано името на Сабина. Повторно ѝ ги врзаа очите и следуваше уште едно возење. Овој пат, Сабина заврши онаму за каде што подоцна дозна дека е главниот штаб на тајната полиција. Ја турнаа во една мала ќелија со неколку други жени.

ПРАШАЊА НА КРАЈОТ НА ЛАВИРИНТОТ

По неколку дена, Сабина беше одведена од заедничката ќелија и ставена во самица. Разгледувајќи ја малата просторија, набргу сфати што недостасуваше. Кофата. За краткото време додека беше затворена, таа научи дека кофата е најважна. Сега го немаше ни тоа.

Сабина можеше да ги слушне тешките чизми на стражарите како газат низ тесниот ходник, и секојпат се прашуваше дали доаѓаат по неа. Најпосле ѝ дојде редот. Вратата од ќелијата се отвори и стражарот извика: „Сврти го грбот!“

Повторно ѝ ги врзаа очите.

„Мрдни! Сврти десно. Сега лево. Уште еднаш лево. Мрдни!“

Наеднаш Сабина ја обзеде страв кога стражарот ја турна низ нешто што изгледаше како лавиринт. Таа почна да се прашува дали овие нагли вртења наеднаш ќе завршат со стрелачки одред и дали ќе умре во темницата без никакво предупредување. Се обидуваше да ги заузди своите избезумени чувства, кога лавиринтот наеднаш заврши и очите ѝ беа одвртани.

Наеднаш се најде себеси како стои пред еден висок ќелав стражар, кој беше од прилика на нејзина возраст. „Свесна сте за вашиот престап против државата, нели госпоѓо Вурмбранд?“

Вниманието на Сабина беше насочено кон необјаснивата сличност на офицерот со еден човек со кого таа некогаш се забавуваше во Париз. „Сега ќе напишете детална изјава за тоа“, ѝ нареди човекот, подавајќи ѝ пенкало и бележник.

„Но, што да напишам?“, праша Сабина. „Не знам зошто ме доведовте овде“.

Наредбите продолжија. „Напиши го твојот престап против државата!“ Сабина го зеде пенкалото што ѝ беше понудено и напиша неколку збора, повторувајќи дека не е свесна за никаков престап. Офицерот го прочита на глас она што таа го напиша, и гневно ја врати назад во ќелијата. Откако повторно ја затвори вратата, трескајќи ја, стражарот ѝ рече: „Сега ќе седиш тука сè додека не бидеш спремна да го напишеш она што ти рече поручникот. Ако не го напишеш, ќе си го добиеш третманот“.

За каков третман се работи?, се прашуваше Сабина. Заплашување и исмејување? Понижување? Малтретирање? Толку многу се зборуваше за она со коешто се соочуваа христијанските затвореници во комунистичките затвори, така што таа знаеше за што сè се способни тие. Некои поранешни затвореници дури зборуваа и за ментално малтретирање, наменето да го смекне затворникот за да постигнат „поуспешно“ испрашување. Комунистите им пуштале снимени касети со гласови што пискаат и му кажувале на затвореникот дека тоа се пискотниците на неговите или нејзините деца додека ги малтретирале. Кој нормален родител би можел да го поднесе тоа?

Следната средба со поручникот накратко се осврна на прашањата околу апсењето на Ричард. „Госпоѓо Вурмбранд“, рече тој, „Вашиот сопруг е обвинет за контрареволуционерни активности. Може да биде застрелан. Неговите колеги зборуваа, и ги поддржуваат обвиненијата против него“.

Срцето на Сабина почна силно да чука. Човекот лажеше, се разбира, и ја гледаше нејзината реакција. Таа даваше сè од себе да не покажува никакви чувства додека поручникот продолжи: „Можеби тие се обидуваат да се спасат себеси. Можеби *тш* се вистинските контрареволуционери. Не можеме

да пресудиме, освен ако не ни кажете сè што кажале луѓето што работат во мисијата. Сè! Зборувајте, откријте ги вистинските контрареволуционери, и ќе го ослободиме вашиот сопруг утре“.

Сабина беше во големо искушение од помислата, но не им веруваше на комунистите. „Не знам ништо“, рече таа, погледнувајќи го поручникот во очи.

Таа вечер, негувајќи си ги раните од ударите на стражарите, Сабина лежеше на малиот тесен полски кревет и чувствуваше како со нозете го допира крајот на креветот. *Кутриоиџ Ричард*, си мислеше. *Тој е џолку висок, нозете сигурно му висаат од креветоиџ.*

Што ли му прават сега? Во еден момент таа беше подготвена да каже што било за да биде повторно со него на безбедно; а следниот момент беше решена да не му се предава на искушението. Две очигледно спротивставени желби бесно се бореа во нејзиното срце: Сакаше Ричард да живее, но сакаше и тој да се спротивстави.

Парче бел малтер падна од сидот на ќелијата. Сабина го крена и нацрта голем крст на темното ќебе. Потоа се заблагодари.

И додека ѝ се чинеше дека слушна тивок одговор од Оној Кој ја слушна нејзината молитва, една мисла ѝ дојде на ум – седум. Сабина сфати дека беше во ќелијата со број седум. Свет број. Бројот на деновите на Создавањето.

Тоа изгледаше како голем дар на охрабрување. Сабина лежеше на креветот и липаше. Телото сè уште ѝ беше во мрак, но нејзиниот дух се крена во замислена светлина, којашто ги надминуваше границите на затворот. Ги триеше рацете врз крстот што го нацрта на ќебето и додека заспиваше, прошепоти: „Бевме распнати со Христос“.

„Станувај!“ Миелу, главниот стражар со црвено лице, беше на прагот рано следното утро. Сабина стана и се сврти кон сидот, како што научи дека треба да прави. Стражарот грубо ѝ ги врза очите и повторно ја одведе низ црниот лавиринт.

Овој пат Миелу, човек многу постар од Сабина, ја испрашуваше цел час. „Со кого си спиеа? Што правеше со нив? Сакам да знам со кого и колку често – сè!“

Емотивно и физички исцрпена, изморената Сабина беше вчудовидена од насоката во којашто се сврти испрашувањето. Таа тивко одговори: „Нема да ви го кажам тоа што сакате да го слушнете“. „Најлошата сексуална историја нема да го спречи човекот да стане голем светец ако Бог така сака“, му рече таа. „Марија Магдалена некогаш беше блудница. Но сите ќе ја почитуваат кога ние одамна ќе бидеме заборавени“.

Миелу ѝ дофрли неколку безобразни зборови и ја испрати назад во ќелијата.

ВЕЌЕ СУМ ОТКУПЕНА!

За време на следната средба, Сабина беше присилена да гледа слики од некои други луѓе. Таа препозна еден од нив, Русин кој тие тајно го крстија во нивниот дом. „Дали можете да препознаете некој од нив?“, праша еден ќелав испитувач. Сабина знаеше што ќе се случи ако каже само едно име. Тогаш испитувачот ја подмити понудата. „Кажни ни го тоа што сакаме да го знаеме, и ќе ве ослободиме тебе и твојот сопруг“. Искушението беше реално, но исто толку реална беше и нејзината подготвеност да го положи својот живот за браќата. „Не препознавам ниеден од нив“.

Ќелавиот човек се сомневаше дека таа лаже и најпосле ја праша која е нејзината цена. „Секоја жена има цена. Која е твојата? Слобода? Добра пасторска позиција за твојот сопруг? Пари? Кажни ја цената!“

Сабина беше заситена од неговото постојано искажување сила и празни ветувања. Неговиот единствен интерес беше во уште повеќе апсења, а Сабина не сакаше да има ништо со тоа. „Веќе сум откупена!“, извика таа. „Исус беше мачен и умре за мене. Можеш ли да ми понудиш повисока цена?“

Неговото лице се вцрви и Сабина помисли дека ќе ја удри. Но, тој нареди да ја вратат во ќелијата.

Сабина најпосле беше вратена во заедничката ќелија. Поминаа месеци, и студот на зимата полека се населуваше. Таа постојано се грижеше за Михај. Кој се грижи за него?

Дали живее на улица? Дали му студи? Дали е болен? Можеби комунистите и него го одвеле во затвор. Стотици сомнежи и грижи постојано го прободуваа нејзиното срце.

Во ноември, директорот на затворот дојде во ќелијата каде што ја држеа Сабина. „Ќе прочитаме еден список на имиња“, објаснуваше директорот. „Оние чии имиња ќе бидат прочитани, мора да се подготват да заминат за десет минути“.

Немаше повеќе информации. Затвореничките се раздвижија кога стражарот што го придружуваше директорот почна да ги повикува имињата, вклучувајќи го и името на Сабина.

„Што мислиш?“ Сабина ѝ шепна на една жена близу до неа, која исто така си ги собираше работите за да замине.

„Мислам дека или ќе нè ослободат или ќе нè стрелаат“, остро одговори таа.

„БОГ НЕКА ТИ ПОМОГНЕ АКО ЗАВРШИШ ВО ЖИЛАВА“

Но не беа ослободени и не беа стрелани – барем не сè уште. Сабина и другите беа одведени во Жилава, најстрашниот затвор во цела Романија. Сабина се сети дека имаше слушнато од други за озлогласениот затвор. А се чинеше и дека има една посебна ќелија, којашто беше место на ужас што не може да се опише. „Бог нека ти помогне ако некогаш завршиш во Жилава, во ќелија број четири“, предупредуваа гласините.

Еден стражар, кој се претстави себеси како наредник Аспра, ги водеше затвореничките надолу низ мрачни, засводени премини што водеа под земја. Најпосле застапаа пред една голема челична врата со ’рѓосани решетки, коишто беа поставени одозгора додолу. „Добро дојдовте во ќелија четири!“, гордо објави Аспра.

Беше средина на утрото кога пристигнаа, но ќелијата беше речиси целосно во мрак. Една единствена слаба светилка висеше од таванот. Два реда кревети на кат беа поставени низ засводената ќелија. Високо горе, на далечниот крај на таванот, имаше прозорец со решетки, којшто беше прекриен со боја.

Стотици очи зјапаа во новодојдените. На Сабина, која речиси се задушуваше поради недостаток од воздух, ѝ беше доделен последниот кревет директно над кофата.

По немирната ноќ, Сабина се разбуди од повикот за будење во пет часот наутро. Веднаш, педесет жени се наредија за да ја употребат малата кофа. Подоцна, Сабина дозна дека двесте жени се затворени во четири ќелии, додека три илјади мажи беа збиени во останатиот дел од затворот.

Жилава беше наменет да прими вкупно шестотини затвореници.

Во единаесет часот, жените застаа во ред кога им беше донесено буре со супа. Сабина се изненади колку беа тивки нејзините цимерки кога се служеше супата, заедно со само едно парче леб. Но, веднаш штом го изнесоа бурето, тивката просторија се претвори во неконтролирана мешаница. Жените почнаа да извикуваат клетви една на друга додека се расправаа за храната. За неколку моменти, стражарите се вратија и почнаа да ги тепаат жените со пендреци, превртувајќи ги чиниите десно и лево, сè додека подот не се покри со големи локви од супа. Аспра гневно вети дека нема да има супа утре.

Ќелијата повторно стана тивка додека жените размислуваа за следниот ден без храна. Малку по малку, почнаа тивки разговори. Една од затвореничките ја праша Сабина зошто е во затвор. „Не изгледаш опасно“, рече таа, предизвикувајќи сите глави да се свртат накај Сабина и да ја проценат новата затвореничка.

Сабина се насмевна. „Јас сум жена на пастор“, рече таа.

Откако го слушнаа нејзиниот одговор, еден грст затворенички изговорија неколку клетви и се свртија настрана. Но други се заинтересираа. „Тогаш сигурно знаеш некои библиски приказни“, рече една затвореничка по име Елена, додека се сместуваше до Сабина на подот.

„Да, знам“, одговори Сабина, повторно насмевнувајќи се. „Сакате да слушнете некоја?“

Во следните неколку часа, Сабина имаше заробена публика додека ги споделуваше приказните една по друга. Во нејзината црква сите беа согласни; Никоја не можеше да

раскаже приказна како Сабина. Слушајќи ги како маѓепсани динамичните приказни, жените забораваја за кратко дека нема да има супа во следните триесет и шест часа.

Сабина се охрабри од интересот на нејзините цимерки за библиските приказни, но набргу почна да сфаќа дека гласините за затворот Жилава се премногу реални. Женските стражари ги извршуваа наредбите со слепа послушност. Ако им беше наредено да истепаат некоја затвореничка, тие ја тепаа безмилосно со стапови. Полека. Сурово. Не покажуваа грижа на совест ниту сожалување. Затвореничките како да беа крпи.

ДАЈ ИМ МАЛКУ НАДЕЖ... ПОТОА ЗЕМИ ИМ ЈА

„Дојдете и земете си! Супа од моркови, дами!“

Зајадливата покана на стражарите и мирисот од врелото тенцере му претходеше на пристигнувањето на јадењето. Но голем број од постарите жени не се ни помрднаа. Беа премногу слаби дури и да застанат во редот за храна. Иако Сабина не знаеше тогаш, смртоносно сиромашната исхрана беше дел од подготовката за логорите. И тоа ја постигнуваше својата цел, откривајќи ги послабите жени.

„Тоа е ропска работа, се разбира“, ѝ рече една млада учителка. „Но кај каналот можеш да добиеш една векна леб на ден и макарони!“

Затворот беше преплавлен со гласини за најновиот логор на Дунавскиот канал. Секој новодојден имаше нешто да додаде за големиот проект, којшто ќе чини милијарди, иако поголемиот дел од работната сила доаѓаше од затвореници кои вршат принудна работа. Каналот би требало да се протега шеесет километри низ голите рамнини на јужна Романија, поврзувајќи ја реката Дунав со Црното Море.

„Кај каналот, можеш да си донесеш што сакаш од дома!“, еден од затворските службеници им рече на затвореничките.

„Дури и чоколада?“

Сабина беше вчудовидена. Откако се откажа од слободата, чоколадата стана најголемиот сон.

Гласините кажуваа за топли алишта коишто беа бесплатно достапни кај каналот, заедно со медицинска нега. Но токму последното ветување го привлече вниманието на Сабина. Подобро од облеката или чоколадата, се зборуваше дека на затворениците кај каналот им се дозволени целодневни посети од членовите на семејството!

Сабина ја зграпчи надежта дека повторно ќе го види Михај и мислеше само на тоа.

„Но нема секој да има право да оди кај каналот и да работи“, предупреди Виорика, затворскиот надзорник. „Како што ми рече затворскиот чувар пред некој ден: ‘Во едно социјалистичко општество, работата е привилегија, а не награда за разбојници.’“

Тоа беше типичен дел од затворската култура: Дај им малку надеж, а потоа земи им ја. Подоцна, понуди им ја повторно со друга агенда. На дванаесеттиот роденден на Михај, 6 јануари 1951, Сабина ја откри нивната нова агенда.

„Ќе ти дадам една понуда“, објави капетан Захарија Ион едно утро. „Место да одиш да работиш на каналот, можеш да останеш тука како посебен затвореник со соодветен комфор. Ќе ги имаш сите привилегии што ќе ги добиеш на каналот, но нема да мораш да работиш. Тоа е навистина великодушна понуда“.

Сабина знаеше дека нема привилегии во затвор без цена; таа тивко чекаше надзорникот да ги стави картите на маса. „Сè што треба да правиш е да ме информираш за другите затвореници од време на време – во целосна доверба, се разбира. Толку е едноставно, и никој не мора да знае за нашиот мал договор“.

Без да се двоуми ниту за момент, Сабина го даде својот одговор. „Благодарам“, учтиво одговори таа, но во Библијата можете да прочитате за двајца предавници, еден кој го предаде цар Давид и еден кој Го предаде Исус. И двајцата се обесија. Јас не сакам таков крај, затоа нема да станам поткажувач“.

За миг, однесувањето на Ион се промени од шармантно во заканувачко. „Тогаш нема повторно да видиш слобода!“, се развика тој.

Сабина се прашуваше дали ја изгуби својата шанса некогаш да отиде на каналот. Знаеше дека нејзиното име беше

на списокот на оние што ќе одат, и знаеше дека избраните затвореници требаше да заминат секој момент. Беше ужасната од помислата за принудна работа, но ќе стори сè за да го види Михај повторно – освен да стане предавник.

По неколку дена, Сабина беше преместена во ропскиот логор на Дунав. Многу бргу таа и другите затвореници сфатија дека се измамени.

КАНАЛОТ

Сабина се разбуди првото утро во логорот поради острата реа од изметот од глумците. Тогаш слушна глас што му зборуваше на својот сосед: „Треба да им оставаш малку леб навечер. Тоа ги спречува да гризат“.

Секој ден, Сабина одеше да работи заедно со другите затвореници – мажи и жени. Тие градеа насип, а работата на Сабина беше да носи големи камења, двесте метри до товарниот брод, да ги става внатре и потоа да се врати за да донесе уште. Таа мислеше дека грбот ќе ѝ се скрши под постојаната тежина. Ѓ беше тешко дури да се исправи.

Секоја група затвореници имаше бригадир, чии помошници проверуваа колку работа завршиле затворениците. Нормалните барања можеа да бидат и до осум кубни метри дневно. Ако работниците ја исполнеа квотата, таа се зголемуваше следниот ден. Ако не успеваа да ја исполнат квотата, беа казнувани.

Сабина никогаш не можеше да си ги замисли условите што ги поднесуваа во логорот. Кога праша за посебните привилегии што им ги ветуваа, ѝ се изнасмеаја.

Сè повеќе и повеќе жени почнаа да пристигнуваат за да работат на каналот. Како Сабина, секоја од нив копнееше да биде со своето семејство, особено со своите деца. Сфаќајќи ја големината на новиот проект на каналот, мнозинството жени почнаа да губат секаква надеж. Но Сабина имаше надеж многу поголема од кој било проект за канал или кој било затворски систем. Набргу другите затворенички почнаа да го забележуваат тоа. Тие сакаа да ја имаат истата надеж што ја имаше таа.

„Те молиме, Сабина, раскажи ни уште некои приказни од Библијата“, ја молеа по долгиот ден на работа.

Сабина ја знаеше опасноста; знаеше што може да се случи ако ги фатат. Но таа ја користеше секоја можност за да го сподели Евангелието со своите цимерки.

Сè повеќе и повеќе затворенички доаѓаа кај неа, исповедувајќи ги своите гревови и прашувајќи дали е можно да им биде простено. Сабина ги уверуваше дека е можно, и им кажуваше нешто што го кажуваше Ричард: „Во пеколот ќе седите сами во мрак, сеќавајќи се на злото што сте го направиле“. Се разбира, овие жени го искусуваа тој пекол на ова место.

Додека Сабина одбиваше да биде поткажувач, други не одбиваа. Понекогаш затворениците знаеја кои се поткажувачите, но никогаш не можеа да бидат сосема сигурни. Тоа беше постојана дилема. Друга затвореничка би можела да ѝ каже на Сабина дека сака да знае повеќе за Христос како замка за да ја натера Сабина да ја сподели својата вера, забранета постапка којашто повлекуваше страшни последици. Или пак, жената би можела навистина да сака да знае. Не постоеше начин на којшто Сабина би можела да знае кое барање е вистинско, а кое е замка. Но многу почесто, таа решаваше да зборува.

Во повеќе од една прилика откако некој ќе ја поткажеше, Сабина беше заклучувана во „притворот“, еден тесен плакар којшто беше доволен само за еден човек во исправена положба. Таа беше испраќана во притворот веднаш по завршувањето на работата, беше оставана таму во текот на целата ноќ и пуштана наутро, токму навреме за да се врати на работните задачи. Притворот стана вообичаено место за Сабина додека беше кај каналот.

ЗРАК НАДЕЖ

Таа постојано ги прашуваше новите затворенички дали слушнале нешто за Ричард. Никој не знаеше ништо, сè додека една затвореничка не ѝ кажа на Сабина за проповедникот што го сретнала во Вакарести. Таа всушност не го запознала,

рече таа. Само го слушнала како зборува. Неговата ќелија била близу до тоалетот, и додека затворениците чекале на ред, „затворскиот проповедник“ ги охрабрувал да Го следат Христос и да ја примат Неговата љубов. Сите во затворот прашувале кој е тој, но никој не знаел. Тогаш затвореничката ѝ рече на Сабина дека тој сигурно бил Ричард.

Лицето на Сабина заблеска од радост. Нејзиниот Ричард е жив! Затворскиот проповедник мора да бил тој. Но тогаш нејзината надеж се скрши кога нејзината гостинка ја заврши приказната. „Еден ден слушнавме дека проповедникот е многу болен. Потоа, го слушавме сè поретко и најпосле воопшто не го слушавме. Се зборуваше дека умрел. Жал ми е“.

Солзи потекоа низ лицето на Сабина, но таа одбиваше да зборува. Таа ќе Му ги предаде своите грижи на Бог. Се молеше Бог да додаде години на животот на Неговиот верен слуга, нејзиниот Ричард, ако е сè уште жив. Таа се молеше и за Михај, плашејќи се дека и тој можеби е уапсен и пратен во затвор. Нејзиното срце сопре еден ден кога виде едно момче на возраст колку Михај како работи на каналот. Иако ѝ олесни кога виде дека тоа не е Михај, сепак плачеше за момчето и за неговата мајка, каде и да беше таа, и ги вклучи и нив во своите молитви.

Најпосле се појави зрак надеж. Следната недела ќе биде ден за посета! Сабина не можеше да им поверува на ушите. Ох, да го види Михај повторно – колку прекрасно! Кога дојде денот, една друга затвореничка ѝ позајми фустан на Сабина; нејзиниот беше речиси сосема искинат од носењето на големите камења. Таа беше исполнета со нетрпеливо очекување, броејќи ги минутите до моментот кога ќе може повторно да го прегрне својот син. Но додека затворениците се собираа за своите посети, им беше кажано дека треба да стојат на другиот крај од просторијата наспроти нивните посетители и дека може да зборуваат само петнаесет минути.

И тогаш го виде, а нејзиното мајчинско срце го прегрна и нејзините очи полни со солзи ја испратија нејзината љубов до другиот крај на просторијата за да го згреат. Колку беше слаб, и колку сериозен! Чувствата на мајката и синот го сопреа

времето. И двајцата речиси не можеа да зборуваат, и се разбира, беше невозможно да кажат нешто лично. Кога помина нивното време, Сабина извика преку просторот што ги раздвојуваше: Михај! Ох, Михај! Верувај во Исус со целото свое срце!“

Тоа беше најдобриот совет на којшто можеше да се сети.

Зборовите на Сабина беа прекинати од грубото туркање на надзорникот. Потоа стражарите ја изнесоа.

Назад во нејзината барака, другите цимерки беа раздвижени, прашувајќи што рече Михај, како изгледаше. Но таа можеше само да кима со главата. Со часови не можеше да зборува; беше совладана од емоциите коишто ѝ го исполнија срцето додека размислуваше за својот скапоцен син.

За жал, многу затворенички го поминаа денот чекајќи некој кој никогаш не дојде. Сабина само можеше да се моли за нив таа вечер додека тие гласно плачеа на своите сламени душици.

Дојде зимата, а Сабина и другите затворенички беа уште помизерни. Таа продолжи да работи покрај брегот на Дунав, товарајќи тешки камења на еден товарен брод. Меѓутоа, во зима, суровоста на условите беше душло зголемена, бидејќи беше невозможно да се фрлаат камењата во товарниот брод без да се предизвика еден голем плисок на студена вода да се крене во воздух, наакиснувајќи ги работниците. За неколку минути по почетокот на секој работен ден, Сабина беше натопена. Потоа студениот воздух ги смрзнуваше нејзините алишта и таа стануваше затворена во слој мраз како оклоп. Нејзините прсти, искршени и потечени од работата, беа вкочанети од студот, сè додека болката од притисокот на тешките камења не ги разбудеше.

Навечер, кога се враќаше во бараката, ги носеше своите мокри алишта со себе во кревет. Немаше каде да ги исуши, а ако закачеше некои алишта и онака ќе ѝ ги украдеа. Така таа обично спиеше со својот мокар фустан под својата глава како перница, а наутро го облекуваше, повторно мокар. Ако имаше среќа, тој се сушеше малку на патот до работата, токму навреме повторно да се намокри. Сега Сабина беше тенка како прачка, а студениот ветер се чинеше како да дува низ неа.

„СПОСОБНА ЗА РАБОТА!“

Следната задача на Сабина беше да товари камења во колички. Потоа други жени ги носеа количките со камења до товарните бродови на Дунав. Поради работата, зглобовите на Сабина беа изгребени, ноктите ѝ беа искршени и крвави. Во суровата иронија, целосната истоштеност ја поштедуваше да чувствува дел од болката што ѝ го разоруваше телото.

Најпосле, Сабина се разбуди едно утро од звукот на водата што капеше од натстрешницата на бараката. Дојде пролетта. Но со неа дојде и нов предизвик: претходно замрзнатата почва што беше тврда како железо се претвори во кал.

Машките стражари кои ги придружуваа работничките од и до логорот беа единствените мажи кои жените воопшто ги гледаа, и некои од жените разменуваа вулгарни шеги за мажите додека беа транспортирани.

Ени, една обична проститутка која постојано се расправаше, и нејзината пријателка Зенаида ги водеа овие разговори разменувајќи безобразни коментари.

„Оној Петар има раце како горила“, рече Занаида еден ден, со тивок глас за да не ја слушнат мажите. „Погледни ги само влакната на нивната задна страна! Сигурна сум дека е покриен со влакна од глава до петици, ако може да се види“.

„Ох, тука има жени кои виделе!“, се огласи Ени, покажувајќи ја устата полна со златни заби. Се слушна смеење од некои од жените.

„Ух!“, се пожали Зенаида, имитирајќи префинета згрозеност. „Иако не можам да си замислам што е она што го гледаат во нас и што ги привлекува. Можете ли да си замислите понепривлечни и поодвратни суштества од нас?“

Вулгарниот одговор на Ени по коментарот на Зенаида предизвика силна смеа кај нивните пријателки. Уште повеќе валкани зборови се слушаа овде – онде. Сабина зјапаше право пред себе, обидувајќи се да ги игнорира.

„На нашата мала светица не ѝ се допаѓа нашиот безобразен разговор“, рече Ени. „Таа мисли дека сме ужасни!“

Сабина и понатаму молчеше, одговор што уште повеќе ги разбесни другите. Но овој пат Ени, чие распуштено брборене беше вулгарно, но ретко злонамерно, ѝ предизвика на Сабина поголемо зло отколку што планираше.

При крајот на работниот, ден жените се наредија како и обично, истоштени и со болки, за да одат преку калливиот пат што се протегаше покрај Дунав. Петар, еден од стражарите, го подбуцна својот придружник, едно просто момче со сплескан нос, а потоа ја испружи ногата за да ја сопне Сабина додека таа поминуваше покрај нив. Таа се спружи со сета своја снага во лизгавата кал.

Другите стражари гласно се смееја.

Петар ја подаде раката и ја крена Сабина на нозе. Таа беше намачкана од глава до петици со кал.

„Она што сега ви е потребно, госпоѓо“, извика тој, „е бањање“.

„Фрли ја во Дунав!“, вресна женски глас.

Сабина се обидуваше да се ослободи од човекот кој ја зграпчи за рака, но другиот стражар побрза да му помогне. Додека Петар ја држеше за рацете, другиот стражар ја грабна за глуждовите за да ѝ ги крене нозете. Ја нишаа еднаш и потоа ја фрлија во воздухот. Таа тресна со сета своја тежина во плитката вода, полна со камења, и го изгуби здивот. Сабина беше стаписана, но сè уште свесна додека студената вода се слеваше врз неа и додека струјата го влечеше нејзиното мало тело врз камењата. Се слушаа извици од брегот, но таа не можеше да ги разбере. Секој пат кога ќе се обидеше да стане, брзата вода ја повлекуваше надолу. Беше бесполезно. Сабина не можеше да се спаси себеси.

Наеднаш две силни раце ја зграпчија под рацете и ја извлекоа на брегот. Некој друг ја присили да седне, а потоа ја тресна по грбот. Таа се почувствува празна и болна, бревтајќи додека силна болка ја бодеше во слабината. Вртоглавицата ја надвлада, а во ушите ѝ пробиваа силни звуци. Дали е тоа животворната вода што тече во рајот?, се прашуваше таа. Но тогаш ги отвори очите и ја виде калта, стражарите и слабите парталави жени, наредени на брегот, и знаеше дека сè уште не е во рајот.

„Ништо не ѝ е. Станувај!“, рече гласно една жена, погледнувајќи ја строго Сабина. Потоа ѝ рече малку потивко: „Ајде оди или ќе се смрзнеш“.

Едни груби раце ја кренаа на нозе жената на пасторот. Сабина се тресеше, но повеќе страдаше од шокот отколку од студот. Се држеше за градниот кош, во агонија поради болката во слабината којашто стануваше сè посилна.

Кога најпосле се вратија во бараката, Сабина си ги прегледа раните. Нејзината слабина беше тешко повредена, а кожата на рацете и на нозете ѝ беше многу изгребана. Обидот да ги крене рацете ѝ предизвика толку силна болка што остана без здив. Успеа да се довлечка до креветот и се обиде да спие, превртувајќи се на секои неколку минути во текот на ноќта, обидувајќи се да најде удобна положба. Но таква положба немаше.

Следното утро појде кај логорскиот „доктор“, една зловна жена по име Кретцеуну. Една голема темноцрвена и жолта модринка во форма како мапата на Африка се ширеше од едната страна на телото на Сабина, и сега беше сосема невозможно да ги крене рацете повисоко од струкот.

„Способна за работа!“, објави Кретцеуну.

Сабина почна да приговара, но размисли малку подобро за тоа. Расправањето само ќе ѝ донесе уште казнување, можеби и притвор. Појде кај жените кои чекаа да бидат транспортирани до работното место, но стоеше настрана додека редот се движеше напред.

„Што ти е проблемот тебе?“, се развика надзорникот, загледувајќи се во нејзината згрбавена става.

Сабина рече: „Не можам да работам денес. Имам силни болки. Мислам дека ребрата ми се скршени“.

Надзорникот можеби и ќе размислеше да ѝ даде одмор, но застрашувачкиот Петар брзо ѝ стави крај на секоја таква помисла. Ја фати Сабина за зглобот и ја извлече од редот, предизвикувајќи ѝ ужасна болка поради којашто таа вресна. „Нејзиниот проблем е тоа што вчера не си ја исполни нормата. А сега, ајде на работа!“ Тој ја сврти и ја турна по грбот со

големата чизма. Таа не беше толку удрена колку што беше турната напред во редицата од жени.

Сабина отиде да работи тој ден и секој ден по него, борејќи се да продолжи, иако, како што докторите подоцна ќе потврдат, имаше две скршени ребра.

ДИЈАНА И ФЛОРЕ

Најпосле дојде летото во депресивниот затвор, и Сабина чувствуваше сè поголема надеж. Во логорот пристигнаа две нови девојки, кои ги ставија во бараката на Сабина. Тие им беа познати на некои од проститутките, но малку разговараа со нив. Срамежливо, тие ги побараа креветите во оддалечениот агол на просторијата.

Подоцна, Сабина дозна дека тие се сестри, Дијана и Флореа. Со темен тен и сериозни, и двете девојки имаа добро поведение и тивок глас. Но беа проститутки, велеа жените што ги познаваа, и беа собрани како и другите за да отслужуваат „административна“ казна кај каналот.

Аура на тага и мистерија ги опкружуваше сестрите. Никој не можеше да дознае многу од нив за нивното минато, иако многумина беа љубопитни и сакаа да дознаат нешто. Сестрите робуваа и спиеја, и можеби ќе остане мистерија доколку Дијана не го слушнеше името на Сабина кога ја повика еден од стражарите.

Дијана веднаш побрза кај Сабина. „Го познаваш ли Ричард Вурмбранд?“, праша таа.

„Јас сум неговата жена“, одговори Сабина.

„Ох!“ рече таа. „Што ли ќе помислиш за мене?“

„Како мислиш?“, праша Сабина.

„Татко ми беше локален проповедник“, рече Дијана, со треперлив глас. „Тој ни читаше од книгите на Ричард; ги нарекуваше негова ‘духовна храна’. Тато беше испратен во затвор поради верата, оставајќи болна жена и шест деца. Флореа и јас сме најстарите. И двете ја загубивме работата во фабриката, кога тато отиде во затвор. Нашето семејство се соочи со глад“.

Сабина утешително ја стави својата рака врз раката на девојката додека таа продолжи да ја раскажува својата тажна приказна. „Еден ден, едно момче ме покани на состанок. Отидовме во кино, а потоа на вечера. Ми рече дека може да ми даде работна дозвола. И потоа...“ Дијана ја наведна главата и си ги бришеше солзите што ѝ навираа во очите. „Пиевме вино, премногу вино, и потоа... ме заведе“.

Набргу тоа се случило повторно, рече таа, но овој пат тој не рекол ништо за работната дозвола. Меѓутоа, човекот ѝ дал пари. Знаејќи колку очајно нејзината мајка имала потреба да го издржува семејството, Дијана ги зела парите. Една недела подоцна, момчето ја запознало со еден негов пријател – и потоа ги оставил заедно. Кога овој човек се обидел да води љубов со неа, таа збеснала. Но потоа тој ги извадил многу потребните пари и рекол дека само постапил како што пријателот му предложил. Дијана неволно се предала.

Набргу Дијана имала сигурен извор на „клиенти“, го игнорирала срамот и се навикнала на таквиот живот, дури и го засакала повеќе отколку амалската работа во фабриката.

Колку и да звучеше приказната ужасно, Сабина можеше да види дека таа криеше нешто. Наеднаш Дијана сопре и се загледа во лицето на Сабина. „Мислев дека ќе бидеш згрозена“, рече таа. „Нели те вознемирува тоа што излегов од христијанско семејство за да станам... проститутка?“

Сабина нежно рече: „Ти не си проститутка; ти си затвореник. Во секој случај, никој не е ни проститутка ни светец, па дури ни готвачка или дрводелец постојано. Нештата што ги правиш се само атрибути што сочинуваат еден дел од твоето битие. Можат да се променат во секое време. А јас верувам дека ти веќе се промени со самото тоа што ми ја раскажа твојата приказна“.

Дијана сакаше да верува во зборовите на Сабина, но очигледно не беше утешена. Таа седеше на својот тесен кревет во скудната барака, со рацете стиснати помеѓу колената, а лицето ѝ беше напнато од болка и вина.

„Да бев само јас“, најпосле се отвори таа, „немаше да биде толку лошо. Но ја натерав и сестра ми да ми се придружи.“

Моето момче ми го предложи тоа. Тој рече дека не е фер јас да ја носам целата одговорност за семејството. Така на крајот го запознав со Флореа и му дозволив да излезе со неа“.

Набргу Флореа била воведена во животот на проституцијата. Но најголемиот проблем на сестрите бил како да ја скријат својата тајна од нивниот брат, петнаесетгодишно момче кое ги обожавало и двете. Како и нивниот татко, тој бил многу религиозен со бистар и чувствителен темперамент, но немал многу познавање за светот. „Тој не сакаше ни мравка да згазне“, рече Дијана, нишајќи со главата. „Знаевме дека ако нè откриеше, ќе беше надвор од себе од тага и гнев. Се обидувавме да го криеме тоа од него“.

Но новиот начин на живот на сестрите – враќањето дома во доцните часови и ненадејните индикации дека семејството има пари – ги поттикнало соседите да се сомневаат. Набргу еден од нив го потврдил тоа што се случувало и му кажал на момчето.

„Таквиот шок го полуде“, рече тажно Дијана. „Тој заврши во ментална болница“.

Тогаш нивниот татко бил ослободен. Кога ги открил длабочините во коишто паднале неговите ќерки, рекол: „Го молам Бог само за едно, да ме врати во затвор за да не морам да гледам што се случува со моето семејство“.

Сега солзите неконтролирано се слеваа низ лицето на Дијана.

„Желбата му се исполни“, рече таа. „Почна да поучува библиски лекции за деца, но набргу некој го пријави во полиција. Поткажувачот подоцна ми кажа дека го сторил тоа за да го спречи татко да се меша во нашиот ‘бизнис’. Тоа беше истиот оној кој ме заведе на почетокот“.

Сабина, стаписана и натажена од трагичната приказна, ги подаде рацете за да ја прегрне Дијана. „Чувствуваш срам поради тоа што си го направила, и тоа со право“, рече таа. „Во светот на страдањата, каде што дури и Бог е закован на крстот, не можеш да си дозволиш Неговото име, што го носиш како христијанка, да биде извалкано. Но ова чувство на болка и вина ќе те одведе до блескава праведност. Сети се, војниците на Голгота не ги прободea бедрата на Исус толку многу колку

што ги отворија, за да можат грешниците како тебе и мене лесно да влезат во Неговото срце и да најдат прошка“.

Дијана размислуваше за нејзините зборови и полека одговори: „Срам и страдање – да, познати ми се. Но има уште нешто што треба да го исповедам. Не ја мразев отсекогаш работата што ја работев. И сега лоши мисли ми доаѓаат во главата постојано. Не можам да ги истерам“.

Секој ден, Сабина се молеше за измачуваната Дијана, и најпосле кутрата девојка можеше да се ослободи од вината. Сабина постојано размислуваше за тоа како Дијана и нејзината сестра грешеле за да дојдат до леб за своето семејство. Можеби поголемиот грев, реши таа, им припаѓа на христијаните во слободниот свет, кои не одвоиле време за да испратат храна што ќе ги спасела.

„ВО ВАШИТЕ ОЧИ СЕ ГЛЕДАМ СЕБЕСИ“

Неколку недели подоцна, Сабина беше доведена пред заменикот командант на логорот, една жена со црвено лице и со тешки подлактици и големи, сјајни заби. Нејзината огромна униформа се чинеше како да ги оптоварува нејзините движења како да беше во оклоп.

„Им проповедаш за Бог на затворениците. Тоа мора да престане!“, ја предупреди таа.

„Жал ми е, но ништо не може да го спречи тоа“, одговори Сабина.

Во бес, заменикот командант ја крена тупаницата за да ја удри Сабина. Но тогаш застана и нејзиниот поглед се вкочани.

„Што се смееш?“, праша таа, со лицето поцрвенето од бес.

Сабина рече: „Ако се смеам, тоа е поради тоа што го гледам во Вашите очи“.

„А што е тоа?“

„Себеси“, одговори Сабина. „Кога луѓето се приближуваат еден до друг, се гледаат себеси во очите на другиот. Во Вашите очи, јас се гледам себеси. И јас порано бев импулсивна. Се гневев и ги напаѓав другите со остри зборови и себични мисли

– сè додека не научив што значи да сакаш. Кога си способен да сакаш, способен си да се жртвуваш себеси за вистината. Откако ја научив таа лекција, моите раце повеќе не се стегаат во тупаници“.

Службеничката беше како стаписана од храброста на Сабина. Во тишината, таа продолжи: „Ако погледнете во моите очи, ќе се видите себеси како што Бог би можел да Ве направи!“

Се чинеше како заменикот командант да се претвори во камен. Нејзиното гневно однесување не се промени, но тивко рече: „Оди си“.

Сабина продолжи да сведочи за Христос меѓу затвореничките.

СЛОБОДА

И тогаш, неочекувано, таа беше ослободена. Сабина се обидуваше да го прочита документот што го наложуваше нејзиното пуштање на слобода: „Уверение за ослободување“ беше насловот, но сонцето веќе зајде и беше премногу темно да го прочита остатокот додека се качуваше во камионот што ја одведе од логорот. По кратко време ја симнаа од камионот, надвор од предградието на Букурешт.

Таа одеше со часови, носејќи ја својата валкана, смрдлива облека низ приградските населби. За првпат по речиси три години, виде луѓе како по работата брзаат дома, како пазарат за своите семејства, како го живеат истиот секојдневен живот којшто таа го живееше пред да биде затворена.

Сабина брзаше, нетрпелива да стигне дома – и тогаш се запраша дали нејзиниот дом сè уште постои.

Се прашуваше со колку промени ќе мора да се соочи. Не знаеше што се случило со нејзините роднини и пријатели. Михај сега има четиринаесет години. Што ли му направиле годините? Беше речиси преплашена од тоа што ќе го открие, сепак копнееше да го види.

Сабина помина покрај улицата Победа, тажно размислувајќи за полициската станица каде што првпат беше притворена. Ништо не се променило. Гигантските портрети на мажите кои

комунистите ги нарекуваа четирите гении на човештвото – Маркс, Енгелс, Ленин и Сталин – сè уште зјапаа надолу кон толпите луѓе кои поминуваа низ улицата.

Најпосле дојде до една зграда што ја познаваше и се качи по скалите. Тропна на една врата, надевајќи се дека и ова не се променило. Речиси се онесвести кога вратата ја отвори една нејзина пријателка.

„Сабина!“, извика нејзината пријателка, која ги стави рацете на устата и зачекори наназад за да ја погледне. „Можно ли е?“

Двете жени се прегрнаа и почнаа да плачат. И тогаш Михај се појави во собата. Сабина се почувствува како да ќе ѝ експлодира срцето кога го виде како доаѓа низ вратата. Беше блед, дури и повисок отколку што беше кога дојде во затворот, и уште послаб. И сега, забележа таа, тој беше големо момче.

Додека се прегрнуваа, солзи се лееја низ нејзините образи. Михај се навали наназад и нежно ги бришеше со прстите. „Немој многу да плачеш, мамо“, рече тој.

Сабина беше толку среќна што можеше повторно да го прегрне својот син, што мислеше дека кога само би можела да престане да плаче сега, никогаш повторно нема да мора да плаче.

ПОТРЕБЕН Е САМО ЕДЕН ЗБОР

Во тие први неколку дена, Сабина беше како жена која се вратила од мртвите. Беше толку возбудена што е слободна! Но реалноста набргу си се покажа: Иако повеќе не беше затворена, сè уште беше отфрлена од средината, бидејќи не само што беше жена на затвореник туку и самата беше поранешен затвореник.

Без социјална картичка, таа не можеше дури ни леб да купи. А да добие картичка се чинеше невозможно. Едно утро чекаше на ред четири часа пред владината канцеларија. Кога стигна пред прозорчето, девојката остро праша: „Каде ви е работната картичка? Без тоа, не можете да добиете социјална картичка“.

„Но ја сум поранешна затвореничка. Немав можност да добијам работна картичка“, објасни Сабина.

„Тука не можам да ви помогнам. Ако немате работна картичка и број, нема ни социјална картичка, рече девојката, насочувајќи го погледот кон човекот што стоеше во редот зад Сабина. „Следниот!“

Уште еднаш Сабина и Михај беа присилени да преживуваат од милосрдноста на другите.

Домот на семејството Вурмбранд и сиот нивен имот беа конфискувани. За среќа, едни нивни пријатели живееја во куќата каде што се наоѓаше нивниот стан, и тие ги поканија Сабина и Михај да живеат во малиот двособен таван. Мебелот беше расклатен, старите кревети имаа скршени пружини, немаше проточна вода и тоалет. Но Сабина беше благодарна што нејзиниот син беше повторно со неа и реши да го направи тоа место нивен дом.

Едно утро, неколку месеци по ослободувањето на Сабина, еден службеник од Министерството за внатрешни работи се појави на вратата од таванот. Тој беше еден дебел човек со громок глас и црна коса со патец на средината. Тој носеше актовка којашто беше толку полна со хартии, што се закануваа дека ќе ги распрснат нејзините шарки.

Човекот викаше дека Сабина е лоша мајка и дека не се грижи добро за својот син. Сабина седеше тивко гледајќи го човекот. Знаеше што следи.

Каква е ползата, рече најпосле човекот, да остане врзана за својот сопруг, контрареволуционер кој таа никогаш повеќе нема да го види? Беше само прашање на здрав разум, една интеллигентна млада жена како неа да се разведе од овој непријател на државата. Ако не го стори тоа сега, тогаш сигурно подоцна ќе сфати дека треба да го направи тоа. Колку ли долго таа мисли дека ќе може да ѝ се спротивставува на државата во оваа слепа, глупава непослушност?

Човекот едноподруго ја заплашуваше и наговараше додека опишуваше трогателни слики за крајната судбина на Сабина. Љубов?, се потсмевааше тој, *љубов?* Сето тоа е губре. Љубовта не постои. Она што ѝ е потребно на Сабина е нов сопруг, нов татко за детето, рече тој. Нема љубов за контрареволуционерите.

Бесна однатре, Сабина си мислеше: *Се осмелуваш да ми го кажуваш ова во мојот дом? Јас не се омажив за мојот сојруг само за среќни времиња. Ние сме соединети засекогаш, и што и да се случи, нема да се разведем од него.*

Човекот се расправаше и ја наговараше уште половина час, и за тоа време Сабина не рече ништо. Таа се сети на старата поговорка: Дури ни Бог не може да му се спротивстави на некој што молчи.

Најпосле човекот се повлече нишајќи ја својата тркалезна глава додека заминуваше. „Порано или подоцна ќе дојдете кај нас“, рече тој кога вратата се затвори зад него. „Сите доаѓаат, знаете“.

И покрај нељубезноста на човекот, во сето зло имаше и нешто добро: Ако комунистите толку многу сакаа таа да се разведе, тогаш Ричард сигурно е жив!

Сабина слушна како тој гласно се симнуваше по скалите. *Нека оди кај следната жртва, си помисли таа свечено, каде што можеби ќе има повеќе среќа.*

Властите правеа сè за да ги натераат жените на затворениците да поднесат барање за развод – прво, затоа што волјата на затвореникот да се спротивставува, па дури и да живее, често се крши кога ќе слушне дека го напуштил оној што ветил дека ќе остане покрај него без оглед на сè; Второ, разводот полесно ги наведуваше жените да се вклучат во комунистичкиот начин на живот. Откако ќе се потврдеше разводот, жените едвај чекаа да ги забораваат своите мажи, можеби поради вина, а најлесниот начин да го сторат тоа беше да ѝ веруваат на партијата. Сабина познаваше голем број жени кои ги повторуваа како папагали владините слогани, исмејувајќи ги политичките затвореници, мажи кои некогаш ги сакаа и чии деца родија.

Трето, децата без татко беа на милост на државата, за да бидат заведени уште од најрана возраст.

Беше потребен само еден збор за тоа да се случи. Кога една жена ќе му кажеше да на службеникот за разводи, тој се грижеше за сè друго. Неколку дена подоцна, сопругот би

бил известен, пред неговите цимери: „Жена ти се разведува од тебе“. Тогаш мажот би помислил: Кому му е грижа за мене сега? Јас сум будала што не се предавам и што не сакам да потпишам што и да сакаат тие за да бидам ослободен. Но дури и кога би потпишал, не би бил ослободен уште неколку години. Во меѓувреме, неговата жена би се премажила и би имала деца од новиот сопруг. На тој начин, домови и семејства – и животи – беа уништувани.

Сабина ги охрабруваше жените чии мажи беа во затвор, да се подготват за посетата на службениците и да ги поддржуваат своите мажи, да ги сакаат какви што се, а не за тоа што би требало да бидат. Таа ги советуваше жените да размислуваат за среќните моменти од нивниот брачен живот и да ги употребуваат за да ги надминат искушенијата.

Но многу често, таа не успеваше во своите напори. Притисоците врз жените на затворениците беа преголеми.

УШТЕ ЕДНО ИСКУШЕНИЕ

Потоа дојде време кога Сабина, која тогаш имаше четириесет и три години, се соочи со уште едно искушение. Неговото име беше Павле, и таа знаеше дека тој се вљубува во неа. Тој влезе во нејзиниот живот кога таа немаше слушнато никакви вести за Ричард со месеци, а чувствуваше како годините си врват. Таа повторно се прашуваше дали тој воопшто е жив. Многумина дојдоа на нејзината врата, велејќи дека биле во затвор со пастор Ричард Вурмбранд и дека тој починал. Дали тоа беше вистина или уште една замка на комунистите?

Кога размислуваше за Павле, на Сабина ѝ беше тешко да ги слуша сопствените зборови на мудрост, коишто често им ги кажуваше на другите. Павле беше добар и љубезен, уште еден еврејски христијанин како неа. Тој живееше во една соба со своите постари родители, и понекогаш го носеше Михај во кино или му помагаше со учењето. Сабина често си мислеше, *Еве некој со кого една жена би можела да живее во љубов и доверба.*

Понекогаш Павле ја држеше за рака додека разговараа, а Сабина не сакаше да ја повлече. Нивната врска никогаш не стигна до точка којашто црквата или народот би ја нарекле прељуба. Сепак, Сабина знаеше дека тоа е погрешно.

Еден ден, пасторот на Сабина дојде кај неа, со сериозен поглед на лицето. „Сабина, знаеш колку те сакам и колку те почитувам“, рече тој. „И тоа нема да се промени, што и да се случи. Ве познавам тебе и Ричард многу години. И се надевам дека знаеш дека било да грешеш или не, било да ја изгубиш верата или да останеш во неа, јас сè уште ќе се грижам за тебе на истиот начин, бидејќи знам што си, а не што правиш“. Тој зборуваше со исклучителни емоции и искреност; потоа направи кратка пауза пред да го постави прашањето. „Затоа, прости ми што ќе те прашам“, рече тој, гледајќи право во очите на Сабина. „Што се случува помеѓу тебе и Павле?“

За момент Сабина молчеше.

Тој продолжи: „Немој да мислиш дека јас сум немал такви искушенија. Но, те молам Сабина, одговори ми на прашањето“.

„Тој е вљубен во мене“, рече таа, наведувајќи ја главата додека ги изговараше зборовите.

„А дали си ти вљубена во него?“

„Не знам“, искрено одговори таа. „Можеби“.

Пасторот продолжи, „Се сеќавам на нешто што Ричард често го велеше: ‘Ниедна страст не може да се спротивстави на препреката на разумот. Ако застанеш, ако си дадеш себеси време да размислиш, ќе ја видиш сета штета што можеш да му ја направиш на твојот сопруг или сопруга, и на твоите деца’. Сега сакам да донесеш една тешка одлука Сабина, најтешката одлука што постои. Не се гледај повеќе со овој човек“.

Пасторот беше во право. Тоа навистина беше „најтешката одлука“. Сабина сакаше да ги контролира своите разбранети емоции и да се откаже од своите чувства за Павле, но таа исто така беше мајка и жена. Таа знаеше дека Павле би бил добар сопруг, внимателен сопатник кој ќе може да го отстрани постојаното чувство на осаменост. А би му бил и добар татко на Михај. Искушението беше речиси повеќе од

она што Сабина можеше да го поднесе, особено кога нејзините сопствени пријателки од црквата ѝ велеа: „Твојот сопруг е мртов. Живееш доволно тежок живот. Дозволи му на овој човек да се грижи за тебе. Тој е добар христијанин и те сака“.

Само нејзиниот пастор беше доволно храбар и посветен на неа за да го каже она што требаше да се каже. А Сабина знаеше дека тој е во право. Знаеше дека Сатаната сака да го уништи нејзиното сведоштво. Затоа, со голема мака, му рече на Павле дека не смеат никогаш повеќе да се видат, и повторно си се посвети себеси да го чека својот Ричард.

ДЕСЕТ РЕДА НА КАРТИЧКА

Неколку недели подоцна, Сабина беше во црква и го бришеше подот, кога нејзината пријателка Мариета влета внатре, мавтајќи со една картичка. Солзи се лееја по нејзините образи. „Мислам – Сабина, мислам дека е од...“

Не можеше да продолжи и клекна, збревтана, на влажниот под покрај Сабина.

Сабина ја сврте картичката. Беше потпишана „Василе Георгеску“. Но, ракописот на Ричард, голем и неправилен и прекрасен, беше непогрешлив. Очите на Сабина вкочането гледаа, а потоа таа ја стави картичката врз своето срце.

Таа знаеше дека политичките затвореници можат да напишат само десет цензурирани реда – кога им е дозволено да пишуваат. Што би можел да напише Ричард, по толку многу години незнаење дали неговата сопруга и неговиот син се живи? Сабина го држеше здивот и ги прочита зборовите низ очите, исполнети со солзи. „Времето и далечината ја гаснат малата љубов, но големата љубов ја прават уште посилен“, напиша тој. Потоа ја замоли да дојде да го види на одреден датум во Тиргул-Окна, затворската болница.

Картичката од Ричард беше најдобрата вест што Сабина можеше да ја добие. И иако тоа ѝ го скрши срцето, знаеше дека не може да оди. Секоја недела, таа мораше да се пријавува во полициската станица во Букурешт, а тие постојано одбиваа

да ја повлечат нејзината забрана да го напушта градот, така што таа нема да биде таму на определениот ден за да го види лицето на својот сакан сопруг. Но беше среќна што знаеше дека Михај ќе го земе нејзиното место.

Тиргул-Окна се наоѓа во северна Романија, од другата страна на Карпатите. Возот од Букурешт патува неколку стотици километри околу планините за да стигне до гратчето. Сабина договори една пријателка, која ја викаа „тетка Алис“, да оди со Михај во затворот. Но само на Михај ќе му биде дозволено да го види Ричард.

Сабина нетрпеливо чекаше во својот дом. Михај и тетка Алис беа отсутни два дена, и за тоа време, илјадници мисли и грижи се свртеа во главата на Сабина: Дали Михај навистина ќе го види својот татко? Дали ќе му дозволат на Ричард да ги прими неколкуте топли алишта и храната што таа му ги испрати? Бидејќи е во затворскиот санаториум, сигурно е многу болен. Дали ќе може да застане? Дали ќе може дури и да зборува со Михај? И каква ќе биде реакцијата на Михај кога ќе го види татка си по сиве овие години? Дали ќе биде шокиран кога ќе го види Ричард во неговото несомнено слабо здравје?

Тие стигнаа дома доцна една декемвриска вечер. Сабина ги слушна како се качуваат по скалите, и тогаш, дури и пред да влезе низ вратата, Алис извика: „Го видовме! Го видовме! Тој е жив. На нозе е!“

Тие влегоа со снег на рамената.

„Михај!“, таа се прилепи до него, ставајќи го образот на неговото студено, заледено волнено палто.

„Мамо! Тато е добар, и рече да ти кажам дека знае дека набргу ќе ни се врати. Кога Бог можеше да направи едно чудо и му дозволи да ме види, тогаш Тој може да направи две и повторно да нè спои заедно“.

Набргу сите беа во солзи. „Моравме да чекаме со часови и часови на снегот“, рече Алис. „Нè внесоа низ главната порта, а потоа стоевме во еден заграден простор, надвор од зградите на санаториумот. Затворениците мораа да поминат низ еден отворен дел, за да дојдат до една голема лимена просторија

каде што ги примаа своите посетители. Беше ужасно да се видат. Страшно! Тие изгледаа како група мрачни, свиткани форми наспроти белиот снег – како сиви духови! И меѓу нив, додека одеа, го видов Ричард! Не можеш да го промашиш, тој е толку висок. Мавтав како луда, но тој не можеше да ме забележи. Сите бевме заедно во група, и сите мавтаа. Јас го видов – но само на Михај му дозволија за зборува со него“.

Во такви услови, тие не можеле да си кажат многу еден на друг, рече Михај. Но последните зборови на татко му биле: „Михај, единствениот подарок што можам да ти го дадам како татко е да ти го кажам ова: „Секогаш барај ја највисоката христијанска доблест, а тоа е да ја задржиш вистинската мера во сè“.

Сабина нежно ја стави картичката од Ричард меѓу страниците на нејзината Библија. Понекогаш ја вадеше и повторно ја читаше. Подоцна тој ѝ кажа дека во затвор и во санаториумот, тој станал мајстор за пакување големо значење во кратките писма, коишто им биле дозволени на затворениците да ги напишат – толку многу, што другите доаѓале кај него за да им помогне да го направат секој од своите десет доделени реда значаен. Тие се прашувале еден со друг што им предложил Ричард, така што зборовите на Ричард се рашириле низ целата установа. Резултатот бил тоа што дузина затвореници ги започнувале своите картички со „Времето и далечината ја гаснат малата љубов, но големата љубов ја прават уште посилна“. Така, пораката на љубов и надеж на Ричард се читаше и се негуваше насекаде. Затворскиот свештеник се врати во бизнисот.

ЕДНО ПРЕКРАСНО УТРО

1956 година започна со тоа што целиот комунистички блок беше во бунтовно расположение. Советскиот „петгодишен план“ не водеше никаде. Немаше доволно храна, а платите беа многу ниски. Сите надежи, подгреани по смртта на Сталин, изгледаа.

Потоа, во февруари, за време на Дваесеттиот конгрес на Комунистичката партија, советскиот премиер Никита Хрушчев одржа таен говор, со којшто го осуди Сталин и неговите дела. Русите никогаш не го објавија, но набргу, во сите земји во Источна Европа, луѓето го почувствуваа топлиот ветер на политичкото затоплување, коешто доаѓаше од Москва.

Знаците на „десталинизација“ дојдоа бргу. Големите сили на милицијата и на тајната полиција се намалија по бројност. Милионски трговски договори се склучуваа со западните земји за спас на економијата. Колективизацијата беше олабавена. А најважно од сè, стотици политички затвореници беа ослободувани секој ден, под продолжената амнестија.

Сабина не се осмелуваше да се надева дека Ричард може да биде меѓу нив. Таа немаше примено никакво навестување, никакви вести дека би можел да биде пуштен порано. На крајот на краиштата, тој сè уште имаше уште неколку години за да ја одлежи својата казна. И тогаш, едно прекрасно утро во јуни 1956-тата, таа појде во посета на едни пријатели, и кога се врати дома, таму беше тој. Со избричена глава, изгледајќи повеќе како скелет отколку како жив човек, Ричард најпосле беше дома. Сабина речиси се онесвести кога тој ги стави своите раце околу неа. Тоа беше прегратка којашто таа се плашеше дека никогаш повторно нема да ја почувствува. Таа вечер, доаѓаа пријатели од целиот Букурешт за да го поздрават, и заедно споделуваа смеа и солзи – по што следуваа уште повеќе смеа и уште повеќе солзи.

Ричард многу страдаше во затвор. Беше тепан со различни справи за мачење и беше допингуван со дрога. Осумнаесет лузни од измачувањето се истакнуваа на неговото истрошено тело, а докторите подоцна открија дека неговите бели дробови се покриени со зараснати лузни од туберкулоза. Тие едноставно не можеа да веруваат дека тој преживеал осум и пол години (од коишто речиси три во самица, во подземна ќелија), практично нелекуван. Сега тој го доби најдобриот кревет во болничката соба. Неверојатно беше тоа што ослободените затвореници беа третирали со добрина и љубезност од луѓето каде и да

одеа. Тие беа најпривилегираната група во Романија, статус којшто ги разбеснуваше комунистите.

Набргу потоа, Ричард се чувствуваше подобро, и тој и Сабина ја прославија дваесетгодишнината од нивниот брак. Ни едниот ни другиот немаа пари за да си купат подароци, но Ричард успеа да најде една убава тетратка со тврди корици, во којашто пишуваше стихови секоја вечер – љубовни песни за Сабина, љубовта на неговиот живот.

И двајцата преживеаја искушенија и измачувања. Бог беше нивната сила. Љубовта беше нивниот мотив. Но иако зад себе оставија една трагична декада, уште еден кошмар ги чекаше на прагот.

„СТАВИ ГИ ТВОИТЕ АНГЕЛИ ОКОЛУ НЕГО!“

Вечерта, на 13 јануари 1959, една жена од црквата на Сабина пристигна пред вратата на семејството Вурмбранд во солзи. Претходната недела, таа позајми неколку копии од проповедите на Ричард и сега стотици фотокопии кружеа низ Романија, ситуација којашто беше строго забранета со закон. Сега жената извинувајќи се дојде за да го предупреди Ричард дека полицијата упаднала во нејзиниот стан и ги зела останатите копии. Нема да им треба многу време, се плашеше таа, за да дојдат по него.

Тие дознаа преку еден друг пријател, дека Ричард бил поткажан од еден млад пастор, кој тврдеше дека е негов пријател. Тие знаеја дека човекот веројатно бил потценет, присилен да ја потпише оптужбата под закана дека ќе биде испратен во затвор.

Во еден часот наутро, следното утро, гневните полициски службеници повторно затропаа на вратата на семејството Вурмбранд и провалија во нивниот мал тавански дом.

„Ти си Ричард Вурмбранд?“, рече гласно одговорниот командант. „Влегувајте во другата соба – и двајцата! И останете таму!“

Повторно нивниот мал стан беше полн со мажи кои ги отвораа креденците, ги превртуваа фиоките и фрлаа хартии на

подот. На бирото на Ричард, тие најдоа страници со забелешки, проповеди, напишани на машина, и излитени примероци од Библијата. Сите беа заплени. Потоа го најдоа подарокот што Сабина го доби за годишнината, тетратката во којашто Ричард пишуваше љубовни песни за неа.

„Ве молам не земајте го тоа. Тоа е лично, подарок е. Нема ништо да ви користи“, ги молеше Сабина. Тие и покрај тоа го зедеа.

Одговорниот командант му стави лисици на Ричард и го изнесе од задната соба.

Сабина храбро проговори: „Нели ви е срам да ги третираше невините луѓе вака?“

Ричард тргна накај неа, но тие го фатија за рацете и го повлекоа назад. Тој ги предупреди: „Нема да ја напуштам куќава без борба доколку не ми дозволите да ја прегрнам жена ми“.

„Пуштете го“, рече командантот. Еден од полицајците ги извади лисиците.

Тие клекнаа заедно во молитва додека тајната полиција стоеше околу нив. Потоа тивко запеаја една химна, додека нивните гласови се соединуваа со зборовите: „Единствената основа на црквата е Исус Христос, нејзиниот Господ“.

Една голема рака падна врз рамото на Ричард. „Мора да одиме. Речиси е пет часот“, тивко рече капетанот. Тој очигледно беше вчудовиден од неверојатната љубов помеѓу Ричард и Сабина. Очите му беа насолзени.

Лисиците повторно беа ставени на рацете на Ричард, и полицаецот го одведе Ричард низ вратата. Сабина ги следеше надолу по скалите. Долу, Ричард ја сврти главата и рече: „Кажми му на Михај дека го сакам“. Потоа, застапа за момент пред да додаде: „и на пасторот што ме предаде“. Потоа замина. Додека полициските возила заминуваа, Сабина трчаше по комбето по заледената улица, извикувајќи и плачејќи додека се лизгаше по разгазените траги: „Ричард! Мој мил Ричард!“

Потоа комбето исчезна зад аголот и таа застапа, збревтана и потресена. Назад во таванскиот стан, вратата стоеше отворена. Сабина падна на подот и се молеше липајќи. „Господе, го

предавам мојот сопруг во Твоите раце“, извика таа. „Јас не можам ништо да сторам, но Ти можеш да направиш да помине низ заклучени врати. Можеш да ги ставиш Своите ангели околу него. Ти можеш да го вратиш!“

Таа седеше во мрак, се молеше сè до изгрејсонце. Тетка Алис дојде тоа утро и ја најде сè уште на подот. Низ црвените, со солзи наполнети очи, Сабина ја погледна и рече: „Повторно ми го украдоа Ричард“.

ЕПИЛОГ

Ричард го немаше уште шест години, а Сабина имаше само една можност да го види за тоа време. Таа внимателно продолжи со својата работа во подземната црква и верно го чекаше својот сопруг, и никогаш не си дозволи себеси да верува дека Бог нема да го врати дома.

Во декември 1965, Ричард беше откупен за десет илјади долари од Норвешката мисија кај Евреите и Еврејската христијанска заедница. Актуелната тарифа за еден политички затвореник во тоа време беше илјада и петстотини долари. Ричард и Сабина не сакаа да ја напуштат својата татковина Романија, но верниците во подземната црква ги убедуваа да одат, за да можат да бидат глас за оние кои се прогонувани поради верата и за да бидат сведоци за Божјата неверојатна љубов во најтешките времиња. Следната година, Ричард, Сабина и Михај пристигнаа во Соединетите Американски Држави.

Иако под смртни закани од комунистите, семејството Вурмбранд веднаш стана глас за нивните браќа и сестри, чија вера беше напаѓана.

Во октомври 1967, со само сто долари и една стара машина за пишување, којашто стоеше на нивната маса во кујната, семејството Вурмбранд го напиша првото издание на билтенот *Гласот на мачениците*. По тоа прво издание, билтенот продолжи да се издава редовно, и речиси десет милиони копии се дистрибуирани низ целиот свет на десетици јазици.

Од моментот кога Ричард и Сабина пристигнаа во Соединетите Американски Држави, тие неуморно работеа споделувајќи ја пораката на надеж и љубов среде прогонствата и страдањата. Нивните животи се збогатија преку неволјите што ги доживеаја.

Набргу пред смртта на Сабина, поради рак во август 2000, таа го замоли својот сакан Ричард (кој исто така беше многу болен), да дојде покрај нејзината постела. Во присуство на една мала група пријатели, Сабина повторно му кажа на Ричард колку многу го сака и го замоли да ѝ прости за недостатоците во нејзиниот живот. Сабина беше во ужасни болки во тоа време, но одбиваше да прима лекови, бидејќи сакаше да биде свесна и подготвена кога ќе му каже збогум на овој привремен живот, којшто ѝ зададе толку многу болка и којшто сепак ѝ донесе толку многу радост.

Тоа беше живот поткрепен од Христовата љубов и од љубовта што таа им ја покажуваше на сите што ја познаваа.

ТАРА:

ЖИВОТ ВО БЕГСТВО

*Пакистан
Јуни 1985*

Поштарот дојде до познатата палата и сирна низ прозорецот. Самиот влез беше голем колку многу цели домови во селата во Пакистан. „Имам пакет за Тара“, рече поштарот кога еден слуга најпосле ја отвори вратата. „Ми треба нејзиниот потпис. Може ли да влезам?“ Тој носеше средно – голема кафена картонска кутија под раката. Неговото пенкало веќе беше извадено.

„Не, не можете да влезете“, остро одговори слугата. „Дајте ми го пакетот мене, и јас ќе ѝ го однесам на Тара. Татко ѝ нема да дозволи таа да дојде до вратата“.

„Во ред“, неволно се согласи поштарот. „Но морам да добијам потпис од Тара или од некој одговорен. Во спротивно, не можам да го оставам пакетот, ме разбирате?“

„Да, да“, нетрпеливо рече слугата, протегнувајќи ги рацете. „Сега ве молам дајте ми го пакетот“.

Тара гледаше од зад аголот и се прашуваше зошто беше сета таа врева и кој би можел да ѝ испрати пакет. „Што е ова?“, го праша слугата. „Од кого е?“ Слугата ги крена рамениците и ѝ го подаде на Тара листот за да потпише. Тара набрзина го напиша своето име и потоа посегна по пакетот. Беше потешок отколку што очекуваше. Ги стави двете раце околу него и се довлечка во својата соба, затворајќи ја вратата зад себе. Иако семејството на Тара беше прилично големо, таа имаше своја убаво наместена соба. Наспроти големите

прозорци се наоѓаа вградени гардеробери, а од двете страни на креветот имаше убави ноќни орманчиња, врз коишто стоеја елегантни кристални ламби. Младата ќерка му беше слаба страна на нејзиниот татко, и нејзината соба беше полна со скапи подароци со коишто тој ја засипуваше.

Сега таа беше возбудена како што би било секое дванаесетгодишно дете, кога би примило неочекуван пакет по пошта. Ја стави кутијата на подот, клекна пред неа и ја скина лентата со којашто беше залепена кутијата. Загледувајќи се внатре во кутијата, Тара воздивна. Нејзината радосна љубопитност набргу се претвори во вознемиреност. Скокна на нозе и истрча назад до вратата, ја отвори доволно за да може да ја протне главата, и разгледа нагоре и надолу по ходникот за да биде сигурна дека нема никој во близина. Повторно ја затвори вратата, но овој пат ја заклучи пред да се врати кај отворената кутија што стоеше на средината на подот од нејзината спална соба.

Еден внатрешен глас ѝ велеше дека треба само да му ја даде кутијата на татко ѝ. Тоа би било најбезбедно, си велеше самата себеси. Може едноставно да му каже на татко ѝ дека нема поим зошто пристигнала со нејзиното име на неа. Но вистината беше дека Тара знаеше зошто пристигна кутијата. Таа содржеше нешто што Тара го нарача. Неколку недели претходно, таа пополни еден мал купон во локалниот весник и го испрати по пошта. Сега нарачката пристигна, и таа се плашеше што ќе се случи ако ја фатат со неа. Нејзиниот млад ум се избеуми. Таа мораше да реши дали да ја задржи, во тајност се разбира, или да му каже на татка си.

Нејзината љубопитност го надгласи стравот, и таа подигна една од малите книги во кутијата. Книгата имаше наслов од само еден збор на меката корица со боја на слонова коска – *Биџие*. Седејќи на креветот, ја отвори корицата и почна да чита.

Од првиот ден кога пристигна библискиот курс, Тара проучуваше по две или повеќе лекции речиси секоја недела. Ги запечатуваше завршените тестови во ковертите што дојдоа со курсот и го замолуваше куќниот слуга да ги испрати по

пошта. Набргу потоа пристигнуваше нов сертификат по пошта, којшто ѝ честиташе на Тара за нејзиниот успех.

Тара, која потекнуваше од едно многу познато и строго муслиманско семејство, познато низ целиот Пакистан, немаше намера да ја промени својата вера. Таа едноставно се внесе во проучувањето на Библијата, а особено уживаше кога ги примаше украсените сертификати. Беше лесно и забавно, и ѝ нудеше и еден возбудлив елемент на опасност, додека внимателно ги криеше кутијата и сè што имаше во неа под креветот секој ден. Слугите кои ѝ помагаа да ја испраќа и прима поштата се заколнаа дека ќе ја чуваат тајната. Сите знаеја дека татко ѝ ќе збесне ако дознае. Но сите знаеја дека Тара беше омилената ќерка на татко ѝ. Тој ќе биде бесен, да, но најверојатно само ќе ја искара и ќе ѝ го одземе курсот. Таа само се забавуваше. *Каква штеѓија може да најрави учењето?*, се прашуваше таа себеси.

Две и пол години подоцна, Тара го испрати последниот тест. Го заврши целиот курс, проучувајќи ја секоја книга од Библијата. Таа чувствуваеше задоволство што заврши толку голем курс и сè уште се чудеше што сè беше обезбедено бесплатно и што нејзината тајна помина неоткриена. Неколку недели подоцна, уште повеќе се изненади кога пристигна уште еден пакет. Беше многу помал од оној во којшто пристигна курсот, сепак, беше релативно тежок за неговата големина. Тара знаеше дека е од истите луѓе кои ѝ ги испратија курсот и сертификатите за завршување на курсот, но немаше поим што има во малата кутија. На нејзино изненадување, тоа беше прекрасна сина Библија со позлатени рабови на страниците. Тоа беше најпрекрасната книга што Тара некогаш ја видеа. Кога ја отвори предната корица, забележа дека нејзиното име беше напишано со убав ракопис како благодарност за нејзиното успешно завршување на целиот библиски курс. Тара внимателно прелиста низ тенките страници пред да го скрие својот нов подарок под креветот, заедно со другите книги. Курсот беше доволно опасен. Ако ја фатат со Библијата, знаеше дека ќе има голема беља.

Всушност, таа не знаеше ниту половина од тоа.

ХРИСТИЈАНИНОТ

Следната година, откако ја заврши десеттата година на училиште со високи оценки, Тара беше поканета да направи компаративно проучување на религиите во Иран. Нејзиното семејство прилично често одеше на ацилак во Иран, и Тара едвај чекаше да го прифати предизвикот да студира таму. Таа веруваше дека нејзиното тајно проучување на Библијата ќе ѝ даде добар почеток во нејзиното проучување на христијанството.

Нејзиното семејство ја придружуваше на нејзиното истражувачко патување, и токму додека беа во Иран, Тара запозна христијанин за првпат. Тоа се случи кога таа излезе од хотелот едно попладне, планирајќи да направи фотографии од дворот надвор од локалната џамија, за презентацијата што требаше да ја направи за нејзиното проучување. Беше опасно една млада девојка од друга земја да се шета наоколу сама, но Тара му вети на најстариот брат, кој се грижеше за неа тој ден, дека ќе биде близу до хотелот, а тој неволно се согласи дека може да оди.

Додека одеше низ дворот, правејќи фотографии, наиде на една интересна глетка. Еден човек седеше на земјата до една девојка, неколку години помлада од Тара. Неговите дланки беа цврсто склопени, а тој гледаше нагоре кон небото, очигледно зборувајќи со некого.

„Што правиш?“, праша Тара, чувствувајќи необична привлечност кон овој човек.

„Зборувам со Бог“, едноставно одговори тој.

„Не можеш да зборуваш со Бог“, се спротивстави Тара, завршувајќи ја својата забелешка со невина смеа. „Тој нема да се симне за да зборува со тебе, а ти не можеш да одиш горе кај Него, освен ако не умреш. Па како тогаш можеш да кажеш такво нешто, дека *зборуваш* со Бог?“

Човекот трпеливо ја погледна Тара и со насмевка додаде: „Јас не само што зборував со Бог туку добив и одговор“.

Сега Тара беше сигурна дека човеков е луд. „Доби одговор? Ти не си пророк или ангел. Како е воопшто можно да добиеш одговор од Бог?“

„Сакаш ли да знаеш како можеш да зборуваш со Бог?“

„Да, се разбира дека сакам да знаам“, одговори Тара. Таа не му веруваше ни за момент, но сакаше да го слушне неговото објаснување колку и да беше залудно.

„Тогаш да се сретнеме утре во четири часот. Еве, ќе ти ја запишам локацијата“. Извлекувајќи празно парче хартија, човекот ја запиша адресата и насоките до неговата црква. „Дојди тука, и не само што ќе знаеш дека можеш да зборуваш со Бог туку ќе знаеш и дека Тој те сака“.

Кога Тара се врати во хотелот и го сподели своето искуство, нејзиниот брат збесна. „Што си замислуваш?! Не можеш да одиш на тоа место. Тоа е христијанска црква! Ова е Иран, а ти си муслиманка. Може да те обесат ако те фатат во такво место!“

„Имам задача да ги проучувам различните религии. Како можам да ги споредам моите проучувања ако не истражувам?“, протестираше Тара.

Расправијата заврши кога братот на Тара се согласи да поднесе официјално барање за посета на црквата во локалната полициска станица. Оттаму, тој беше испратен во судницата, каде што доби дозвола. Но службениците побараа таа да биде придружувана од дванаесет офицери за безбедност и од нејзиниот постар брат кога ќе ја посети црквата.

„Нема потреба да се плашиш“, ѝ рече брат ѝ. „Ќе бидам надвор веднаш до вратата, заедно со полицијата, ако нешто се случи“. Тара се прашуваше што ли се случува во црквата што бараше толку големо обезбедување.

Следното попладне во четири часот, Тара влезе во црквата. Одеше бавно, нејзиното тело малку трепереше, а службениците за обезбедување и нејзиниот брат чекаа надвор. Освен човекот во дворот, Тара никогаш немаше сретнато некој кој не е муслиман. Се прашуваше како изгледаат христијаните, како се однесуваат. Дали се опасни?

Најде едно место во задниот дел од црквата. Одбра место што беше близу до главниот влез, за да може бргу да излезе ако има потреба. Поголемиот број од дрвените клупи беа веќе зафатени, а пеењето веќе беше почнато. Членовите на црквата

пееја различни рефрени, а Тара мислеше дека препозна во песните некои од стиховите што ги проучуваше во библискиот курс. По пеењето, еден човек истапи на подиумот и почна да зборува за молитвата. Тој рече дека секој кој има потреба од молитва може да дојде напред.

Додека неколку луѓе почнаа да го пробиваат својот пат за да дојдат напред, Тара го виде човекот што го сретна во дворот претходниот ден. Тој носеше едно девојче кое имаше околу осум години; Тара претпостави дека тоа е уште една од неговите ќерки. Тоа се чинеше дека е целосно сакато. Нејзината рака лабаво висеше преку грбот на нејзиниот татко додека тој ја носеше. Нејзините очи беа празни, а таа едвај и да изгледаше жива.

Човекот дојде напред и почна гласно да се моли, барајќи од Бог да го исцели детето. Други во црквата се придружија и почнаа да Го молат Бог да го исцели девојчето. Тара повторно мислеше дека човек треба да биде луд за да се обиде да зборува со Бог на ваков начин. Зошто Бог би дошол долу за да му помогне на ова дете? За Тара, тоа немаше никаква смисла. Но и покрај нејзиниот скептицизам, беше хипнотизирана од активноста и сакаше да запомни сè што се случуваше, за да може да пишува за тоа во нејзината теза.

Тогаш Тара забележа дека сакатото девојче почна да се движи. Нејзините нозе полека зацврснаа, а нејзиниот татко нежно ја спушти на подот и ѝ помогна да застане. *Госїоде!*, си помисли Тара, *не можам да верувам дека ова се случува.*

Оние во црквата повторно пееја песни за слава на Бог, додека малото девојче, сега исцелена од болеста што ја остави саката, одеше низ средната патека во црквата и погледна право во очите на Тара. Кога стигна до клупата каде што седеше Тара, едноставно рече: „Емануел“, а потоа се сврти и се врати по патеката кај татко ѝ.

Тара беше престашена од тоа што се случи и од сите мисли што ѝ се вртеа низ главата. Зошто ова девојче би дошло кај неа, од сите луѓе во црквата? Како оздравеа нејзините нозе? И што значеше *Емануел*? Религиозното проучување што Тара

го започна создаваше повеќе прашања отколку одговори. Таа беше решена да разбере што се случуваше.

Таа не се осмели да му каже никому за тоа што го виде во црквата. Но секако не можеше ни да го заборави. Подоцна, кога се врати дома во Пакистан, појде на единственото место на коешто можеше да се сети за да најде одговори. Отиде кај сината Библија. Овој пат, Тара не читаше за да го помине тестот; таа внимателно ја бараше вистината. Секој ден, таа се задлабочуваше во Словото, обидувајќи се да ја разбере разликата помеѓу Библијата и Коранот, и се обидуваше да открие зошто муслиманите беа толку против христијаните.

Христијанскиот Бог мора да е вистинит, си мислеше таа. Како инаку би ги слушал кога се молат?

ПРЕДАВСТВО

Најпосле Тара знаеше дека стори сè што можеше да стори сама. Сега мораше да разговара со некого. Место да ја просветли, религиозниот курс – и она што го виде во црквата и што го прочита во Библијата – ѝ создаде дополнителни прашања, а таа очајно сакаше да разбере што се случуваше.

„Тато, ќе излезам со едни пријатели“, му рече Тара на татка си додека се подготвуваше да излезе. Тоа беше првпат во нејзините шеснаесет години да го излаже својот татко, и вина ѝ го обзеде телото додека брзаше надвор од семејната, голема, луксузна куќа. Но таа мораше да дознае што всушност претставува христијанската вера. А одењето повторно во црква се чинеше единствениот начин за којшто знаеше дека ќе ѝ помогне во тоа.

Таа појде на другиот крај од градот, во една црква, и повторно се мушна на едно столче во задниот дел на храмот додека почнуваше службата. Подоцна, таа му се претстави на човекот кој ја водеше службата и му рече дека се надева дека ќе може да му постави неколку прашања. Пасторот се согласи. Тара претпоставуваше дека црква е црква, и дека христијанин е христијанин, и дека секој од нив ќе може да ѝ помогне. За жал, во овој случај, таа не беше во право.

На пасторот му стана малку непријатно со големиот број прашања на Тара, додека таа доаѓаше недела по недела за да разговара со него. Тој беше загрижен за сопствената безбедност и ѝ кажа повеќепати дека можеби би било подобро повеќе да не доаѓа. „Но каде на друго место би можела да најдам одговори?“, прашуваше Тара.

Нејзината упорност го придоби за кратко време, но најпосле пасторот почувствува дека ризикот е преголем. Мислејќи дека ќе се ослободи од понатамошни неволји, тој се сретна со татко ѝ на Тара и му соопшти дека таа доаѓала во неговата црква и дека поставувала многу прашања во врска со Библијата. За неколку минути, тој предаде една тинејџерка – муслиманка, која се обидуваше да дознае кој е всушност Бог.

„Што ли мислиш дека правиш?!“, ѝ се развика таткото на Тара, кога таа се врати дома тоа попладне. „Свесна ли си каков срам ми нанесе мене и на ова семејство? Како воопшто можеше да се состануваш со тој човек? Тој не е муслиман. Тој е христијанин! Толку ли си глупава? И ти ли си сега една од нив?“

Тара беше шокирана од бесот на татка си; никогаш ја немаше видено таа негова страна. Се обидуваше да му објасни дека само му поставуваше прашања и дека немаше намера да се преобрати во христијанка, но тој не сакаше да слуша. Тој гневно ѝ нареди да си оди, а Тара истрча од собата во солзи. Не беше свесна во што се вовлече и како ќе го смири гневот на татко ѝ.

Но, таа имаше сè уште neodговорени прашања. Назад во нејзината соба, и покрај сцената што ја доживеа, Тара повторно се најде себеси привлечена кон малата сина книга со кожен повез. Бришејќи си ги солзите, ја отвори Библијата и се мачеше да чита додека бесните критики од татко ѝ сè уште гласно ѝ одсвонуваа во умот.

Постепено древните зборови ја обземаа смирувајќи ја нејзината вознемиреност и охрабрувајќи ја со Божјата љубов. Таа стана толку владобочена во читањето на Словото, што изгуби чувство за времето и не забележа дека татко ѝ влезе во собата. Отпрвин неговиот изглед откриваше човек кому му беше жал

што ѝ викаше толку остро на својата најмала ќерка, но кога виде што чита, неговото покајничко лице се претвори во гневно.

„Ти *си* христијанка! Сега знам дека си!“, врескаше тој. „Тато, ти ветувам, не сум христијанка. Само сум љубопитна. Мораш да ми веруваш!“

„Не лажи ме! Зошто инаку би ја читала Библијата?“

„Те молам, тато! Тоа е само книга што ја читам. Знаеш дека многу проучувам во последно време“. Тара очајно се обидуваше да го увери во нејзината невиност, кога неговата рака силно ја удри по лицето.

„Како можеше да му го направиш ова на нашето семејство? Ние сме муслимани!“ Таа се оддалечи од него во шок и болка, додека очите ѝ беа широко отворени во неверување дека ја удри. Но тој дојде по неа и ја удри уште еднаш. „Ние се родивме муслимани и ќе умреме муслимани. А ти – ти не си ми повеќе ќерка!“

Слушајќи го болното липање на Тара, нејзиниот најстар брат втрча во собата за да види што се случува. „Твојата сестра станала христијанка! Се состанувала со некој пастор, а сега ја фатив и како чита Библија!“

Откако го чу обвинението, братот на Тара моментално се промени од загрижен во гневен, тргна кон Тара и почна да ја тепа заедно со татко ѝ. Неговите очи ја здогледаа сината Библија и тој насилно почна да ги кине нејзините позлатени страници. Таткото на Тара најде еден каиш, го превитка надве и бесно маваше со него по лицето и по грбот на Тара додека таа се виткаше на подот, плачејќи хистерично.

„Татко, мораш да ѝ најдеш сопруг. И стори го тоа побргу пред ова да продолжи“, рече нејзиниот брат, кому лицето му беше црвено од гнев и напрегнување. Кога двајцата мажи најпосле ја напуштија собата, татко ѝ климаше со главата.

„ЕМАНУЕЛ, ЕМАНУЕЛ“

Додека Тара лежеше плачејќи на подот, ја изговори својата прва молитва: „Боже, не знам што зборуваат татко ми и брат

ми. Јас не сум христијанка, јас сум муслиманка. Но сега не знам по кој пат да одам. Те молам. Само покажи ми го патот и јас ќе го следам“.

Тара се почувствува необично спокојно откако се помоли, и лежејќи таму на подот, цврсто заспа. По некое време почувствува како некој ѝ ја крена главата и нежно ја погали по образот. Можеше да слушне глас; звучеше како некој во позадината да се движи накај неа. Гласот велеше: „Емануел, Емануел“. Тара бргу седна и гледаше низ собата, само за да сфати дека е празна. Кога се сети на чудниот сон – а беше сон, нели? – се обиде да го повтори бизарниот збор којшто штотуку го слушна по вторпат: „Емануел“.

Тара лежеше на креветот, повторно размислувајќи за случката во Иран.

„Што значи тоа?“, се прашуваше гласно. „И зошто повторно го слушам тој збор?“

Таа го допре нежно своето лице, сепнувајќи се од болката. Во целиот нејзин живот, татко ѝ никогаш не ја удрил, а Тара беше шокирана од неговиот гнев и од неговата подготвеност да ја тепа. Таа и нејзиниот татко отсекогаш беа многу блиски. Но сега таа знаеше дека никогаш повторно нема да бидат блиски. Знаеше дека бесот на нејзиниот татко нема лесно да се смири.

А нема да се смири ниту нејзината упорна потрага по вистината.

Неколку дена подоцна, таткото на Тара седна со својата ќерка, чие лице сè уште беше модро од тепањето. Повторно тој ѝ пријде со тажен поглед во очите. „Тара, многу ми е жал за она што ти го направив“, рече тој. „Срамно е за еден татко да ја тепа својата ќерка. Мораш да разбереш дека не сакав да те повредам. Но впечатокот што ми го остави, едноставно беше повеќе отколку што можам да поднесам. Те молам прости ми“.

Тара седеше тивко, не дозволувајќи си себеси да ѝ верува целосно на оваа нова добродушност на татко ѝ. „Сега знам дека е време“, продолжи тој, „да се омажиш“.

Тара се сети на она што го кажа брат ѝ по тепањето. Но таа имаше само шеснаесет години и немаше намера да се

мажи. „Тато, премногу сум млада за да се мажам. Сакам да ги завршам студиите“. Таа се обидуваше да звучи смирено.

Татко ѝ стана, а неговиот глас стана малку построг. „Реков дека е најдобро да се омажиш. Тоа не е предлог“.

Тара се тресеше од неговиот глас којшто стануваше сè постуден, но немаше намера да се предаде толку лесно. „Не, тато, не сакам! Многу сум млада, и сакам прво да го завршам образованието. Не сакам договорен брак, тато. Кој е тој? Како се вика? Од која религија е?“

Зборовите ѝ се испуштија пред да сфати што зборува. Беше глупаво една муслиманка да каже такво нешто. За нивното семејство постоеше само една религија – ислам. Татко ѝ, повторно разбеснет, извика: „Како мислиш од која религија е? Тука имаме само една религија! Ние сме муслимани!“ Тој ја грабна за рака и ја повлече накај него за да ја погледне право во очи. „Ти си христијанка! Си! Сега знам со сигурност!“

Пред да може да изусти збор во своја одбрана, Тара повторно ја почувствува на своето лице, брзата и тешка рака на татко ѝ. Тој беше цврсто уверен дека неговата ќерка се преобратила во христијанка, и како одговор, го направи она што сметаше дека е негова должност.

Влегувајќи во собата токму кога уште еден удар падна на лицето на Тара, една од нејзините сестри вресна во шок и страв.

Нетрогнати и покрај молбите на членовите на семејството или слугите кои случајно се најдоа во близина, таткото и братот на Тара ја довлечкаа во нејзината соба и ја заклучија вратата зад нив. Повлекувајќи се во еден агол и треперејќи од страв, Тара имаше добра причина да стравува за својот живот.

Татко ѝ и брат ѝ ја тепаа со сè што ќе им се најдеше во близина – електричниот кабел од една од кристалните ламби и шипката од гардероберот на Тара. Потоа ги грабнаа, ги фрлаа и ги зеда сите нејзини работи – теписите, креветот, облеката, електрониката, сè – и ги исфрлија во ходникот. Кога заврши ужасната сцена, Тара лежеше во крвав куп, во средината на нејзината сега испразнета соба. Последните зборови на татко ѝ, упатени до неа, пред да ја затвори вратата

со тресок, беа: „Или ќе се омажиш или ќе умреш. Твој избор. Ако си христијанка, тогаш нема место за тебе во овој град. Но ако се омажиш, тогаш можеш да ми бидеш ќерка. Инаку ќе умреш тука сама“.

БЕГСТВО

Тара лежеше на студениот поплочен под, се оствестуваше и повторно паѓаше во несознание. Никому не му беше дозволено да ѝ помогне. Нејзиното семејство сметаше дека таа сигурно ќе се вразуми доколку ја остават без храна и медицинска помош. На третиот ден, Тара почна да се подигнува, но поради една локва од сува крв, косата ѝ се лепеше за подот. Зашеметена, се обиде да го разбере сето она што се случи, и почувствува како ја обзема бран на мачнина и тага додека си ги прегледуваше раните. Никогаш не ни можеше да си замисли дека нејзината потрага по Бог ќе ја доведе до толку ужасно место. Но сега имаше само една мисла, да избега за да си го спаси животот. Бидејќи никогаш претходно немаше поминато ниту еден ден без своето семејство, немаше поим што да прави, но не беше ни важно. Знаеше дека мора да си замине.

Со крајни напори се довлечка до плакарот за да види дали нешто останало, и го најде единственото нешто што го пропуштиле, мала патничка торба од нејзиното последно патување во Иран. Во неа имаше неколку алишта, малку пари, плус нешто накит и нејзиниот пасош. Тара тивко ги пресоблече крвавите алишта, грчејќи се од болка при секое движење. Кога се подготви, застапа во средината на својата соба и погледна наоколу за последен пат. Знаеше дека ако замине, веќе никогаш нема да може да се врати дома. Во нејзината култура, бегството беше речиси исто толку лошо колку и да си христијанин, а таа знаеше дека нејзиното семејство никогаш нема да може да го прифати понижувањето. Ако ја фатат, ќе ја убијат веднаш, со сигурност.

Со тешко срце, кришум излезе низ прозорецот од нејзината соба и внимателно појде на автобуската станица. Тара беше

повредена, вкочанета и потиштена, и единственото нешто што ја поттикнуваше да продолжи беше стравот од она што татко ѝ и брат ѝ би ѝ го направиле доколку ја најдат – и гладот во нејзиното срце да дознае повеќе за христијанскиот Бог. Кога стигна на автобуската станица, купи билет во еден правец до еден град којшто беше оддалечен неколку часа, место што едвај ѝ беше познато. Таа беше таму неколку пати со своето семејство, и планираше да најде засолниште во една црква што ја виде таму. Сигурно некој христијанин таму ќе ѝ помогне, си мислеше таа.

Воzeњето со автобусот беше долго, а луѓето зјапаа и зборуваа за крвавата тинејџерка. Како привлечна девојка од истакнато семејство, Тара се почувствува понижена, знаејќи што мислат нејзините сопатници. Тоа беше ново искуство за неа, а таа се надеваше дека нејзината потрага по Бог ќе вреди за сè од коешто се откажа. Додека се обидувааше да ги избегне очите што зјапаа во неа, таа се надеваше дека овие туѓинци нема да ја пријават во полиција. Жените во нејзината земја имаат малку права и ретко може да се видат во јавност без машки член од семејството.

Кога автобусот најпосле стигна до определеното место, Тара набрзина се симна и се обиде да се измеша со топлата, што не беше лесно со оглед на нејзината помодрена и крвава состојба, но си мислеше дека веднаш штом ќе стигне во црквата, ќе може да се измие.

Кога пристигна во црквата, ја пречека службеник на Армијата на спасот, кој стоеше крај вратата. Чудно, но човекот се обиде да ја разубеди Тара од намерата да побара помош таму. „Да сум на твое место, не би сакал да бидам насамо со водачот на оваа црква. Имаше некои озборувања“, рече тој.

Тара само што не заплака. „Што е ова?“, праша таа. „Мислев дека христијанин е христијанин, а ти сега ми велиш дека оваа црква не е добра за мене? Заради ова ли го напуштив својот дом?“

„Дојди со мене“, љубезно рече човекот. „Јас можам да ти помогнам и да те заштитам“.

Иако Тара многу се плашеше да отиде во домот на овој човек, изгледаше дека нема друг избор. Колебливо, таа појде со него. Излезе дека тој имаше жена и два сина, и сите во семејството љубезно се однесуваа кон неа, околу две недели. Потоа започнаа озборувања во семејството; жената се сомневаше дека можеби нејзиниот сопруг сака да има афера со оваа убава млада девојка. Најпосле, Тара не можеше повеќе да ја поднесе напнатоста; го замоли човекот да ја одведе на некое друго место. „Мора да познаваш некого во некој друг град, кој би можел да ми помогне“, го молеше таа. „Само одведи ме те молам, и ќе најдам работа. Ја ценам твојата помош, но не сакам да предизвикувам повеќе неволји во твоето семејство“.

„Познавам еден човек кој би можел да ти помогне. Тој е всушност од твојот роден град“, рече човекот од Армијата на спасот.

Тара ја обзеде страв кога ги слушна неговите зборови. „Мислам дека тоа не е добра идеја“, рече таа. „Те молам, татко ми не знае каде сум – не сакам да знае. Те молам не прави ми го тоа“.

„Не грижи се“, ја уверуваше човекот. „Го знам човекот. Ќе ти помогне“.

ОТФРЛЕНИОТ ЧИЧКО

Бидејќи нејзините можности бргу изминуваа, Тара се согласи да се сретне со човекот. Но кога за првпат го виде, додека чекаше на определеното место, речиси се онесвести. „Тоа е татко ми! Ме измами!“, врескаше таа.

„Не, не е татко ти. Ти ветувам“, рече човекот. „Влези и запознај се со него“.

На нејзина голема вчудовиденост, Тара дозна дека човекот всушност ѝ беше чичко, кого таа никогаш не го запознала, човек кој имаше необјаслива сличност со татко ѝ. „Зошто татко ми никогаш не ни кажал за тебе?“, го праша Тара.

„Станав христијанин во 1952-та, пред да стапи во сила шеријатскиот закон“, ѝ објасни чичко ѝ, зборувајќи за

присвојувањето на исламскиот закон во неговата земја. „Тогаш беше легално да се преобратиш, но не беше општествено прифатено. Татко ти ме отфрли. Оттогаш работам тука како пастор. Сега гледам дека Бог те испрати тука. Не грижи се. Јас ќе се грижам за тебе; можеш да ми бидеш ќерка“.

Тара ја обзеде олеснување; таа почна да чувствува како една трошка надеж расте во неа; можеби ќе може да се смести тука, да најде работа и да го продолжи школувањето.

За кратко време, таа виде дека нејзиниот чичко е добар, љубезен човек, и набргу почна да го сака и почитува. Тој поминуваше часови зборувајќи ѝ на Тара за христијанството, и ги одговори сите нејзини прашања. Дури ѝ објасни и што значи Емануел. По неколку месеци живот во домот на нејзиниот чичко и учејќи со него, Тара чувствува дека има целосно разбирање за тоа кој е Исус, и најпосле се молеше замолувајќи Го Бог да ѝ ги прости гревовите, и целосно Му го предаде своето срце.

Потрагата на Тара по Бог се исплатеше, но нејзините искушенија штотуку почнуваа...

Неволјите започнаа кога еден ден чичкото на Тара беше посетено од еден роднина кој мислеше дека ја препозна Тара. „А не“, го уверуваше чичко ѝ. „Таа е само една пријателка која ми дојде во кратка посета“.

Но роднината не беше убеден, и кога се врати дома му се јави на таткото на Тара и му кажа дека мисли дека девојката што престојува кај неговиот роднина е Тара.

Само неколку дена подоцна, Тара работеше во кујната на нејзиниот чичко кога слушна брзи чекори кои доаѓаа од предната врата. Тара се упати во тој правец и речиси се судри со чичко ѝ кој упадна во кујната, мавтајќи со рацете очајнички. „Тоа е татко ти! Доаѓа. Мораш да одиш – веднаш! Заминувај! Оди во фармата на мојот пријател надвор од градот, оној за кого ти зборував. Еве ти пари; сега *бегаш!* И не грижи се. Нема ништо да му кажам на татко ти. Ќе дојдам кај тебе за неколку дена“.

Таткото и братот на Тара беа буквално на предните скали кога таа излета од задната врата. Таа немаше време да размислува, само да трча. Чист адреналин ѝ даваше сила да продолжи,

додека таа трчаше колку што ја држеа нозете. Ја пикна раката во џебот и посегна по адресата што чичко ѝ ја тераше да ја носи постојано, во случај некогаш да се случи вакво нешто. Без здив и во болка, Тара најпосле стигна до главната улица и продолжи со брзи чекори. Во овој прометен дел од градот, не сакаше да поттикне сомневање. Откако сопре едно такси, се свитка на седиштето и ги затвори очите. Не можеше да верува дека повторно е во бегство по само два кратки месеци со нејзиниот новооткриен чичко. Иако напливот на адреналин од брзото трчање предизвика нејзиното срце да чука избезумено во градите, Тара почувствува како ја обзема едно необично чувство на спокој. Таа тивко се молеше за татко ѝ и брат ѝ, и се молеше да не му зададат премногу болка на чичко ѝ.

Тара остана на фармата десет дена додека работите да се смират во градот. Најпосле чичко ѝ дојде да ја види, а Тара беше нетрпелива да се врати дома со него. Но кога го виде погледот на лицето на својот чичко, срцето ѝ се стегна. „Што не е во ред, чичко?“, праша таа.

„Тара, знаеш колку многу уживав што беше со мене изминативе два месеца“, почна тој, додека неговите очи беа вперени во нејзиното лице. „Се чувствував како Бог да ми ја даде ќерката за која отсекогаш копнеев – и по крв и по дух. Но не можеш да се вратиш со мене. Премногу е опасно. Жал ми е што јас морам да ти го кажам ова, но татко ти рече дека мораш да умреш. Рече дека се работи за неговата чест и за честа на неговото семејство“.

Тара знаеше дека чичко ѝ ја кажува вистината. Знаеше дека татко ѝ и браќата никогаш нема да престанат да ја бараат – и не се ни сомневаше што ќе се случи ако некогаш ја фатат. Таа почувствува како самосожалувањето се обидуваше да ѝ го замати умот, но тагата во очите на чичко ѝ ја допре во срцето и ѝ помогна да го тргне фокусот од себеси и да го насочи кон него и неговата болка.

„Чичко, те молам не тагувај“, рече таа, стискајќи му ги рацете. „Јас сум таа што треба да жалам што ти предизвикав толку неволји. Многу сум благодарна што Бог ме доведе кај

тебе. Ти ми ги даде одговорите што ги барав, и сега имам мир каков што никогаш не сум почувствувала. Никогаш нема да можам да ти се оддолжам за тоа“.

Тоа беше жално збогување, додека Тара се подготвуваше повторно да биде преместена во нов дом. Чичко ѝ договори таа да живее со едно семејство што тој го познаваше во еден далечен град. Таа се обидуваше да ги скрие своите грижи од чичко ѝ додека се разделуваа. Но внатре во себе, се прашуваше дали некогаш ќе може да престане да бега...

ЗАТВОРЕНИК ВО ЗАСОЛНИШТЕ

Тара беше пречекана во новото семејство со отворени раце. Семејството го сочинуваа еден локален пастор, неговата сопруга и нивните три сина. Момчињата веднаш ја прифатија Тара како нивна нова сестра. Најстариот син Рубин, особено ѝ се восхитуваше на Тара за нејзината храброст.

За да ја заштитат од нејзиниот татко и браќата, кои ја продолжија немилосрдната потрага по неа, новото семејство на Тара бараше од неа да остане во својата соба поголемиот дел од времето. Таа беше таму во текот на денот и навечер кога некој ќе им дојдеше во посета. (што со оглед на фактот дека сопругот и татко беше пастор, се случуваше речиси секој ден)

Собата на Тара беше поделена на два дела – еден за спиење, а другиот за седење и учење. Двата дела заедно беа помалку од половина од собата во којашто таа израсна. Тара беше спокојна што живееше со семејство на кое можеше да му верува, но затворањето почнуваше да ѝ пречи. Таа знаеше дека нема да може уште долго да издржи.

„Ве молам, дозволете ми да излезам од собата“, ги молеше Тара едно утро. „Знам дека се обидувате да ме заштитите, но се чувствувам како затвореник. Не можам вака да живеам“.

Пасторот сакаше да ѝ дозволи на Тара да се шета слободно, но знаеше дека нејзиниот татко и браќата сè уште ја бараат. Всушност, тие дојдоа во градот распрашувајќи се и откривајќи ја нивната намера да ја убијат.

„Тара, само уште малку, и тогаш ќе можеме да те пуштиме“, ѝ рече тој. „Те молам издржи. Тоа е за твое добро“.

Тара знаеше дека нема избор. Ако ја видат во јавност, таа не само што ќе се доведе во опасност себеси туку и нејзиното ново семејство. Таа се обидуваеше добро да го искористува времето учејќи, но имаше многу денови кога сè што можеше да прави беше да плаче. Нејзината мала соба ќе биде нејзин дом цела една година.

Најпосле една вечер, Тара наслушна кога пасторот зборуваше дека црквата има потреба од нова секретарка. Кога тој влезе во собата на Тара следниот ден, таа го молеше да ѝ ја даде работата. „Ве молам, пасторе“, го молеше таа, „ве молам дајте ми ја оваа работа. Јас ги пишувам на машина Вашите проповеди за Вас постојано; знам дека можам да ја работам оваа работа. Помина веќе една година откако дојдов. Сигурно татко ми и брат ми продолжиле на друго место“.

Пасторот беше загрижен поради одлуката, но знаеше дека нема да може да ја чува Тара во нејзината соба засекогаш. Тој се согласи да го праша постариот пастор на црквата дали ќе сака да ѝ ја даде работата на Тара.

Следната недела, Тара беше секретарката на црквата. „Тара, слушај ме внимателно“, ја советуваеше пасторот. „Ти си ми внука што си дошла да нè посетиш од друг град. Те молам не ми се обраќај повеќе со ‘пасторе’. Отсега па натаму, мораш да ме викаш ‘чичко’, а ние ќе те викаме ‘Ребека’. Не ја кажувај твојата приказна никому. Ме разбираш?“

Тара не само што разбра туку беше воодушевена.

Таа беше одлична во новата работа. Учеше англиски, а постариот пастор, кој беше Британец, веднаш ја засака. Ёј беше доверен надзорот врз црковните финансии, па дури почна и да поучува во неделното училиште.

Постариот пастор, знаејќи за претходната ситуација на Тара, ѝ дозволи да служи еден на еден со тајните новообратени муслимани. Тара почна да чувствува дека оваа работа ќе биде срцето на нејзината служба, и Му благодареше на Бог што ѝ дозволи да искуси слични искушенија како овие нови

верници, кои не можеа да не бидат охрабрени од нејзиното неверојатно сведоштво.

Шест месеци откако ја започна својата нова работа, Тара беше тајно крстена во еден мал резервоар во подрумот на црквата. Само на нејзиното присвоено семејство, на постариот пастор и на нејзиниот чичко им беше дозволено да присуствуваат.

СТРАСТ ЗА ЕВАНГЕЛИЗИРАЊЕ

Откако помина две години со своето ново семејство, Тара наполни осумнаесет години и копнееше да оди и уште повеќе да служи. Беше задоволна со својата работа како секретарка во црквата, но копнееше да евангелизира. Мнозина од мисионерите беа родени во христијански семејства, но Тара можеше да зборува со муслиманите бидејќи и самата беше поранешна муслиманка. Тара ја преживеа бруталноста на својот татко и своите браќа, и беше прогонета од своето семејство. Таа имаше сведоштво што сакаше да го споделува, и знаеше дека другите ќе ја слушаат.

„Те молам, Рубин! Те молам дозволи ми да одам со тебе“, молеше таа, додека еден ден, најстариот син на пасторот се подготвуваше да замине на мисионерско патување.

„Не, Тара“, рече тој, иако мразеше што мора да ја одбие, бидејќи знаеше колку страшно таа сакаше да евангелизира. „Премногу е опасно. Некој ќе се навреди од твоето сведоштво и ќе те пријави на властите. Може да ме уапсат и мене, но ако те фатат тебе, сигурно ќе те убијат“.

Рубин ја сакаше Тара како сестра, и не можеше да поднесе да ја доведе во опасност. Но знаеше и дека таа ќе инсистира да дојде со него – и беше во право. Таа имаше подготвен аргумент. „Рубин, што е поважно“, праша таа, „мојата безбедност или загубените души кои се обидуваш да ги досегнеш?“

Рубин го призна поразот, и Тара почна да патува со него додека тој ја поучуваше во уметноста на евангелизирањето.

Уште две и пол години поминаа без никакви неволји. Тара се навикна на својот нов живот како внука на пасторот, и заврши дел од своите студии. Таа си најде нова улога во

организирањето тајни крштевања за поранешните муслимани и хиндуси. Поголемиот број од нив беа резултат на евангелизаторската работа на Тара и Рубин. Таа помагаше во започнувањето програма за описменување и служба со децата.

Тара секогаш беше внимателна, но по сето ова време најпосле чувствуваше дека најде живот далеку од законите на татко ѝ и браќата. Единствените неволји доаѓаа од неколку членови на црквата, кои одбиваа да веруваат дека Тара е внука на пасторот и кои беа љубоморни на нејзината сè поголема служба заедно со црковното водство. Тоа беше проблем со којшто таа можеше да се справи. Проблемот со којшто таа не можеше да се справи чекаше надвор од црквата едно прекрасно неделно попадне кога Тара излезе од вратата.

ПОВТОРНО БЕГСТВО

Тара веднаш го препозна – тоа беше нејзиниот роднина. Секој мускул во нејзиното тело се згрчи додека момчето се обидуваше да ја погледне директно во очи, но Тара беше решена да помине покрај него, без да му даде некаков знак дека го познава.

„Чекај! Сакам да зборувам со тебе“, викна тој по неа.

Тара знаеше по тонот на неговиот глас дека тој не беше сигурен во нејзиниот идентитет. Нејзе ја немаше повеќе од четири години и беше значително променета. Таа едноставно го игнорираше неговото барање како да не го слушна и продолжи да оди покрај него. Тогаш го слушна зборот од којшто најмногу се плашеше...

„Тара!“

Тара се сврти и одговори со лажна учтивост. „О, здраво. Мене ми зборувате? Јас се викам Ребека. Не верувам дека Ве познавам. Се надевам ќе ме извините, малку се брзам“.

Ако лицето на Тара не ја издаде, тогаш нејзиниот глас сигурно го стори тоа. Таа знаеше дека нејзиниот роднина го најде она што го бараше. Сега беше само прашање на часови кога нејзиниот татко и нејзиниот брат ќе се појават. Таа почувствува како стравот ѝ навлегуваше во срцето додека

бргу продолжи по својот пат и се обиде да се изгуби во малата толпа луѓе, трчајќи лево – десно. Срцето ѝ чукаше толку силно што мислеше дека ќе ѝ излезе од срцето.

На прометната улица, Тара повика такси. „На аеродромот Ве молам“, рече таа. Имаше малку пари во чантата, но немаше поим каде ќе оди. Таа повторно остана без многу можности, само сакаше да избега пред брат ѝ или татко ѝ да ја најдат. На аеродромот набрзина ја разгледа таблата со излезни летови, очајно обидувајќи се да реши каде да оди. Најпосле заврши летајќи во еден град во источниот дел на земјата; мислеше дека таму нема да биде во опасност, барем засега. Немаше поим каде да оди откако слета, па помина една долга и тешка ноќ на аеродромот. Му се јави на Рубин за да не се грижи нејзиното присвоено семејство. Но освен тоа, можеше само да седи сама со своите мисли и спомени и да се обиде да се смири со тивка молитва. Му се спротивставуваше на поривот да Го праша Бог: „Зошто јас?“ Но беше уморна од животот како бегалка, и се прашуваше дали некогаш во животот ќе се чувствува сигурна и безбедно сместена.

Следниот ден, изморена и емотивно исцрпена, Тара се врати кај своето присвоено семејство. Ё беше жал за нив. Тие ѝ дадоа толку многу љубов и поддршка, и помагајќи ѝ се доведоа себеси и целата црковна заедница во опасност. Тогаш Рубин ѝ кажа дека се обидува да ѝ извади виза за да може да ја напушти земјата. Тара беше исплашена, но во исто време ѝ беше полесно кога размислуваше за заминувањето. Во друга земја барем нема да мора да го носи товарот на тоа да ги става своите мили пријатели во опасност. И не само пријателите. Таа знаеше дека ако ја фатат, властите ќе го искористат целиот инцидент за да создадат голем скандал за целата христијанска заедница во Пакистан. Да, би било најдобро да замине.

Тара претпоставуваше дека ако се повлече некое време, ќе биде безбедна. Но двајца члена на црквата, кои беа љубоморни на вниманието што Тара го добиваше од семејството на пасторот, решија да ги земат работите во свои раце. Тие се јавија во ЦИД, пакистанската служба за разузнавање и пријавија дека една млада девојка во црквата активно евангелизира.

ОТПАДНАТАТА КЕРКА

Тара беше повикана во управата на ЦИД, каде што ѝ кажаа дека агенцијата ќе отвори досие за неа и дека ќе собира информации за да видат дали наводите се вистинити. Агентите сакаа да контактираат со нејзиното семејство. Тара не можеше да верува дека избега толку многу пати само за да биде предадена од еден од членовите на црквата. Знаеше дека мнозина од членовите на црковната заедница се добродушни, и сфаќаше дека е неопходно да молчи за своето минато. Но беа потребни само еден или двајца за да ги свртат нештата наопаку. Сега таа се чувствуваше како да беше фатена во подводна струја што ја влече толку длабоко, што никогаш нема да излезе.

Тара извикуваше кон Бог да ја спаси уште еднаш. Се сети на зборот *Емануел*. Сега знаеше дека тоа значи дека Бог е со неа, и таа мисла ѝ беше доволна. Таа веруваше дека ако Бог можеше да направи една риба да го исплука Јона на брегот, тогаш Тој може и неа да ја избави од устата на ЦИД!

Но нема да биде лесно. ЦИД го заплени пасошот на Тара и продолжи да поставува прашања и да пополнува формулари. Рубин обично беше со неа и се обидуваше да ги убеди луѓето од ЦИД дека таа е негова сестра, но тие не веруваа. Имињата на пасошите се разликуваа. Пасошот на Тара ја идентификуваше неа како муслиманка. Па што прави тогаш со едно христијанско семејство?

Откако помина цел ден под надзор на ЦИД, на Тара ѝ беше дозволено да се врати дома – но не пред да ја предупредат да не го напушта градот. Агенцијата набргу повторно ќе контактира со неа. На Тара ѝ беше потребен знак од Бог, ѝ требаше нешто за што ќе се држи. Сега таа беше без пасош, и беше само прашање на време кога ЦИД ќе ја поврзат со нејзиното вистинско семејство – пресврт на настаните, којшто би значел крај за неа. Понекогаш се прашуваше кој метод ќе го употреби татко ѝ за да ја убие...

Додека излегуваше од вратата на ЦИД, еден службеник ѝ дошепна нешто на Тара. Тој го познаваше нејзиното семејството,

но не кажа ништо, бидејќи знаеше во каква опасност е таа. „Тара, слушај ме“, рече тој. „Јас сум пријател на еден од твоите роднини. Знаам која си. Мораш да ја напуштиш земјата што е можно побргу. Не си само ти во опасност“.

Тара се изненади, но ѝ олесна. Беше чудо што службеникот на ЦИД не ја предаде. Но тој не само што ја чуваше нејзината тајна туку и го потврди она што таа мораше да го направи. Мора да го напушти Пакистан. Но како? Нема пасош. А дури и да има, каде ќе оди?

Рубин веднаш почна да оди од една странска амбасада до друга, обидувајќи се да ѝ извади виза. Но постојано го одбиваа. Амбасадите велеа дека таа мора да има некаква врска во нивната земја, некој што ќе ја спонзорира. Најпосле една земја во Средниот Исток ѝ понуди тромесечна виза за илјада американски долари. Тара не беше среќна што ќе патува во друга муслиманска земја, но повторно немаше други можности. Истиот ден кога ги плати парите, дозна дека ЦИД подготвуваше налог за нејзино апсење. Агентите од ЦИД дознале дека таа организираа крштевања за поранешни муслимани и дека самата таа се преобратила во христијанка. Беше наречена одметник. Тара дозна дека и нејзините родители поднеле обвинение против неа. Тие го потврдиле нејзиното обраќање, и според исламскиот закон, лично препорачале таа да биде обесена.

Паѓајќи во сè поголем очај, Тара почна да се заклучува во својата соба со денови. Секој ден очекуваше нејзиното семејство да ја фати и да ја убие. А уште полошо, може да го убијат и нејзиното ново семејство. И тоа поради неа. Нејзините молитви станаа пократки, но секогаш содржеа страстен повик кон Бог да не ја остава, да биде нејзин Емануел, дури и да биде тоа додека стои пред бесилката.

„БОГ МОРА ДА ИМА ГОЛЕМИ РАБОТИ ЗА ТЕБЕ“

Додека Тара губеше надеж, Рубин неуморно се обидуваше да ѝ обезбеди нов пасош и лични документи за да одговараат со визата што ја добија. Ја натера Тара да ја скрати косата и да

носи очила за сонце за фотографијата, ѝ извади лажен документ, којшто велеше дека таа е тешко болна и дека не може да патува до управата за да си ги земе документите. На Велигден, 1996-тата, Рубин влезе во собата на Тара со добрата вест: „Тара, ги имам сите твои документи за патување. Среќен Велигден!“

„Не можам да верувам!“, извика Тара. „Како успеа? И колку те чинеше тоа?“

„Тоа не е важно“, одговори тој со широка насмевка. „Ти реков дека Бог ќе се погрижи. Тој не те доведе дотука за да бидеш предадена на ЦИД. Тој мора да има големи работи за тебе Тара, особено кога ќе ги земеш предвид сите неволји низ коишто помина“. Неговата прекрасна насмевка ѝ велеше дека му беше мило што и тој беше дел од тие ‘неволји’“.

Тара беше понизена од неговата вера и истрајност. Тој ѝ беше повеќе од брат; тој ѝ беше пријател во време на потреба и никогаш не ја изневери. Со тие мисли, нова тага ја обзеде Тара, тага што ќе мора да се раздели од своето христијанско семејство и од сите црковни проекти во коишто можеше да служи.

„Имам само уште едно барање пред да заминам“, рече таа. „Сакам да учествувам во крштавањето што го планиравме за новите верници“.

Рубин беше подготвен да каже не, но вистината беше што, беше премногу уморен за да се расправа со Тара. А знаеше и кој ќе победи во секој случај. „Се разбира“, рече тој, крвајќи ги рамениците и насмевнувајќи се, „но мораш да заминеш веднаш потоа“.

Следната вечер, Тара присуствуваше на тајното крштавање. Го познаваше секој од шесте нови верници, и секој од нив ја знаеше неверојатната приказна на Тара. Тара знаеше дека може да им верува. Сите беа во иста каша.

Некои од новите верници беа од Пакистан, но мнозина беа од други земји. Еден беше од Кина, друг од Авганистан и други двајца беа од Иран и Ирак. Не беше невообичаено верниците од други земји да патуваат низ Пакистан.

Тара се восхитуваше на начинот на којшто Бог ја употребуваше. Требаше да ја напушти земјата следниот ден

поради својата вера, додека други доаѓаа во нејзината земја и ја наоѓаа верата. А поголемиот број од христијаните во нејзината заедница, вклучувајќи ги и оние во нејзината црква, никогаш и не знаеја што се случуваше. Беше тешко да им се верува на оние кои толку цврсто се држеа за сопствената безбедност.

ПОВТОРНО ПРЕДАДЕНА

Тара ги напушти предизвиците на Пакистан, само за да биде фрлена во нови искушенија. Беше слободна, барем засега, од прогонството на семејството, но мораше да биде внимателна за да не го открие својот идентитет. Дури и во друга земја постоеше постојан ризик да биде уапсена од исламската полиција и да биде повторно вратена во Пакистан. А ако некогаш ја вратат во Пакистан, ќе биде предадена директно во рацете на нејзиниот татко. Нејзината судбина ќе биде запечатена.

Тара се соочи со нов предизвик. Во муслиманскиот свет, од една жена се очекува да се омажи пред да наполни дваесет и пет години. Ако не се омажи, се смета дека е проститутка и обично ја приведуваат, ја превоспитуваат и ја спремаат за договорен брак. Тара немаше желба да се мажи, барем не додека животот ѝ е во таков неред, и секако немаше желба за брак, договорен од исламските службеници. А згора на сето тоа, сега таа беше без поддршката од нејзиното присвоено семејство и имаше само тримесечна виза.

Таа бргу сфати дека фокусирањето на реалноста на нејзината ситуација само ќе ѝ послужи за уништување на надежта што ја имаше. *Загубив сè, си велеше таа себеси, но Го најдов Бог – мала загуба за толку големо откритие. Емануел – Бог е со мене. Кој може на крајот на краишта да биде прошив мене? Добив повеќе отколку што може некогаш да изгубам. Емануел. Бог нека биде со мене.* Тоа стана нејзина молитва, молитва којашто ја однесе, уште еднаш, до пеколот и назад...

Рубин ѝ обезбеди хонорарна работа како секретарка во една црква во нејзината нова земја, но тоа едвај ѝ обезбедуваше пари за храна, а камоли за кирија. Таа работеше хонорарно

како готвачка за сопругата на пасторот, која зборуваше повеќе за накит и мода отколку за Христос. Тара почна да се прашува дали е тоа верата за којашто го ризикуваше својот живот, и повторно стана неспокојна. Сега почна да се бори со депресија додека безнадежноста ѝ ја обземаше душата.

Најпосле таа доби друга работа и почна да работи за еден моден креатор и со тоа можеше да аплицира за тригодишна дозвола за престој. Еден проблем беше решен, но друг поголем проблем стоеше на прагот.

Откако си обезбеди дозвола за престој во новата земја, Тара почна доброволно да работи на некои од евангелизациите што ги организираше црквата. Стекнувањето нови пријатели беше лесно за Тара; препознавањето на оние на кои може да им верува се покажа малку потешко.

Иако Тара не знаеше во тоа време, еден од нејзините пријатели беше човек кој работеше за едно пакистанско христијанско списание. Тој знаеше, од неговите контакти во Пакистан, дека Тара не беше таа што тврдеше дека е. Сакајќи да ја „добие нејзината приказна“, тој ѝ пријде на Тара еден ден по црковната служба. „Тара, знам дека сигурно ти е многу тешко тука во туѓа земја, со нов јазик и без семејство“, рече тој. „Зошто не дојдеш кај нас да се подружине и да вечераме заедно? Дозволи ни да ти помогнеме“.

Тара се согласи. *Би било убаво да сѝ екнам нови пријатели*, си рече таа себеси.

На првите неколку посети, репортерот си стоеше на зборот. Тој ја покани Тара и уште неколку други христијани во неговиот дом на вечера и заедништво. Меѓутоа, со секоја посета, репортерот почна да ѝ поставува сè повеќе и повеќе прашања на Тара – специфични прашања – за нејзиното минато.

„Те молам, не би сакала да зборувам за себеси“, му одговори таа учтиво, бидејќи не сакаше да го навреди својот нов пријател. Кога дојде следната покана, Тара ја одби.

Бидејќи не беше подготвен да се предаде толку лесно, репортерот ѝ се јави на Тара следниот ден. „Тара, знам дека имаш финансиски тешкотии тука, а јас и моите пријатели

навистина сакаме да ти помогнеме“, ѝ рече тој. „Те молам дојди и сподели го твоето сведоштво со нас, а ние ќе собереме пари за тебе. Пријатели сме ти. Можеш да ни веруваш“.

Тара колебливо прифати. Во тоа време, единствените христијани кои навистина ја знаеја нејзината целосна приказна беа од нејзиното присвоено семејство во Пакистан. Таа многу внимаваше да не му открие некому која е навистина таа. Чувањето на тајната за нејзиниот идентитет беше прашање на живот и смрт.

Помина еден месец, а Тара направи неколку интервјуа со други репортери. Секој пат, оние кои ја интервјуираа покажуваа сочувство кон неа и ветуваа дека ќе сторат сè што можат за да ѝ помогнат. Помина уште еден месец со уште повеќе интервјуа, повеќе солзи, но сè уште без пари. Тара почна да се прашува што се случува. Најпосле една госпоѓа се јави еден ден и ја праша Тара колку пари добива од банката секој месец.

„Што зборувате? Јас немам сметка во банка. А банката сигурно не ми испратила пари. Зошто банката би го сторила тоа?“, ја праша Тара жената.

„Ох, мора да е некоја грешка“, рече жената. „Луѓе испраќаат пари на оваа сметка, верувајќи дека се за тебе. Колку што можев да разберам, на сметката има прилично голема сума“.

Тара беше искористена; таа си ја потврди ужасната вистина. Беше направен договор, а други профитираа од нејзиното сведоштво. Набргу потоа го виде списанието. Насловната страна претставуваше муслиманска тинејџерка која чудесно Го пронашла Христос и е во бегство од сопственото семејство, кое сакаше да ја убие. Приказната го содржеше нејзиното име! Тара не можеше да им верува на своите очи.

„Како можеше ова да се случи?“, бревташе таа. И што е уште поважно, таа се грижеше, „Како ќе го спречам моето семејство да дознае за мене?“

Тара беше на работ. Се прашуваше уште колку ќе може да ги издржи овие замки и измами, кога еден друг човек ѝ се обрати додека таа ја напушташе неделната утринска служба.

Повторно истата приказна: „Сподели го твоето сведоштво со нас“, рече тој, „и можеме да собереме пари за да ти помогнеме“. Но на својот предлог тој додаде уште нешто. Рече дека мисли дека Тара е многу убава и дека сигурно е многу осамена.

Тара не можеше повеќе да издржи. Ја повлече својата рака и го удри човекот по лицето. „Имаш жена и ќерка!“, го прекори таа. „Ти си христијанин. Како можеш вака да живееш?“

Човекот целосно се стаписа од агресивноста на Тара. Тој ја стави раката на неговото, сега поцрвенето, лице и промрмори: „Ќе ми платиш за ова“. Тој не се осмели да направи поголема сцена, бидејќи имаше луѓе на улицата во близина.

„Нема проблем“, одговори Тара, сè уште лута од предлогот на човекот. „Каж ми колку треба да ти платам и ќе ти платам. Само стој подалеку од мене!“

Единствениот проблем беше што, тој не мислеше на парите.

Три вечери подоцна, една цигла долета и го скрши прозорецот од малиот стан на Тара. Тара можеше да слушне како некои мажи викаат на улицата долу, но не можеше да сфати што зборуваа, бидејќи зборуваа на лош арапски што таа не го разбираше. Сирна низ завесата, додека мажите собираа уште камења од улицата. Повторно фрлаа кон нејзините прозорци, докусувајќи го секое парче стакло што останало на рамките. Сега можеше да разбере неколку збора што тие ги кажаа: „Муслиманка... сега христијанка!... Одметничка! Полиција! Викнете полиција!...“

Повторно сирна низ завесата, токму навреме за да види како мажите набрзина влегоа во такси и избегаа. Таа препозна двајца од нив. Тие беа пријатели на човекот што таа го удри по лицето.

Тара се молеше нивните закани дека ќе повикаат полиција да бидат само измама, обид да ја заплашат. Па, ако навистина беа измама, тогаш си ја постигнаа целта. Тара навистина беше исплашена. Но не беа измама. Неколку часа подоцна, полицијата беше пред нејзината врата, прашувајќи што се случило. Ја одведеа Тара во полициската станица.

МУ ПРЕДАВАМ СÈ НА БОГ

„Имаме сознанија дека ти си муслиманка која се преобратила во христијанка – и дека не си мажена“, почнаа прашањата. Тара знаеше дека полицијата може многу лесно да ја поврзе со нејзиниот татко назад во Пакистан и да направи увид во нејзиното досие таму. Таа даваше кратки, нејасни одговори, повторувајќи си во себе еден збор меѓу прашањата – *Емануел*.

По неколку часа, полицијата ја пушти, но вети дека ќе внимава на неа. Постојано ја прашуваа зошто не е мажена, и ѝ препорачаа да си најде сопруг. Тие дури и понудија одреден маж за кој знаеја дека би ја зел.

Неверојатно, но Тара многу бргу од жртва, чиј стан беше нападат, стана обвинето лице. Такви се „правата“ на христијаните во една муслиманска земја.

СОПРУГ ЗА ТАРА

Следните четири месеци поминаа без некакви поголеми инциденти. Тара сè повеќе се истакнуваше како моден креатор и стана поактивна во црковните програми. Таа имаше можност да им помага на други муслимани кои станале христијани и кои беа во бегство, што претставуваше работа што ѝ прилегаше на Тара, бидејќи сега таа имаше повеќе од десет години практично искуство на тоа поле. Сепак, таа знаеше дека човекот што го удри по лицето не беше задоволен со начинот на којшто почетните проблеми што тој ги започна беа решени. Тој сакаше уште. Тара можеше да го види тоа од начинот на којшто тој ја гледаше. Тој сакаше или да ја има Тара или да ја уништи.

За Тара, ниту едното не беше опција.

Тара седеше во својот стан кога засвони телефонот. Тоа беше истиот човек, и имаше вести. Беше горд што можеше да ѝ соопшти дека напишал статија којашто ја објавил на огласната табла на црквата. Статијата тврди дека Тара е проститутка. Затоа таа носи толку убави облеку и сè уште не е мажена. Тој ја покани да дојде и да го види неговото дело.

Бесна, Тара ја тресна слушалката. Овој човек нема да се откаже. Таа и не се грижеше толку за тоа што ќе мислат членовите на црквата. Оние што ја познаваат ќе ја знаат вистината. Таа не можеше да се омажи поради постојаната опасност во којашто се наоѓаше; убавите облекувања беа примероци на нејзините сопствени креации. Вистинскиот проблем беше полицијата; беше само прашање на време кога статијата ќе стигне до нив. Тие веднаш ѝ рекоа дека треба да се омажи, а оваа статија само ќе го разгори нивниот став. Кога ќе дознаат, веднаш ќе ја приведат.

Една недела подоцна, стравовите на Тара се остварија. Ја сместија во еден исламски центар за престапници, каде што таа требаше да биде превоспитана во учењето на исламот и најпосле да ја омажат за муслиман. Затворена во една мала соба, Тара тивко се молеше. Немаше поим како би можела да го напушти овој центар за престапници без да се согласи на брак. Се чинеше дека сега сè се врати на почеток. Нејзиниот татко сакаше да ја омажи и беше подготвен да ја убие доколку таа одбие. Нема да биде многу поинаку со центарот за престапници. Ако Тара не може да биде „превоспитана“, тогаш ќе биде вратена кај своите родители во Пакистан. Но Тара го одби планот на татко ѝ за неа, а не сакаше да им се предаде ниту на службениците во центарот. Без никакви понатамошни можности, таа се молеше предавајќи Му сè на Бог.

Поминаа речиси три месеци. Тара секојдневно беше поучувана на Коранот. Кога не беше на час, беше затвореник во сопствената соба. Најпосле еден ден, еден службеник ја прекина монотонијата со едно соопштение: „Тара, имаш посетител“.

„Како може да имам посетител? Никој не знае дека сум тука“. „Тој вели дека сака да зборува со тебе. Сметаме дека би било добра идеја да одиш со него“.

„Да одам со него?“, праша Тара. „Не го ни познавам човекот, а вие ме праќате да одам со него?“ Тара очигледно беше вознемирена, верувајќи дека ова е уште еден трик за да ја омажат. Меѓутоа, човекот ветил дека ќе ја врати по ручекот. Тара не беше среќна со идејата, иако би било добро

да излезе од собата. Таа реши да оди, но и дека ќе го игнорира човекот за време на ручекот.

Човекот беше на возраст колку Тара, привлечен, и зборуваше со тивок нежен глас. „Тара, знам која си“, ѝ рече тој. „Дознав за тебе од еден пријател муслиман“. Тара се обидуваше да го игнорира. Но колку повеќе зборуваше, сè повеќе го привлекуваше нејзиното внимание.

„И јас сум христијанин“, рече тој, сè уште со смирен и благ тон. „Но никој не знае. Избегав од Пакистан исто како и ти. Всушност, доаѓам од истиот град. Знаам дека центарот веќе договорил да се омажиш за муслиман кој веќе има три жени“.

Тара се стутка. Веќе ѝ кажаа за планот. Се обидуваше да се однесува сосема незаинтересирано за она што човекот го зборуваше, и речиси успеа, сè додека тој не рече: „Ако одбиеш, ќе те вратат назад во Пакистан – назад кај татко ти“.

Тара не знаеше во што да верува. Како може центарот да договори еден неженет христијанин од нејзиниот град да се срещне со неа?“

„Па тогаш, што сакаш?“, најпосле праша Тара.

„Сакам да се оженам со тебе“, рече тој.

ВИСТИНСКО ЧУДО

Кога Тара се врати во центарот за престапници, тројца службеници ја чекаа. „Ние решивме, Тара“, рече едниот од нив. „Ќе се омажиш за Захид. Тој веќе има три жени и е подготвен да те земе и тебе. Тој е добар човек. Ние ќе средиме сè. Не мораш да се грижиш за ништо. Но ако одбиеш, ќе се вратиш назад во Пакистан“.

Тоа е тоа – моментот на одлука. Таа не му одговори на човекот со кого ручаше кога тој ѝ преложи брак. Тоа едноставно беше премногу за неа. Сè се случуваше толку брзо, а нејзе ѝ требаше време да размисли, време да се помоли. Таа копнееше да разговара со своето присвоено семејство – со некој кој ја знае нејзината приказна, некој кој ќе може да ја советува.

„Нема да се омажам за Захид“, одговори Тара на изненадување на службениците.

„Тогаш може да си ги спакуваш торбите. Се враќаш назад во Пакистан“.

„Ќе си ги спакувам торбите, но од друга причина. Ќе се мажам, но не за Захид. Ќе се мажам за човекот што ме одведе на ручек“, одговори Тара.

Службениците беа изненадени, но се согласија. Сè со цел да ја доведат оваа млада жена под контрола.

Тара контактираше со човекот со кого ручаше и му ја кажа веста. Ќе се омажи за него. Сè уште не беше сигурна дали неговите мотиви беа искрени, така што тоа беше ризик. Иако не толку голем ризик колку да се омажеше за Захид. Знаеше каде му е нему местото.

Откако реши, Тара повторно повика кон Емануел, кон Бог кој ја доведе дотука. Таа имаше речиси дваесет и седум години, и беше во бегство повеќе од десет години. Ако нејзиниот иден сопруг ја измами, знаеше со какви проблеми ќе се соочи. Но ако беше искрен, тогаш тоа ќе беше вистинско чудо. Тој ќе ѝ овозможи да избега од центарот за престапници и од постојаните озборувања дека е проститутка. Дури ќе има и помошник во својата служба со оние кои тајно се преобратиле од исламот. Но дали таа само се подготвуваше за уште еден пад? Едноставно имаше премногу прашања.

Најпосле Тара се сети на молитвата што ја молеше кога влезе во центарот за престапници. Таа сè Му предаде на Бог. И сега повторно го стори истото. Тоа сега не беше во нејзини раце. „Емануел, Бог со нас“, се молеше таа, „биди со нас двајцата“.

ЕПИЛОГ

Човекот за кого се омажи Тара навистина излезе дека е вистинско чудо. Како посветен христијанин, тој служеше заедно со Тара во нејзината постојана служба со оние кои се преобратиле во христијанството, од исламот.

Тој и Тара сега имаат машко бебе, Јаков, и сè уште се во бегство. Таа и нејзиниот сопруг постојано се под надзор на службениците од центарот за престапници. Тие често ја

приведуваат Тара и ѝ поставуваат прашања за нејзините активности. „Кој ви дојде на ручек?“ може да ја прашаат службениците. „Зошто таа жена остана кај вас минатата вечер?“ „Зошто ве немаше четири часа денес?“

За Тара, животот е постојана игра на мачка и глушец.

Нејзиниот најголем предизвик е можеби сè уште пред неа. За неколку години, кога нејзиниот син ќе биде доволно голем за да може да зборува, несомнено исламските службеници ќе го испрашуваат и него. Еден друг предизвик е многу поблизу. Само неколку месеци пред да го даде своето интервју за *Огнени срца*, Тара беше забележана од уште еден од нејзините роднини, кој беше најмен да ја пронајде за да ја врати кај татко ѝ и „правдата“ да биде задоволена.

За да ја заштитиме Тара, не можеме да кажеме ништо повеќе за тоа каде живее, ниту можеме да дадеме детали за нејзините христијански активности. Но едно е сигурно: Таа живее во свет којшто е многу далеку од мнозина христијани. Во поголемиот дел, дури и оние во нејзината црква не знаат за нејзиниот живот како преобратена муслиманка, за ризиците со коишто таа се соочува секој ден. Можеби тие и не можат да разберат. Можеби токму затоа на Бог Му се потребни такви како Тара, кои ќе го осветлат патот што ќе можат другите отфрлени синови и ќерки да Го следат.

ЛИНГ:

ВО УЧИЛИШТЕТО НА СТРАДАЊЕТО

Кина
1973

Деветгодишната Линг беше надвор во селото цело утро со својата постара сестра, просејќи храна. Тие се одмораа под големото дрво гинко што ја засенуваше нивната куќарка, кога мајка ѝ ја викна. „Линг, дојди бргу“ рече таа. „Татко ти сака да те види“.

Таа и сестра ѝ го поминуваа поголемиот дел од времето надвор од малечката пренатрупана куќарка од бамбус и трева, што нивното семејство ја нарекуваше дом. Најчесто тие или просеа храна или бараа јаглен во фабриката за железо, што се наоѓаше недалеку; тие им го даваа јагленот на своите родители за да го продадат или за да го употребат за готвење. Колку што Линг знаеше, нивното семејство отсекогаш беше мошне сиромашно, но во последно време, работите станаа уште полоши. Слабото здравје на татко ѝ драматично се влошуваше, а Линг беше загрижена за тоа што ќе им донесе иднината – и за својата мајка.

„Линг, те молам, да не го оставаме татко ти да чека“, ја молеше изморениот глас на мајка ѝ. Линг неволно го напушти своето спокојно место под големото дрво и им се придружи на мајка ѝ, сестрите и на братчето околу семејниот кревет – кревет којшто сите шестмина од нив го делеа. Тоа беше главното парче мебел во еднособната куќарка.

„Линг, дојди поблизу“, рече татко ѝ. „Да ти го видам убавото лице“. Линг седна на работ од креветот и се обидуваше

да се насмее. Мразеше што мораше да го гледа својот татко во ваква состојба. Откако се врати од болница последниот пат, тој беше многу слаб, речиси беспомошен. Мајка ѝ не кажуваше ништо, но таа знаеше дека татко ѝ умираше. Ракот го разоруваше неговото тело, и тој не беше способен да работи со месеци.

Сега татко ѝ ја крена раката и замавна нежно покрај креветот каде што стоеја неговата сопруга и децата, од кои мнозина плачеа. „Деца, ве молам да ми ветите дека ќе се грижите за мајка ви. И дека ќе се грижите еден за друг. Јас нема да бидам тука уште долго време, но запомнете засекогаш дека ве сакам“. Мајката на Линг тивко плачеше кога татко ѝ ја подаде раката за да го погали нејзиното лице во неговите раце. „Вети ми дека откако ќе си заминам...“, продолжи тој да ѝ зборува директно на својата сопруга, која набргу ќе стане вдовица, „...ќе се омажиш за посилен маж. Некој посигурен, кој ќе се грижи за тебе подобро отколку што се грижев јас. И те молам не заборавај да Му се молиш на Бог“.

Љубовта помеѓу нив двајцата беше очигледна за сите кои ги познаваа. Линг никогаш ги немаше слушнато да викаат ниту пак да изговараат груби зборови еден на друг. Таа не можеше да поднесе да гледа како татко ѝ умира, и мразеше да ја гледа мајка ѝ толку загрижена. А начинот на којшто тие зборуваа за Бог и се молеа, таа никогаш не можеше да го разбере. Линг често ги гледаше своите родители како клечат покрај креветот. Таа еднаш ги праша што прават, а тие ѝ одговорија дека „зборуваат со Бог“.

Па, каде е Бог сега?, се прашуваше Линг скептично. *Ако навистина постои Бог, зошто татко ми умира?* Таа се обиде да ги сопре солзите и истрча надвор од собата.

Подоцна тоа попладне, мајката на Линг им кажа на децата дека нивните баба и дедо ќе дојдат во посета. Линг беше изненадена; таа знаеше дека баба ѝ и дедо ѝ воопшто не се грижеа за својот син и за неговото семејство. Всушност, не е доволно да се каже само тоа. Нејзината баба го проколна семејството затоа што не можеше да создаде повеќе момчиња!

Баба ѝ и дедо ѝ навистина дојдоа неколку дена подоцна, но тие едвај и да стапнаа во малата куќарка кога нивниот син почина. Тие одбија да помогнат околу погребот.

Немајќи пари за ковчег и без помош од сватовите, мајката на Линг внимателно го завитка својот починат сопруг во најубавото сино платно што можеше да го најде. Тоа ќе биде „тивок погреб“, онаков каков што беше резервиран за најсиромашните.

Линг, нејзината ожалостена мајка и нејзините сестри мислеа дека нештата не можат да бидат полоши, но не беа во право. Додека се подготвуваа да заминат, баба ѝ и дедо ѝ соопштија дека ќе го земат помалиот брат на Линг назад со нив. Мајката на Линг и останатите деца остро се спротивставија, но напразно. Момчето им беше одземено.

Трите девојчиња беа оставени со нивната мајка во куќарката, и сите се прашуваа уште колку долго ќе можат да преживеат.

„Те молам Линг, клекни и моли се со мене“, ја покани мајка ѝ едно утро. Колебливо, Линг ѝ се придружи на мајка ѝ покрај креветот. Се приближуваше зимата, а подот беше студен под нејзините нежни колена. На Линг не ѝ се допаѓаше барањето на мајка ѝ, бидејќи сметаше дека веќе доволно страдаа.

Покрај неа, мајката на Линг тивко плачеше. Отпрвин Линг мислеше дека таа плаче од жал; потоа сфати дека мајка ѝ го излеваше своето срце додека повторно зборуваше со Бог. Линг самата немаше што да каже. Таа ќе страда на своите колена во поддршка, но тоа е сè што таа ќе стори. На крајот на краиштата, која е смислата да му зборуваш на воздухот? А дури и да *ѝосѝои* Бог, таа не би сакала да зборува со Него. Не по сето она на коешто Тој ги изложи.

Неколку месеци откако почина татко ѝ, семејството на Линг успеаше да сврзе крај со крај со помошта на неколку соседи кои се сожалија на нив, но животот стануваше сè потежок за нив. Најпосле мајката на Линг соопшти дека ќе одат да живеат со нејзините родители во провинцијата Хенан. Во кинеската култура, жените беа воспитувани да веруваат дека мора да зависат од маж. Не беше пристојно тие да бидат препуштени сами на себе, а владата одбиваше да им помогне на каков било начин.

Кога Линг пристигна во домот на баба ѝ и дедо ѝ, беше вчудовидена од големината на нивната куќа. Родителите на мајка ѝ не беа богати во никој случај, но имаа палата во споредба со куќарката каде што израсна Линг. Бабата на Линг ги одведе девојчињата низ тесната кујна во задната соба. Тоа беше мала запуштена соба, којашто претходно служела како шпајз. „Можете сите да останете тука“, рече грубо бабата на Линг. Линг погледна наоколу низ тесната непривлечна просторија и подбивно се смееше во себе. Веќе се чувствуваше како дома.

Нивниот нов живот им донесе постојана борба помеѓу мајката на Линг и баба ѝ. А кавгата настана бидејќи мајката на Линг сакаше да се пријави во производствената бригада (локалното биро за вработување), за да може да си обезбеди свој дом, но бабата на Линг сакаше место тоа, нејзината ќерка повторно да се омажи.

ОЧУВОТ

Еден ден кога Линг се врати дома од училиште, ја слушна вообичаената расправија уште пред да стигне до вратата. „Но, мамо, не сакам повторно да се мажам!“, велеше мајка ѝ, чиј глас беше полн со емоции. „Никогаш не би можела да сакам некого колку што го сакав Јун. Знаеш дека планирав да останам немажена кога се согласив да се преселам кај тебе. Кога само би зборувала со производствената бригада да ми дозволат да работам и да ми помогнат да создадам свој дом, знам дека можам да се грижам за децата. Те молам, мамо! Те молам, не прави го ова“.

„Тука сте веќе две години“, одговараше бабата на Линг викајќи. „Не можам веќе да издржам! Не одат така работите. Шу-Тан е пристоен човек и може да се грижи за твоите деца. Освен тоа, татко ти веќе договори – ќе се мажиш следната недела“.

Следната недела, Линг имаше нов очув.

Линг се ежеше од грубите зборови на нејзиниот нов очув и копнееше за нежниот тон што татко ѝ секогаш го употребуваше. Шу-Тан ги третираше Линг и нејзините сестри како животни, а Линг тајно го презираше. Да бидеш сиромашен беше едно,

но беше уште полошо да бидеш сиромашен и да живееш со очув кој ја сметаше за ништо повеќе од слуга.

Сепак, Линг трпеше и си ги чуваше мислите за себе. Сега кога мајката на Линг се премажи, им беше дозволено да работат, и кога Линг не беше на училиште, работеше на нивите заедно со овчарите во производствената бригада. Локалните службеници имаа систем на поени што ги одредуваше платите и надоместоците на работниците. Еден работлив човек можеше да заработи најмногу десет поени на ден. Младата Линг заработуваше девет.

Линг помагаше и во конструирањето на една едноставна машина за правење тофу. Доколку ја врти вол, машината може да се употребува за да ги дроби зрната соја помеѓу два големи камења. На Шу-Танг му се допадна идејата, но не можеше да си дозволи да купи вол. Место тоа, ги стави Линг и нејзината постара сестра за да ја извршуваат задачата. А во следните четири години, „воловската работа“ стана дел од нивната секојдневна рутина.

Како резултат на тешката работа, на возраст од петнаесет години, Линг беше силна и здрава, и копнееше за денот кога ќе може да тргне по свој пат. Нејзиниот презир кон очувот растеше секој ден додека тој профитираше од тофуто што беше резултат на работата на Линг и нејзината сестра. А тој упорно одбиваше да купи еден единствен вол. А зошто би купил? Ги имаше своите паштерки за да ја извршуваат амалската работа.

Нејзината мајка, која плачеше без престан првите неколку недели од нејзиниот брак со Шу-Тан, сега се молеше поретко. Имаше само неколку тајни верници во селото Ру Таин и само една Библија, којашто, бидејќи не беше писмена, мајката на Линг и онака не можеше да ја чита. Една единствена молитва остана на нејзините усни, којашто Линг понекогаш ја слушаше во тишината на ноќта: „Те молам Боже, заштити ги моите деца, особено Линг и сестра ѝ. Тие се присилени да работат многу тешка работа. Те молам внимавај на нив. Тоа е сè што барам“.

Линг се прашуваше зошто мајка ѝ зборуваше со Бог за аргатската работа што таа и сестра ѝ ја трпеа, кога би требало

да зборува со самиот господар на робовите! Бог очигледно не помагаше, си помислуваше Линг секојпат кога нејзиниот очув им натураше уште повеќе работа. Веројатно сомневајќи се во сè поголемата омраза на Линг кон него, еден ден тој ѝ предложи да си најде сопруг. Дури ѝ понуди да ѝ избере некого. „Така би било најдобро за сите“, ѝ рече тој.

Линг знаеше дека тој само сакаше да се ослободи од неа. Тоа би значело една уста помалку за хранење.

НЕВИДЛИВ БОГ

Линг беше притеснета помеѓу сопствената решеност и послушноста кон семејството. Ако одбие да се омажи, ќе го обесчести целото семејство и ќе ја посрами мајка си, болка што тешко би можела да ја издржи. А ако се омажи, се плашеше дека нејзиниот сопруг ќе биде како Шу-Тан. Само еден избор ѝ остануваше – ќе се убие. Се чинеше како смртта да беше единствениот начин на којшто ќе може да му избега на ропството, додека притисокот врз нејзиниот ум полека стануваше болка во нејзиното срце.

Мајката на Линг знаеше дека нејзината ќерка паѓаше во длабока депресија, и се плашеше за состојбата на Линг. „Линг, ти си родена за водач“, ѝ велеше таа на својата ќерка, обидувајќи се да ја охрабри. „Сигурно Бог има испланирано нешто посебно за тебе“.

Линг одбиваше да ја слуша мајка си кога зборуваше за нејзиниот невидлив Бог. Сè изгледаше бесполезно. Фактот што мораше да се справи со напразното суеверие на нејзината мајка и тешкиот товар на нејзиниот очув, само го продлабочуваше нејзиното чувство на безнадежност.

Знаејќи колку ниско падна расположението на нејзината ќерка, мајката на Линг не се осмелуваше да ја испушти од вид, грижејќи се дека може да се убие. Еден ден, таа најпосле успеа да ја донесе својата измачена ќерка во една мала куќа, на една од средбите на црквата што се формираше во селото. Линг се согласи дека тоа е подобро отколку да дроба зрна соја

за да прави тофу, и всушност се забавуваше на средбата. Само четворица беа таму: Линг, нејзината мајка и уште двајца.

Додека Линг седеше таму и ги слушаше останатите тројца како пеат песна, размислуваше за верата на мајка си. *Како може толку слепо да верува во Бог кој не може да Го види?*, се прашуваше Линг. Но и покрај нејзиниот скептицизам, Линг не можеше да го игнорира восхитот што сјаеше од лицето на мајка ѝ. Таа изгледаше како да му пее на некој невидлив ангел.

ДА СТАНЕ НЕШТО ШТО БОГ МОЖЕ ДА ГО УПОТРЕБИ

Неколку дена подоцна, Линг ја слушна мајка си како повторно се моли за неа, но овој пат нејзините зборови дефинитивно го привлекоа вниманието на Линг. „О, Боже“, се молеше тивко мајка ѝ, „Те молам спаси ги моите деца, особено Линг. Ти знаеш колку таа знае да биде решителна и непослушна. Те молам сврти ја таа своглава енергија во нешто што Ти ќе можеш да го употребиш“. Овој дел од молитвата на нејзината мајка ѝ беше познат, и откако повторно ги слушна зборовите, Линг не можеше а да не се насмее. Но токму следниот дел од молитвата на мајка ѝ ја изненади: „Сум ја слушнала приказната за Авраам, кој го принесе својот син Исак како жртва за Тебе“, продолжи мајка ѝ. „Сега и јас би сакала да Ти принесам едно од моите деца. Би сакала да ја принесам Линг“.

Линг се наежи. *Да ме жртвува?* Дали мајка ми полудела?

Молитвата на мајка ѝ остана во нејзиниот ум неколку дена, измачувајќи ја со збунетост. Најпосле, кога Линг повторно наслушна дека мајка ѝ се моли едно утро, втрча во собата за да ѝ се спротивстави. „Дали повторно ме жртвуваш на твојот Бог, мајко? Ќе му дозволиш да ме убие со тешка работа или само да ме удри со гром? И каде е тој Господ Исус за кого постојано зборуваш? Направи да застане пред мене за да можам да Го допрам, и тогаш ќе поверувам! И какви ли луѓе одат во рајот? Безнадежни стари госпоѓи како тебе? И како можеш да стигнеш таму? Мислиш дека можеш да се качиш на дрво или на скала за да стигнеш во рајот?“ Линг можеше да

види на лицето на мајка си каква болка ѝ задаваше. Не сакаше да ја повреди, но едноставно не можеше повеќе да издржи.

Линг го слушна грубиот заповеднички глас што излегуваше од нејзината уста и сфати дека тоа е истиот тон што го употребуваше со своите сестри. Таа се постави себеси за водач меѓу сестрите со своите храбри и убедливи тактики. Сестрите обично беа покорни на барањата на Линг; знаеја дека таа ќе им направи проблем доколку не ѝ беа покорни. Сега Линг се слушна себеси како ја прекорува својата мајка со истиот бездушен глас, и жалеше за болката што ѝ ја нанесе. Но, не можеше да престане. Не можеше веќе да ги поднесе бесмислените молитви на мајка ѝ кон нејзиниот непостоечки Бог.

Времето минуваше, а Линг продолжи напорно да работи. Успешно го одбегнуваше предлогот на нејзиниот очув да се омажи, а тој најпосле се откажа и продолжи едноставно да ја игнорира. Линг беше уверена дека промената кај нејзиниот очув се должеше на влијанието на мајка ѝ. Иако ѝ беше полесно, таа чувствуваеше вина за тоа што ѝ се спротивстави на мајка си толку дрско. Надевајќи се дека ќе се искупи за својот испад, таа продолжи да ја придружува мајка си на неделните црковни собири.

Додека пристигна пролетта, Линг ги остави настрана мислите за самоубиство.

Еден ден, таа работеше на мелницата за тофу кога мајка ѝ се стрча кон неа, викајќи: „Линг, тој е тука!“

„Кој е тука?“, праша Линг.

„Евангелистот за кого слушнавме толку многу работи!“, одговори мајка ѝ. Нели се сеќаваш кога ти кажував? Тој ќе проповеда тука вечерва, а јас им кажав на другите дека ќе дојдеме. Оди среди се! Побрзај!“

Пред да може Линг дури и да помисли да се спротивстави, нејзината мајка набрзина замина.

О, суйер, си помисли Линг, *самоназначен Божји авторитет.*

Таа појде на црковната средба таа вечер, делумно за да ѝ угоди на мајка си. Стариот проповедник зборуваше елоквентно

и лесно, и не проповедаше толку колку што едноставно им кажуваше за Адам и Ева, објаснувајќи како гревот влезе во светот, и уверувајќи ги дека Бог ги љуби толку многу, што го испрати Својот Единороден Син да умре на крстот, за да може нивниот грев да биде простен. Линг почувствува како нејзиното срце се разнежни додека неговите зборови навлегуваа длабоко во нејзината душа. Таа никогаш не знаеше за таква љубов и жртва. Таа ја имаше слушнато приказната и претходно, но никогаш немаше некаква смисла – сè досега.

Подоцна, истата вечер, возбудата во нејзината душа се засили додека гледаше вкочането во една слика на крст, којашто висеше на ѕидот во домот на нејзината тетка. Таа се приближи до сликата и ја подаде раката за да ја допре сликата, сеќавајќи се на приказната што проповедникот толку живописно ја раскажа. *Ако Исус умрел за мене, што сум најправила јас за Него?*, се прашуваше таа додека бран на покајание ѝ ја исполни душата. Линг падна на подот и плачеше извикувајќи кон невидливиот Бог, Кој толку упорно Го негираше. Набргу потоа ја почувствува раката на мајка си на своето рамо.

„О, мамо! Колку ми е жал“, липаше Линг. „Жал ми е за сите оние лоши работи што ги кажував за твојот Бог и за начинот на којшто те исмевав и не верував во нештата што ми ги кажуваше. Јас сум многу лоша личност. Како е возможно Бог да *ми* прости?“

Очите на мајката на Линг блескаа со солзи радосници додека ја прегрнуваше ќерка си – и својата нова сестра во Господ. „Линг, мила, простено ти е“, рече таа. „Божјата благодат те доведе тука вечерва, и сега ќе бидеш Негово чедо засекогаш. Ништо не можеше да ме направи посреќна. Верувам дека Тој има многу посебен план за тебе; верувам во тоа веќе долго време“.

Линг немаше плачено толку многу откако почина татко ѝ.

ЈАГНИЊА МЕЃУ ВОЛЦИ

Во текот на следната година, таа продолжи да оди со мајка си на неделните библиски средби, но не повеќе само како гледач туку како член на нивното сè поголемо заедништво. Нејзината

депресија се замени со внатрешна радост, и таа веруваше дека нејзините неволји се зад неа. Тогаш сонуваше еден сон: *Тесен ѝаџ се пробиваше право низ ниваџа. Од левата страна жиџоџо беше џенко и зелено и лесно се вееше на ветроџи. Но од десната страна, жиџоџо беше зрело, а некои од стеблаџа се превиткуваа поради тежинаџа од големоџо џоџемнеџо класје. Линг гледаше од една страна на друга додека жиџоџо исчезнуваше во далечинаџа. Се праџуваше колку ли само беа чудни времеџо и џочваџа за да дадаџи џаква жейџва.*

Линг ѝ го раскажа необичниот сон на мајка си следното утро. На изненадување на Линг, нејзината мајка раскажа сличен сон. Таа ги видеа тешките зрели стебла жито, но таа видеа и еден мал никулец од грав како расте во средината на полето и слушнала глас, советувајќи ја „да го наводнува овој нежен никулец или тој ќе се исуши“.

Ниту едната не знаеше што значеа соништата, но знаеја дека мора да постои причина зошто ја имаа истата визија. Нивниот одговор дојде следната недела на молитвениот состанок, кога текстот за таа вечер доаѓаше од Евангелието според Лука, глава 10: „Жетвата е голема, а работниците се малку. Затоа, молете Го Господарот на жетвата да испрати работници на Својата жетва. Одете! Ете, Јас ве праќам како јагниња меѓу волци“.¹

Прашувајќи се дали ова е значењето на нивните соништа, Линг беше истовремено исплашена и возбудена за тоа што Бог имаше подготвено за неа. Таа сакаше да знае на што се однесуваше вториот дел од цитатот. „Но како би можела јас да бидам проповедник?“, ја праша таа мајка си додека разговараа за цитатот. „Многу сум млада и не знам речиси ништо. Јас дури немам ни Библија“.

Мајка ѝ само ја погледна Линг и се насмевна. Таа точно знаеше што значеа соништата: Нејзината ќерка ќе им го донесе Евангелието на изгубените души во Кина. Тоа го знаеше со сигурност.

¹ Лука 10:2-3

Набргу по нејзиниот седумнаесетти роденден, со многу малку пари и храна, без Библија и без определена дестинација, Линг тргна сама за да го проповеда Евангелието во Кина. Таа сакаше да почека додека да научи повеќе, но мајка ѝ беше настојчива. „Не мораш да знаеш многу. Само споделувај ја приказната за Исус. Кажувај им го на луѓето она што го знаеш. Ако е од Бог, Тој ќе ја благослови твојата служба“. И со охрабрувањето од мајка си, Линг тргна.

Линг едноставно одеше од село во село, споделувајќи ја својата вера. Секогаш кога ќе дојдеше во некое село коешто поседуваше Библија, таа ја прочуваше за да запомни стихови за следната порака. Таа, исто така, учеше и песни. Не знаеше колку убаво пее сè додека не виде како луѓето се привлечени од нејзиниот глас, кои потоа остануваа за да слушнат што има да каже младиот проповедник. Само фактот што таа беше млада немажена жена која патува сама низ Кина, беше доволен за да го привлече вниманието на поголемиот број луѓе.

Бог ја благословуваше службата на Линг. Колку повеќе патуваше и проповедаше толку поголема стануваше публиката. Таа беше вчудовидена кога гледаше како групи од седуммина во првите села растеа во толпа од седумдесетмина во селата што ги посетуваше следната недела. Словото беше во право – полињата *беа* созреани. Луѓето беа гладни да го слушнат Евангелието, а Бог ја повика неа да биде еден од Неговите гласници. Тоа беше извонредна мисла, и Линг постојано се молеше да биде достоинна на повикот. Пред сè, таа сакаше да биде пример. Сакаше да го проповеда она што го знаеше и што го искусуваше.

Таа копнееше да има Библија и почна да Го моли Бог да ѝ обезбеди една. „Како може еден проповедник на Божјото Слово да нема Библија?“, го прашуваше таа.

Младите луѓе беа особено привлечени од харизматичната личност на Линг и од нејзината страст за Господ. Некои од нив ѝ нудеа да ја придружуваат, а младиот евангелист со радост прифаќаше.

Додека толпите растеа и нејзината страст за Евангелието се зголемуваше, Линг чувствуваше дека нема да може

уште долго да продолжи без Библија. Таа посети едно село, каде што верниците поседуваа само делови од Евангелието според Матеј, и кои ја прочитале во дваесет и петтата глава, споредбата со десетте девици. Пет од девиците беа мудри и зедаа дополнително масло за своите ламби, а пет беа неразумни и не зедаа дополнително масло за да можат нивните ламби да светат. Сфаќајќи го буквално овој цитат, секој член од црквата во селото постојано си носеше дополнително масло со себе, за да биде сигурен дека нема да остане без него кога Господ ќе се врати.²

Линг копнееше да има своја целосна Библија, за да може да ја прочува и да им помага на другите верници да ја разберат. Па така, кога наслушна дека една жена на само шест километри имала примероци од Библијата, таа не можеше да дочека да стигне таму. Излезе дека жената имаше неколку примероци од Библијата, што биле исфрлени на брегот откако членовите на една христијанска мисионерска група биле присилени да ги фрлат во морето додека се обидуваале скришно да ги внесат во Кина ноќе. Некои од верниците на брегот ги собрале Библиите, а оваа жена внимателно ги сушела страниците една по една на сонце. Кога Линг ѝ побара една Библија, објаснувајќи ѝ како Бог ја повикал да го проповеда Евангелието, жената се вознемири: „Не, не, не!“, одговори таа. „Овие Библии се многу вредни. Знаеш ли колку е тешко да се дојде до Библија? И како да знам дека воопшто си верник?“

Линг беше упорна и продолжи да ја моли, но безуспешно. Жената не сакаше да се раздели со ниту една од своите Библии. Кутрата Линг изгледаше толку разочарано, што жената ѝ рече дека ако може да ѝ ја рецитира Оче наш без ниту една грешка, тогаш ќе размисли.

Линг си замина, охрабрена дека можеби сè уште постои надеж. Се врати во едно село каде што знаеше дека има Библија во домот на еден постар верник. Братот ја негуваше Библијата со света страхопочит, а кога Линг ја виде, сфати и зошто. Библијата на старецот беше целосно напишана на

² Види Матеј 25:1-13

рака. Всушност, рацете на братот сега беа трајно искривени од илјадниците и илјадниците часови што ги минал внимателно препишувајќи го секој стих, буква по буква.

СОНОТ СЕ РОДИ, МИСИЈАТА ЗАПОЧНА

Кога Линг побара, старецот внимателно ѝ ја подаде Библијата и ѝ дозволи да ја препише Оче наш за да може да ја запомни. Линг беше восхитена од педантно напишаните букви и се прашуваше колку ли само години поминал препишувајќи ги илјадниците стихови. Таа ќе види уште многу Библии како оваа во текот на своето патешествие. Овие вредни дела, направени од љубов, ѝ дадоа ново разбирање на важноста на Божјото Слово, и таа се посвети на помнење на што е можно повеќе стихови. Таа се заколна дека ќе им дели Библии на другите верници низ цела Кина... доколку Бог ѝ го оствари овој сон.

Додека се враќаше во домот на жената, Линг почна да се прашува дали ја запомнила точно Оче наш? Што ако човекот згрешил? Што ако ја препишала погрешно?

Но немаше зошто да се грижи. Таа го положи тестот и ја рецитираше Оче наш совршено. Иако, потоа жената ја натера Линг да се моли на глас, за да се увери дека Линг е искрена. Потоа поставуваше едно по друго прашање во врска со службата на Линг и како Го запознала Христос. Најпосле испрашувањето заврши, а жената клекна долу со Линг, ја прегрна Библијата и ѝ ја даде. Таа се извини за тоа што беше толку претпазлива, но потоа објасни: „Откако нашите браќа ги собраа овие Библии од брегот, почнаа да ги раздаваат низ Кина. Тоа беше многу опасно, а некои платија и со својот живот. Имајќи ја на ум нивната пожртвуваност, ги ценам овие книги уште повеќе“.

Линг си замина со својата Библија. Дел од неа сè уште беше мокар, бидејќи жената не завршила со сушењето на сите страници. Линг сврти во Лука 10, внимателно подигнувајќи ги мокрите страници, и ги прочита познатите зборови со солзи во очите: „Жетвата е голема, а работниците се малку. Затоа молете

Го Господарот на жетвата да испрати работници на Својата жетва. Одете! Ете, Јас ве праќам како јагниња меѓу волци“.

Линг целосно го разбираше првиот дел од упатството на Исус. Таа тргна сама, како Божји работник, а жетвата навистина беше голема. Потоа, прашувајќи се како ќе се исполни вториот дел од овој цитат, се молеше за сила.

СЕ БАРААТ

Постерот изгледаше злокобно. „Се бараат поради криминал против државата“, соопштуваше насловот. „Секој кој ќе види некого од оние што се наведени на списокот подолу, веднаш да го пријави на локалната власт. Следува награда“. Линг ги прочита зборовите и се наежи додека нејзините очи читаа надолу низ списокот, а нејзините усни се движеа додека ги читаше имињата што ги познаваше. Многумина од нив ѝ беа пријатели и соработници. И тогаш, таму на списокот беше *нејзиношо* име.

Таа не беше изненадена, сепак, откритието ја отрезни. Нештата одеа добро веќе некое време. Линг стана прилично ефикасна во својата патувачка служба. Сеќавајќи се како стариот евангелист го промени нејзиниот живот кога дојде во нејзиното село и зборуваше едноставно за Адам и Ева, за гревот и за огромната жртва на Исус Христос, Линг го следеше неговиот пример. Набргу таа откри дека еден од најмоќните начини којшто може да ги допре луѓето е едноставно да чита одредени стихови од Словото на глас. Многумина Кинези знаеја колку беше ретка Библијата, и затоа желно ја слушаа приказната, бргу примајќи ја пораката.

Изненадувачки, но проблемите започнаа со нејзините сопствени роднини. Додека Линг патуваше низ селата, веста за нејзината служба бргу се рашири, а нејзините роднини ја обвинија Линг дека му нанела голем срам на семејството. „Таа старее“, се расправаа тие меѓу себе. „Треба да се омажи, а не да се шета наоколу како луда!“

Линг размислуваше да се врати дома, но од друга причина. Нејзиниот очув беше бесен што неговиот производител на

тофу си замина. На почетокот тој веруваше дека таа ќе се врати веднаш штом ќе огладне. Но како што минуваа месеците, тој сфати дека Линг си замина засекогаш. Се разбира, таа се враќаше повремено, но никогаш не подолго од едно попладне.

Одбивајќи да најми помошник или да купи вол, Шу-Тан ја стави мајката на Линг да работи на мелницата. Кога Линг слушна за бездушноста на нејзиниот очув, таа дојде дома и ѝ рече на мајка си: „Ова е премногу за тебе. Ќе останам дома“.

„Не! Апсолутно не“, одговори мајка ѝ. „Мораш да ми ветиш дека ќе му бидеш верна на Божјиот повик. Јас можам да се справам со ова. Тоа е мала цена што можам да ја платам за ти да го проповедаш Евангелието. Ме разбираш ли? *Мораш* да ја продолжиш твојата работа на Господовата жетва“.

Линг направи како што ѝ рече мајка ѝ. Но набргу имаше друг проблем. Во некои од селата, локалната полиција почна да презема остри мерки против „неовластените средби“ и „култни активности“. Многумина верници се плашеа да ѝ дозволат на Линг да остане во нивното село; во некои места дури одбиваа да ѝ дадат само еден оброк. Линг почна да патува сè подалеку и подалеку пеш, навлегувајќи се подлабоко во селата. Поголемиот дел можеше да го пропатува и со автобус само за педесет центи, но тоа беа повеќе пари отколку што таа имаше.

За среќа, кога нејзините приврзаници слушнаа за нејзините патувања, ѝ донираа чевли за да може таа да продолжи да оди. Линг радосно прифати.

И покрај сè поголемиот притисок, Линг искусуваше сè поголеми резултати во својата служба. Групите често броеја повеќе од сто луѓе, а нејзиниот глас остануваше силен додека им се обраќаше на сè поголемата толпа на средбите под отворено небо. Домашни цркви никнаа во поголем број села, а наедно го привлекоа и вниманието на власта. На почетокот, христијаните негираа дека ја отфрлиле официјалната црква, поддржана од владата, наречена „Три-само“ патриотско движење. Но дури и кога христијаните се согласуваа да ѝ се придружат на официјалната црква, немаше ниту една црковна заедница во радиус од двесте километри!

Набргу полицијата го засили прогонувањето на христијаните. Како резултат на тоа, верниците ги преселија своите средби во пустите места, а пеењето и проповедањето станаа потивки. Линг мораше да биде внимателна кому му се доверува, и одбиваше да остане на едно место подолго време. Таа им стана позната на многумина од странските мисионери во таа област, а тие често бараа да ја запознаат. Линг знаеше дека овие средби претставуваа дополнителна опасност и го привлекуваа несаканото внимание на полицијата, но таа беше среќна што можеше да ги запознае своите христијански браќа и сестри од странство и да им каже што правеше Бог во Кина. Мисионерите носеа Библии, коишто Линг со радост ги раздаваше меѓу новите домашни цркви. Тие сè уште беа прилично ретки каде и да одеше, а таа често можеше да даде само една Библија за целата заедница. Препишувањето на рака продолжи.

КАЛЛИВИ КОЛЕНА, ИСПОЛНЕНИ СРЦА

До зимата 1983 година, прогонствата и апсењата на христијаните станаа многу почести. Линг сега беше постојано во бегство, знаејќи дека таа и многу нејзини соработници беа на владиниот список на барани лица. Да оди дома за да ја види мајка си сега не доаѓаше предвид. Полицијата сигурно ги набљудуваше. За време на посетата на едно село по име Тоукил, Линг мораше да ги одведе селаните длабоко во нивите за да може безбедно да го сподели Евангелието со нив. Дождот истураше, а немаа покрив. Но сите останаа, стаписани од пораката и впивајќи го секој збор.

Кога Линг ги водеше во покајничка молитва, слушателите клекнаа долу во густата кал. Колената на Линг беа целосно закопани – како и колената на сите други. Повеќе од сто луѓе го примија Христос тој ден, а Линг се радуваше со нив додека во исто време и се плашеше од она што следува. Но таа знаеше дека огнот на прогонствата ќе направи ветрот на Светиот Дух да дува уште посилено и подалеку. Таа уште еднаш се обврза дека ќе му биде верна на својот повик, без оглед на тоа што ја чека.

На четириесетина километри подалеку, во селото Датвин, Линг сретна неколку други проповедници кои патуваа во околината, споделувајќи го Евангелието додека се обидуваа да ги избегнат прогонствата. Еден од нив беше познат како чичко Фун, и тој и останатите ја споделуваа визијата и страста на Линг; тие Му служеа на Господ долги години. Чичко Фун беше најстариот член на групата. Тој веќе имаше отслужено петгодишен мандат во логор.

Линг и другите се здружија заедно – десет евангелисти: девет мажи и Линг – и се обврзаа дека ќе продолжат да ја проповедаат едноставната порака на Христос, сè додека на домашните цркви не им обезбедат локални водачи. Тие се согласија меѓу себе, дека оние во групата кои сè уште не беа во брак, како Линг, треба да останат такви сè додека нивната работа не биде цврсто утврдена.

Најголемиот предизвик со којшто се соочуваа евангелистите не беше прогонството, туку огромната потреба од Библии. Тие се согласија дека Линг ќе биде одговорна да носи повеќе Библии бидејќи веќе имаше воспоставено контакти со странските мисионери кои тајно внесуваа Библии. Кога не беше низ селата започнувајќи цркви, Линг, со помош на чичко Фун, го следеше секој глас за тоа каде би можело да има Библии.

НАПОРНА РАБОТА, СÈ ПОГОЛЕМА ОПАСНОСТ

Помеѓу евангелизирањето и раздавањето Библии, Линг патуваше педесет, па и повеќе километри секој ден – сега поголемиот дел со велосипед. Патувањата беа сè поопасни; Линг знаеше дека полицијата ја набљудуваше. Таа очекуваше дека е само прашање на време кога ќе ја уапсат. Како подготовка, таа почна да чита сè повеќе и повеќе стихови за прогонствата во селските цркви. Сакаше тие да бидат подготвени, и ако тоа ѝ се случи нејзе, таа сакаше да биде добар пример.

Работата стануваше сè потешка. Таа често мораше да поминува повеќе од еден ден без храна, а некои членови на црквата ја критикуваа. Таа има само дваесет години, немажена

е, и жена е, велеа тие. Каква полза има таа што презела ваква работа? Некои од подбивањата беа резултат на културното воспитување на критичарите; а други едноставно беа љубоморни. Како и да е, Линг тешко ги поднесуваше коментарите.

Во текот на осумдесеттите години, додека Линг и нејзините соработници продолжија со патувањата, сè повеќе и повеќе слушаа вести за христијани што биле малтретирани, апсени, па дури и измачувани од властите. Централната влада на Кина стануваше сè повеќе загрижена за брзиот растеж на домашните цркви низ целата земја, додека официјалната црква ги губеше своите членови. За Линг и останатите евангелисти беше јасно дека верниците бараа ново свежо излевање на Божјиот Дух, што резултирало со развој на движењето на домашните цркви. Како одговор на тоа, владините водачи започнаа кампања низ целата земја за да го сопрат растежот на овие цркви. Прогонствата се засилија, кога на локалните полицајци им беше дадено широко овластување да се справуваат со христијаните, особено со христијанските водачи, како што ќе посакаат. Ова често значеше мачење и затвор без судење.

До раните деведесетти години, Линг беше позната меѓу илјадници верници како мудар и сочувствителен водач. Некако успеваше да ги избегне властите – сè досега.

ИСПОЛНУВАЊЕ НА ВЕТЕНОТО

Во април 1994 година, Линг беше физички исцрпена. „Треба да се одмориш малку“, ѝ рече чичко Фун. „А можеби е време кога Бог сака да се омажиш“.

Но Линг се спротивстави на неговиот предлог. „Знаеш дека им ветив на другите во водството. Рековме дека нема да се одмораме ниту да стапиме во брак сè додека не ја изградиме црквата на цврста основа. На верниците им требаат водачи за да останат цврсти и за да можат да ги издржат ужасните прогонства што се случуваат. Освен тоа, во Гуангзоу пристигна уште една пратка со Библии. Ќе ги земам Шен и Јан со мене за да земеме неколку Библии. Ќе се вратиме за неколку дена“.

Чичко Фун почувствува мал немир, но ја потисна желбата да се расправа со неа. Линг знаеше да биде тврдоглава, но токму тоа беше причината зошто тој ја доведе во групата на почетокот. Тој знаеше дека Бог може да ја употреби нејзината страсна посветеност за да им помогне на започнатите домашни цркви да растат и напредуваат. Освен тоа, чичко Фун и неговата сопруга ја засакаа како своја ќерка.

Тој знаеше за нејзините борби, како понекогаш таа мораше да се справува со љубомората од членовите на црквата поради нејзината позиција и како ги трпеше постојаните недоразбирања на оние кои едноставно никако не можеа да разберат зошто таа никогаш не се омажи. Размислувајќи за сите предизвици со коишто таа се соочуваше, чичко Фун прошепоти тивка молитва додека ја гледаше како си заминува.

НАЈПОСЛЕ ФАТЕНА

Беше рано навечер кога Линг и нејзините соработници ја зедоа пратката со Библии и пристигнаа во куќата на едни нивни пријатели на патот кон дома. Тие уживаа во топлото заедништво и закрепнувачкиот одмор по долгото патување, и беше прилично доцна кога Линг се извини за да се јави на телефон пред да си легне. Кога излезе надвор од станот, на сега веќе мирната улица, слушна како некој го повикува нејзиното име. Тој иташе кон неа, и додека се приближуваше, под уличното светло, таа можеше да види дека тоа беше полицаец. Првиот инстинкт на Линг беше да бега, но кога се сврти, се соочи со уште еден полицаец.

Па, си помисли Линг, конечно ме фатија. Откако го виде сопственото име на постерот за барани лица пред неколку години, таа го очекуваше овој момент. Но цврсто веруваше дека нема да ја фатат сè додека Бог не го дозволи тоа во Негово време; сега таа најде утеха во таа мисла.

„Мораш да појдеш со нас“, рече еден од полицајците додека ги покажуваа значките. Очигледно тие ја чекаа, и иако таа прилично добро знаеше што ја чека, воздивна со олеснување,

мислејќи дека ќе ја одведат само неа, без да ги вознемируваат другите верници или да го пребаруваат малиот стан.

Но место да ја одведат во автомобилот што ги чекаше, полицајците ја одведоа назад во станот.

„Каде ме носите?“, праша Линг.

„Внатре“, одговори првиот полицаец. Тој беше висок колку Линг, и зборуваше со смирен глас што ја вознемируваше. Додека ја придружуваа назад во зградата, Линг почна бргу да размислува: *Шен и Јан се обајцајта женети; сигурно полицајта нема да ги праќа во затвор. Колку Библии ќе најдаат? Дали ја уништиа адресата на домот на историти ош како ги зедев Библиите од таму?*

Влегувајќи во станот пред двајцата полицајци, Линг набрзина им шепна на Шен и Јан: „Само кажете им дека сум ве најмила и дека не знаете ништо. Јас ќе ја преземам одговорноста“.

Полицајците бргу ја поделија Линг од другите, туркајќи ја на една столица и распростирајќи еден навидум официјален документ на масата пред неа. Таа го виде своето име, напишано над еден од редовите во првиот параграф. „Потпиши го ова“, извика господин ‘висок и злобен’. Тој ѝ тутна пенкало во раката, а Линг набрзина го прегледа документот. Тоа беше налог којшто велеше дека тие можат да пребараат и да отстранат секаков „доказ“ од нејзината соба. Таа го потпиша документот и наеднаш се почувствува надвладаана од уморот. Знаеше дека тоа ќе биде долга ноќ...

Полицајците започнаа со работата, расфрлајќи низ станот. Таа ги гледаше како претураат во нејзините алишта. И тогаш ги најдоа кутиите со Библии...

Линг беше одведена во затворот 91, еден од четирите прочуени затвори во Кина. Полицајците што ја испрашуваа, сакаа само три нешта: имиња, имиња и уште имиња. „Кој те поддржува? Кои се другите водачи? Кој ти ги даде овие Библии?“ Знаејќи кои ќе бидат последиците ако открие некого од групата, таа одбиваше да одговори.

Испрашувањето се случуваше постојано во следните два месеца.

Освен што беше често испрашувана, Линг мораше да работи заедно со другите затвореници. Тогашната работа на затворениците беше да прават запалки за цигари, а контролата за квалитет беше строго запазена, бидејќи запалките беа наменети за извоз на Запад. Линг се разболе; имаше висока температура и беше во прилично тешка состојба. Но доколку не ја исполнесе дневната норма, беше тепана.

„НИЕ ЗНАЕМЕ КАКО ДА ОТВОРАМЕ УСТИ“

Во јули, Линг беше преместена. Полицијата во нејзиниот роден град дозна дека таа е уапсена, и ја екстрадираше. Откако ја прогонуваа речиси десет години, беа воодушевени кога дознаа дека е во затвор. Полицајците во нејзиниот роден град беа многу поинтересни во испрашување на луѓето. Како што ѝ рече еден од нив: „Ние знаеме како да отвораме усти“.

Веќе исцрпена од високата температура и од принудната работа во затворот 91, Линг многу страдаше додека испрашувањата продолжија. Усните ѝ беа студени, и се чувствуваа како да ќе се онесвести. Испрашувањата беа сурови, но таа не им даваше ништо. Тие употребуваа техники, различни од оние на првите полициски испрашувачи, но ги сакаа истите информации – имиња. „Кои се другите со кои работиш?“, прашуваа тие повторно и повторно. „Кои се луѓето со кои си поврзана во странство? Кажи ни за вашите нелегални средби. Кој ти ги дава книгите и Библиите?“ Прашањата беа збунувачки, но повторно и повторно Линг не се предаваше и не го откриваше идентитетот на другите, иако искушението да го стори тоа беше силно. Понекогаш испрашувачите ѝ покажуваа на Линг слики од самата себеси со нејзините соработници. *Ако веќе знааш со кого сум работела, зошто барааш од мене да им ги дадам имињата?*, се прашуваше Линг. *И што може полошо да се случи сега?*

Еден ужасен ден, десет мажи влегоа во собата за испрашување. Едниот од нив држеше мала стега, отворена од двете страни. Двајца од стражарите грубо ја присилија Линг

да легне на стомак на подот. Тие ѝ ја повлекоа едната рака околу половината и ја ставија на нејзиниот грб, а другата рака ѝ ја свиткаа над рамото, така што двете раце да ѝ бидат оддалечени неколку сантиметри една од друга над 'рбетот. Потоа еден друг стражар ја стави ногата врз нејзиниот грб, така што имаше доволно сила за да ѝ ги спои рацете додека двајцата стражари што ѝ ги држеа рацете, набрзина ја ставија стегата на нејзините два палци. Цврсто ја стегнаа стегата, прицврстувајќи ѝ ги палците заедно.

Линг слушна како ѝ напукнуваат коските, поради тоа што зглобовите на рамото ѝ беа ставени во неприродна позиција. Потоа мажите ѝ ги пуштија рацете, и целата сила на нејзината измачувачки извртена позиција ѝ зададе гром од болка низ нејзиното тело.

„Стегата за палци“ беше толку сурова, што владата ја забрани нејзината употреба врз жените. Во своите маки, Линг лелекаше, забележувајќи ја иронијата: Многумина во селата се обидуваа да ја одвратат од службата, бидејќи беше жена која го правеше она што се сметаше за машка работа. А сега ја измачуваа како маж.

Линг знаеше што следува. Во тој момент си помисли дека има избор – да се соочи со смртта или да ги предаде браќата. Реши дека смртта ќе биде помалку болна.

„Станувај!“, се развика еден од полицајците кога ја клоцна Линг по стапалата. Таа се напрегаше да стане на своите колена, кога повторно падна долу од бруталниот удар на стапот врз нејзиниот грб. Болката ѝ проструи низ телото како гром од ведро небо. Таа не можеше да дише; едвај можеше да се помрдне. Зглобовите ѝ беа отечени, а рацете ѝ се грчеа од тоа што ѝ беа приклевтени одзади.

„Ве молам! Не можам...“ Гласот на Линг трепереше додека се бореше да остане свесна. Капки студена пот ѝ се слеваа од челото и очите почнаа да ја печат додека таа извикуваше кон Бог во својата агонија. Се прашуваше дали вака се чувствуваше Исус додека се молеше во Гетсеманската градина, знаејќи дека ќе пострада и ќе умре. Се прашуваше дали и таа ќе умре...

Тие продолжија со испрашувањата уште три часа додека палците на Линг ѝ беа приклезтени зад грбот, а нејзиното тело беше измачувачки искривено. Најпосле таа се онесвести од болката.

Кога Линг се разбуди, беше со лицето на подот од нејзината валкана ќелија. Можеше да слушне гласови во близина, и најпосле некој влезе во ќелијата и ја крена на дрвениот кревет. Таа не можеше да се движи; болката беше преголема. Таа не можеше дури ни да стане за да јаде или за да ја употреби кофата. Уште петнаесет дена таа остана во креветот, додека полицајците решаваа што ќе прават со неа.

Малку по малку, таа закрепна од измачувачкиот третман, а издржи во ужасните услови на затворот уште пет месеца. Потоа, бидејќи властите немаа никакви вистински докази против неа и не можеа да ја присилат да им ги открие имињата на другите верници во нејзината широка мрежа, неволно ја ослободија.

СТРАДАЊЕТО Е УЧИЛИШТЕ

Беше студен, ветровит ден во јануари 1995 година, кога Линг тропна на вратата на една соработничка. „Линг!“, извика нејзината пријателка Рут кога ја виде слабата фигура како стои пред неа. Таа веднаш ја повлече Линг внатре во куќата, ги фрли своите раце околу неа и ја засипа со прашања: „Линг! Сите бевме многу загрижени за тебе. Зошто не стапи во контакт со нас? Колку си слаба! Добра ли си? Полицијата не сакаше да ни каже ништо за тебе. Како преживеа? Како успеа да излезеш?“

Набргу следуваше импровизирана прослава откако веста за враќањето на Линг се прошири меѓу верниците. Линг беше исцрпена, но и воодушевена што повторно можеше да биде со своите христијански браќа и сестри. Додека тие се собираа за да се заблагодарат и да се молат, Линг рече: „Ви благодарам многу за вашите искрени молитви за мене во текот на изминативе месеци. Знаам дека немаше да издржам без Божјата помош и без вашите молитви. Верувајте ми, имаше многу денови кога мислев дека нема да можам да

продолжам, но Бог беше верен и секогаш ме потсетуваше на Неговата љубов во тие моменти. Мислам дека страдањето е училиште. Ако успешно дипломирате во ова училиште, тогаш сте ја исполниле својата задача. Но ако не успеете, ќе бидете уништени. За мене, затворот беше тоа училиште. Додека бев таму, не можев да се потпрам на ништо друго освен на мојата целосна зависност од Бог, и таа зависност ме приближи уште повеќе до Него. Отсекогаш сметав дека вие сте силни за Бог и за да се соочите со какви било искушенија. Сега можам да ви кажам со уште поголема сигурност дека Исус ќе биде со вас, без оглед на тоа низ што мора да поминете“.

Пред нејзиното апсење, Линг го проучуваше и поучуваше животот на Павле и на другите новозаветни апостоли кои страдаа за Христос. Сега се шегуваше со своите соработници, дека кога ќе оди на небо, би сакала да Го поздравува Исус, а потоа да се ракува со Павле и да го праша: „Додека живееше на земјата, дали и твојот живот беше толку тежок колку и мојот?“

Иако имаше едвај триесет години, Линг помина низ толку многу физичко малтретирање, што ѝ беше тешко да функционира нормално. Сепак, сакајќи да биде добар пример, таа веднаш продолжи со својата работа меѓу домашните цркви, поучуваше и водеше библиски поучувања, се состануваше со контактите од странство за да ги координира помошта и информациите и се грижеше приливот на Библии да продолжи во внатрешните делови на Кина. Поради жестоките прогонства од страна на владата, во текот на осумдесеттите години, верниците се раштркаа низ цела Кина, а мрежата на домашни цркви порасна на неколку милиони луѓе. Со уште посилен желба сега, Линг работеше за да биде сигурна дека секоја црква има барем една Библија.

Една вечер, во септември 1996 година, Линг се збогуваше со едни мисионери од Европа и се врати дома, кога таа и нејзините пријатели слушаа како некој тропа на вратата околу десет часот.

Еден машки глас извика: „Здраво! Треба само да ги провериме вашите карти за престој“.

Линг ги погледна Фун и Шен и одмавна со главата. Знаеше дека тоа мора да е полицајата. Линг ја отвори вратата и петмина полицајци насилно влегоа внатре. „Уапсени сте!“, соопшти еден од полицајците, додека другите полицајци им ставаа лисици на Линг и на нејзините пријатели. Линг гледаше вџашено додека полицајците повторно диво претураа низ нејзините работи. Тоа ќе биде уште една долга ноќ...

СТАРИ ПРИЈАТЕЛИ

Кога пристигнаа во полициската станица, Линг му беше претставена на комесарот, човек со смирен глас, кој се справуваше со неа за време на нејзиното претходно апсење. „Господине, ова е госпоѓица Линг...“, почна подредениот.

„Да, ја знам“, одговори човекот кој беше одговорен, насмевнувајќи се самоуверено. „Ние сме стари пријатели. Па, Линг, овој пат мислам дека нема никаде да одиш некое време. Досието за тебе и твојата група стана прилично импресивно. А приведовме уште двајца од твоите водачи вечерва. Сè на сè, би рекол дека денес завршивме добра работа“. Тој со главата им даде знак да ја однесат. „Ставете ја во ќелијата во блок дванаесет“, рече преку рамо додека излегуваше од просторијата. „Си одам дома“.

По една недела, Линг стана уште повознемирена, имајќи го предвид опуштениот став на полицаецот. Зошто не ја испрашуваа? Зошто полицаецот беше толку опуштен? Како дознале за другите кои беа уапсени? Кога Линг сфати колку многу веројатно знаат, се бореше со бранови паника. Таа мислеше дека полицајата сигурно сфатила уште појасно отколку претходно колку влијателна стана таа. Тие веројатно ја следеле уште откако ја ослободија од првото апсење, па така несомнено знаеја колку често таа се состануваше со контактите од странство. А сигурно знаеја и за сите луѓе кои ја посетија нејзината провинција и бараа да се сретнат со неа во врска со движењето на домашните цркви.

Добро, си помисли Линг, сè има смисла. Црквата порасна значително, така што полицијата ќе ги дознаеше деталите за нејзините активности порано или подоцна. Таа му се препушти на затворскиот живот, треперејќи од помислата дека Исусовите зборови – „Еве, ве испраќам како јагниња меѓу волци...“ – стануваа реални во нејзиниот живот.

Следните четири месеци беа измачувачки за Линг. „Ве молам“, понекогаш ги молеше своите заробувачи, „Ако сакате да ме убиете, тогаш убијте ме, ако сакате да ме казните, тогаш казнете ме. Ако сакате да ме ослободите, ослободете ме! Но не држете ме тука без никаков изговор или причина, како што ме држевте претходниот пат“.

Таа дрско ги кажуваше овие работи, но никој не ѝ обрнуваше внимание, освен кога еден стражар повремено ќе ја плукнеше или ќе ја исмеуваше.

Понекогаш Линг мислеше дека ќе полуди. Секој ден седеше на тврдата дрвена клупа што ѝ служеше како кревет. Малечката ќелија, којашто беше наменета за привремен притвор, беше постојано влажна поради протекување вода. Понекогаш беше полна дури со дваесет жени, кои мораа да поминат голем дел од времето собирајќи ја водата од подот.

Иако други затвореници често влегуваа и излегуваа од ќелијата за притвор пред да бидат префрлени во друг затвор или пред да бидат ослободени, Линг беше речиси игнорирана таму од властите и ретко ја напушташе малечката тесна просторија. Не ѝ беше дозволено да легне во текот на долгите денови, па дури ни да се потпре на сидот, туку беше присилена или да стои или да седи исправено на дрвената штица што ѝ служеше како кревет. Роеви муви и комарци ја правеа валканата ќелија уште помизерно место.

Најпосле, полицискиот командир се појави пред вратата од нејзината ќелија еден ден со формулар во раката. „Потпиши го ова“, нареди тој.

Линг посегна по формуларот низ решетките. „Што е ова?“ праша таа.

„Само потпиши“, се развика командирот, тутнувајќи ѝ го листот. „Ќе бидеш преместена“.

Линг се обесхрабри додека набрзина го прегледуваше документот, и виде дека тоа е известување коешто велеше дека таа ќе биде испратена во „реформаторски логор“ за издржување казна од три години. Кина им одобруваше на затворениците петнаесет дена за да поднесат тужба или за да се бранат откако ќе примат такво известување, но за Линг, нема да има такви права. „Заминуваш денес“, ѝ рече командирот.

Пред да може Линг да се спротивстави, тој напернато замина, а штиклите од неговите блескави свечени чевли тропаа важно на бетонот, додека тој исчезнуваше низ долгиот затворски ходник.

Три години.

О, Боже, тие молам грижи се за црквите, се молеше тивко Линг, кога затворското возило ја одведе во областа позната како Реката долга осум милји, каде што беше сместен логорот. Таа беше благодарна за сè што таа и нејзините соработници постигнаа, но истовремено, се грижеше што се случуваше со нив сега. Од десеттемина врвни водачи во нивната мрежа на домашни цркви, барем четири, за кои знаеше таа, сега беа во затвор. Освен неа, чичко Фун беше притворен во локалниот затвор, а двајца други водачи беа испратени во друг логор.

Кога пристигнаа, на Линг ѝ дадоа една чинија ориз и една мала кутија со лични предмети, а потоа ја одведоа во нејзината ќелија.

МОЛИТВАТА ВО ЗАТВОР – НЕОПХОДНА КОЛКУ И ДИШЕЊЕТО

„Добредојде, Линг! Ни кажаа дека ќе дојдеш!“, ја поздрави еден глас кога се затвори вратата од ќелијата. Излезе дека некои верници од една од групите на Линг ќе ѝ бидат цимерки во логорот. Таа мораше да се насмее кога го слушна веселиот поздрав. Тие всушност изгледаа среќни што таа беше затворена, но таа знаеше дека тие само беа среќни што ѝ беше доделена

нивната ќелија. Додека се прегрнуваа и изговараа тивка молитва, Линг се прашуваше уште колку верници ќе им се придружат.

Ќ беше доделено горното легло. Таа прва ноќ, Линг се качи на својот кревет и почна да се моли на глас. „Еј!“, извика една од нејзините цимерки. „Не можеш да го правиш тоа тука. Ако те фатат, ќе те казнат“.

„Но не постои такво нешто како забрана за христијаните да се молат. Тоа би било како да не им се дозволи да дишат“, одговори Линг.

„Па, така стојат работите“, одговори другата жена. „И не само тоа, туку не е дозволено ниту да имаш долга коса“.

Линг помина со прстите низ својата долга, мека, црна коса. Таа не беше суетна на својот изглед, но не можеше да си замисли да си ја исече косата. Отсекогаш имаше долга коса, како на мајка си. Се прашуваше колку ли грдо ќе изгледа со кратка коса. Почувствува како првите солзи ѝ надојдоа во очите додека Го молеше Бог да ѝ ја поштеди косата. Знаеше дека тоа е смешно дури и пред да заврши со молитвата. Погледна наоколу во ќелијата и забележа дека сите други жени имаа кратка коса – и дека сите беа грди.

Животот во логорот беше поинаков од животот во затворот. По долгите недели во притвор, Линг беше среќна што можеше да излезе надвор во текот на денот. Храната беше малку подобра тука, но за време на тромесечниот пробен период, таа мораше да работи петнаесет до шеснаесет часа на ден, правејќи перики. Повторно помисли на иронијата додека си ги триеше боцките што сега стрчеа од нејзината глава. Пправењето перики беше заморна и тешка работа, и не беше невообичаено работниците да повратат под притисокот на дневната норма. На Линг ѝ беше тешко да размислува за што било друго.

Животот стана монотона рутина на будење, јадење, работа и спиење – и потоа будење, јадење и повторно работа. Понекогаш цимерките работеа и во текот на ноќта ако товарот беше преголем или ако не си ја исполнеа дневната норма. За Линг, најголемиот предизвик беше да најде време за да се фокусира на Бог и на молитвата, на начин на којшто беше навикната. А

по толку многу години на слободно патување низ централна Кина, проповедање, поучување и грижа за луѓето, овој нов живот со сите негови правила и ограничувања беше удар.

„БОГ ИМА ЦЕЛ ЗА НАС ТУКА“

Секое утро, цимерките скокаа од кревет во пет часот кога свиреше сирената, а потоа имаа десет минути за да си го наместат креветот и да се наредат во дворот; петнаесет минути за да јадат и цел ден за да работат во фабриката. Тие го следеа овој распоред без одмор, седум дена во неделата. За многумина од нив, вклучувајќи ја и Линг, животот стана вечна состојба на истоштеност и монотонија. Линг работеше покрај проститутки, дилери на дрога, крадци, киднапери и други кои беа обележани како „ѓубрето на општеството“. Целосно исцедена од долгите часови работа, ѝ беше сè потешко и потешко да се моли ноќе, бидејќи очајно копнееше за сон.

Меѓутоа, по неколку недели, Линг почувствува како повторно да се врати старата Линг откако му ја предаде ситуацијата на Бог. Повторно чувствува потреба да ја споделува својата вера со другите верници. „Крајната цел на Бог во секоја ситуација е да се научиме на послушност, нели?“, им рече таа. „И затоа знам дека Бог има цел за нас тука. Опкружени сме со криминалци со погани усти, кои се однесуваат на секакви начини, и знам дека Бог сака да научиме да ги сакаме овие луѓе и да им ја покажеме Неговата љубов. Лесно е да ги сакаме оние надвор – нашите пријатели и соработници. Но Бог сака да научиме како да ги сакаме и овие луѓе“.

Линг беше благодарна за неколкутемина верници меѓу големиот број затвореници во логорот. Кога еден верник ќе се почувствуваше обесхрабрен, тука беше друг за да го крене. И иако за Линг беше фрустрирачки што не можеа јавно да се собираат за да се молат и да споделуваат, таа наоѓаше други моменти и места каде што можеше да се моли и да ги охрабрува жените – на пример, кога им беше дозволена пауза за тоалет во текот на работниот ден или кога стоеја во ред за ручек.

Набргу, водечките способности на Линг им станаа очигледни на службениците во логорот, и тие ја задолжија да биде одговорна за нејзиното одделение како водач на тимот. Ова унапредување ѝ даде на Линг повеќе можности да сведочи, додека таа се грижеше за педесетте жени во нејзината соба, а работеше и како контролор на производството, надгледувајќи двесте жени во фабриката за перики. Иако работата беше предизвикувачка и тепачките меѓу затвореничките понекогаш ја разбеснуваа, Линг сепак одлично си ги извршуваше своите обврски, и како резултат на тоа ги придоби срцата на неколкумина под нејзиниот надзор.

„Зошто си тука?“, ја прашуваа некои од жените. „Ти си толку добродушна и толку добар водач. Би можела да имаш добра кариера надвор“.

Линг ја искористуваше секоја можност за да ја сподели причината за нејзиното затворање, и како резултат на нејзиното сведоштво, многумина станаа тајни верници. Иако немаа Библии, Линг ги учеше на стихови од Словото и на песни што ги имаше запомнето, и ги учеше како да се молат. Се сети на Библијата на стариот брат, што беше внимателно напишана на рака и на нејзината сопствена посветеност да запомни големи делови од Словото. И сега ѝ беше мило што го правеше тоа.

„МОЖЕ ЛИ НЕКОЈ КАКО МЕНЕ ДА ВЕРУВА?“

Службениците на затворот продолжија да ги забележуваат одличните извештаи за работата на Линг и фактот што нејзиниот тим стана најдобар во производството, и се чинеше дека има помалку тепачки и незгоди отколку другите тимови. Еден ден, надзорникот на Линг, госпоѓа Тао, ја сопре во ходникот на фабриката.

„Линг, го видов твојот живот“, рече таа. „Знам за твоите активности и за фактот дека беше влијателен христијански водач. И сега откако си тука единаесет месеци, ја видов и твојата работа и твоето однесување со другите затвореници,

особено со оние грубите и постојано гневни, кои многу лесно предизвикуваат неволји. Се чини дека имаш голема љубов за овие затвореници, а сепак не се однесуваш како нив. Зошто?“

Линг почувствува нервозна возбуда кога ѝ рече на својата шефица: „Не се однесувам како нив бидејќи сум христијанка, и бидејќи Му го предадов целиот свој живот на Исус Христос. Тој е причината зашто живеам. Тој е причината зошто можам да ги сакам сите овие непривлечни луѓе“. Линг го задржа здивот, чекајќи ја реакцијата на Госпоѓа Тао. Самото тоа што ја спомна религијата може да придодаде време на нејзината казна или да ја затвори во „кутијата“, односно самицата. Таа никогаш не знаеше дали оној што ја прашува се обидува да ја фати во стапица. Но на изненадување на Линг, нејзината шефица наеднаш рече: „А може ли некој како мене да верува во Исус?“

„Се разбира!“, одговори Линг. „Но нели се плашите дека ќе ја изгубите позицијата? Нели се плашите дека владата ќе ве избрка од армијата?“

„А ти нели се плашиш дека можам да те казнам со тоа што ќе ти ја зголемам казната за тоа што зборуваш вакви глупости?“, ѝ возврати госпоѓа Тао, не чекајќи ни момент.

„Сè додека моето време тука има цел, ако поверувате во Исус – можам да останам тука засекогаш“.

„Ти *уживаш* да бидеш тука?“

„Не, никако“, одговори Линг. „Но токму затоа што Исус Ве сака, јас сум тука. Мојот живот и Вашиот живот ни се дадени од Бог“.

Госпоѓа Тао се расправаше уште некое време, а Линг ѝ одговори на секое прашање додека ѝ зборуваше на својата шефица за љубовта и добрината на Бог.

Госпоѓа Тао беше заинтересирана, но не можеше лесно да биде убедена, и тие продолжија со тајните разговори уште многу месеци. Најпосле, еден ден, таа ѝ рече на Линг: „Дури и да поверувам, ќе морам да верувам во тајност. Знаеш, има некои христијани во моето соседство, но никогаш не сум зборувала со нив. Тоа е тешко поради мојата позиција. Ти си првата христијанка што некогаш вистински сум ја познавала“.

Линг можеше само да се насмевне како одговор, и да се моли во срцето за госпоѓа Тао.

Таа продолжи да работи и да Му служи на Бог во логорот најдобро што можеше и во следните две години, но нејзиното здравје се влошуваше од долгите часови работа и од недостатокот на храна. Понекогаш се прашуваше уште колку долго ќе може да издржи. Тогаш, еден декемвриски ден, госпоѓа Тао ја повика Линг во својата канцеларија. Таа седеше зад своето биро со строг изглед на лицето, држејќи некаков лист во раката.

„Што е тоа?“, праша Линг.

„Ми дадоа предлог за твојата казна, и треба да го потпишам“, одговори госпоѓа Тао.

Линг се стаписа. Таа се обиде да се сети на некој неодамнешен инцидент што би предизвикал да ѝ ја зголемат казната. Секако дека немаше ништо на што можеше да се сети, иако некој би можел да ја намести со тоа што ги излажал службениците. Госпоѓа Тао и Линг се спријателија, а Линг продолжи да зборува со неа за Христос. Можеби некој ги наслушал како зборуваат и ја пријавил.

Линг залута во мислите. Повторно се поврза со моменталната ситуација, токму кога ја слушна госпоѓа Тао како читајќи од листот рече: „...твојата казна за една година“.

Срцето на Линг сопре. Тогаш госпоѓа Тао ја погледна Линг, изненадена од потиштениот изглед на нејзиното лице. „Линг, ме слушна ли?“, остро рече госпоѓа Тао. „Те класифицираа за целосно рехабилитирана и ти ја *намалија* казната за една година!“

Линг занеме.

„Па, морам да кажам, ова е првпат да те видам да останеш без зборови“. Госпоѓа Тао сега се смееше. „Ти честитам Линг, ќе бидеш ослободена за помалку од три недели“.

СОСЕМА ДРУГ СВЕТ

Три недели подоцна, утринското студенило пробиваше низ слабото тело на Линг, додека таа нетрпеливо го чекаше чичко Фун надвор

од логорот, во снегот до колена. *Рехабилитирана*, размислуваше таа. Тоа едноставно значеше дека никој не ја фати како ги поучува и евангелизира другите затвореници. Тоа значеше, се надеваше таа, дека ќе ја остават на мира некое време.

Линг беше возбудена што можеше да се врати на својата работа на евангелизирање и охрабрување на членовите на црквата, но исто така, знаеше дека нејзината физичка состојба не беше како порано. Имаше многу компоненти од затворскиот живот што ќе биде тешко да ги отстрани. *О, Господе, те молам помогни ми да се прилагодам на животот надвор од затворот. И те молам продолжи да бидеш со сестриите кои сè уште се таму.*

Линг уживаше во радосното и воодушевено повторно обединување, кога Фун и Шен запреа со малиот автомобил. Поради тоа што би можело да им предизвика големи тешкотии на некои од верниците доколку ја видат во затвор, таа имаше многу малку посетители во претходните две години. Сега таа само што дозна дека некои од водачите стапиле во брак, други членови на црквата сега имаат бебиња и беа започнати неколку нови заедништва.

Веднаш штом автомобилот тргна во сообраќајот, Линг почувствува како ја обзема бран на мачнина. *Еве уште една работа што не сум ја правела некое време, си помисли таа, возење во автомобил.* Четиричасовниот пат беше мизерен за Линг, која беше свиткана на задното седиште, страдајќи од мачнина, додека се обидуваше да се фокусира на возбудата затоа што беше слободна.

Како што очекуваше, Линг навистина имаше тешкотии повторно да се прилагоди на нормалниот живот. Затворот беше сосема друг свет. Кога беше во логорот, службениците никогаш не дозволуваа светлата да бидат исклучени. Масите за производство речиси секогаш беа зафатени, па дури и ќелиите беа добро осветлени. Водачите во црквата сега беа добро утврдени и без неа, поради што на Линг ѝ беше уште потешко повторно да ја преземе својата улога на водач, особено бидејќи беше жена. Таа беше тажна што изгледаше дека сега нема

место за неа меѓу водачите на црквата, но таа знаеше и дека ќе мора да се одмора и да презема што помалку одговорности додека нејзиното тело не заздравува. Можеби така беше најдобро.

УАПСЕНИ – СИТЕ ДО ЕДЕН

Линг се пресели кај семејството на еден од христијанските водачи. Тие живееја во голема куќа во централна Кина, а Линг доби соба на вториот кат. Водачите беа договорени да се состануваат тајно во оваа куќа, од деветнаесетти до дваесет и трети август. Линг имаше намера да присуствува, но место тоа доби важна задача во западна Кина, за време на неделата на средбите. Таа се сомневаше дека водачите се обидуваат да ја чуваат надвор од опасност, но не можеше да биде сигурна. Се очекуваше над триесет клучни црковни водачи да присуствуваат на средбите, и тоа би било одлична можност да ги продолжи старите врски – и да ја обнови својата посветеност на улогата на водач. Но нема да биде.

Таа ја заврши својата задача во западна Кина вечерта на дваесет и трети август, кога прими итна порака. „Линг! Врати се бргу“, ѝ беше речено. Сите водачи се уапсени – сите до еден. Само ти остана!“

Линг пристигна дома следниот ден и ги најде верниците во паника. Некои од сопругите на црковните водачи ги истурија своите фрустрации врз Линг, бидејќи некако смета дека таа е одговорна. Таа беше надвор од затвор само нешто повеќе од шест месеци, а некои пријатели ѝ велеа дека полицијата ја бара и неа.

Линг веднаш презеде одговорност врз ситуацијата. Прво ги повика заедно сите локални верници, и на секоја група ѝ даде задача да биде во контакт со еден или двајца од уапсените водачи. Тие требаа да соберат облека, храна и пари, и да ги однесат во полициската станица за „нивните“ водачи.

Апсењето имаше големо влијание врз црквата низ Кина, бидејќи пасторите беа главните христијански водачи во нивните области. Веста за нивното апсење брзо стигна до

надворешниот свет преку електронска пошта, а бргу се рашири и низ Кина преку радиоемисијата Гласот на Америка. Линг се обидуваше да го координира протокот на информациите додека луѓе од цела Кина и од светот почнаа да се јавуваат за да ги дознаат најновите детали. Набргу почнаа да пристигнуваат семејствата на пасторите, а Линг го пречека секој еден од нив, одговарајќи на нивните прашања најдобро што можеше.

По пет недели, сите освен шест водачи беа ослободени, но не пред да платат огромни казни (околу десет илјади јени за секого), за коишто Линг беше одговорна да ги обезбеди. Верниците беа многу сиромашни, така што беше крајно тешко да се најдат пари за толку многу водачи. Но Линг не сакаше да прифати не за одговор. Нејзините затворени браќа вредеа многу повеќе од секаква сума пари, и таа продолжи да моли и да собира средства сè додека најпосле не собра доволно.

Линг беше истоштена и ѝ се чинеше дека ќе се сруши од притисокот, но не можеше да се одмори сè додека не стори сè што може за да обезбеди ослободување за останатите шест пастори, највлијателните водачи во нивната организација – а тоа значеше и најголемите награди за полицијата. Сега таа се плашеше дека водачите можат да бидат егзекутирани.

Постоеше само едно нешто што можеше да се направи. Линг се јави во полициската станица.

„Ве молам, би сакала да зборувам со командирот“.

„Кој е тоа?“, праша службеникот во полициската станица.

„Се викам Линг. Командирот ќе знае која сум; тој ме бара мене“.

„Линг, мојата стара пријателка! Изненаден сум што те слушам“, се јави добро познатиот смирен глас на командирот. „Од каде се јавуваш?“

„Не е важно. Треба да зборувам со тебе за моите пријатели што ги држиш во затвор“.

„Се разбира, дојди во станицата и можеме да зборуваме“.

„Не. Ќе се согласам да се сретнам со тебе единствено во хотелот Брајт Мун. И мора да дојдеш сам. Ќе гледам, а ако некој дојде со тебе, нема да се појавам“.

Линг знаеше дека тој ќе се согласи. Ако ништо друго, неговата љубопитност ќе го доведе таму. Зошто евангелистот кој го избегнуваше во последните неколку месеци би го поканил *него* на состанок?

„Во ред. Кога сакаш да се сретнеме?“

„Вечер во седум“, рече таа.

Откако ја спушти слушалката, Линг се сретна со еден од браќата за кого знаеше дека може да му верува. Му ја објасни ситуацијата и го праша дали би ја придружувал до хотелот и би чекал надвор. „Ако не излезам, тогаш ќе знаеш дека сум уапсена“.

Во 18:50 часот, Линг и братот стоеја близу до хотелот, набљудувајќи и чекајќи, но беа скриени. Го видоа командирот; беше придружуван од група полицајци. Срцето на Линг подзастана; беше подготвена да си замине, но виде дека само командирот влезе внатре во хотелот, додека другите полицајци чекаа надвор пред влезната врата. Влегувајќи низ задната врата на хотелот, Линг му се придружи на командирот во ресторанот.

„Линг. Убаво што те гледам“, рече тој срдечно, како навистина да бeа стари пријатели. „Но не ли се плашиш дека ќе те уапсам?“

„Да бев исплашена, немаше да бидам тука. Но еве сум“.

И двајцата нарачаа, а Линг му соопшти на келнерот дека таа ќе плати. Потоа таа прејде на работата. „Што правиш со моите пријатели? Ги ослободи другите со кауција. Ако сакаш пари, ќе ти дадам пари. Колку бараш?“

„Полека, Линг!“, рече командирот. „Сè уште не сме ни јаделе. Освен тоа, јас не можам ништо да сторам за нив, а тоа е *твоја* вина. Ти го направи ова јавен спектакл“.

Линг знаеше дека тој се обидуваше да ја заплаши и одби да се предаде. Но беше подготвена да се обиде и со други тактики. Тие зборуваа со вечерата уште два часа, а Линг успеа да протне неколку изјави за своите верувања; таа објасни зошто таа и затворените пастори толку страсно ја споделуваа пораката за Исус Христос. Командирот слушаше учтиво, забележувајќи ја грижата во очите на Линг за нејзините пријатели, но беше

бесплезно. Тој одби да ѝ даде каква било надеж дека тие ќе бидат ослободени.

Линг ги врткаше прстите низ својата црна коса. Најпосле порасна. Таа се сети на молитвата на својата мајка за тоа дека треба да биде жртва, и си ги повтори од сеќавање стиховите од Словото, коишто всушност ја доведоа до тука: „*Жетиваџа е голема... работниците се малку... јагниња меѓу волци*“.

Линг се прашуваше дали е време да се врати во училиштето на страдањето.

НАЗАД ВО УЧИЛИШТЕ

Кога командирот заврши со јадењето, Линг знаеше дека ѝ истекува времето. Беше свесна за полицајците што чекаа надвор од вратата на хотелот. Таа ја даде последната понуда. „Добро, ти ме бараше мене, па еве сум. Земи ме мене и ослободи ги моите пријатели“.

Командирот ја поткрена главата и благо се насмевна. „Линг“, рече тој искрено, „ти си дефинитивно една од најуникатните жени што некогаш сум ги сретнал“.

Потоа, без да каже ниту збор повеќе, стана и си замина од ресторанот.

Линг седеше тивко уште неколку минути, чувствувајќи дека не успеа. Беше тажна, и се врати дома со чувство на очај. Знаеше дека нема да биде добро за нејзините соработници – нејзините пријатели – кои останаа во притвор.

По некое време, Линг дозна дека уште двајца христијански работници се уапсени, а водачите кои сè уште беа затворени им беа предадени на властите од нивните локални области, каде што беа тешко мачени. Нивните казни се движеа од дванаесет до дваесет и четири месеци тешка работа.

Линг продолжи со својата работа, чувствувајќи се многу осамено. Таа сè уште беше прилично болна од последниот престој во затворот, и гледајќи го нејзиното сè полошо здравје, многумина од другите водачи ја охрабруваа да се повлече од обврските. Но таа одбиваше сеќавајќи се колку само мајка ѝ ја охрабруваше и

колку напорно работеше на мелницата за соја за да може Линг да ја извршува службата. Ѐ недостасуваше мајка р. Ја немаше видено со години. Но беше премногу опасно да ја посети сега.

Линг остана единствената жена во групата на водачи, и често знаеше да плаче сама во својата соба, молејќи Го Бог да р даде сила за да го заврши патот.

На 16 април 2002 година, телефонот на Линг повторно засвони. Триесет христијани од нејзината група беа киднапирани од еден фанатичен кинески култ. Линг му се јави на својот „пријател“ во полициската станица. Назад на работа...

ЕПИЛОГ

Линг и понатаму живее тежок живот, но наградите за нејзината работа можат лесно да се забележат. Преку нејзините „договорени“ средби со командирот, Бог р отвора врати да зборува за неправдите, нанесени врз кинеските христијани од домашните цркви. Но, истовремено, нејзините контакти со властите поттикнуваат повеќе контроверзии, и многу христијани се спротивставуваат на она што таа го прави. Како одговор на нивните критики, Линг одговара: „Ние можеби сме христијани, но сè уште сме Кинези, а ова сè уште е наша земја“.

Линг никогаш не ги компромитираше своите гледишта ниту пак се повлече од своите евангелски активности. Ниту пак дозволи стравот или ризикот од затвор да ја спречи во обидите да ја искористи секоја можност цврсто да застане во одбрана на своите браќа и сестри. Таа останува на владиниот список, но исто така и на Божјиот список, а Тој чудесно ја заштитува и чува од повторно одење во затвор.

Но Линг е подготвена да се врати доколку тоа стане неопходно. „Подготвена сум да се вратам назад во училиште“, вели таа. „Знам дека ако Бог ги брое влакната на мојата глава, тогаш Тој и ќе го заврши она што го започнал со мене, а јас ќе остана во Неговата волја“.

Уште еден предизвик за Линг доаѓаше од нејзиниот завет да остане немажена сè додека црковното водство не стане цврсто

утврдено. Групата пресмета дека тоа би бил десетгодишен завет, а Линг сметаше дека ќе има доволно време да се омажи потоа. (Таа беше само тинејџерка во тоа време.) Меѓутоа, во Кина е многу тешко за една немажена жена по триесеттата – генерација на којашто сега ѝ припаѓа Линг.

Луѓето постојано ѝ велат (дури и пасторите на домашните цркви, за коишто таа помогна да се оформат) дека позицијата на жената е во домот, да чисти, да готви и да се грижи за децата. Линг не ја негира оваа суштествена улога, но таа знае дека понекогаш Бог има различни планови од оние што ги очекуваме. Таа ги потсетува своите критичари дека за време на почетниот растеж на движењето на домашните цркви, токму жените беа тие кои ја преземаа опасната работа на евангелизирањето. Таа истакнува, како што многумина кинески водачи знаат, дека две третини од евангелизаторските тимови кои беа испратени во далечните делови на Кина беа жени.

Линг сега има визија за Меѓународните олимписки игри што ќе се одржуваат во Пекинг, 2008 година. Таа верува дека ова ќе биде неверојатна можност за домашните цркви да растат и да напредуваат.

Назад на работа...

ГЛЕДИС: ЛИНИЈА НА ПРОСТУВАЊЕТО

*Индија
Ноевври 1981 година*

Беше тоа топол влажен ден кога триесетгодишната Гледис Витерхед пристигна во дистриктот Мајурбанџ, околу 180 километри југозападно од Калкута, во државата Ориса, што се граничи со Бенгалскиот Залив. *Не ми се верува дека сум овде*, помисли таа додека сетилата го впиваа секој поглед и звук. Силната арома на чили се ширеше низ отворените прозорци од домовите и продавниците, измешана со грозниот мирис од купиштата ѓубре, отворените шахти и светите крави што слободно талкаа по улиците. Жештината ја зголемуваше смрдеата, но на Гледис ѝ беше мило што се врати во топлата клима, по студениот воздух на северот.

Возењето од пакистанската граница надолу беше искуство на верата за Гледис, додека нејзиниот шофер возеше цикцак низ сообраќајот, избегнувајќи камиони, рикши, таксисти, крави, велосипеди и бескрајна толпа луѓе по преполните улици на неуредната маса на хаосот. Порасната во тивкиот рурален град во Австралија, Гледис беше потполно зачудена дека овој хаос е прифатен како секојдневен дел од животот во Индија.

Ја набљудуваше оваа сцена под хотелскиот прозорец со вознемиреност, задржувајќи го здивот секојпат кога мајка со дете кое го влечеше со себе, застануваше пред несмалениот сообраќај, и тивко се молеше секогаш кога ги гледаше жените кои се возат „седнати странично“ на мотоциклите, држејќи

се за торбите, наместо да се држат за возачот. Често беа на сантиметар – два од автобусите што се нишаа или камионите во густо збиените улици.

Вкупното население на Индија изнесуваше скоро една милијарда жители, а Гледис беше стаписана од многубројноста на луѓето кои беа речиси насекаде. Се восхитуваше на различноста на луѓето кои ја опкружуваа на улица: босоноги деца со валкани лица, мајки облечени во светли сари со традиционални хинду ознаки на челата, старци со исушена кожа и секакви Божји созданија.

На Гледис ѝ се допаѓаше она што го доживуваше. По дванаесет години често разочарување, на крајот го сфати својот сон и обрна внимание на Божјиот повик во нејзиниот живот – да им служи на сиромашните во друга земја. Често се прашуваше дали овој ден ќе дојде.

ПРИВЛЕЧЕНА КОН ЖИВОТ ВО СЛУЖБА

Гледис имаше само осумнаест години кога се појави на мисиска конференција во нејзината родна Австралија и одговори на Божјиот повик за мисиска работа. Растејќи на фарма во Квинсленд, Гледис слушнала многу проповеди во црква и дури се сретнала со неколку мисионери кои биле поканети од нејзините родители во нивниот дом. Секоја недела попладне, мајката на Гледис ги собирала децата околу неа и им читала мисионерски приказни. Африка, Индија, Кина... Гледис беше фасцинирана од возбудливите приказни за животот во далечните краеве и се восхитуваше на посветеноста на мисионерите.

Со силен нагласок на мисиската работа од средината од каде што доаѓаше, Гледис не требаше да биде изненадена дека мисиската конференција ќе влијае толку драматично врз неа, но беше. Не се посомнева дека Бог ја привлекуваше кон живот, во служба во друга земја; знаеше од моментот кога почувствува нешто различно во срцето. Започна да ја разбира причината зошто мисионерите имаат таква страст за својата работа.

Во текот на дваесеттите години, Гледис ја прочистуваше секоја одлука преку посветеноста еден ден да стане мисионер. Заврши обука за медицинска сестра, очигледен избор за странец кој работи како хуманитарен работник и го стори најдоброто да ги држи сите потенцијални дечковци настрана, доколку го немаат истиот повик за работа во странство. Тој дел беше потежок, но Гледис знаеше дека Бог не сака да биде во врска со човек, ако го изгуби својот фокус. Напредуваше во кариерата, и на крајот заслужи позиција на водач во една мала клиника. Поучуваше и во неделното училиште и помагаше во црквата кога ќе можеше.

Гледис беше особено поттикната секојпат кога некој хуманитарен работник ќе ја посетеше нивната мала црква; се факаше за секој збор од презентацијата додека замислуваше како ќе ѝ биде нејзе еден ден. Се прашуваше дали некогаш ќе треба да држи говор на отворено; овој дел од мисионерската работа не беше толку возбудлив – туку застрашувачки. Не затоа што Гледис беше срамежлива туку затоа што не веруваше дека Бог ја надарил во таа насока. *Ќе бидам задоволна ако ја покажувам Божјата љубов на практичен начин, со моите вештини на медицинска сестра*, си помисли.

Во 1980 година, Гледис наполни дваесет и девет години и започна да се прашува дали ќе го оствари својот сон. Длабоко во своето срце имаше доверба дека Бог има контрола и дека сè се случува во негово време. Но во умот имаше многу прашања и ја водеше внатрешната битка да оди во друга насока и да се омажи. Годиците поминуваа и многу работници во странство, во своите сведоштва откриваа како Бог ги одвел во служба во раните дваесетти или во подоцнежните тинејџерски години. Во меѓувреме, многу колеги на Гледис стапија во брак и добија деца; гледајќи како уживаат во проширеното семејство, на Гледис ѝ беше тешко да го одржи својот сон на служење на сиромашните во странска земја.

Подоцна истата година, Гледис се запозна со Мајк Хеј, работник во Операција мобилизација. Тој беше активен во Индија неколку години, а нејзе веднаш ја засегна ентузијазмот.

Во немирот, го опсипа со прашања за работата на ОМ во Индија: „Какви се луѓето? Дали можеш да им проповедаш на отворено? Колку се пристапни? Како функционира ОМ? Од каде добивате поддршка?“

Мајк се насмевна чувствувајќи го порастот на возбудувањето кај неа, додека трпеливо се обидувахе да одговори на сите прашања.

Можеби Шоа е Шоа, помисли Гледис. *Можеби ова е одговорот на сите мои години на чекање!* Во следните неколку седмици, Гледис ја проучи секоја литература за Операција мобилизација. Научи дека од секоја личност се бараше двегодишна посветеност и дека секој треба да го бара Божјото водство во која земја и да служи. Додека продолжуваше да го разбира карактерот на ОМ и длабокиот степен на посветеност на работниците и водството, знаеше дека ова е организација за неа. Почувствува внатрешен мир и започна да го подготвува датумот со ОМ.

До мај 1981 година, Гледис беше подготвена да ја напушти Австралија за првпат во животот. Немаше поим каде ќе го одработи двегодишниот период, но беше слободна да го помине летото во Европа, за ориентација и обука. Срцето ѝ беше полно со ревносно очекување додека се збогува со семејството и пријателите. Идејата да се работи во Индија се прилепи за неа додека се потсетуваше на средбата со ентузијастичкиот мисионер Мајк Хеј, но сакаше да остане целосно отворена за она што Бог го планира. Вечерта на заминувањето, семејството се собра околу неа и испеаја една од нејзините омилените песни, „Бидејќи Тој живее“.

„Можам да се соочам со утрешниот ден“, им рече Гледис кога песната заврши, „бидејќи знам дека Тој ја држи мојата иднина“.

Тоа лето во Европа беше вистинско поучно искуство за Гледис, а таа учеше со истиот дух на посветеност што ја доведе дотука. Спиелќи на ладни подови, туширајќи се еднаш седмично, чистејќи вецета во интернатите, служејќи ѝ на

азиската популација во Англија и барајќи го Божјото водство каде треба да оди по летото, беше дел од обуката за одење во странство. Гледис се соочи со секој предизвик со здрава мисла за очекуваната цел, додека продолжи да сонува за Индија. Не знаеше многу ни за земјата ни за луѓето, но љубопитноста и приворот што во неа растеше не престана.

Скоро пред крајот на летото, Гледис сподели оброк со еден млад пар кој ги координираше тимовите за служење во Англија. Ја прашаа каде планира да оди како дел од долгорочната програма.

Таа објасни дека аплицираше за служба на ОМ бродовите и за тимовите за Индија. „Навистина не сум сигурна во која насока да тргнам“, рече. „Само сакам да одам каде што Бог најмногу ќе ме употреби“.

„Гледис, ти си постара личност“, рече нежно жената. Гледис живна на зборот „постара“. Можеби започна со работа во странство подоцна од вообичаеното, но имаше само триесет години. Гледајќи ја збунета, жената се насмевна и побрза да објасни. „Не, не. Не си *стара*. Само си *постара* и позрела од многумина работници во ОМ. Имаш поголема библиска обука за водство и многу искуство во животот. Индија има потреба од луѓе како тебе“.

Гледис се насмевна и Му заблагодари на Бог за зборовите на мудрост на жената и охрабрувањето. Тоа беше истиот совет што ѝ го даде Мајк Хеј и сега таа почувствува сеопфатна сигурност и потврда за сè што се молеше. Зборовите од песната што станаа нејзина тема на животот ѝ ги преплавија мислите: „Знам дека Тој ја држи мојата иднина и животот е вреден за живеење бидејќи Тој живее“.

ДОМОТ НА ЛЕПРОЗНИТЕ

Беше на пат кон првата станица на ОМ во Кутак, Индија, кога шоферот ја праша дали може да направи заобиколно патување. Одвлечена од бескрајната толпа мажи, жени и деца по преполниот пат, не го ни слушна шоферот додека тој

не спомна, „...во домот на лепрозните во Мајурбанц. Немаш против, зар не Гледис? Нема долго да се задржиме“.

Во објектот на лепрозните, шоферот се сретна со висок, згоден, австралиски, хуманитарен работник по име Грем Стеинс. Гледис разбрала дека има други Австралијци кои работат во таа област, но не можела да препознае ниту едно од нивните имиња. Грем ја испрати Гледис во мисиската куќа, каде што почека додека двајцата мажи завршуваа работа.

Гледајќи наоколу, се запраша зошто жената на Грем не дојде да ѝ понуди чај, за што брзо научи дека е индиска традиција. Но жена не се појави и наскоро Гледис беше насамо со шоферот на пат кон Кутак.

Животот во тимовите на ОМ, во првите неколку месеци беше активен и прекрасен додека Гледис се обидуваше да ги научи локалните однесувања и обичаи. Првите шест седмици ги помина во Кутак, со група локални хуманитарни работници. Шесте жени живеела во две мали соби со кутии литература насекаде, постојано жолта храна, вода во кофи и систем на тоалет во облик на цементен блок, со дупка во средината. Гледис Му благодареше на Бог што порасна на фарма за да го задржи позитивниот став на она што „Бог го има за неа“.

Секој ден одеа во парови, и се обидуваа да продаваат христијански книги од врата на врата и да разговараат со луѓето за Господ. Гледис сакаше да ги посетува градските луѓе, но срцето ѝ копнееше да отиде во далечното село Сантал, што ги сече планините на север и запад од Барипада. Поминаа низ некои вакви села при првото патување надвор од градот. Едноставните колиби од кал, со сламени покриви, беа веднаш до патот, опкружени со дрва. Во близина на селото имаше рачно ископано мочуриште.

Имаше слушнато за традициите на Сантал и за духовното обожаване; како дури и жртвувале луѓе некогаш за да ги задоволат духовите. Нивните услови на живеење беа примитивни во најдобар случај, а децата умираа во алармантна бројка од болести што лесно може да се спречат и лекуваат на модерен начин. Семејствата од Сантал ги трошеа парите за

купување темјан за палење и жртвување животни, со цел да ги задоволат духовите и да ги спасат децата.

Како медицинска сестра, Гледис знаеше дека овие луѓе имаат потреба од основно образование, и како христијанка, знаеше дека Исус може да им понуди дури и поголемо исцелување, ослободувајќи ги од страшните упоришта на нивните духовни богови. Додека размислуваше за нивната беда, беше опфатена од моќно чувство и копнееше да се врати меѓу селаните и да им ги донесе радосните вести што гореа во нејзиното срце.

Во јануари 1982 година, Гледис доби шанса. Следната задача на нејзиниот тим вклучи посета на неколку села, каде што мисионерите учествуваа во „камповите во џунглата“, организирани од страна на локалните христијани. Едно село што го посетија, беше на околу дванаесет километри пешачење низ тешкиот планински терен, но срцето на Гледис се радуваше што е тука. Со ентузијазам учествуваше во локалниот живот, вадејќи вода од бунар, капејќи се во реката и спиејќи меѓу тафтабити. Локалните жени сакаа да бидат со високата, бела и тенка австралиска медицинска сестра, и со ревност ја поучуваа Гледис за нивниот едноставен начин на живот.

ЉУБОВ ЗА НАЈМИЗЕРНИТЕ ОД МИЗЕРНИТЕ

Селото не беше толку далеку од домот на лепрозните во Мајурбанц, а Гледис имаше неколку можности да го види Грем, за кого разбра дека никогаш не бил женет. Поголемиот број од нивните состаноци беа во врска со мисиската работа, но Гледис можеше да почувствува како Грем ѝ се допаѓа сè повеќе и повеќе, иако се трудеше да ги остави чувствата настрана и да се фокусира на работата во прв план.

Потоа беше испратена на нејзината следна задача. Гледис беше благодарна за можноста да види голем дел од Индија додека патуваше од место во место со тимовите на ОМ, но посетите на домот на лепрозните и живеењето со луѓето од Сантал оставија длабок впечаток кај неа. Гледајќи на кој начин Грем и другите се грижат за своите пациенти – болните од

лепра и бездомниците од селата – беше обземена. Хиндуизмот предизвика сиромашните лепрозни страдалници да веруваат дека гревовите од минатите животи им предизвикуваат болести. Им беше речено дека не се достојни ниту за една чаша вода. Како резултат на тоа, оние кои имаат лепра живеат во мизерни услови, просејќи по улиците и во постојано прогонство од своите домови и семејства. Немаше никој помизерен од оние со лепра, и никој не им понуди повеќе љубов од Грем.

Страдалниците кои доаѓаа во домот на лепрозните, добиваа лекови коишто ја стопираат болеста од предизвикување поголема штета, и кон нив, персоналот се однесуваше со љубов и сочувство; ги поучуваа дека болеста може да се излечи и дека тоа не е проклетство од Бог. Гледис беше воодушевена од трансформацијата што ја виде кај многу пациенти, само од чувството на милостивиот човечки допир и слушањето неколку зборови на љубов. Медицината го направи својот дел како помош на болните, но сочувството на персоналот ја исцелуваше нивната душа.

Гледис беше фасцинирана од работата што ја извршуваа во домот, но понекогаш ги испитуваше своите мотиви. Дали беше привлечена од Грем или од мисијата овде? Иако развиваше чувства на привлечност кон него, знаеше дека тој не е причината за нејзиниот престој во Индија. Впрочем, не можеше да знае дали Грем имаше слични чувства кон неа. *И што ако имаше?* Се замисли. Ќе мора да разговара со водачите на ОМ пред да може да влезе во каква било врска. Тоа беше правилото.

До раната пролет, Гледис не мораше да се преиспитува за намерите на Грем. Прими информација дека Грем ги прашал нејзините ОМ водачи за дозвола да почне да се допишува со неа, и таа беше воодушевена! Во текот на пролетта и летото се запознаваа еден со друг додека писмата фрчеа натаму и наваму. Се зачудија кога видоа колку многу заеднички работи има помеѓу нив. Пораснаа само седумдесет километри оддалечени еден од друг и имаа слична заднина – и двајцата беа повикани во мисии на млада возраст. Колку повеќе се допишуваа толку повеќе сфатија дека Бог дефинитивно ќе ги

спои. Се венчаа во Австралија, на 6 август 1983 година, пред восхитената толпа од семејството и пријателите.

Назад во домот на лепрозните, секој беше воодушевен заради Грем и неговата сопруга. Беше познат кај локалните како љубезниот „Дада“, служеше верно и неуморно во Мајурбанџ скоро дваесет години и Бог богато го награди со прекрасна жена, која го љубеше Бог со еднаква страст и ја споделуваше својата страст со индискиот народ. За жителите на селото и пациентите во кампот, венчавката на Грем и Гледис беше чудесно сведоштво на Божјата љубов и со ревност сите го очекуваа враќањето на г-н и г-ѓа Стеинс од Австралија.

Но нема да биде така лесно. Гледис и Грем требаше да се соочат со својот прв испит како двојка, кога индиската влада одби да ѝ издаде на Гледис нова виза. Беше необјасниво, но властите едноставно одбија да ѝ дозволат да се врати назад. На крајот одлучија дека Грем ќе се врати без неа и ќе се обиде да работи на добивањето виза од Индија.

Требаше да поминат неколку месеци и многу молитва, пред владата да се согласи да ѝ дозволи на Гледис да му се придружи на Грем, но сепак, тие ѝ дадоа виза како сопруга на Грем, а не како странски хуманитарен работник. Таа мораше да вети дека нема да проповеда или да се обидува да ги преобраќа хиндусите во христијани. Се сложи. По сè, Гледис и Грем знаеја дека нема никого да принудат на сила да Го прифати Христос. Нивна главна цел беше да ја покажат Божјата љубов со работа со лепрозни пациенти и ако тие луѓе изберат да одговорат на таа љубов, тогаш се работеше за нивни избор.

ЖЕЛБИТЕ НА СРЦЕТО

Гледис се врати во Барипада кон крајот на 1984 година, кај благодарниот и сега смирен Грем. Беше возбудена да се врати кај својот сопруг и набрзо се постави во новата улога на жена и менаџер. Длабоко ѝ недостигаше одењето во селата како порано, но ја прифати својата нова улога со истиот лесен став што ја водеше низ толку многу промени во минатото.

За свое мото, зеде еден стих од Словото што висеше на ѕидот од прекрасниот стар мисиски бунгалов, „Утешувај се со Господа, и Он ќе ти даде срцето твое што ќе посака“.¹

Сакаше да работи околу својот нов дом и да помага со лепрозните пациенти. Особено ги сакаше патувањата што повремено ги правеа со Грем во посета на црквите во Сантал, каде што уживаше во неделната служба и ги охрабруваше жените.

Во 1985 година, Гледис и Грем го добија своето прво дете, радоста Естер, по која следуваа двајца браќа, Филип во 1988 и Тимотеј во 1992 година. Гледис уживаше во мајчинството на својот мал клан и откри еден нов вид служба додека растеа децата и си играа со децата во заедницата.

СЕВКУПНА ПРЕДАДЕНОСТ НА БОГ

Во текот на 1990 година, Гледис и Грем продолжија да работат верно меѓу болните од лепра и во заедниците во Сантал. Гледис уживаше да ги носи децата во селата за да си играат со децата од Сантал, а нејзините деца сакаа да одат со татко им во различните кампови во џунглата, на петдневни конференции од страна на локалните пастори. Грем беше помошник на пасторите во поучување и проповедање.

Гледис и Грем знаеја дека многумина од селаните од Сантал постојано се соочуваа со прогонство заради својата христијанска вера. Тие секогаш се обидуваа да бидат чувствителни кон потребите на селаните и се молеа за мудрост во односот со нив. Грем никогаш не одеше во селата за да ги преобрати или да ги увери луѓето да ја сменат верата. Наместо тоа, тој ги поддржуваше локалните пастори и цркви, коишто Бог ги воспоставил. Меѓутоа, христијаните од Сантал се соочуваа со опозиција и често беа обвинувани за преобраќање кон христијанство заради принуда или заради прифаќање пари од странците.

Едно дванаесетгодишно момче беше нападнато затоа што е христијанин. Кога се качи на дрво да ја бара стоката,

¹ Псалм 37:4.

другите момчиња од селото, гневни дека тој се преобратил во христијанство, го опколија дрвото и не му дозволуваа да слезе. Откако го подбуцнуваа и го исмејуваа заради верата, го бодеа со стап по задникот сè додека тој не умре. Неговата мајка, вдовица, беше скршена.

Една група хиндуси каменуваа и потоа удавија едно младо момче заради неговата вера. Покрај физичките напади, христијаните мораа да се соочуваат со секојдневно малтретирање од локалните луѓе. Нивниот имот понекогаш беше краден или уништуван или пак, беа спречени да ја обработуваат својата земја или да црпат вода од селскиот бунар. Година по година, извештаите за прогонствата продолжија да доаѓаат, но Гледис и Грем немаа никакви закани кон нив и никогаш не се грижеа дека можат да бидат мета на фанатиците. Гледис размислуваше, „Им служиме на луѓе заболени од лепра. Колку заканувачки е тоа?“

Во едно тивко четврточно утро, во јануари 1999 година, Гледис уживаше во тивкото време на заедништво. Приказната за тој ден беше за една дванаесетгодишна девојка која го губеше видот. Кога пасторот дојде да ја посети девојката во болницата, таа му рече: „Пасторе, Бог ми го одзема видот“.

Одредено време пасторот остана тивок. Потоа рече: „Цеси, не Му дозволувај да го земе“.

Девојката се збунува, а мудриот пастор продолжи. „*Предај Му го Нему*“, рече тој.

Приказната погоди одредена жичка во Гледис додека почувствува како Господ ја прашува дали е подготвена да се откаже од сè што сака – нејзиниот маж, деца, целиот имот – за Него. Додека нејзиното срце се бореше со прашањето, солзи ѝ потекоа низ образите. Го предаде своето срце на Христос кога имаше само тринаесет години и од тој ден се обиде да живее само за Него. Не држеше ништо за себе кога дојде во Индија и заедно со Грем ги вложија своите животи во служба и предаденост. Мислеше дека Му предаде сè на Бог, но во своето срце знаеше дека нејзиното искушение е да се држи цврсто за работите и најмилите кои ги љубеше најмногу.

На крајот се молеше давајќи Му го на Бог одговорот што знаеше дека Го заслужи. „Да, Господе Исусе. Да, сакам. Земи сè што имам за Твоја слава – мојот маж, моите деца, сè што имам. Ти предавам сè за тебе“. Додека рече амин, почувствува мир од Светиот Дух, кој ја опкружуваше и исполнуваше додека се секаваше на приказната за Аврам, кој го понуди својот син Исак на Бог. Немаше поим што го очекува нејзиното семејство, но беше уверена дека Бог ќе биде со нив.

Следната седмица, Грем се упати кон селото Манохарпур за да присуствува на уште еден камп во џунглата. Беше особено возбуден што ќе го носи десетгодишниот Филип и шестгодишниот Тимотеј со него, но и момчињата беа подеднакво возбудени. Сакаа да одат во камповите. Тоа беше како авантура, кампување во џип и „на отворено“ без струја или вода за пиење. Но најмногу што сакаа е да поминуваат време со татка си. Божиќните празници беа возбудливи, со постојан прилив на посетители и Гледис знаеше дека ќе биде добро за момчињата да поминат малку еден на еден време со Грем. Четиричасовното возење ќе им овозможи непречено време за разговор.

Тринаесетгодишната Естер имаше две пријателки кои ја посетуваа од интернатот, па беше принудена да остане дома и да се релаксира со пријателите и со мама.

Во средата на 20 јануари, Гледис трчаше наоколу, обидувајќи се да ги организира сите и да ги испрати. „Фил, дали заврши со пакувањето?“, го повика најстариот син. Тој беше толку практичен и вешт како и татко му и беше прекрасна „дружељубива личност“, секогаш сензитивен кон чувствата на другите. Гледис беше горда на начинот на којшто беше љубезен со сите. Тешко ѝ беше да поверува дека по неколку месеци ќе наполни единаесет години. Секогаш беа толку зафатени, така што во некои денови изгледаше дека животот на децата поминува покрај неа, немајќи доволно време потполно да ужива во нив.

„Момчиња, време е за одење“, повика Грем. Гледис ги испрати момчињата до џипот, каде што татко им ги чекаше. Ги

бакна момчињата и силно ги гушна, а потоа се сврте кон Грем за истото. Секогаш оставаа време за соодветно збогување, бидејќи никогаш не знаеја што ќе се случи, особено со лудиот индиски сообраќај. Гледис знаеше дека Тим е малку нервозен во врска со патувањето, заради сообраќајната несреќа што им се случи минатиот ноември. Тој беше исфрлен напред пред возилото и не беше сериозно повреден, но беше доста потресен. Потоа, само пред неколку седмици, имаше уште еден случај кога еден голем камион им го попречи патот преблиску до ципот, на еден планински премин. Гледис ја разбра вознемиреноста на Тим во врска со патувањето и се обиде да го разuverи пред да тргнат.

„Имајте одличен помин! Се гледаме во понеделник“, извика додека тие заминуваа.

Додека се враќаше во бунгаловот, се сети дека не ја провери торбата на Фил. *Се надевам дека зајамџи да ја сјакува виндјакнаџа*, помисли замислена.

Потоа мислите се свртеа кон Тим. Страдаше од настинка и Гледис му спакува дополнителна облека, знаејќи колку свежо може да биде во планините. Се насмевна, надевајќи се дека Тим нема многу да го напрега гласот во пеење. Тој беше пејач и проповедник во куќата. Сакаше да проповеда како татко му, и Гледис понекогаш го наоѓаше како ги мести столчињата во дневната соба за да си игра црква. Помина извесно време откако ја играше таа игра. Потоа, во понеделникот, Гледис влезе во дневната соба и таму беше Тим како им проповеда и пее со ентузијазам на празните столчиња, наредени во замислената црква.

Таа планираше да седне и да слуша откако ќе завршеше со своите обврски, но кога се врати, тој замина на некоја друга активност.

Немаше можност да знае дека за последен пат Тим ќе си игра црква.

Телефонот завони во четири и триесет наутро во саботата, на 23 јануари. Сопнувајќи се од креветот во темницата, таа поспано ја крена слушалката. Слушаше извесно време,

обидувајќи се да го смири стравот што се спушти низ 'рбетот како ледено копје. Естер и другарките, разбудени од телефонот, се појавија на влезот додека Гледис ја спушташе слушалката.

„Мамо, што се случи?“, праша Естер.

„Некој ги запалил циповите од мисијата“, одговори Гледис. „Не знам ништо друго, па да не се грижиме. Ќе се молиме и потоа вие девојчиња ќе отидете да поспиете уште малку. Сигурна сум дека сè е во ред, и знаете дека утре ќе имаме напорен ден. Ќе ви кажам како стојат работите кога ќе разберам повеќе“.

А тие детали, кога се појавија, ќе бидат многу погрозоморни отколку што можеше Гледис да си замисли...

ГНЕВОТ ШТО ТЛЕЕ

Малото село Манохарпур беше културно поделено одредено време. Низ годините, 22 од приближно 150-те семејства се преобратија во христијанство. Главно, двете групи живееја во мирна коегзистенција, но во последно време племето стана сè повеќе иритирано од христијаните.

Во летото 1998 година, тензиите кулминираа кога некои христијански фармери ги разбеснија локалните членови на племињата со продолжена работа на полињата, за време на фестивалот Раџа, време кога луѓето од Сантал веруваа дека земјата е во својот менструален циклус. Вжештените расправи помеѓу христијаните и традиционалните Санталци на крајот беа задушени, но чувствата останаа напнати. Потоа, само неколку седмици пред кампот во џунглата каде што Грем и неговите синови се појавија, се случи еден друг инцидент, кога членовите на племињата се побунија против христијанската музика во Сантал, којашто свиреше за време на една христијанска венчавка во селото. Племето беше познато по чување на традиционалната тивка посветеност, па оваа културна сепарација ги разгневи потрадиционалните членови и го запали гневот што тлееше.

Пристигнувањето на Грем во селото им ја отвори долгоочекуваната можност на разгневените Санталци. Сега

тие можат да се осветат за оние кои се спротивставија на нивните традиционални обичаи. Ја придобија помошта од Дара Синг, социјален активист и религиозен поборник, која беше мајстор во експлоатација на социјалните фрустрации. Неговата активност имаше вообичаени облици на насилство, насочено против христијаните и муслиманите.

Во раните утрински часови, на 23 јануари, неговото грозно дело ги досегна новите височини на гневот.

Претходната вечер, Грем и момчињата тукушто завршија со вечерата и си посакаа добра ноќ со колегите. Беше околу девет и триесет кога триото се искачи во заедниот дел од ципот и легнаа да спијат. Нокниот воздух беше ладен, а Грем внимателно ги стави сламените душици на кровот на автомобилот за да им биде потопло. Секогаш се обидуваше да им овозможи поголема удобност на момците и секогаш се молеше со нив пред да легне покрај нив.

Ципот беше паркиран до другиот цип пред салата за молитва и еден од пријателите на Грем, д-р Гош, спиеше близу во домот на христијанското семејство. Околу полноќ, разбуден од истрели и врескање, скокна од креветот и се стрча кон прозорецот. Беше претрашен кога ја виде големата толпа како трча кон полињата – мажи, вооружени со секири, стапови и ножеви, држејќи факели над главите, како се доближуваат до циповите. Гневно викајќи, разулавената толпа пакосно го нападна ципот на Грем, дупнувајќи ги гумите и кршејќи ги стаклата. Ги тепаа преплашените патници во возилото и ги удираа со оружјата, додека Грем залудно се обидуваше да ги одбрани своите две скапоцени момчиња.

Д-р Гош се стрча низ вратата и откри дека е заглавена однадвор. Заробен, можеше само во агонија да ги гледа грозните настани што се одвиваа пред него.

Бесната толпа немаше милост за Грем и за децата. Немаше бегство од бруталниот напад. Толпата постави чувари пред секоја колиба околу комплексот, за да спречат некој да им помогне на жртвите, и сега тие врескаа кон беспомошните селани: „Не излегувајте надвор или и вас ќе ве убиеме!“

Хасда, колега на Грем повеќе од дваесет години, плачеше во болка за бесмилосниот напад да запре. Гледаше со ужас додека напаѓачите ставаа слама под ципот; Дара Синг беше првиот што го запали огнот. Кога Хасда се стрча во обидот да го угасне пламенот со вода, тој беше брутално истепан. Безмилосната толпа стоеше и гледаше додека Грем, Филип и Тимотеј врескаа во агонија, сè додека пламените јазици не го скратија нивниот плач и ги претворија нивните тела во пепел.

Додека насилството еруптираше, само околу триста метри подалеку, групата млади од Сантал изведуваше традиционален Дангри танц во ритмично удирање тапани, делувајќи како ништо вообичаено да не се случува.

По еден час, толпата исчезна во полињата. Бесниот Хасда, кој беше избркан претходно од бандата, отиде кај поглавицата од селото по помош. Еден гласник беше испратен да ја информира полицијата, околу триесет километри подалеку во друго село. Но беше предоцна. Кога Хасда се врати на местото, беше преплавен со тага додека ја гледаше изгорената школка на ципот на Грем. Внатре јасно можеше да ги види трите гламносани тела, цврсто сплотени во заедничка последна преградка. Знаеше дека тоа е слика што засекогаш ќе ја запамети.

Додека преплашените христијани поитаа од своите колиби и се собраа околу грозоморната глетка, застапаа за момент во шокантна тишина. Во себе сите се прашуваа едно те исто прашање. *Како ќе им кажеме на Гледис и Естџер?*

БРАН НА ЖАЛОСТ

Во седум часот, Гледис се облекуваше и подготвуваше за уште еден исполнет ден кога телефонот засвони вторпат тоа утро. Беше еден новинар кој се распрашуваше за годините на Грем и на момчињата.

„Што зборувате?“, праша Гледис.

Сфаќајќи дека не е запознаена што се случи и несакајќи да биде оној кој ќе ѝ каже, новинарот се поздрави и ја прекина врска. Но телефонот продолжи да свони како што прашањата

зачестија од страна на луѓето од соседните села. „Гледис, се вели дека Грем и момчињата се исчезнати“, ѝ рече еден пријател.

„Исчезнати? Ох, Боже!“, извика Гледис. „Што им се случи на моите скапоцени момчиња? Дали се негде таму сами?“

Конечно, нејзиниот пријател Гајатри пристигна и го зеде телефонот. Но, работите стануваа прогресивно сè понеизвесни и Гледис сè уште не знаеше што навистина се случи. Нејзиното срце беше во немир, но очекуваше Грем и момчињата да зачекорат низ вратата секој момент. Мислите ѝ се блокираа од можноста дека се случило нешто навистина страшно, и таа остана оптимист дека тие наскоро ќе си дојдат дома.

Во следните неколку часа, пријателите започнаа да доаѓаат и сè повеќе новинари сакаа да сликаат. Имаше дузина луѓе – внатре, надвор, на терасата, насекаде. Беше навистина многу хаотично и Гледис беше зафатена во поздравување на посетителите и грижата за Естер. Сè уште не ја разбираше длабочината на она што се случи и никој точно не знаеше како да ѝ ги соопшти ужасните вести.

Конечно, околу девет и половина, Гајатри ја фати за раката и ѝ рече: „Гледис, треба да разговараме. Празнејќи една од собите и внесувајќи ја Гледис внатре, Гајатри рече: „Гледис, не сакам да бидеш како камен, но треба да бидеш силна заради Естер“.

Гледис ги слушна вестите во неверие. Мислите сакаа да ја негираат реалноста на она што го слушна од пријателот, но тоа беше така. Зборовите беа кажани и не можеа да се вратат назад. *Не!*, ѝ врисна умот. *Не може да биде вистина! Можеби не беа во црковата. Тоа е грешка. Не е можно – илти не се изгорени живи. Како можеше да се случи вакво нешто? Кој воопшто може да помисли да најрави ваков зол чин?*

Бран на жалост се закани да ја проголта, но Гледис требаше да го праша својот пријател уште еднаш. Можеби е грешка. Можеби вестите се неистинити...

„Гајатри... дали ова значи дека тие се... мртви? Грем и Филип и Тимотеј – нив навистина ги нема?“

Тажните очи на Гајатри ѝ рекоа дека не беше грешка и Гледис седна поразена. „Како ќе ѝ кажам на Естер?“, тагуваше таа.

Времето застана, а животот продолжи. Следните неколку минути поминаа во тивка мизерија додека Гледис се подготвуваше да ги сподели овие жални вести со Естер. Телефонот звонеше; луѓе се јавуваа од Австралија, сакајќи да дознаат што се случило. Повеќе пријатели и соседи дојдоа во домот да ја споделат тагата, блицевите од камерите на новинарите сè уште блескаа, но Гледис можеше да размислува само за својата ќерка.

„Мамо, што се случи?“, праша Естер.

Гледис ја фати ќерка си за рацете и ја погледна во невините очи. „Се чини дека останавме сами“, нежно ѝ рече на ќерка си. Потоа, без момент на размислување, додаде: „Но ние ќе им простиме“.

„Да мамо, така е“.

Очите на Естер се навлажија додека шокот ја обзеде. Гледис ја држеше цврсто и се обиде да го сфати злоделото што така брзо и драматично им го промени животот. Емоционално, беше вкочанета од реалноста на ситуацијата, но постојаниот тек на настаните ѝ помогна да се соझे. На крајот, синот на локалниот доктор ѝ пристапи на Гледис и тивко рече: „Сакаат да знаат што ќе биде со телата“.

Крајот на неговата изјава ги избриша сите долготрајни сомнежи дека можеби се работи за ужасна грешка.

„Донесете ги во Барипада. Грем го даде животот за оваа земја. Тој би сакал да биде погребан тука“, рече таа.

Во текот на следната седмица, Гледис дочекуваше посетители, новинари и градски службеници. На крајот пристигнаа и соработниците на Грем од Манохарпур и се дознаа деталите од ужасниот напад. Гледис дозна дека голем број од селаните сведочеа дека видоа широк зрак на светлина од остатоците на изгорените возила. Таа дозна и за хоророт на христијаните во малиот камп додека беа спречени да помагаат и за храброста на нивниот пријател Хасда, кој се обиде да го изгаси огнот.

Таа постепено сфати дека ова не беше спонтан инцидент, извршен од страна на пијани и фрустрирани селани. Всушност,

беше дел од една поголема завера за да се нанесе фатален удар на христијанската заедница, и заговорниците го избраа Грем како нивна цел.

Кутриот Хасда беше вон себе од тага. Неговите родители живеа во домот на лепрозните и Хасда беше роден таму. Гледис знаеше дека длабоко ги сакаше и Грем и децата, и нејзиното срце плачеше за него.

ТАТКО, ПРОСТИ ИМ...

Погребот беше одржан во понеделникот во десет часот, во исто време кога Грем и момчињата требаше да се вратат дома од кампот во џунглата. Пристигнаа трите ковчези, покриени со цвеќиња, и наскоро се чинеше дека сите од Барипада дојдоа да ги испратат. Продавниците и училиштата беа затворени и многу од градските службеници дојдоа да искажат почит за Грем и за момчињата. Гледис и Естер ја восхитија толпата од речиси илјада гости, избирајќи да седнат на тревата со жителите од домот на лепрозните, кои беа обземени од тага за нивниот изгубен „Дада“. Традиционалната индиска служба беше божествено водена од многу луѓе кои тагуваа и спонтано споделуваа сочувство или библиски стихови. Гледис беше принудена да каже неколку збора, но не беше подготвена да стои и да зборува пред многубројната толпа. Туку ја замоли Естер: „Дали можеш да станеш и да запееш со мене?“

Естер се согласи и толпата замолче додека Гледис и ќерка ѝ стигнаа до бината. Испеаја песна што Гледис ја носеше многу години.

„Бидејќи Тој живее, можам да се соочам со утрешнината...“ Без разлика на нејзината доверба додека ја пееше песната со Естер, во реалноста Гледис пееше во себе, *Бидејќи Тој живее, можам да се соочам со денешниот ден*. Вистината беше дека може да се соочи со иднината само во одреден момент. Но тоа ќе биде доволно да може да ја носи мислата за нејзиниот живот, во догледно време да стане сведоштво на непоколебливата вера во време на трагедија. Иако беше

погодена од тагата и емоционално исцрпена, длабоко во себе, Гледис имаше мир и сакаше да му покаже на светот дека е почестена што нејзиниот маж и деца беа маченици за Христос.

Во изјавата за новинарите, храбрата Естер рече: „Благодарна сум дека Бог им дозволи да пострадаат за Негова слава“, и Гледис го повтори мислењето на Естер со своја изјава: „Навистина се молам: ‘Татко прости им, затоа што не знаат што прават’ и верувам дека на оние што Го љубат Бога и се призвани по Негова волја, сè им врви добро.² Сигурно, преку овој инцидент, Бог ќе ја исполни Својата вечна цел. Слава на Неговото име“.

Многу пријатели и членови на семејството започнаа да ја уверуваат Гледис да се спакува и да се врати заедно со Естер кај роднините во сигурната Австралија. Тие претпоставија дека работата во домот на лепрозните ќе прекине доколку Гледис не најде некој друг како замена за Грем. Ё поставуваа многу прашања: „Дали ќе ги однесеш телата во Австралија? Што ќе правиш сега со Естер? Што ќе биде со домот на лепрозните?“

Таа беше изненадена со нивните претпоставки. Индија стана нејзин дом и не размислуваше никогаш да го напушти. Кога новинарите ја прашаа за иднината, таа одговори: „Мојот Бог има контрола врз сета ситуација и околности. Тој ќе прави само добро. Тој е моја сила и почивка. Тој вети дека ‘никогаш нема да ме напушти или остави’.³ На Индија ќе ѝ служам со оваа надеж“.

ПРОСТУВАЊЕТО ДОНЕСУВА ИСЦЕЛЕНИЕ

По два месеца, Гледис се подготви да ја прими индиско – австралиската награда во чест на Грем. Беше замолена да зборува за време на церемонијата, и повеќе од триста луѓе го наполнија малиот аудиториум откако веста за присуството на Гледис се рашири. За првпат таа се сложи да зборува јавно откако Грем и момчињата умреа маченички. Голем број полициски службеници беа во близина, за заштита на Гледис.

² Види Лука 23:34 и Рим 8:28.

³ Види Евр. 13:5.

Додека се подготвуваше да се обрати на публиката, Гледис тивко читаше една стара поема од Ени Џонсон Флинт, што неодамна ѝ вдахна сила:

Тој дава поголема благодат додека нашите бремиња
отежнуваат;
Тој испраќа повеќе сила додека нашиот напор
нараснува;
Кон додадената болка ја додава Својата милост;
Кон многукратните неволји го умножува мирот.

Неговата љубов е безгранична, Неговата благодат
нема мерка;
Неговата моќ е безгранично позната на луѓето;
Зашто вон Неговите безгранични богатства во Исус
тој повторно дава, дава и дава.

Ја прочита последната строфа додека водителот на церемонијата заврши со воведот.

Гледис пристапи на бината и едноставно започна да зборува колку лесно Грем ја носеше сочувствителноста. „Ако некој беше болен, тој беше тука“, рече таа. „Дали станува збор за доцна навечер или рано наутро. Не беше важно. Грем не мораше да размислува што да прави со некого во потреба. Едноставно делуваше“.

Ги заврши забелешките и ја прифати наградата, а потоа беше поканета да остане на вечера. Никој не замина; сите сакаа да се поздрават со храбрата вдовица која немаше зли зборови за оние кои злобно го убија мажот ѝ и двете деца. Како што се групираа за вечерата, една жена ѝ рече на Гледис: „Не знам како можеш да простиш“.

Без размислување, Гледис одговори: „Мораш да простиш. Простувањето донесува исцелување“.

Гледис не ја разбра вистината, сè додека зборовите не излегоа. Им прости на убијците на мажот ѝ и на нејзините деца во моментот кога ги слушна застрашувачките вести. Но

простувањето навистина беше поттикнувач на исцелувањето и во тој момент таа одлучи што ќе зборува следно.

Доаѓаа поканите за да зборува, и додека имаше можност, Гледис прифати да зборува секогаш за простувањето. При секоја презентација велеше: „Љубовта мора да биде искрена. Мора да се почитуваме едни со други како што се вели во Римјаните 12: ‘Благословувајте ги оние што ве гонат; благословувајте ги, но не и да ги колнете. Радувајте се со радосните и плачете со расплаканите! Бидете помеѓу себе едномислени; не мислете за високи работи туку држете се смирено; не мислете дека сте мудри; и никому не враќајте зло за зло, а размислувајте за тоа што е добро пред сите луѓе. Ако е можно, доколку тоа зависи од вас, бидете во мир со сите луѓе’“.⁴

По нејзината прва јавна презентација на церемонијата на доделување на наградата, Гледис беше поканета во многу училишта, цркви и на јавни настани; понекогаш зборуваше на повеќе од шест средби, во период од триесет и шест часа. Денес нејзината порака на уверување за грев е постојан потсетник на нацијата каде што насилните напади на христијаните се зголемуваат – и никој не е подобро квалификуван од Гледис Стеинс за да ја предаде таа порака.

ЕПИЛОГ

Гледис сè уште живее во домот на лепрозните во Мајурбанц, но патуваше низ светот да зборува за прогонствата во Индија и да ја споделува пораката на простувањето. Индиската нација беше шокирана од сведоштвото и пораката за Христовата љубов што доаѓа од најнепосакуваните гласници – странец... вдовица... обична жена чија цел е само да им служи на сиромашните и бедните.

Жално е тоа што требаше да се случи брутално убиство на еден човек од западниот свет и на неговите двајца прекрасни синови, за да се привлече вниманието на народот. Но Гледис верно служеше како гласник на Бог, докажувајќи дека Тој

⁴ Рим 12:14-18.

прави ‘сè за да им врви добро на оние што Го љубат Бог’.⁵ Како резултат на нејзините пораки, Гледис прими илјадници писма од луѓе од цела Индија, дури и хиндуси, со извинување за ужасните злосторства што се случиле на нејзиното семејство.

Таа од прва рака научи за моќта на простувањето и знаеше дека тоа мора да остане најбитната порака, дури и за оние кои одат во црква. На женската конференција каде што Гледис зборуваше, ѝ кажаа дека еден деведесетгодишен маж, кој ја чека надвор, инсистира да се запознае со жената која може да им прости на оние кои го убија нејзиното семејство. Кога на крајот имаше можност да зборува со Гледис, ѝ кажа дека неговата ќерка умрела пред многу години поради лекарско невнимание и никогаш не бил во состојба да им прости на докторите. Гледис му сведочеше одредено време, водејќи го на крајот во молитва за простување.

Една година по нападот, Дара Синг заедно со четиринаесет други луѓе беше уапсен и осуден за убиството на Грем, Филип и Тимотеј Стеинс. Во јуни 2002 година, Гледис беше повикана да сведочи за време на судењето и да истрае во најтешкиот предизвик што ѝ се случил откако разбра за убиството на мажот ѝ и на синовите – соочување со одговорниот човек. Тоа беше нејзиниот тест за истрајност во простувањето.

Адвокатот на Синг, тврдејќи дека неговиот клиент е невин, се обиде да го дискредитира Грем и изјави дека ципот го запалил од невнимание со шпоретот. Додека адвокатот продолжи да зборува, Гледис погледна кон Дара Синг, а потоа во своето срце. Побара од Бог да ѝ помогне да покаже љубов и сочувство и никогаш да не погледне никого со омраза. Моментот кога оваа книга беше во печатница, судењето сè уште траеше.

Ги запознавме Гледис и Естер во Калкута, и пред да се поделиме, Гледис сподели уште една поема што беше големо охрабрување за неа по смртта на мажот ѝ и синовите. Напишана од Едгар Гест, наречена е „Безбеден дом“.

⁵ Рим. 8:28

Дома сум на небо драги мои;
Ох толку среќен и светол!
Има совршена радост и убавина
во оваа вечна светлина.

Сета болка и жал се минато,
Секоја немирна мака помина;
Сега сум во вечен мир,
Безбеден дом, конечно на небо.

Се прашуваш како смирено
изодев низ долината на сенката?
Ох! Но Исусовата љубов осветли
секаква темнина и страшна ледина.

И лично Тој дојде да ме сретне
по патот по којшто тешко одев;
А потпирајќи се на Исусовата рака,
Како можев да се сомневам и плашам?

Не тагувај толку болно,
Зашто те љубам сè уште многу.
Гледај над земјените сенки,
Моли за верба во волјата на Таткото.

За тебе има уште дела,
Залудно да не стоиш
Делувај додека живот имаш
Ќе почиваш во Исусовата земја.

Кога сета работа ќе сврши,
Тој нежно ќе те повика дома;
Ох, вознесот на таа средба
Ох, радост што те гледа тука!

МАИ:

ВРАЌАЊЕ ВО ВИЕТНАМ...

ПРОПОВЕДАЊЕ НА ЕВАНГЕЛИЕТО

Виетнам
Ноември 1989

Го помирисаа океанот уште пред да го видат. Маи го следеше својот постар брат Хонг, одејќи речиси по неговите стапки по малата патека. Уште една планина за качување. Солениот воздух им ја виореше косата и го подигаше духот. Маи почувствува како возбудата во неа расте. Секој чекор ја носеше поблиску до слободата!

На крајот ја поминаа планината и Маи го виде бродот од необработена граѓа, обложена со катран, на којашто имаше тенка бамбусова косина што служеше како „мост“. Бродот изгледаше како да ќе се распадне на парчиња доколку некој го клоцне. Таа запре со чекорењето и ја фати раката на Хонг, да го задржи да не оди натаму.

„Не можам да се качам на тоа нешто!“, му рече влечејќи го за раката, сè додека тој не се заврти кон неа. „Нема да успееме да излеземе од пристаништето, оставени сами на пат за Хонг Конг!“

„Мораш да одиш Маи“, ѝ рече Хонг, враќајќи се накај водата и влечејќи ја кон него. Маи повторно погледна чувствувајќи како стравот во неа се зголемува. За разлика од бамбусовата колиба, палубата беше прегледна и рамна. Другите виетнамски бегалци се качуваа на бродот, некои внимателно гледајќи зад нив, прашувајќи се дали кинеската полиција ќе го избере моментот за рација и ќе ги врати во Виетнам.

„Не... не можам Хонг“, пелтечеше таа. „Не... Не сум подготвена за ова“.

„Не беше подготвена да се искрадеш преку границата во Кина, па еве дојдовме. Ајде сега. Мора да одиме. Знаеш ли колку многу тато се жртвуваше заради ова?“

Хонг посегна во џебот и извади едно крпче. Внимателно го одвитка и погледна назад, па ѝ покажа две златни парички. Секоја тежеше повеќе од половина унца и за секоја од нив можеше да се купи бродски превоз до Хонг Конг, нивниот билет до слободата.

„Знаеш ли колку му требаше на тато да заштеди за ова?“, продолжи тој. „Тој го чекаше и планираше овој ден со години. Никогаш нема да ја вкуси слободата, но го откупи твојот пат. Сега качувај се на бродот!“

„Тој не го купи за мене. Тоа беше карта за Трунг“, одговори зајадливо Маи. Другиот постар брат на Маи требаше да го придружува Хонг на патувањето. Таткото на Маи планираше да ги испрати двата сина во слобода, надевајќи се дека ќе заработат нешто и ќе им помогнат на браќата и сестрите да излезат од Виетнам.

„Да, тоа беше картата за Трунг. Но знаеше дека жена му се породи. Не може да ја остави, па ти имаше среќа. Ќе бидеш на слобода во Америка или во Австралија. Ќе можеш да имаш подобро образование. И еден ден ќе се збогатиш!“

Сè уште ја држеше раката на Маи, делумно водејќи ја, а делумно влечејќи ја накај бродот.

„Каде ќе го користиме тоалетот?“, се пожали таа. „Нема тоалет на тоа нешто“.

„Тоалетот ќе биде околу нас“, рече со потсмев. Конечно, престана да чекори и се сврте кон неа. „Ова е наша шанса Маи“, рече. „Тоа го сакаше тато за нас, да си одиме од Виетнам. Да бидеме слободни. Да се образуваме. Да заработиме од нашата работа. Се разболе од помислата дека сите негови деца го поминуваат животот во сиромаштија. И ќе се разболи да те види како се колебаш. Ајде доаѓај!“

Беа на пристаништето, и еден намуртен човек ги погледна и ја испружи раката. Хонг знаеше што сака – златните парички.

Ставајќи го крпчето во раката на човекот, Хонг го повлече крајот додека не паднаа двете парички. Капетанот внимателно ги погледна паричките, ставајќи ги во уста за да провери дали се вистински.

„Влегувајте“, рече со гровтање.

Направија како што им кажа. Колку Маи посакуваше да ја гушне мајка си уште еднаш пред да заминат! Или малку повеќе да разговара со татко ѝ. Се прашуваше дали бродот – конечно си дозволи да го нарекува така – ќе ги однесе на местото каде што сакаат да одат, и накратко се помоли на духот на дедо ѝ и на прадедо ѝ, за безбедно патување.

Избраа место понапред, за да ја избегнат бучавата на моторот. Маи веќе беше болна со немир и од движењето на брановите, пред излегувањето на бродот од пристаништето. Плачеше додека гледаше како брегот исчезнува на хоризонтот.

Деновите на бродот преминаа во бескрајно вежбање во здодевност, а Маи и Хонг набрзо сфатија дека немаат доволно храна за долгиот пат. Откако им завршија залихите, мораа да ги молат за храна останатите четириесет и три патници. Деновите се влечеа постојано, а песочните часовници изгледаа испуштаа само по едно зрнце.

БУРА

Маи повторно дојде повраќајќи преку оградата и плукајќи горчлива солена вода, борејќи се за воздух. „Помогни ми!“, заплака таа, очајнички перципирајќи ја темнината за бродот или за Хонг или за сè и сешто. Друг бран се сруши врз неа и очајно се обиде да земе здив пред главата да ѝ биде повторно во пенливата вода.

Вдишувајќи повторно воздух, почувствува рака околу неа. „Пливај накај брегот“, еден машки глас ѝ се развика на уво. Маи го препозна како еден од познатите бегалци кои бегаа од својата татковина на расклатениот брод. Заедно пливаа. Погледна наназад кон брановите што доагаа викајќи како предупредување секојпат кога ги преплавуваа. Го држеше фокусот на погледот кон брегот.

На крајот можеа да застанат; чекореа неколку чекори, а потоа паднаа, исцрпени на песокот. Другите од бродот се собраа на плажата, тресејќи се од силниот ветер при излегувањето од водата. Песокот се залепи на влажната облека. Маи викна со олеснување кога го пронајде Хонг и двајцата се гушнаа. За време на бурата не можеше да се запали оган, па тие се држеа на купче, обидувајќи се да се згреат, чекајќи го очајно изгрејсонцето.

Маи се чудеше на шокантните пресврти во животот. Пред неколку дена беше седумнаесетгодишна средношколка од северен Виетнам, живеелки среќно со татко ѝ и мајка ѝ во куќа со црвено обложен покрив, блиску до кинеската граница. Сега беше стуткана на ветровитата плажа во Кина, прашувајќи се дали ќе успее да стигне до Хонг Конг во слободата.

Татко ѝ на Маи сакаше отсекогаш неговите седум деца да водат живот, подобар од неговиот. Маи го слушаше неговиот говор за образованието толку многу пати, што го знаеше напамет. Но во тој говор немаше збор за бродолом...

Маи помисли на мајка си, смеејќи се за амбициите на мажот ѝ во врска со децата; таа мислеше дека одењето на училиште е губење време и пари. Го контролираше семејството, финансиите и одбиваше на седумте деца да им дава пари за книги или училишен прибор. Често, таткото на Маи ќе продадеше кокошка или некое друго животно и потоа ќе платеше неколку сметки за да им овозможи некоја седмица училишен престој на децата. Секогаш кога жена му ќе го уништеше она што тој го направи, двајцата ќе западнеа во експлозивна расправија, врескајќи со навреди и гласни клевети еден на друг. Децата се обидоа да останат настрана од препирките. Најважно, тие продолжија да одат на училиште.

Еден од постарите браќа на Маи го напушти Виетнам и работеше одредено време како работник во Бугарија. Го виде надворешниот свет и неговите приказни ја зголемуваа желбата кај таткото за бегство на децата.

Сега Маи беше надвор од Виетнам, но не на местото што го замислил татко ѝ. Се туткаше на плажата, а го изгуби ќебето

некаде на отвореното море. Бурата ги принуди сите патници да пливаат до брегот. Капетанот остана на бродот, насочувајќи го правецот кон брановите и обидувајќи се да се извлече од бурата. По одредено време, што се чинеше како вечност, ветрот се смири, а сонцето конечно изгреа зад водата. Маи никогаш не беше толку благодарна да го гледа раѓањето на новиот ден.

Бегалците се собраа на плажата, сè додека капетанот не им мавна да се вратат на бродот. Пливаа низ брановите за да се искачат на бродот, кон патеката на нивната слобода. Палубата беше исчистена од бурата. Дополнителната облека, ќебињата, тенцерињата и тавчињата – сè беше однесено. Маи и Хонг клекнаа долу, надевајќи се дека нема да има повеќе бури на патот до Хонг Конг. Се прашуваа дали бродот сè уште ќе пливи откако патниците ќе се вратат.

Четириесет и два бескрајни денови по качувањето на бродот, тие пристигнаа во Хонг Конг. Но тука не беа добредојдени; полицијата не им дозволи на бегалците да слезат од бродот. Туку, беа испратени на островот на кравите, непривлечно парче земја каде што фармерите одгледуваа крави. Конечно Маи, Хонг и другите ќе слезат од бродот, но она што ги очекуваше беше понепријатно од она место што го напуштија. Скоро стотици бродови како нивниот се истоваруваа секој ден на островот на кравите. Групите со хуманитарна помош им даваа конзерви со храна, но Маи не беше навикната на ваков вид храна, и по секој оброк се разболуваше.

ЖИВОТОТ ВО КАМПОВИТЕ

Една седмица откако дојдоа на островот на кравите, Маи и Хонг беа префрлени во нивниот прв бегалски камп. По еден месец беа повторно префлени, овој пат во кампот Девет. По една година беа префрлени во кампот Три.

Со секое доаѓање во новиот камп, мораа да најдат место за живеење и спиење. Многу од жителите на кампот беа брутално територијални, а Маи и Хонг мораа постојано да се бранат од другите и да се чуваат од напаѓачите. Кампот

Три беше особено насилен, виртуелна воена зона. Бегалците од истите области на Виетнам се собираа заедно и се тепаа против оние од различните области. Сè во кампот – циглите, сијалиците, електричните кабли, деловите од креветот и острите сечила – стануваа оружје. Понекогаш борбите траеја со денови, со различни групи кои се обидуваа да го контролираат кампот. Полицијата од Хонг Конг не можеше да ги контролира камповите, па животот зад оградите беше воден од дарвиновска анархија.

За време на борбите, жените и децата се криеја, обидувајќи се да бидат настрана додека мажите се тепаа едни со други. Како и сите други, Маи се стутка во креветот – кога прелетаа неколку камења – надевајќи се дека борбата ќе заврши. Исто како и другите, копнееше да излезе од камповите и да биде навистина слободна.

„БОГ ТОЛКУ ГО ВОЗЉУБИ СВЕТОТ“

По една особено голема тепачка, Хонг и Маи беа префрлени во друг камп, Ланг Џин. Кампот беше казнен, создаден за изолација на „белјациите“, а Маи не знаеше зошто беа испратени таму. Меѓутоа, имаше надеж и во „казната“, бидејќи во кампот имаше една зграда што служеше како црква – не дека Маи не знаеше што е тоа црква. Но еден ден минуваше крај зградата и погледна внатре во една од просториите. Големо бело знаме висеше на сидот, а во центарот на знамето имаше црвен крст. Под крстот виде некои зборови, напишани на виетнамски. Внимателно погледна низ вратата, па можеше да прочита: „Бог толку го возљуби светот“.

Заинтересирана, влезе внатре. Луѓето во просторијата пееја песни што никогаш претходно не ги слушнала. Потоа еден човек стана и проговори на виетнамски, а Маи внимателно го слушаше. Ѓ се допаѓаше она што го слушна, додека го опишуваше Бог Кој се грижи, Кој навистина ги љуби луѓето, наместо да ги плаши или да управува со нив. Сакаше да научи повеќе за оваа група и за нивното чудно учење, но немаше

намера да ја напушти религијата што ја научила од своите родители. Бог Кој го возљуби светот го виде како уште едно нешто кое може да го обожава, како дополнување на нејзините предци и идоли.

По повеќе од две години во бегалските кампови на Хонг Конг, една пријателка на Маи ја одведе кај јасновитка. Седеше наспроти жената, надевајќи се дека ќе ѝ каже кога таа и брат ѝ ќе излезат од кампот и ќе влезат во слободната земја. Старата жена зјапаше длабоко во очите на Маи, а потоа ја фати за рацете.

„Ах, да. Сега гледам. Имаш дечко“.

Маи гледаше збунето. „Не, немам дечко“.

Јасновитката изгледаше загрижено. „Ах“, рече таа намигнувајќи, „мора да ти е дечко од минатиот живот кој сега те следи во овој живот“.

„Ме следи?“, праша Маи, гледајќи со сомнеж од јасновитката кон пријателката. Помисли дека жената ѝ вели како е прогонувана од демон. „Што сака? Како може да се ослободам од него?“

„Мора да одиш дома и да го славиш. Моли се и барај да те остави во мир“.

Не ѝ беше првпат на Маи да биде обвинета дека има демон. Како седумгодишно девојче, Маи беше многу болна. Висока треска ѝ го зафати телото и не можеше ниту да јаде ниту да пие. Мајка ѝ го повика вујко ѝ, бајач, за да изврши ритуали за отстранување на злиот дух којшто ја предизвика болеста. Вујко ѝ ја удри со стап, велејќи дека така ќе го исплаши злиот дух и дека болеста ќе си замине. Маи повикуваше на помош, но семејството ја држеше додека ја тепаа. Потоа вујко ѝ ја фати за коса и ѝ ја удри главата од железната рамка од креветот, обидувајќи се да го истера демонот. Понекогаш тепањата траеја по цела ноќ. Маи врескаше од болка, но агонизируваниот плач само ќе го зајакнеше напорот на вујко ѝ да повикува горделиво: „Сега гаволот излегува од неа“. Тој имаше еден метален коњ со којшто ѝ ја бодеше кожата за да го намами злото надвор.

Ниту еден од овие напори не вродија плод; Маи продолжи да боледува. На крајот татко ѝ ја однесе во болница. По неколку дена земање лекарства припишани од докторот, болеста на Маи исчезна. Маи подоцна се прашуваше зошто медицината има толку поголема моќ од еден бајач. Сега се прашуваше дали јасновитката ја зборува вистината. Дали *славењето* на овој „дечко“ навистина ќе го увери демонот да си оди?

Маи замина во еден голем будистички храм во кампот и направи ритуал, како што гледаше од своите родители дека прават. Не беше потполно уверена во описот на јасновитката, но не сакаше да ризикува, особено доколку овој „дечко“ ја спречува да добие виза и да се пресели во слободата. Го запали темјанот и љубезно го замоли духот да ја остави и да си оди во мир.

Но колку повеќе се молеше на олтарот, помалку го чувствуваше мирот. Длабоко во себе, знаеше дека нејзините вознемирени чувства немаат врска со духовниот свет. Маи се почувствува заробена во бегалскиот камп, нетрпелива да излезе. Постојаната битка само да преживее и да јаде ја уништуваше, а нејзината природна дружељубивост изгледа во загриженост и фрустрација. Не можеше да ја разбере тагата што се вкорени во нејзиното срце. Копнееше по нешто поразлично и се прашуваше дали излегувањето во слободната земја ќе ја исполни празнината што ја чувствуваше во животот.

Следниот ден повторно шеташе покрај црквата. Гледајќи го знакот за Божјата љубов, повторно се запраша кој беше овој Бог навистина и зошто Тој толку го „возљуби светот“. Дали Тој „ја возљуби“ и неа?

Влегувајќи внатре, ја погледна полицата со книги и ја извади најголемата книга што ја најде, надевајќи се дека ќе ѝ каже нешто за Божјата љубов. Отворајќи ја, прочита: „Во почетокот Бог ги создаде небесата и земјата...“

Ова е историска книга, помисли откако прочита неколку стиха. На училиште не ги сакаше часовите по историја – со сите тие датуми, луѓе и места што треба да се запамтат. Набрзина ја затвори книгата и ја остави на полицата. Одејќи

со прстот по полицата ја одбра најтенката книга, едноставна книшка со кожен повез. Ја отвори и го прелиста почетокот – долга листа на имиња – потоа започна да чита подетално. Тоа беше приказната за една млада двојка што очекувала бебе. Но бебето било посебно, зашто Тој имаше ѕвезда што ќе го обележи настанот, а големите мудреци дојдоа да му посакаат добредојде во светот.

Кое е ова бебе? Се запраша. Кој е Исус?

ТРЧАЈЌИ КОН БОГ ШТО ЈА ВОЗЉУБИ

Таа недела Маи се врати во просторијата за состаноци, каде што проповедникот зборуваше за Божјата сила. „Ѓаволот“, рече пасторот, „не се плаши од никого и од ништо. Освен од една личност. Тој се плаши од Бог. Каде што е Бог таму нема ѓаволи“.

Очите на Маи широко се отворија. Се прашуваше дали говорникот некако знаеше за наводниот дечко од минатиот живот, за кого се претпоставуваше дека ја следи. Маи сакаше да поверува во Бог веднаш штом ја слушна пораката. Не сакаше да има дел од духовниот свет што ѝ предизвика толку страв и болка од детството. Само сакаше да има мир.

Кога пасторот го упати повикот за покајание на крајот од пораката, Маи се стрча напред. Не беше сигурна за деталите, но знаеше дека сака да Го слави Бог од кого ѓаволите бегаат; Бог Кој ја љуби и ќе ја ослободи.

Од тој момент, кога ќе почувствуваше страв, Маи обично ќе легнеше на креветот, слушајќи ги тепачките околу неа – ќе прочиташе од Новиот Завет и ќе Му се помолеше на Бог. Пасторот ѝ рече дека ѓаволот се плаши од неа кога го чита Божјото Слово, па таа продолжи да чита верно секој ден!

Поголем број луѓе од кампот одеа во будистички храм, и Маи замина со нив, иако потоа одеше во предните редови на црквата и се молеше. Ѓаволите мора да се плашат кога ја чита Библијата, си помисли, но за секој случај, можеби е мудро да им се приклони некоја жртва. Сè уште имаше идоли во својот шатор и секој ден Му се молеше на Богот на христијаните и на

нејзините богови. Ако една религија е добро, си помисли, тогаш две се уште подобро. Другите во кампот правеа слично, избираа различни делови од религиите што им се допаѓаа во кампот.

Потоа, во неделата, пасторот проговори дека не смее да се има други богови или да се следат други религии. Тој рече дека христијаните мора да следат само една религија и да Му се поклонуваат само на еден вистински Бог. По службата, Маи се врати и ги фрли сите нејзините идоли. Некои будисти се обидоа да ја сопрат, но Маи беше решителна. Ако Бог сакаше да Го следи само Него, тогаш ќе ги тргне сите знаци од минатите религии.

„САМО УПОТРЕБИ МЕ“

Во една друга недела, накратко откако ги фрли нејзините идоли, службата беше за Исусовата смрт на крстот – Неговата плата за нашите гревови. Маи замина напред повторно, разбирајќи ја за првпат длабочината на грегот, и се покаја. „Прости ми Боже“, се молеше. „Употреби ме, на начин на којшто Ти сакаш, каде што сакаш. Само употреби ме!“

Иако малку знаеше за Библијата или за христијанското учење, започна да зборува за тоа со секого во кампот. Продолжи да ја чита Библијата ненаситно, и Светиот Дух ѝ помогна да го зголеми своето знаење; Колку повеќе учеше, повеќе сведочеше за Христос.

Сакајќи да дознае во што се впуштила сестра му, Хонг отиде на некои состаноци во црквата во кампот. На крајот, Го прифати Исус, но неговата посветеност не беше така длабока како на Маи. Неговиот фокус беше слободата, да излезе од кампот и да оди во земја каде што ќе биде слободен. Тој си зацрта во главата многу планови, да работи и да започне бизнис и да стане просперитетен. Се прашуваше дали како христијанин ќе му биде полесно да добие побрзо виза за Запад.

Во црквата, Маи запозна десет години постар човек, и двајцата започнаа да излегуваат. Тој чекаше дозвола за западниот свет, надевајќи се дека ќе започне бизнис и набрзина

да заработи пари. Како што напредуваше нивната врска, Маи почувствува како прифаќа некои од неговите приоритети. Гладта за Словото бледнееше, а молитвениот живот се исуши. Повеќе размислуваше за тоа како ќе ги троши парите кога ќе биде на слобода, а се молеше доволно да почувствува дека е прифатена од Исус и дека ќе ѝ дозволи да биде на небото по Неговото враќање.

Длабоките срцепарателни молитви што некогаш еруптираа од нејзината душа ги снема. Сега главно се молеше Бог да ја извади од кампот и да ја води во слободата. Таа со дечкото разговараа за брак, а Маи навистина сакаше да се омажи за овој човек. Но мислеше дека е премногу млада за тоа.

Една вечер, додека лежеше во кревет, Маи слушна глас. *Нема да те оставам*, ѝ кажа гласот. *Кога ќе се вратиш, ќе те земам со мене.*

Маи се разбуди и ѝ се пристиори дека слуша нешто друго – гласен, остар, ‘агонизирачки’ плач.

Го слушнавте тоа? Светиот Дух изгледа дека директно му зборувааше на нејзиното срце.

„Да“, одговори Маи. „Што е тоа?“

Тоа е плачот на оние кои беа оставени. Тоа е плачот на болката и повредата.

„ДА ОДИМЕ... НАДВОР ОД КАМПОТ“

Следното утро, Маи ја остави и духовната мрзеливост настрана. Молитвите ја вратија кон раната ревност и беа многу повеќе од билетот за просперитет на Запад. Започна да се моли за нејзиното семејство во Виетнам и за христијаните во нејзината земја, кои страдаа за Христос.

Еден ден додека читаше од Библијата, дојде до Евреите 13:12-15:

Па затоа и Христос, за да ги освети луѓето со крвта Своја, пострада надвор од градските порти. И така, пред Него да излегуваме надвор од живеалиштето, носејќи ја

Неговата поруга, бидејќи овде немаме постојан град, туку го бараме оној што ќе дојде. Преку Него пак, секогаш да Му принесуваме на Бога пофална жртва, односно плод од усните, што го прославуваат името Негово.

„Да одиме напред кон Него, *надвор од камјош*“. Зборовите како да рипаа од страницата и ја гореа дупката во духот на Маи. Беше запрепастена од повикот што Бог ѝ го стави во срцето – *Врајти се во Виетнам. Сподели го Моето Слово таму. Кажувај им на оние што се оставени да Ме љовикаат Мене*.

Маи знаеше дека служењето на Бог во Виетнам носи голема цена. Знаеше дека ќе страда ако одговори на Божјиот повик. Но сакаше да оди. Му кажа на Бог дека ќе направи сè што Тој ќе побара од неа. Ако бараше од неа да се врати во Виетнам, тогаш беше подготвена да го направи тоа.

Знаеше и за длабочините на темнината во Виетнам; ја гледаше кај своето семејство. Со генерации, нејзиното семејство го чуваше темноцрвениот олтар во домот, со трите вазни со запален темјан, за трите предци што ги обожаваа – дедото на Маи, прадедото и прапрадедото. Кога ќе умре татко ѝ, семејството ќе го замени најстариот сад со темјан со нов за него.

Духовите беа насекаде, а на Виетнамците им беше кажано, како и на будистите, дека семејството на Маи се обидува напорно да ги успокојува. Тие ќе убиеја кокошка или свиња како жртва, а потоа ќе ја принесеа крвта на олтарот. Со извикување врајби, ги повикуваа предците да дојдат и да земат учество во храната, надевајќи се дека ќе стекнат наклоност. Маи копнееше да ја сподели вистината за Божјото Слово со семејството и со другите кои живеат во ужасната темнина во Виетнам.

Следниот пат кога христијаните се собраа на состанок, Маи рече дека има нешто да објави. Стана со насмевка. „Слушнав збор од Господ“, рече таа. „Тој ми зборуваше“.

Погледна наоколу во собата, кон луѓето кои ѝ станаа пријатели, речиси блиски како второ семејство.

„Бог ме повика да се вратам во Виетнам. Тој сака да ја споделам Неговата љубов со луѓето таму, да им ја кажам вистината“.

Реакцијата од голем број верници беше брза – но не онаква каква што очекуваше Маи.

„Ова е глас на *џаволоџ*“, извика еден маж.

„Не може да биде од Бог“, рече една постара жена, затворајќи ја Библијата грубо. „Бог те доведе во Хонг Конг и Бог ќе те одведе безбедно во слобода. Тој ќе ти помогне да просперираш за да можеш да му помогнеш на твоето семејство. Бог не сака да се вратиш во Виетнам“.

„Ако се вратиш таму, ќе страдаш“, рече друг човек. „Знам. Видов. Страдањето ќе предизвика да Го заборавиш Бог. Тој *никогаш* нема да го побара тоа од тебе“.

Маи погледна кон својот дечко, надевајќи се на насмевка, на поддршка на неговото лице. Но немаше насмевка ниту поддршка. Дистанцирајќи се од неа, тој излезе од собата.

Додека многумина од црквата се обидоа да ја наговорат Маи да остане, на брат ѝ не му беше доволно само да се зборува за нејзиниот предлог. Кога ја спомна темата, Хонг ѝ врза шлаканица. „Како можеш да плукаш врз сонот на татко ти?“, ја праша. „Тој со години штедеше да те доведе дотука, на работ на слободата. И сега ќе го фрлиш сето тоа? Ќе газиш на срцата на родителите? Не ми зборувај повеќе за враќањето! Ниту збор!“

Маи се зачуди како брат ѝ може да се однесува вака кон неа, и како ближните христијани може да ја критикуваат нејзината желба да го споделува Евангелието. Се молеше за мудрост и за издржливост да го љуби брата си, без разлика на неговото противење. Беше уверена за Божјиот повик кон неа, но се молеше другите да го разберат повикот што го има.

Физичките удари на Хонг не беа најболната пречка со којашто се соочи. Најболните удари беа емоционалните и тие доаѓаа од нејзиното момче.

„Бог те доведе надвор од Виетнам“, ѝ рече на Маи. „Зошто би сакал да се вратиш назад? Не можеш да одиш!“

Кога тој не можеше да ја предомисли, ја раскина врската.

„Не можам да се оженам за жена која се откажува од своите соништа“, ѝ рече. „Бог те доведе дотука и го обесчестуваш и Него и твоето семејство доколку се вратиш назад“.

„Имам соништа“, му рече Маи со молежливост во гласот и солзи во очите. „Сега Бог ми даде нови соништа. Сонувам да им зборувам на моите сонародници за Христовата љубов. Сакам да им кажам дека не мора повеќе да убиваат животни, дека жртвата за нив е веќе направена!“

„Тогаш ние имаме различни соништа“, рече тој со ладен тон. „Готово е со нас“.

Маи го гледаше како заминува, а солзи ѝ се тркалаа по лицето.

Со лошата исхрана и услови во кампот, физичкото здравје на Маи беше влошено. Но духовното здравје беше најдобро од кога било. Иако дечкото ја откачи и црквата се сомневаше во неа, немаше двоумење во она што мора да го направи. Бог ја повикуваше назад во Виетнам.

ЕДИНСТВЕНОТО ИМЕ НА СПИСОКОТ

Маи договори состанок во канцеларијата на кампот, каде што аплицираше за враќање назад во Виетнам. Ноќта пред состанокот, беше будна со часови, размислувајќи за својата одлука. Се прашуваше зошто толку малку луѓе од кампот ја поддржуваат. Се молеше, заветувајќи Му се на Бог дека ќе оди каде што Тој сака да оди, дека ќе прави сè што ќе ѝ каже. Почувствува комплетен мир и дури возбуда на помислата дека ќе им зборува на луѓето во Виетнам за љубовта на Исус.

Конечно заспа и во соништата се виде како се враќа во Виетнам, но не беше сама. Една жена патуваше со неа, а и еден маж беше дел од тимот. Маи јасно ја почувствува Божјата увереност дека нема да се врати сама.

Кога следниот ден отиде во канцеларијата на кампот, немаше сомнеж дека ја донесе правилната одлука. Ја отвори вратата и се упати кон бирото.

„Сакам да се вратам во Виетнам“.

Човекот зад бирото го погледна овој млад посетител; комбинација на симпатија и збунетост се појавија на неговото лице. „Сакаш да се *враќаш*?“

„Да“.

„Колку време си во Хонг Конг?“

„Речиси пет години“.

„Се ближи крајот на твојот престој овде. Веројатно ќе добиеш виза за да излезеш одовде за неколку месеци. Потоа можеш да одиш во Америка или Австралија. Не се предавај!“

„Не се предавам“, одговори решително Маи. „Не сакам повеќе да одам на Запад. Сакам да се вратам во мојата татковина“.

„Немаме многумина кои сакаат да го направат тоа. Всушност, ја спуштија цената на пополнување на формуларот бидејќи никој не го прави тоа. Знаеш што значи тоа?“

„Знам што значи“, рече Маи со доверба. „Но Бог ме повика назад“.

„Бог те повика?“ , ја запраша испитувачки. „Гледам. Добро, тогаш твојата апликација за виза ќе биде укината, а твоите документи повлечени. Ќе биде како никогаш да не си била тука... како да не се случиле последните пет години“.

„Го знам тоа. Не одам на Запад“.

„И знаеш дека владата на Виетнам не им посакува добредојде на луѓето назад“, рече тој, „особено на оние кои избегале“.

„Свесна сум за тоа“.

Човекот ја погледна за момент, гледајќи во долгото затегнато лице на Маи. Потоа посегна во фиоката и го извлече формуларот. „Ми треба твојата идентификациска картичка од кампот“.

Маи му ја предаде картичката, а потоа го зеде пенкалото и го пополни формуларот. Чудно чувство на задоволство, дури и радост ѝ го исполни срцето, и таа не запре да се потпише на листот, откажувајќи се од шансата да биде слободна на Запад.

Човекот ја извлече таблата. На врвот од листот беа зборовите **ЗА ВРАЌАЊЕ ВО ВИЕТНАМ**. Внимателно го напиша името на Маи на врвот. Немаше друго име на списокот.

Кога Хонг откри дека Маи се потпиша на документот за враќање, повторно ја истепа.

Една христијанска пријателка, г-ѓа Ксујен ѝ рече на Маи дека е луда. Но кога г-ѓа Ксујен ја виде повторно Маи следниот ден, ја смени приказната. „Ти не си луда“, ја увери Маи. „Жал ми е што ти го реков тоа“.

„Што се случи?“, ја запраша Маи пријателката. „Вчера ми рече дека сум луда што се враќам во Виетнам, а денес тоа е совршено рационална одлука?“

„Господ ми прозбори сношти“, ѝ рече г-ѓа Ксујен. „И Тој ми рече дека треба да се вратам во Виетнам, да ја споделам Неговата порака со луѓето таму“.

Срцето на Маи затрепери од радост, знаејќи дека нема да оди на пат сама. Го запамти сонот во којшто друга жена се враќа со неа. Во сонот имаше и маж, и таа почна да се запрашува кој маж Бог го подготвува да замине со нив.

Г-ѓа Ксујен замина во канцеларијата на кампот и ги пополни истите формулари како и Маи. Нејзиното име беше второ на списокот.

По неколку дена, еден друг член од нивната мала црква, г-н Труонг дојде кај Маи и ѝ рече дека почувствувал како Бог го повикува да оди во Виетнам. „Но тешко е да се живее во Виетнам“, рече тој.

„Како ќе преживеам и ќе Му служам на Бог истовремено?“

„Не се грижи“, му рече Маи. „Бог ќе се погрижи за сè“.

Додека Маи се подготвуваше да се врати назад, гледаше како Бог отвора други врати и работи на деталите од патувањето. Беше тоа 1994 година и речиси пет години таа беше во Хонг Конг. Кога членовите на црквата се собраа да ги испратат тројцата верници, многумина од нив за последен пат се обидоа да ги наговорот да останат.

Хонг ја испрати Маи и другите до сивата метална ограда од бегалскиот камп.

„Како можеш да го направиш ова?“, ја праша повторно Маи. „Му напишав на татко ми и му кажав за твоето лудило. Тој не сака да се вратиш дома. Сака да бидеш слободна.“

Дали знаеш колку проблеми ќе имаш во Виетнам? Таму не прифаќаат христијани. Христијаните се прогонувани, апсени и тепани Маи, не е доцна да се предомислиш“.

„Решена сум“, му рече.

„Не ми се верува дека те донесов овде“, гневно ѝ одговори. „Кој внимаваше на тебе во последните пет години? Кој те штитеше за време на борбите во камповите? Кој се погрижи да добиеш доволно ориз кога другите сакаа да ти го одземат? Посакував Трунг да дојдеше со мене, наместо тебе. Тој немаше да ме обесчести и мене и татко ни како ти. Трунг има почит. Како можеш да го направиш ова?“

Маи тажно го погледна брата си. „Можам да го направам ова бидејќи Бог ме повика“, рече таа. „Сакаш да бидеш слободен, да одиш во слободна нација. Но не гледаш дека има многу поважни работи од политичката слобода или од правењето пари? Кој ќе му каже на нашето семејство за Исус? Кој ќе им каже како да бидат слободни, како да одат на небо? Бог ме повика да го сторам тоа и ќе го сторам. Можеби нема да бидам богата како тебе, но ќе го правам она што Бог ми го вели. Се надевам дека еден ден ќе разбереш, Хонг“.

Брат ѝ гледаше намуртено додека тројцата се качуваа во малото комбе што ќе ги однесе на аеродром. Не отпоздрави. И другите христијани зјапаа низ капијата со солзи на образите. Маи погледна назад додека комбето се оддалечуваше, обидувајќи се очајно да го запамти секое лице, прашувајќи се дали некогаш ќе види некого од нив.

РАБОТА ВО ТАЈНОСТ

Откако авионот се спушти во Виетнам, Маи мораше да си го најде патот до дома сама. Се надеваше на топло добредојде, наместо тоа немаше никакво добредојде. Нејзиниот татко, кој работеше толку напорно да ѝ обезбеди подобра иднина, ја игнорираше целосно. Не зборувааше со неа и не го признаваше нејзиното присуство. Мајка ѝ ја препозна во целост. Викаше

грубо кон Маи, прашувајќи ја зошто ги разгневила духовите на семејството со тоа што повеќе не ги слави предците.

И покрај силната реакција на семејството, Маи се обиде да го задржи добриот став. Често се молеше и пееше песни за славење, тивко во својата соба. Преку нејзиното сведоштво и пример, Маи наскоро ќе го придобие својот прв преобратеник во Виетнам, кога нејзината сестра почна да поставува прашања за верата на Маи и на крајот го прифати Христос за Свој Спасител. Двете сестри често се молеа заедно, а Маи започна да го споделува Словото со сестра ѝ.

Вознемирувањето од страна на родителите продолжи, а кај Маи растеше збунетоста и збрканоста. *Мислев дека сакаш да се вратиш во Виетнам*, се молеше. Како одговор ги чувствуваше Божјите совети: *Собери ги моите овци заедно. Оди во провинцијата Ван Донг.*

Маи никогаш не беше во Ван Донг, но слушна дека таму има и други луѓе кои Го примиле Христос во Хонг Конг и се вратиле во Виетнам. Тргна кон регионот, постојано молејќи се откако замина. Се обиде што помалку да зборува за време на патувањето. Немаше документи што го одобруваат патувањето и се плашеше ако полицијата открие дека е христијанка, може да биде уапсена.

Во Ван Донг се сретна со други христијани. Започнаа да се собираат, да одат тајно во џунглата за да не може полицијата да дознае за нивните состаноци. Маи го почувствува Божјиот повик да ги бара изгубените овци и започна со повеќе евангелизации. Сè уште живееше во домот со своите родители, но патуваше редовно до провинцијата за да одржува средби. Наскоро беше формирана мала црква во Ван Донг, но како што црквата растеше, таков беше и притисокот врз нејзините членови.

Таткото на Маи, свесен за нејзините патувања во џунглата со другите христијани, започна да ја натрупува со домашни работи, за да биде презафатена за да се вклучи во црквата. Гледајќи колку тврдоглаво е прилепена неговата ќерка кон новата религија, тој на крајот попусти. Ќе ѝ дозволезе

да се појави на редовните црковни богослужби, но не ѝ дозволуваше да оди на молитвени состаноци или на некои специјални служби или да се дружи со другите верници. Кога Маи продолжи да оди на забранетите состаноци и да ја врши својата христијанска работа, татко ѝ ја избрка од куќата. По неколку дена ѝ дозволи да се врати, но наскоро овој циклус се повтори.

Полицијата започна да го набљудува секој потег на Маи. Зборот за христијанската работа се ширеше наоколу и полицијата започна да го притиска таткото на Маи да им помогне да подигнат обвинение против неа. „Каде оди?“, постојано го прашуваа. „Со кого се среќава? Што зборуваат? И зошто ѝ дозволувате на ќерка ви да го прави тоа?“

Како што минуваа месеците, притисокот се зголемуваше. На крајот, властите не беа задоволни од посетата на татко ѝ во неговиот дом. Му наредија да се појави во полициската станица.

„Ако не можеш да ја контролираш ќерка ти“, му кажаа со застрашување, „тогаш ние ќе го направиме тоа“.

Плашејќи се за својата безбедност, а и за Маи, многупати ѝ нареди да остане дома.

„Не можеш да одиш“, ќе ѝ речеше татко ѝ. „Дали знаеш што ќе ми направат? Што ќе ти направат тебе?“

На почетокот, Маи велеше дека оди во посета на пријатели или да работи на некој занаетчиски проект. Како што стануваше посмела во своето сведошење, стана похрабра и кон татко ѝ. „Одам да ја вршам Божјата работа“, едноставно му велеше.

Имајќи го татко ѝ против неа, беше многу повеќе отколку што можеше да поднесе. Молитвите ѝ станаа пострасни. *Боже, се молеше, сè ќе направам за Тебе. Подгојвена сум да одам и во затвор за Тебе. Јас дури и ќе умрам за Тебе, ако е штоа Твоја волја. Но тие молам Боже, не дозволувај илџинки ми да ме прогонува. Тоа е многу повеќе отколку што можам да поднесам.*

Но прогонствата не запреа. Години подоцна, Маи разбра дека Бог го искористи ова време како подлога за обука. Ако

можеше да го поднесе притисокот на саканиот татко, не постои ниту едно прогонство што ќе ја спречеше да ја врши работата за којашто Бог ја повика.

ПОВТОРНО ОДБИВАЊЕ НА СЛОБОДАТА

Најпосле Маи се сретна со некои американски мисионери во Виетнам. Кога ја видоа нејзината страст и одлучност, тие великодушно ѝ понудија да направат подготовки за да оди во библиско училиште во Соединетите Држави. Тоа беше неверојатна понуда. Маи помина пет години во бегалски кампови во Хонг Конг, чекајќи да замине на Запад. Сега, назад во Виетнам, беше поканета да оди во Америка – со сите платени трошоци!

Кога Маи им кажа на родителите за понудата, татко ѝ одговори со ентузијазам. „Ова е одлична можност“, рече тој. „Твоите ‘американски родители’ сакаат да ти помогнат да одиш во Америка, каде што ќе имаш слобода и образование. Ова е одлична можност! Мора да прифатиш“.

Но, визијата на Маи не се промени. Повторно препрочитуваше од Евреите 13:12-15, стиховите што Бог ги употреби за да ја врати во Виетнам. Нејзината страст за оние „надвор од портата“ во татковината не се намали.

„Сакам да работам во Виетнам“, им рече на родителите. „Бог ме повика да работам со мојот народ овде“.

„Зар ова не е Божјиот начин да ти помогне?“, праша татко ѝ. „Луда си ако не одиш!“

Но Маи избра да остане во Виетнам. Наместо да оди во Соединетите Држави, таа отиде на интензивен курс за обука во Сајгон. Не ѝ беше битно каде ќе се обучи и ќе го научи Евангелието; единствена желба ѝ беше да Му служи на Бог и да ги придобие своите сонародници за Него. Мисионерите понудија помош во врска со трошоците во Сајгон, но Маи со благодарност ги одби. Знаеше дека Бог ќе ѝ ги покрие трошоците ако курсот беше во Неговиот план.

Шест месеци остана во куќа во јужен Виетнам, напуштајќи ја само за мисиски патувања до руралните области на

земјата. Нејзиниот акцент од Северот беше забележлив кога одеше надвор по улиците на Сајгон и ризикуваше да биде запрашана за документи за пат, бидејќи немаше дозвола да биде на Југот. Така таа остана затворена цели шест месеци, понекогаш гледајќи низ прозорецот со копнеж кон сообраќајот по улиците, сакајќи да излезе за момент и да биде дел од животот околу неа. Но се воздржа.

Деновите беа долги, обуката напорна и сè требаше да се заврши во тајност. Секојдневно минуваа многу часови во молитва и обожавање, во проучување на Словото и пастирска обука.

СТРАСТ ЗА ПЛЕМИЊАТА

Курсот вклучуваше информација за виетнамските племенски луѓе. Маи беше научена да размислува дека сите етнички малцинства во Виетнам се заостанати, зли луѓе кои следат племенски ритуали, водени од ‘хокус – покус’ суеверија. Но, кога се сретна со христијани кои работат со племенски луѓе, Бог ѝ стави на срце страст да ги придобие за Христос.

Виетнам има повеќе од педесет етнички племенски групи и тие се жестоко прогонувани. За да ја хомогенизира културата, владата забрани печатење секаков материјал на племенските јазици; само можеше да се печати на виетнамски јазик. Племенските луѓе беа исмејувани и се соочуваа со прогонство и пред да изберат да Го следат Христос.

За да се придобијат овие луѓе, кандидатите од групата за пасторална обука се договорија – шеснаесет од нив ќе се возат на осум мотоцикли – во руралните области на централните висорамнини. Патувањата беа тешки. Во сезоната на суша, прашината беше толку густа, што беше невозможно да се гледа повеќе од два – три метра пред управувачот. Во дождливата сезона, патиштата беа како водени стаклени лисја. За да се избегне полицијата, групата патуваше главно ноќе, а несреќите беа чести. Во една прилика, моторот на Маи удри во куче, таа и сопатникот летнаа преку управувачот. Маи падна на лице и

додека не ѝ стана јасно што се случи, крв започна да ѝ тече од лицето, рамениците, колената и од главата. Слабото жолто куче беше мртво.

Лузните станаа амблеми на честа меѓу младите водачи, а групата се шегуваше за своите „трофеи“. Ке истуреа сол на раните за да ја спречат инфекцијата, ќе ги преврзеа најдобро што знаат и ќе продолжи со патувањето.

„Ке бидеш во ред“, една од жените ѝ рече на Маи додека ѝ помагаше да се измие и да ја превие раната по несреќата. „Запамти што ти рече пасторот? Ако немаш лузни, не си подготвен да ја вршиш христијанската работа во Виетнам. Па, Маи, сега си и повеќе од подготвена!“

НОВО СОЗДАНИЕ ВО ХРИСТОС

По шест месеци обука, Маи се врати на Северот. Работеше на основање цркви и ги обучуваше водачите таму, а нејзините родители продолжија да ѝ прават притисок да запре со работата. Конечно, со огорченост, таткото на Маи повика состанок за целото семејство, вклучувајќи ги и далечните роднини.

„Што да правиме со Маи?“, праша тој, со молежливи очи што гледаа од лице во лице околу собата. „Таа продолжува со ова странско суеверие. Се обидовме да ја спречиме, да ја увериме да се врати кон семејните традиции. Но одби. Дали да продолжиме да се справуваме со проблемите што ни ги предизвикува или да ја исклучиме од семејството?“

Срцето на Маи се скрши додека го слушаше татко ѝ како зборува, и погледна во лицата на насобраните роднини, луѓе што ги познаваше и ги сакаше цел живот. Се молеше за нив додека зборуваа и се молеше Бог да ѝ даде мудрост да одговори на нивните прашања.

А имаше многу.

Одговори на секое, љубезно и трпеливо до крај. Тишината ја потисна просторијата и секој знаеше дека дојде времето да се донесе одлука. Маи застана во средината на семејството за повторно да ја каже последната молба, гледајќи директно во

очите на татко ѝ. Бргу се помоли повторно Бог да ѝ ги даде вистинските зборови.

„Тато“, почна таа, „нема да се откажам од Исус. Но нема да се откажам ниту од *џебе*. Ти можеш да се откажеш од мојот Бог, но и да го направиш тоа, Тој сè уште ќе биде Бог. Можеш да се откажеш од мене ако сакаш, но јас сè уште ќе бидам твоја ќерка. Ако не сакаш повеќе да ме гледаш, во ред. Но во твоето срце јас сум сè уште твојата ќерка. Дури и ако ме избркаш и одбиеш да ме признаеш, јас ќе те признаам тебе. Секогаш ќе бидеш мој татко. И секогаш ќе те љубам“.

Кога гласањето заврши, Маи беше сè уште прифатена од семејството – и сè уште Му служеше на Бог. Подоцна тој ден, таткото на Маи застана на нејзина страна. „Ако ти треба место да преспиеш“, ѝ рече борејќи се да ги сочува емоциите во неговиот глас, „секогаш си овде добредојдена“.

Маи Му се заблагодари на Бог што семејството ја прифати и продолжи страшно да се моли да почнат и тие да Го следат Христос.

Мисиската група каде што работеше Маи продолжи да ѝ нуди обука. Патуваше до Сајгон и назад неколкупати на обука во тајното библско училиште. Секојпат значеше долги патувања со воз, со мотор и долги прошетки. Маи се молеше пред секое патување и секојпат кога ќе најдеше на контрола или на полициска станица. Немаше владина дозвола да патува и немаше легално објаснување за своите посети на Сајгон. Долгите патувања со воз ѝ овозможија многу време за размислување и молитва, а нејзините мисли често се враќаа кај татко ѝ. Не можеше да направи ништо освен да се моли за негово спасение и токму тоа го правеше со голема жестокост.

За време на едно патување, Маи прими порака да си дојде веднаш дома. „Татко ти е многу болен“, ѝ беше речено. „Се наоѓа во болница“.

Дијагнозата беше збор што предизвикува страв и душевна болка на секој јазик – рак. Маи веднаш замина кај постелата на татко ѝ и почна целосно да се грижи за него. Беше тука за сите негови потреби. И цело време се молеше за него и започна

нежно да му зборува за верата. Поминуваше долги часови во читање на Библијата наглас на својот татко во постела.

Некои од нејзините колеги дојдоа да го посетат татко ѝ, и тој не можеше а да не ја забележи грижата што му ја покажаа. Сè помалку и помалку се грижеше за странската религија на ќерка си, а повеќе и повеќе за својата душа. Кога дојде пасторот кој ѝ помогна на Маи да дојде со воз, остана подолго време во собата, зборувајќи со таткото на Маи, додека другите верници се собраа надвор од собата, молејќи се за нивниот разговор. Кога пасторот замина, таткото на Маи стана ново создание во Христос. Веднаш ја повика ќерка си, првиот вистински христијанин што го познаваше.

Двајцата се гушнаа во солзи додека ѝ зборуваше за својата одлука да го следи Христос во она време што му преостана на земјата. „Сега можам да видам дека владата ја прогонува црквата“, ѝ рече.

„Претходно не можев да видам. Дури им дозволив да ме искористат за да ја прогонуваат ќерка ми“. Неговиот глас не можеше да ја задржи тагата што ја почувствува. Маи го гушна татка си и му кажа дека ова прогонство е дел од Божјиот план, начин на искушување и зајакнување на нејзината вера.

ПРЕЗЕМАЊЕ ГОЛЕМ РИЗИК ЗА НЕГУВАЊЕ НА РАШТРКАНИТЕ ОВЦИ

Откако почина татко ѝ, Маи ја ‘обжали’ неговата смрт, но го славеше фактот дека ќе го види повторно еден ден на небото. И се врати кон нејзината христијанска работа со обновена сила. Во 1996 година, мисиската група каде што работеше, организираше тридневна сесија за христијанските водачи. Додека Маи се молеше за подготовка на состанокот, Господ ѝ проговори преку сон, исто како што ја повика да се врати во Виетнам.

Во сонот, Маи стоеше во средина на густата џунгла. „Каде сум?“, праша таа.

„Ова е племенската област. Имам за тебе повеќе работа тука“. „Кога ќе одам?“, праша таа. „И дали може да дојде некој со мене да ја врши оваа работа?“

Бог ѝ одговори на прашањето со ветување: „Ќе ти испратам еден маж, воин, да оди со тебе“.

Многу лица ѝ поминаа низ мислите, цел збир луѓе кои носат шарена облека. Секој од нив претставуваше по едно различно племе на кое Маи требаше да му служи.

По сонот и специјалната обука што следуваше, Маи започна да работи полновремено со различни племенски групи. Возејќи мотор, патуваше низ Виетнам, илегално проповедајќи и носејќи ја пораката на спасението. Во многу области, полицијата имаше контролни пунктови – обични бамбусови трупци во облик на капија на патот, каде што полицијата ги запираше патниците да им побара документи. Ако нешто не беше во ред, личноста ја апсеа или во најмала рака го присилуваа него или неа да плати мито пред да продолжи по патот.

Без дозвола за патување и со носење илегални Библии, Маи ги заобиколуваше капиите, искрадувајќи се од патот низ густата шума, кога беше неопходно да ги избегне контролите. Знаеше дека владата е свесна за нејзините христијански активности и дека нејзиното име е на списокот на барани лица. Ризикот беше огромен: При овие прикрадувања околу контролните пунктови можеше да биде застрелана. Понекогаш Маи беше фаќана и држена преку ноќ. Понекогаш тие ѝ ги конфискуваа Библиите што ги носеше. Другпат, Господ чудесно ги скри Библиите при пребарувањето. Маи тивко се радуваше секојпат кога ќе ѝ ја вратеа торбата со скапоцениот неопштетен товар.

Младата евангелизаторка виде како црквата забрзано се шири меѓу племенските луѓе и беше благословена преку нивната храброст, додека се соочуваа со интензивно прогонство. *Племињата беа како раштврканите овци, си помисли. Никој не ги бранеше освен Господ лично.*

Маи ги слушаше приказните за прогонство од страна на членовите на племињата и се обиде да ги охрабри. Еден постар

човек бил обесен и тепан сè додека јажето не се скинало. Тој паднал на земја крвав – натопен од локвата. Полицијата принудуваше христијаните од Хмонг да се преселат од еден регион во земјата во друг, сакајќи да ги изолира од својот народ. Христијаните се обидуваа да ја избегнат полицијата и понекогаш мораа да остават сè зад себе и да бегаат во џунглата.

Во едно село, Маи и другите христијани беа поканети во домот на еден член на племето, кој страдаше од ужасна инфекција, и кога Маи влезе, мораше да се воздржи да не поврати – миризбата беше многу лоша. Семејството праша дали е доктор или дали донела некој лек. „Не сме доктори“, им рече Маи, „и немаме никакви лекови. Но го познаваме најдобриот доктор на светот, Оној Кој ќе биде способен да ве исцели“.

Се молеа за исцеление на болниот човек. По еден месец, кога се врати во селото, човекот беше речиси исцелен. Следниот месец, беше комплетно здрав. Човекот беше толку ревносен да разговара со Маи. „Сакам да дојдеш со мене“, ѝ рече. „Ќе те однесам кај мојот народ. Но тоа е далеку одовде, во џунглите. Нема да биде лесно и нема да биде брзо. Мора да дојдеш со мене на триесет дена“.

Маи се молеше за понудата на човекот и го почувствува Божјото одобрение. Се сложи да оди со него во селото, во еден далечен крај на северен Виетнам. Селаните беа многу сиромашни и секој од нив имаше само еден пар облека што ја носеше цела година. Некои христијански работници беа мошне обременети од примитивните услови и смртеата во селото. Други се дистанцираа од племенската култура, што ширеше длабока недоверба кон странците. Сепак, кога човекот што порасна во селото ги воведо, Маи беше добредојдена. Наскоро се формираше црква и започна да расте. Човекот постојано ѝ благодареше на Маи што Го донесе Исус во селото.

„Кога ќе Го видат Христос во нас“, објасни таа подоцна, „ќе го прифатат Христос полесно“.

Маи почувствува посебна љубов за племето Хмонг и започна да планира дополнителни месечни посети и служење

меѓу нив. Патувањата беа тешки, започнувајќи со целоноќно патување со воз и следуваше целодневен пат во полн, смрдлив автобус. Следуваше половина ден пат со автобус следниот ден, а остатокот од патот беше пеш. Патеките во планината се стрмни и за време на дождливата сезона се многу опасни. Еден погрешен чекор и Маи можеше да падне во реката удолу. Повремено беше принудена буквално да ползи по планината на раце и на колена, жестоко борејќи се за секој прст и фат со раката.

Полицијата се откажа од спречувањето на христијанските собири во овие далечни села; патиштата беа преопасни. Во едно од селата, каде што *можеа* да влезат, жестоко истепаа педесет христијански семејства, а потоа ги принудија да се преселат во друга област од земјата.

Додека Маи го споделуваше Евангелието со Хмонг, повторно и повторно можеше да ја види силата на преобраќање на Божјото Слово. Многумина беа алкохоличари пред да Го прифатат Христос, додека други практикуваа чудни ритуали на магија, коишто вклучуваа и пиење крв од животно. Меѓутоа, по прифаќањето на Христос, тие се откажаа од ритуалите и беа подготвени да се соочат со прогонството за својата вера. Веруваа дека Бог ќе ги врати наскоро и сакаа да бидат подготвени.

Маи ја почувствува нивната глад и започна да ги обучува христијаните од Хмонг како да станат водачи. Многумина ќе патуваат пешки со денови за да пристигнат на местото на обуката. Во некои села немаше Библии, во други, христијаните почувствуваа огромни благослови во делењето на Библии на четириесет и четири семејства. Некои семејства продадоа сè што имаат за да одат во Ханој, во потрага по копија од Библијата. Но дури и тука, тие не можеа да пронајдат Библии на јазикот Хмонг. Со секоја посета, Маи носеше сè повеќе Библии на јазикот Хмонг, испечатени преку нејзините мисиски контакти. Беше возбудена секојпат кога ќе видеше солзи радосници на благодарност во очите на христијаните од Хмонг, додека го држеа Божјото Слово во своите раце за првпат.

Долгите патувања ја исцрпија силата на Маи. Сè уште страдаше од лошење при патувањето, како и на бродот за Хонг Конг. Понекогаш се чудеше, додека се бореше со мачнината, зошто Бог би ја повикал во служба да патува, но не ја исцелил од оваа мизерна болест. Се обидуваше да седи близу до тоалетите во возовите, бидејќи знаеше дека ќе ѝ се слоши. Помина безброј часови во балансирање на торбите со Библии на моторот додека возеше по калливите патишта. И додека пешачеше многу километри, секогаш носеше. Ги соши имињата на христијанските контакти по работ од облеката, за да не може да ги пронајде полицијата доколку биде претресена.

ПОИНАКОВ ВИД СЛОБОДА

Поголем број од нејзините патувања минаа без проблем, но Маи не беше непозната за полицијата. Беше уапсена десетпати, и обично поминуваше од неколку часа до петнаесет дена во притвор. Секојпат, Библиите што ги носеше беа конфискувани, а многу христијани беа оставени без Божјото Слово. Честопати размислуваше за тоа што ѝ го кажа брат ѝ кога го напушташе кампот во Хонг Конг. Иако тој не можеше да знае колку неговите зборови станаа вистина: со колку многу неволји навистина ќе се соочи кога ќе се врати.

„Вие проповедате илегално!“, ѝ рече полицијата. „Виетнамскиот устав гарантира религиозна слобода, но само во определени од владата локации за славење и определено време“. Еднаш полицијата ѝ даде признание да го потпише, велејќи дека навистина проповедала илегално.

„Овој извештај е нелегален“, напиша Маи на дното на страницата, без да проговори збор.

Командантот на полицијата истапи напред, размислувајќи дека ја скршил христијанката и дека го потпишала своето име. Кога го прочита текстот, го искина листот на парчиња. „Дали мислиш дека сме будали?“, врескаше кон Маи.

По едно друго апсење, полицијата се обиде да ја натера да потпише признание за илегално печатење на Словото и за „незаконска“ литература.

„Бог ми го дава ова право“, одговори Маи. „Вие немате право. Во Виетнам имаме религиозна слобода, така што можам да го верувам она што го верувам, без разлика на религијата. Кога чекорам со мојата Библија, тоа е мојата вера. Кога разговарам со тие луѓе (христијанските водачи во часовите на обука), тоа се верници, па не станува збор за проповедање. Само заеднички ја споделуваме верата“.

„Постои слобода“, ѝ рече полицијата, „но во Виетнам, слободата ја чуваме во кутија. Ние одлучуваме кој е слободен, а кој не е“.

Полицијата побара од Маи да напише извештај за својата работа и потоа да потпише ветување дека нема да проповеда повеќе. Маи се сложи да напише извештај и започна да го пишува своето сведоштво. Напиша како пораснала во обожаване на своите предци и како Го запознала Бог во бегалски камп во Хонг Конг и се вратила во Виетнам, и како тоа ѝ го променило животот. Го напиша целото сведоштво.

Кога дојде време да напише ветување дека нема да проповеда, наместо тоа напиша поинаква порака: „Библијата е книга што владата дозволува да се печати (во ограничен број) и да се дистрибуира. Во Библијата се вели дека треба да Го славиме Бог, да ја читаме дома, да го споделуваме Евангелието. Јас го правам она што го вели Библијата“.

Полицијата ја прочита нејзината „исповед“ и потоа на чуден начин реши да ја ослободи.

Секојпат кога Маи одеше некаде да сведочи, поминуваше многу часови во молитва за да се подготви за патот. Едно рано утро, додека се молеше за претстојниот пат, почувствува дека ќе има проблеми. На своите соработници им рече за чувството, но ги увери дека е во Божјата волја, без разлика дали се наоѓа во затвор или надвор на слобода. Соработничката која со Маи требаше да оди на пат, се расплака кога Маи ги опиша своите чувства. „Господ знае за ова“, ја охрабри

Маи. „Тој го дозволува ова за да можеш да дојдеш со мене и да можеме заеднички да се охрабриме. Не се грижи. Јас сум организаторот на состанокот. Не мораш да одговараш на ништо. Јас ќе ја преземам вината“.

Отидоа со автомобил, двете жени и еден маж мисионер, како и возачот. Како што ѝ покажа Господ на Маи, групата западна во неволја. Полицијата ги уапси; во станицата ги однесоа мажите во една просторија, а жените во друга. На крајот од женската соба имаше една гнасна дупка во земјата како тоалет; купишта муви ја покриваа секоја површина од собата. Сите Библии и христијанската литература беа конфискувани.

По викендот, Маи беше однесена во затворот во Лан Фортин. Кога влезе во ќелијата, виде неколку Кинескињи внатре. Тие избегаа од Кина и се обидуваа да отидат за Малезија, кога беа уапсени од виетнамската полиција. Жените сакаа да вежбаат англиски јазик, па Маи со нив разговараше малку на англиски, според нејзиното познавање. Групата делеше едно тенцере со ориз за време на оброците, а секоја личност црпеше со лажица од тенцерето. Маи и нејзината пријателка христијанка, поголем дел од времето поминуваа во молитва во ќелијата, молејќи се и за оние кои беа со нив.

Секое утро во осум часот, стражарот ја носеше Маи на испитување. Ја испитуваа по три часа. Беше етикетирана како „политички затвореник“ и испрашувањата се интензивираа.

„Зошто ја мразиш владата?“, ја праша полицаецот.

„Не ја мразам нашата влада“, одговори таа, секогаш обидувајќи се да остане смирена со смирен глас. „Јас сум следбеник на Исус и Тој ни рече дека треба да ги почитуваме нашите водачи на владата. Се молам за нив“.

„Се молиш за нив?“, рече полицаецот со иронија. „Од каде доаѓаат овие Библии? Се состануваш со странски шпиони, зар не? Кажувај ја вистината!“

„Ги добив Библиите во Ханој и во Хо Ши Мин (Сајгон)“, одговори таа. „И не познавам никакви странски шпиони“.

„Не само што ги познаваш,“ рече полицаецот со висок тон, „туку и работиш за нив! Работиш за странци против твојата земја!“

„Ја сакам мојата земја“, беше упорна Маи. „Затоа и се вратив, бидејќи ги сакам луѓето тука“.

„Пред кого одговараш? Кои се другите христијани со кои работиш? Водачите?“

Маи одби да именува други верници. „Ако сакате да дознаете за нив“, одговори Маи, „треба да отидете и да ги прашате“. Тивко му благодареше на Бог што не ги открија имињата сошиени во поставата од нејзината облека.

Прашањата продолжија сè до враќањето на Маи во ќелијата на пауза. Попладнето се врати во собата за испитување, на тричасовно испитување. Овој метод продолжи десет дена, со доаѓање на нов полицаец да ја испрашува секој ден. Некои се обидоа со жестока тактика, врескајќи на неа и удирајќи во масата. Други беа многу меки, кажувајќи ѝ дека знаат сè за христијанските состаноци, па само треба да им ја каже вистината.

На десеттиот ден ѝ рекоа да си ги земе работите, бидејќи ќе ја преместат во друга ќелија. Наместо тоа, ја донесоа во една соба каде што требаше да ги потпише документите за ослободување. Запамти кога минатиот пат ги потпишуваше документите за отпуст. Се чинеше дека помина долго време откако си замина од Хонг Конг. Кога стражарот ја сликаше за да го документира отпуштањето, Маи се насмевна. Не направи никаков криминал и времето во затвор само ја потврди верноста на Бог за неа и за службата во досегање на оние „надвор од портите“.

Слободна сум, си помисли додека го напушташе затворот, навистина слободна. Помисли на татко ѝ и на неговите многубројни говори за одењето на Запад и за стекнување на слободата. Но најдов поинаков вид слобода. Не слободата којаашто татко ми сакаше да ја најдам туку многу поголема слобода!

ЕПИЛОГ

И покрај просперитетната служба, Маи копнееше за сопатник. Го потсети Бог дека ѝ вети воин кој ќе чекори крај неа во битките на животот. Другите верници се молеа со неа, Бог да ѝ го открие овој „воин“ – и Тој го направи тоа.

Нам беше близок христијански работник и поранешен комунистички полицаец. Бог го поттикна неговото срце за љубов кон Маи, но тој не ѝ кажа неколку месеци. Наместо тоа, се молеше Бог да ѝ ги открие неговите чувства за Маи во вистинско време. И наскоро, ѝ покажа на Маи и на водачите во црквата дека двајцата беа создадени еден за друг. Се венчаа и продолжија со службата, патувајќи заедно во руралните области за да проповедаат и да поучуваат христијански водачи.

Таткото на Нам беше високорангиран член на комунистичката влада и, излишно да се каже, не беше среќен со изборот за жена на својот син. Прво одби да зборува со Маи и дури и да биде во иста просторија со неа. Кога Маи и мажот ѝ ќе поканеа христијани на средба во нивниот дом, нејзиниот свекор ќе застанеше пред куќата и ќе ги избркаше поканетите гости. Нам и Маи на крајот мораа да изградат сид околу својот дом, за да не може татко му да види кога се состануваат со другите верници.

Маи го изгуби првото дете за време на мисиските патувања во џунглата. Докторите ѝ предвидоа дека нема да може успешно да се породи по тоа, но одлучните младенци Го молеа Бог да им даде потомство. Маи повторно забремени, но бременоста беше многу тешка. Докторите ѝ советуваа да абортира, но Маи одби. Кога дојде време за пораѓање, Маи имаше трудови, но без напредок. Докторите му рекоа на Нам да избере дали сака жената да преживее или детето; тие не мислеа дека и двајцата можат да преживеат. Двојката се молеше, Бог го поштеди животот на нивното дете.

Бог ги поштеди и двајцата. Маи роди здраво девојче и наскоро го обнови своето здравје.

Со раѓањето на детето, службата на Маи го промени фокусот и сега таа помалку можеше да патува во далечните краеве на Виетнам. Туку, активно беше вклучена во локалните цркви близу до нејзиниот дом и ги обучуваше руралните христијански водачи кои доаѓаа во градот на учеништво. Нам ја продолжи нивната рурална работа, патувајќи во селата во џунглата барем еднаш месечно.

Бог ѝ посади желба на Маи да ги досегнува сираците и децата бездомници. Таа го поставува темелот на оваа работа и го предвидува денот кога нејзината ќерка ќе работи рамо до рамо со неа, да им зборува на овие деца „надвор од портата“ за Бог Кој го возљуби светот, Кој го изгонува злото и е единствен Бог... Кој може да нè ослободи.

СОДРЖИНА

Предговор	4
Признанија	6
Вовед: Срца во пламен со храброст и убеденост.	8
Адел: Помеѓу хоророт и надежта.	10
Пурнима: Затворено дете, а слободна душа.	47
Аида: Гласови за безгласните	77
Сабина: Сведоштво за Христовата љубов	107
Тара: Живот во бегство	155
Линг: Во училиштето на страдањето.	189
Гледис: Линија на простувањето	229
Маи: Враќање во Виетнам... Проповедање на Евангелието	253